

09 4637 Sundbyerne

st

KBH

RHB

Teatercafeen
„Syven“
Amagerbrogade 34.

Telefon Amager 858

Frokostretter fra 75 Øre.
Hverd.: Middag 1 Kr. 50 Øre
Flaske Øl 50 Øre.
Stort Glas Øl 45 Øre.
Stor Sjus 1 Kr. 15 Øre.
Original 1 Kr. 35 Øre.

Koncert hver Aften.
Servering til Kl. 1 Nat.

A. B.

AMAGERS BLAD

Expedition & Redaktion: Amagerbrogade 40, København S.
Telefoner: Central 12.464 — Amager 6410
Abonnement Kr. 1,25 Kvartalet. Enkelte Numre 10 Øre.

Aarligt Udsalg.

Stort Parti Nakkekamme
udsælges under Indkøbs-
pris. 10% paa alle kurante
Varer. 25% paa Perlekæder.

Fisker & Co.

Amagerbrogade 15.
Tlf. Amager 6812.

Husk Frisør-Salonen.

Nr. 1, 5. Aarg.

Lørdag den 1. Januar

1927

Sundbyernes 25 Aars Jubilæum

KJØBENHAVN MED S.

Herman Ebert.

Den 3. April 1900 bestemtes det ved Lov, at „følgende Arealer i verdslig Henseende kan indlemmes i Københavns Kommune:

- 1 Brøndshøj Sogn, ca. 3688 Tdr. Land,
- 2 Valby Distriktet, ca. 2184 Tdr. Land, og
- 3 Sundby og Nathanael Sogne, ca. 2538 Tdr. Land.“

Indlemmelsen skulde ske fra 1. Januar 1901 for de to førstnævnte Arealers og fra 1. Januar 1902 for det sidstnævnte Areal Vedkommende.

Nytaarsdag 1902 blev da Danmarks daværende lille Hovedstad med eet en Storby: Dens Flademaal, der før 1901 udgjorde 4300 Tdr. Land (eller mere moderne udtrykt 2370 ha)

voksende til 12700 Tdr. (7000 ha), og Befolkningen tiltog med 40000 Mennesker.

* * *

Herude paa Amager højtideholdtes Overgangstimerne paa den festligste Vis. Omkring Amagerbommen - Grænseskellet

mellem Hovedstaden og Sundbyerne — samledes henvend Titten en mægtig Folkeskare, der spændt afventede Begivenhedernes Gang. Selve Bommen var smykket til Fest, og over den straaled et Transparent, der i lysende Bogstaver angav, at her begyndte „Sundby Kommune“.

Paa den gamle Stjernebro var samtidig et Selskab, der talte et Hundrede gode Sundbyborgere, samlet om et Fællesmaaltid, hvor Sange — spøgefulde som alvorlige — vekslede med Taler for Sundbyerne, for Sogneraadet, som nu skulde afløses, o. s. v.

Da Midnatstimen nærmede sig, hævedes Bordet, og med et Musikkorps i Spidsen begav Fstedeltagerne sig i Procession mod Amagerbommen. „Begav sig“ er imidlertid et daarligt Ord — især i dette Tilfælde; thi for at naa Bommen i rette Tid maatte Processionen saa af sigte albue sig frem gennem

den Menneskemængde, der havde forsamlet sig paa Amagerbrogade, og som ligefrem overdængede de festklædte Herrer med Fyrværkerisager. Bommen naaedes dog før Nytaarsklokkerne lød, paa hvilket højtidelige Tidspunkt Transparentet slukkedes og et nyt tændtes:

KØBENHAVN

„Et infernalsk Spektakel,“ skriver et af den gamle Hovedstads Dagblade, „hilstedette Tegn paa, at Hovedstaden igen havde sprængt et af sine Baand og har gjort Forsøg paa at fylde sine Lunger med ny og frisk Luft. Og med et mægtigt Fyrværkeri hilstes den Kendsgerning, at Sundbyernes Indlemmelse i København nu var et fait accompli. I Stjernebroen, hvor Selskabet derpaa atter samledes, fastsloges denne Kendsgerning til Overflod yderligere gennem Taler og Sange.“

* * *

Det var ingen almindelig „Landkommune“, som hin Nat blev eet med Hovedstaden København, men „en stor Købstad — uden en Købstads Rettigheder“ og med en Snes Tusind Indbyggere.

Allerede i Slutningen af 1860-erne var Københavnerne saa smaat begyndt at søge ud i

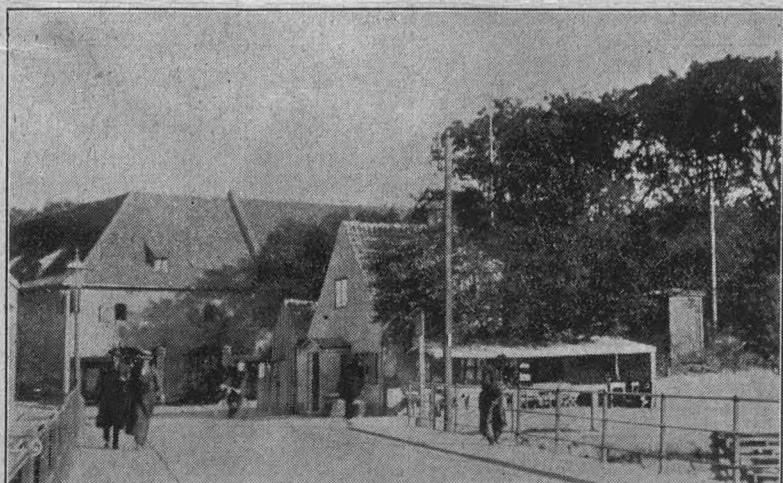
Tømrermester P. Engel.

Den smukke Fontaine i Eberts Villaby

den nordlige Del af Taarnby Sogn, enkelte store — og meget grimme — Lejekaserner blev byggede, og disse i Føring med adskillige Bygninger, der husede industrielle Virksomheder, gav da Forstaden sin Karakter.

Fru Ida Johnsen, der netop paa den Tid — „da Rygterne om Krig mellem Frankrig og Tyskland begyndte at svirre om i den politiske Verden“ — som nygift Kapelanfrue flyttede ind i „Sundby lille Kapelani paa tre smaa Fag, men mærkværdig nok med takket Gavl“ fortæller i sine Erindringer (Mellem to Tidsaldre. 1915) paa en yderst malende Maade om de fattige Forhold herude i de Dage: „Min Mands egentlige Arbejds-mark laa i Sundbyerne, som den Gang var befolket med ca. 14000, mest fattige Arbejdere. Store Kaserner var smurt op. En Samling paa en ti-tolv

Det gamle Bomhus ved Langebro.

Den smukke Accisebod.

Amagerbanken

udfører alle forefaldende Bankforretninger
Rente af Indlaan 4 $\frac{1}{4}$ pCt. p. a. mod
3 Maaneders Opsigelse.

Landmandsbankens Sundby Afdeling - - Amagerbrogade 105

Telefoner: Central 6551 & Amager 2851.

Enhver Art Bankforretning udføres

:: :: **Boxer** i forskellig Størrelse udlejes :: ::
VÆRDIPAKKER modtages forsejlet til Opbevaring

FOLKEBANKEN

Aktiekapital Kr. 6,000,000-
forh. Frederiksberg Bank, grundlagt 1898
Amagerbro Afdeling
Amagerbrogade 40

Alle almindelige Bankforretninger udføres — Rente af Bankbog paa almindelige Vilkaar 4 $\frac{1}{2}$ p. a. — Rente af Bankbog paa Opsigelse indtil 4 $\frac{1}{4}$ p. a.

Kastrup og Omegns Bank

Kastruplundsgade 1 Aktieselskab Telefon Kastrup 208
aaen hver Dag fra 10-2 og 5-6
modtager Indlaan paa 3 Maaneders Opsigelse til 4 $\frac{1}{2}$ pCt., paa 1 Maaneders Opsigelse til 4 $\frac{1}{4}$ pCt., paa almindelige Vilkaar til $\frac{1}{2}$ pCt.

Den Danske Landmandsbank

Christianshavns Afdeling

TORVEGADE 49 Telefoner 2022 & 12422
Kontortid: Kl. 10-3 og 5 $\frac{1}{2}$ -6 $\frac{1}{2}$, Lørdag Kl. 10-2 og 5 $\frac{1}{2}$ -6 $\frac{1}{2}$.

P. W. Jacobsen & Søn.

Trælasthandel

Carl Lundsgade

Telefoner: Central 7171 - 7170 - 7169

Gaa ud paa Amagerbrogade 164.

I det store smukke Byggekompleks findes Lejligheder af forskellige Størrelser.
Billig Husleje. Indskudet kan betales i Rater.
Store fuldt monterede Butiker, der kan indrettes efter Ønske,
kan laas paa billige Betingelser. Kontoret anviser Søndag 1-3, Mand. 10-12,
Tirsd., Onsd., Torsd., Fred., 6 $\frac{1}{2}$ -7 $\frac{1}{2}$ Eftm. Telf. Amager 440.

Revisor Axel Hansen

Statsautoriseret regnskabskyndig Tillidsmand

Amagerbrogade 39

Telefon Amager 4273

Statusopgørelser,
Bogholderianlæg, Skatte-
opgørelser og Vejledning for Regn-
skabsførende.

16 Aars Praxis som Revisor.

300 Kjoler, Silke og Uld

ogsaa for svære Damer

Moderne Ungpigekjoler fra 10 Kr. — Husk mit bekendte Damelinned

Clara Jespersen - Kronprinsensgade 10

I. Sal

Alt til Lagerpriser

I. Sal

BUDEXPRES - Telf. Am. 4140

RING: Budet kommer straks.

Kolonaden.

Amagerbrogade 9

Amagers nye Danseinstitut

Amagerbrogade 105 1.
Privat Nora 4517 y Nora 944 v
Ene timer: 5 Timers Kursus

Tusinder og atter Tusinder af Øjne
har faaet Brillerne tilpasset hos

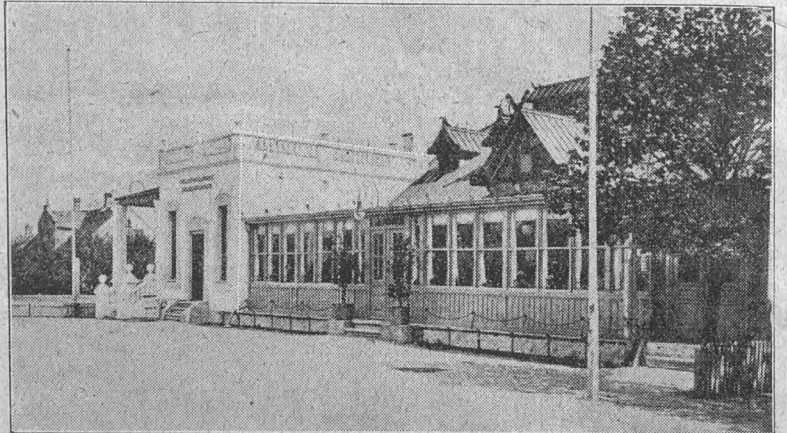
CORNELIUS KNUDSEN

Stykker, de saakaldte „Ishøis Steder“¹⁾ indeholdt 80 Familier, hver med et Værelse og Køkken, og ofte havde de Bunker af Børn. Flere Steder var der kun et Rum, der var utæt paa alle Kanter, altsammen Jordbund for Epidemier af enhver Art. Overhovedet var der ikke den Nød og Elendighed, der nævnes kan,

som den Gang dukkede op herude, og efter at have udsendt et Par Numre atter forsvandt.

Romanen er skrevet for Lejligheden af Redaktøren og hedder: „Liget paa Sporvognen eller det gaadefulde Mord paa Amagerbrogade“.

Her er de første Linier:
Klokken slog halv tolv paa

Den nedlagte Cyklistpavillons smukke Facade mod Amagerbrogade.

som Fattigdommen ikke havde pløjet op med sin skærende Plov.“

* * *

Da nogle fremsynte Mænd i 1894 fik Sporvognen ført ud til Augustagade, kom der først virkelig Part i Byggeriet; de mange smaa muntre Forlystelsessteder gav Sundbyerne en vis Charme, Villakvarterer med de grønne Haver begyndte at bringe Hygge herude.

Sundbyernes Kirke. Det var en mørk, raakold Novemberaften. Blæsten hylede og peb og piskede de sidste Blade af Træerne. Gaderne var mennesketomme; kun hist og her saas en ensom Nattevandrer, der havde forsinket sig; ilende med hastige Skridt mod sit Hjem. Amagerbrogade laa i Mørket som en sort, lang, fugtig Slange. I det fjerne saas et Lys, der bevægede sig fremad, ledsaget af Hestetrampen. Det var den sidste

Kastrup Mølle, der skal af med Vingerne.

En halvskummel Bydel var Sundby dog endnu.

Et helt godt Billede af Forstaden paa en sen Efteraarsaften i Slutningen af forrige Aarhundrede giver — saa underligt det lyder — de indledende Linier til en Røver eller rettere en Forbryderroman, der i Januar 1898 stod at læse i et af de mange Smaablade,

Sporvogn, der kørte mod Byen. I Nærheden af Køhlersvej²⁾ passerede den forbi Sporvogn Nr. 113, der var paa Hjemturen. Kudskan paa 113 lod sin Hest sætte i rask Trav ad Amager til. Ved Thingvejen sprang den sidste Passagerer af og forsvandt i Mørket. — Inde i Vognen sad Konduktøren og opgjorde sit Regnskab ved Skæret af en daarlig lysende Petroleumlampe o. s. v., o. s. v.

1) Ishøis Huse: Bygninger paa Brigadevej.

2) Køhlersvej: Nuværende Holmbladsgade.

Nu farer de a giorno oplyste

Hotel Massena - NIZZA

Elegant Familiehotel

Al moderne Komfort - Vidunderlig Beliggenhed

Forlang Prospekt. Telegramadresse: Bravo Nice.

ANTON PEDERSEN
HOLMBLADSGADE 3

TELEFON: AMAGER 676

Jeg har købt Bageriet den 10. dennes.
Paa det dejligste Brød-min Forretning skal kendes.

Damefrisørsalonen

Amagerbrogade 186, Hj. af Thingvalla Alle, anbefaler sig med Frisering, Ondulation, Manicure, Vibrations-Anslgtsmassage etc. til billige Priser. Bemærk: Lige overfor Remisen Telf. Amager 1096 Fru Carla Fæderholdt Garconne-, Page- og Berneklipning udføres. Hverd. 9-6 Fred. 7 og Lørd. t. 9,

Gl. Jern Papir, Metaller, Klude m. m. købes til højeste Notering
F. F. Olsen & Co. Frankrigsgade 58, Telefon Centr. 1608

RING-BILEN 1420

Holdepladser overalt. Amager-Holdeplads: Markmandsgade 4

TANDKLINIKEN AMAGERBROGADE 122, 2
Opgang Englandsv. Tlf. Am. 4802 x
E. Andersen. — A. Birk Christensen.

anbefaler sig med 1. Kl. Arbejde. — Helsæt 60 Kr. Kun 1. Kl. Materiale anvendes. — Omstilling af Over- eller Undermund paa 1 Dag 20 Kr. Rep. 2 Timer 2 Kr. **22 Karats Guldtænder 15 Kr.** Bedøvelse ved Læge daglig. Ratebetaling indrømmes. Smukt og naturligt Udseende af Tænderne garanteres **10 Aars skriftligt Garanti.** Træffetid 10-6.

BOULEVARD-BILEN

Hj. af AMAGERFÆLLEDVEJ
(ved Den kgl. Mønt)

DAG og NAT

Telefon Amager 6676

CAFÉ DE PARIS' NYTAARSAFTEN

NYTAARSFEST - DANS - DEKORATION

Souper à Kr. 4,50

Overraskelser

Bestil Bord Telf. Am. 462

OLAUSSENS BOGBINDERI AMAGER FÆLLEDVEJ 35

udfører alt Bogbinderiarbejde saavel i Partier som enkelte Bøger.
— Montering i Skind og Stof. —

elektriske Vogne med faa Minutters Mellemlum mellem Sundbyerne og det øvrige Storkøbenhavn til sent paa Natten; vor Bydel kædes til Christianshavn ved det skønne Parti omkring den nyistandsatte Vold og ved

et af de smukkeste Kvarterer i hele København: Amagerbro, og i Forretningstiden om Aftenen er den lange Amagerbrogade et Lyshav, hvor Tusinder af Mennesker færdes.

„Hvad om En vaagnet op, som var for faa Aar siden bortsovet og nu saa, hvor alting var ved Tiden saa ganske plat omvendt; han vil da undred sig og tvivle, hvor han var, han ikke kendte dig. Man efter Kjøbenhavn i Kjøbenhavn maa lede, som ej i Kjøbenhavn har længe vær't til Stede. Thi Kjøbenhavn er nu saa stor som aldrig før, det første Kjøbenhavn os nepp' en Fjerding gør.“

Intet er jo nyt under Solen, og saaledes sang Digteren Henrik Gerner alt i 1680erne.
Faucon.

Wilh. Schreiber & Co.s

Vine og Spirituosa

En vellagret Bordeaux-Vin! 2⁰⁰ En fyldig Portvin 2⁵⁰ Til Desserten: 2⁵⁰
pr. 1/1 Flaske. pr. 1/1 Flaske. pr. 1/1 Flaske.

„Den gamle Vinhandel“ ved Poul Thomsen

Telf. Amg. 6656 **Torvegade 9** Telf. Amg. 6656

Amagerbro Forberedelsesskole for Piger.

Indmeldelser til indeværende og senere Skoleaar modtages af Bestyrerinden, Frøken Ebba Baumann, der træffes paa Skolen, Oliebladsgade 7, Mandag, Onsdag og Fredag Kl. 2-3, Telefon Amager 6088.
De forenede Skoler.

NYTAAR 1927

ET AAR er forsvundet som graat i graat,
men der lyser vel Stjerner i Taagen —
ja Mindet er fjernt som en Stjerne, der blot
vil lyse for den, der er vaagen;
et stjernelyst Minde
kan aldrig forsvinde!

Mod Nætternes Mørke det funkler som Ild
og engang vil Taagen jo spredes —
ja Sorgen veg bort for en Glæde saa mild,
og hvorfor ved Livet da ledes,
naar Nætter og Dage
gav Glæde tilbage!

Saa fandt vi end ofte, hvor Haabet stod,
kun Skuffelsens frodige Grøde —
saa saa vi hvert Nytaar ved Haabets Rod,
at Livet dog ej var lagt øde;
thi frem over Saaret
blev Blomsterne baaret!

Nu sænker vi Glemselens natsorte Slør
over Haabets itubrudte Klinge!
Af Aske stiger Fugl Fønix som før
med straalende Lys om Vinge —
som Haabet den stiger
mod Lyshavets Riger!

Med Styrke vil Modet sig rejse paany
og ildfuld vil Kraften nu stige;
thi hvem er for svag ved et lysende Gry
i Haabets forjættede Rige!
Se! Klokkerne svinger —
mod Nytaar de ringer!

RADIO

RADIO

Spar det Halve = Køb Radio

i Amagers største og eneste Specialforretning

53 RADIOIMPORTØREN 53 AMAGERBROGADE

Uddrag af vor Prislister 1927:

Antennemateriale.

Antennekabel, 50 Meter	Kr. 0,95
Extrasvær Skibsanten. pr. Rll.	- 2,25
Electron Wire, pr. Pk.	- 1,35
Indføringer (Trolit) Kr. 0,50	- 0,65
Antenneomskifter	- 0,58
Jordledning, 50 Fod, pr. Rull.	- 0,35
Jordklemmer, galvaniseret	- 0,22
Æg, Sadler, Isolatorer og Antenne- klemmer. Største Udvalg.	

Monteringsmateriale.

Firka, Monteringstraad pr. Stk. Kr. 0,04	
Isolerrør (Flex), alle Farver pr. Meter	- 0,20
Forniklede Telefonbøsninger Kr. 0,04	- 0,05
do. m. kul. Ebonithoveder	- 0,10
Lampebøsninger	- 0,04
Forniklede Klemskruer	- 0,10
Med Ebonit	- 0,15
Bananstik, alle Farver	- 0,05
Extra Kvalitet m. Fingerskrue	- 0,08
Kabel-Sko med Ebonit og Fingerskrue	- 0,12
Kortslutningsbøjle	- 0,10
Med Ebonit	- 0,25

Blokkondensatorer og Modstande.

Danske Blokkondensatorer alle Størrelser	- 0,40
Orig. Wireless, indkapslet, garanteret nøjagtig og kon- stant	- 1,45
Western Electric, Dubilier, Always, Dralowied, billigste Dagspris.	
Siltmodstande, alle Stør.	Kr. 0,30
Holder til do.	- 0,30
Luftblokkondensatorer 1,45	- 1,85

Detektorer.

Orig. Friho	Kr. 4,85
Red Star	- 7,45
Blaupunkt	- 7,00

Detektor med Stikben	- 1,00
Detektor Telefunken Model med Krystal og Støvhætte	- 1,10
Detektor med Stikben Krystal mod Krystal	- 2,65
Detektorer føres i over 50 forskellige Typer.	

Krystaller.

Orig. Neutron	Kr. 0,50
B. B. C.	- 0,35
Orig. Anderson, Argus	- 1,25
Special (100% Følsomhed)	- 1,25
Silicium i Glas	- 0,25

Lampesokler.

Faste Lampesokler	Kr. 0,48
do. kapacitetsfri	- 0,80
do. fjedrende	Kr. 1,20 - 1,66

Glødemodstande.

Alle Ohm	Kr. 0,45
low loss	- 0,78
Extra Kvalitet	- 1,10
Potentiometer	- 2,35

Variable Kondensatorer.

Alm. 500 cm.	Kr. 1,75
square law 500 cm.	- 2,20
Extra Udførelse	- 3,25
straight line 250 cm.	- 4,85
do. do 500	- 4,85
Special low loss, straight line (Fremtidens Kondensator alle St.	- 9,85
Orig. Remler med Skala	- 17,85

Skalaer.

Kondensator-Skalaer alm.	Kr. 0,45
Extra Kvalitet	- 0,65
Amrk. Bacalite-Skalaer 75 mm	- 1,25
do. Goliath 105 mm	- 1,95
Glødemodstandsskalaer	- 0,35
Amrk. Bacalite do.	- 0,85
Ebonit og Trolit udskæres i alle Størrelser.	

Transformatorer.

Orig. Croix (alle Trin)	Kr. 3,85
Orig. „Tela“ (1-5 og 1-3)	- 9,85
Orig. „Triumpf“ (enestaaende Ydeevne)	- 10,50
Orig. Thomson & Houston.	- 16,85
B. F., stor Model	- 12,85
Orig. Stal, ren og kraftig	- 6,85

Variometer.

Kuglevariometer	Kr. 2,10
low loss	- 3,90
Franske, indkapslede (højeste Kvalitet)	- 9,85
Orig. Diovariometer	- 14,85

Telefoner.

Alm. 4000 Ohm, prima kraftig Kr. 4,25	
Orig. Panorika, 1 Aars Garanti	- 5,50
Orig. Radiola	- 9,85
N. & K. Skibsmodel	- 7,85
Telefunken	- 9,85
Orig. Thomson & Houston Tlf. største Lydstyrke og Renhed	- 18,50
Blaupunkt	- 12,00
Orig. Dr. Seibt	- 11,85

Omskifttere, Afbrydere og Jacks.

Enk. Omskifter	Kr. 0,70
Serie og Paralel	- 1,35
Amerik. Kontaktarm	- 0,80
Kontaktknapper	- 0,06
Dobbeltpol. Omskifter	- 2,85
Strømafbrydere	- 0,70
Trykafbryder (push pull)	- 1,65
Jacks 2-6 pol.	Kr. 1,65 - 1,95
Propper hertil	- 1,85
Amerik. Plugs	- 2,50

Spoleholdere.

Faste Hul og Stift	Kr. 0,25
Med Ebonit	- 0,40
Ebonitblok	- 0,65
Bevæg. Spoleholder alm.	- 1,25
Extra prima	Kr. 1,85 - 2,25
Fast Spoleholder til Indbygn.	- 1,35
Dobb. bevæg. til do. Kr. 3,85	- 4,50

Akkumulatorer.

2 Volt 27 Amp. Timer	Kr. 6,85
do. 40 do.	- 14,40
4 Volt 27 Amp. Timer	- 11,85
do. 40 do.	- 18,00
do. 40 do. (i Kasse)	- 24,30

Anodebatterier.

Alle Typer Hellesen nedsat 15 pCt. Meget holdbart 60 Volt	Kr. 5,45
do. 90	- 8,65
do. 100	- 9,85

Spoler.

Prima danske Spoler (bedste Quali- teter) alle Størrelser pr. Stk. Kr. 1.15 komplet Sæt, 10 Stk., Kr. 10,85 Low Loss Spoler, stort Udvalg.	
---	--

Lamper.

Orig. Telefunken og Philips Lamper, samt de gasfyldte Ultralamper, alle Typer til billigste Dagspris.	
---	--

Volt- og Amperemeter

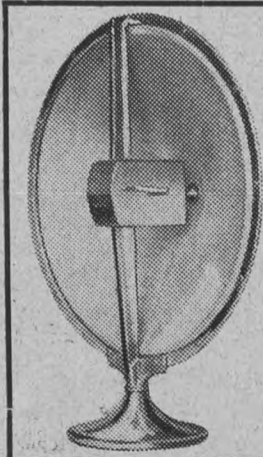
største Udvalg.

Højtalere.

Orig. N & K.	Kr. 21,85
Orig. Trix (Naturtro og ren Gengivelse)	- 34,85
Orig. Hervor	- 19,00
Beteco	- 18,50
Vox Humana, Keglehøjtaler (bedste eksist. Højtaler)	- 45,00
Hegra Keglehøjtaler	- 19,85
After dinner speaker (Orig. Heart & Hegemann)	- 125,00
Brown, Elgevox, Lumiere m.m.	

Modtagerapparater

— billigste Dagspris —	
Krystalapparater Kr. 3,50, 5,50, 8,50, 12,00	
Forstærkere hertil Kr. 12,85, Kr. 18,50	
1-Lampe Modtager	- 19,50, - 26,00
2- do. do.	- 35,00, - 53,00
3- do. do.	- 48,00, - 75,00
4- do. do.	- 64,00, - 95,00

Aarets Sensation

Keglehøjtaler Vox Humana
eneste eksisterende Højtaler med
fuldkommen naturtro Gengivelse.

Kr. 45,00

Kan leveres paa Ratebetaling:
20 Kr. Udbetaling. 5 Kr. ugentlig.

Paa større Modtageranlæg, Superheterodyne, Neutrodyne, Ultradyne og Reinhardtmodtagere samt Magnavoxanlæg og Senderstationer forlang Special-Tilbud. Radioimportøren fører kun Varer af højeste Kvalitet, og følger med hver Levering vor sædvanlige Garanti: **Fuld Tilfredshed eller beredvillig Ombytning**

GARANTI: Lad Dem ikke vildlede af vore billige Priser og Konkurrenternes Paastande om, at det ikke er de bedste originale Varer. Vi bemærker udtrykkelig, at enhver original Vare leveres i Fabrikernes orig. Pakning og med fuld Garanti, ingen secunda eller overgemt Vare føres.

BEMÆRK! Vi er nu atter leveringsdygtige af vore bekendte Krystalforstærker komplet med Miniwattlampe, Anodebatteri samt Hellesens Glødebatteri til en samlet Pris af **Kr. 24,50.**

53 AMAGERBROGADE 53

KINGOSGADE 9

A. B.

Redaktion og Ekspedition:
Amagerbrogade 40, Mezz.

A abent Kl. 9—5

Telefon: Central 12,464
Amager 6410

Announcepriser:

Almindelige Annoncer 12 Øre pr. mm.
Placering paa Forsiden 15

Rabat for løbende Annoncering.

Sagfører

E. N. Renov

cand. jur.

Kontor: Amagerbrogade 32
Telf. C. 13,350

$\frac{1}{2}$ og $1\frac{1}{2}$ Tons. Am. 4435
2,75 og $3\frac{1}{2}$ Kr. Timen. Kørsel,
Flytning, Provinstransport bes.

Prima knuste Koks

2,40, Nøddekoks 2,25, Kul 3,60.
Optændingsbrænde.
Telf. Am. 3076

Møbler

direkte fra Værksted.

Ratebetaling.

W. Berggreen, Engelsdsv. 27

P. V. JENSEN

Prinsessevej. 1. Tlf. Am. 6392 v

1. Kl.s Uniforms- og civilt
Herre-Skræderi.

Habitter af meleret Stof fra 65 Kr.

Blaa Cheviots Klædninger
85—105—130—155—170 Kr.

Sommerfrakker fra 60 Kr.

Se mine Stoffer før De køber
andet Sted.

Amager Auto Transport.

Al Slags Kørsel, samt større og mindre
Flytninger baade Inden- og Udenbys.
Godt kendt med Damper og Bane.
Bestillinger paa fast Kørsel mod-

tages:

Hurtig og billig.

Telefon Amager 3388

Hæklede Hatter

til Damer og Børn udføres paa Bestil-

ling. D. Wulff, Brigadevej 22.

- Prøv en Annonce i A. B. -

Tom

Ah! Det er Toms Chokolade!

EFTER ORIGINALMALERI AF ERIK HENNINGSEN

CHOKOLADE

TOMS FABRIKKER. KØBENHAVN - AMAGER

Damefrisørsalonen „No-Name“ Amagerbrog. 175

„Parmahus“

anbefaler sig herved til det ærede Publikum med 1 Kl.

Haarvask, Frisering, Ondulation, Manicure, Medicinske Hovedbade
samt Garçonne, Page- og Børneklipping.

Bestillinger modtages Amager 5473 x.

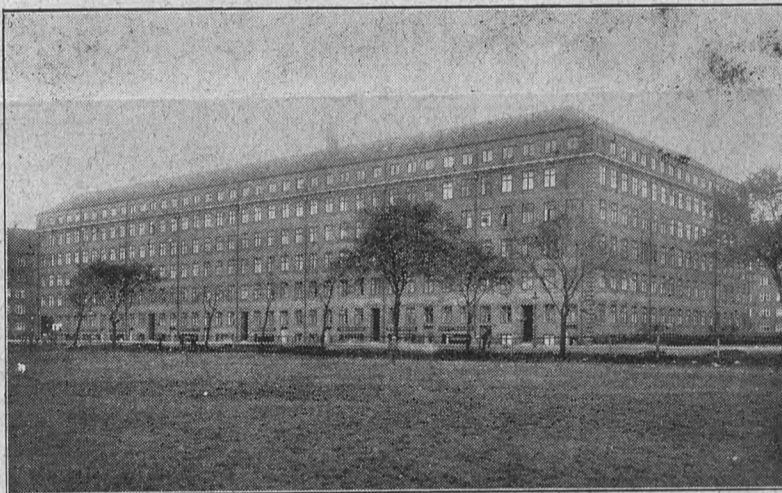
Det moderne Amagers Skaber.

Den 9. Juni 1924 døde Direktør
cand. jur. B. Dournonville de la
Cour i Paris under et Ferieophold.
Han var den røde Bys Grund-

Afdøde Direktør la Cour.

mede fra den berømte gamle
franske Emigrantfamilie, hvis
Ætlinge har kastet saa megen
Glans over Danmarks Navn

Møllegaarden ved Amager Boulevard.

gennem Tiderne, og var selv et
af Slægtens kraftigste Skud, Som
ung Birkefuldmægtig kom han
til København, og med den store
Forretningsmands Instinkt og
sikre Blik saa han straks, at der
paa Holmbladske Grunde, der
dannede Grænsen mellem Kø-
benhavn og Sundby laa et mæg-
tigt Operationsfelt. Han fik op-
hævet det Dekarmationssservitut,
der forbød Bebyggelse over
Villahøjde hævet, og den smukke
røde By, der ligger mellem
Christianshavn Vold og Sund-
holm, og almindeligvis kaldes
det nye Amagerbrokvarter be-
gyndte at rejses. Den 17. Sept.
1907 dannedes Aktieselskabet
„Amagerbro“ med la Cour som
Direktør, og et af Københavns
smukkeste og mest moderne
Kvarterer rejste sig i de kom-
mende Aar og skabte Hjem for
Byens Børn. Den første Ejendom
var „Høllænderhus“, der efter-
fulgtes af „Haabet“, „Tylvten“,
„Amagerport“, „Borgerbo“,
„Møllegaarden“ og „Sønderport“

mell. Amagerboulevard, Svinget
og Amagerbrogade.

Hvad der alle Dage vil tjene
Direktør la Cour til den største
Ære, var den Smag og Skøn-
hedssans han lagde for Dagen
ved Rejsningen af det ny Amager.
Der var ingen Smaalighed i hans
Bebyggelse. Han tog de bedste
Arkitekter og forlangte det bedste
af dem. Bygning efter Bygning
af festlige røde Sten omgivet
af Haver og Balkoner, prydet
med Loggiar, gennemskaaret af
Luft og Vegetationsbælter, for-
vandlede det store Ingenmands-
land til en Bydel, der er Køben-
havns smukkeste og alle Dage
vil staa som en Mønsterbebyg-
gelse for en Storby. Alle la Cours
Bygninger er smukke at se,
praktiske og moderne indrettet
med al moderne Komfort, og
helt igennem saa hygiejniske og
sunde som en Storbys Bygnin-
ger kan være. Han var selv af
Karakter de store Liniers, en
fænomenal Arbejdskraft, der
boltrede sig som en Fisk i Vandet,
naar han tumlede med sine
Kæmpeprojekter, hvoraf han

Overretssagfører
KARL BECH
41, Amagerbrogade 41
(Hj. af Holmbladsgade)

Telefoner:
61 77 - 14 477 - 14 478

Kontortid Kl. 10—4

NOLFI KLAPSTOL

Danske
Stole
i alle
Stilarter
fra Kr. 9.50

NOLFI

Amagerbrogade 17.

Amagers Skaber, og hvis Amager
en Gang faar en Park bør der
rejses to Statuer af disse to
Pionerer.

Hundemord paa Amager.

Skuespiller Peter Nielsen, Amager-
brogade 11, havde en yndig lille Hund
af den Slags, der kan bruges til Støve-
klud eller Lampepudder, og ellers ikke
til noget som helst. Da han en Aften i
god Tro og intet anende kom paa
Amagerbrogade med sin Hustru og det
kære lille Dyr i Armen, skete der noget
rædselsfuldt. For at aabne Gadedøren
satte han Hunden fra sig paa Gaden og
fremdrog sine Nøgler. I det samme røg
Lagerarbejder Jørgensens Foxterrier, der
er et grumt og giftigt Gemyt, løs paa
„Delle“, og „nedlaa“ den i død og
slatten Tilstand. Hele Gaden kom i Op-
rør. Mænd skreg, Kvinder besvimede og
Sporvognene gik i Staa. Der kom et
Par Betjente og tog Rapport og forleden
Dag var Sagen for Byretten. Peter
Nielsen forlangte 300 Kr. i Erstatning i
Anledning af Mordet, men det vilde
Jørgensen ikke erlægge. Han vurderede
den myrdede Hund til halvanden Krone
og firs, idet han sagde, at den lignede
en Rotte af de lavere Kaster. Dommeren
afgjorde Sagen med 100 Kr. i Erstatning
for Dyret, og dem skal Jørgensen betale
i maanedlige Rater paa 10 Kroner.

UNDERVISNING

Agter De at tage Undervisning i Sprog, Musik, Dans eller andre Fag, da søg
denne Rubrik. Det er ikke nødvendigt at tage til Byen. — Der findes ligesaa
dygtige Lærere paa Amager.

Christianshavns Musik-Skole.

Grundlagt 1902 CARL FRIDTHJOF Grundlagt 1902
OVERGADEN N. VANDET 29, 2 SAL — TLF. AMAGER 6264 x

Aarlig Elevkoncert Klaver, Violin, Sang, Sammenspil Aarlig Elevkoncert

Holger Kobbeltvedt

exam. Organist
modtager Elever i Klaver, Orgel, Theori.
Hallandsgade 18 St., 1. h. (lige for Holmbladsg.)
Tlf. Am. 3694.

Klaverundervisning.

Moderat Betaling. Begyndere og Vide-
rekomne. Axel Thomsen, Sundholmsv. 27.

Hulda Storch-Nielsen,

Musik-Institut, Rialtovej 16, Tel. Am. 2779
Klaver, Violin, Orgel, Sang, Teori,
Sammenspil.

Klaverundervisning

Elev af Fru Dagmar Bendix.

og Sangundervisning.

Ingeborg Ohm, Prinsesse Christinev. 7 St.

Amager Sproginstitut.

Engelsk, Tysk, Fransk og Latin. Hold
og Enetimer. Moderate Priser. O. Ras-
mussen, cand. phil., Fischersgade 3.

Fransk - Engelsk.

Undervisning, Oversættelser, A. Rechen-
dorff, kgl. aut. Translatrice, Svinget 18.
Telf. Amg. 4744 u. (Sikrest 3—7).

A. B. S ABC

BELLEVUE-BILEN
Telf. Amager 281 y.
Holmbladg. 87, ligef. Venusvej.
— Nye Vogne. —

Blomsterforreningen **IRIS**
Brigadevej 49 Am. 5477 x
Buketter - Blomster - Kranse
— Alt til billigste Priser. —

Cigarfabrik. „DANSK ARBEJDE“
Østerrigsgade 41, St.
Ryg Cigaren „Ragnar“
til 12 Øre.
Føres overalt paa Amager!

Carlo Hansens Festarrangement
Frankrigsg. 2 - Amg. 5211 y.
Underholdning, Bal og Sølvbryllupsmusik. Dekorationer, Bogtrykarbejde til Foreninger.

Elektrisk Rulle
Norgesgade 31
Tøjet hentes og bringes gratis
Telef. Amager 1910 y

Fotografiske Artikler, Rullefilm, Pakfilm, Plader og Kopipapir — Fremkaldelse og Kopiering udføres smukt og billigt
Leo Warnecke
Bog-, Papir- & Fotohandel
Amagerbrogade 120 — Telf. Amager 102

Garconne og Pagefrisure
udføres af en Herre-Specialist
Klipning 1 Kr. Børneklipn. 75 Ø.
F. Hansen, Holmbladsgade 12 (Passagen.)

HTHIRSTRUP
1. Kl. Reparationsværksted for Automobile og Motorcykler. Benzin og Olie. Valdemarsgade 11—13. Tlf. Vester 8626

Islandsgade 11—13
Tømmerpladsen.
Affaldsbrænde
afh. 5 Øre pr. Kg. tilbragt 6 Øre.
V. Bitchs Eff. - Tlf. Amager 1530

Jeg boner Deres SPISESTUE billigt fra 15 Kroner. — Oppolerer alt. Alt Snedkerarbejde udf. billigt.
S. Bruun,
Finlandsg. 1, St. Tlf. Amg. 2249 y

Motor-Mekanikeren
der er Ekspert i alle Bilreparationer, specielt „Ford“, bor Gullandsgade 3, 2. Eftersyn i Garagerne. H. Jensen.

Oppresning og Reparationer
samt alt til Skræderfaget henhørende til nedsatte Priser.
A. Thode, Hessensgade 63 St.

Priserne er smaa
i Skotøjsreparationsværkstedet
Søren Nordbyes Alle 19
1ste Kl.s Haandskomageri.

STØVSUGNING
udf. fra Kr. 1,50 pr. Time med Betjening. Automobile 1. Kr. pr. Stk. Kommer overalt. Tlf. Amg. 4853. Carl Hansen, Øselsg. 9, 1.

Tegnekort og Broderi-undervisning. Kursus for Voksne 5 Kr., Børn 3 Kr. for 16 Tim. mdl. Alt indleveret Stof paategnes. Fru **Ingeborg Nørvel**, Sverrigsgade 6 A, St. Bemærk: Den høje Stue.

Øresund Pension
er gænaabnet efter Istandsættelse
Propre, hyggelige Værelser for 1 og 2 Personer, Ima Mad. (Ny Værtinde)
Øresundsvej 31 - Amager 5651

Med en Prolog indledede Direktøren selv Forestillingen, der iøvrigt bød paa „Amagerslægter“, et lokalt Stykke af Steen-Jensen, og paa en forkortet Udgave af Offenbachs „Pariserliv“.

I Sæsonens ellevte Time, reddede „Kapergasten“ Teatrets

Maskinmester Aug. Johnsen.

Ære, men da var Carl Henriksen ved at køre træt, og fra næste Sæsons Begyndelse tog Anders H. selv Styret med Carl H. som engageret Direktør. Ved Siden af det ældre Repertoire, var det nu gennem adskillige Sæsoner Robert Schönfeld, der prægede Repertoiret, dels med sine muntre Sommerrevyer, dels med Bearbejdelser af gamle Vesterbrokomedier som „København ved Nat“, „Lersøbøllerne“ og „Den glade Skomager“.

Efter Carl Henriksens Død gik Direktørposten i 1907 over til Victor Wulff, der i Modsætning til sin Forgæmper var en udpræget Københavnertype. Han fortsatte med Revyer og Københavnerkomedier, hvoraf kan nævnes: „Stor-Københavneren“, „Guldklumpen“, „Dyden og Lasten“, „Det gyldne Horn“, „Tampen brænder“, „Lykkedrengene“, „Hvor Nilen vander“ og „Tangoprinsessen“. Fra 1905 til 1921 var Axel Frische Teatrets Direktør. Han dyrkede hovedsagelig Folkekomedien, dels de egentlige Folkekomedier som „Sherlock Hol-

Viktor Wulff.

mes“, „Gamle Postgaard“, „Forhus og Baghus“, „De smaa Landstrygere“, „Portnerens Datter“ og „Barken Margrethe af Danmark“, dels Folkekomediefarcer som „Rasmines Bryllup“, „Menig Nr. 66“, „Krage søger Mage“ og „Den ny Husassistent“. I et noget højere Plan laa Forestillinger som „Jacob og Kristoffer“ og „Dønvig Præstegaard“, og Lystspil og Farce repræsenteredes smukt af „Trillingerne“, „Charleys Tante“ og „Første Violin“.

I 1921 afløstes Frische af Ejvind Kornbeck, der i flere Sæsoner havde ledet Odense Teater. Ogsaa Kornbeck satte Folkekomedien i Højsædet, og af Repertoirets Fornylser kan nævnes: „Manden fra Amerika“, „Hotelrotten“, „Pigen fra Nørrevold“, „En Vesterbrodreng“ og „Tippe“.

En helt ny Kunststart indførte Kornbeck med de Breidahl-Steffensenske Vaudevillefornylser: „Ama'ermor“, „Bag de røde Porte“, „Christianshavn“ og „Olines Lyst“, en Genre, der viste sig at være lige efter Publikums Hjerte.

I 1923 afgik Teaterejer Anders Henriksen pludselig ved Døden, og Styret gik nu over til hans Enke, Fru Marie Henriksen, som gennem mange Aar havde været ham en uvurderlig Medhjælp, og til en af hans Sønner, Inspektør Elith Henriksen, der ogsaa i en Del Aar havde været knyttet til Teatret, — allerede ved Teatrets Aabningsforestilling havde han

Anders Henriksen byder Eyvind Kornbeck velkommen.

iøvrigt medvirket i en lille Børnedans i „Amagerslægter“.

I nogen Tid havde Ejvind Kornbeck skrantet, og i Efteraaret 1924 rev Døden ham bort. Efter et lille Interregnum, som udfyldtes af „London i Lygteskær“'s store Succes, blev Martin Jensen Teatrets Direktør. Hans Opgave har ikke været let, idet han traadte til i en udpræget Nedgangsperiode, og navnlig i Begyndelsen mødte hans Dispositioner en altid vaagen Kritik. Spillede han Repriser, var det galt, og bragte han en Nyhed, var det ubegribeligt, at han just havde valgt den! Uanfægtet heraf har Martin Jensen arbejdet videre, og selv om en og anden Reprise maaske har kunnet vække lidt Undren, maa man dog anerkende Forestillinger som „Pigernes Alfred“, „Under Værgeraadet“ og „Reservebaronen“, ligesom Nyhederne „Det mystiske Hus“, „Amagerkaneren“ og „De to Brødre“, falder godt i Traad med Teatrets Repertoire fra andre Perioder. Lige i Øjeblikket synes Teatret at have faaet en stor Succes paa „Julestormen“ — og det bliver jo næppe den sidste Storm, det rider af!

Sønderbro Teater gennem smaa 25 Aar.

Anders Henriksen.

Paa Københavns Grund, lige inden for Amagerbommen, laa det gamle Traktørsted „Syven“, i hvis Have Restauratør Søren Nielsen i Midten af Firserne lod indrette en primitiv Friluftsvarieté paa Musiktribunen — den første Forløber for Sønderbro Teater!

Den 28. Juli 1895 lejedes den af Anders Henriksen.

Da Sundbyerne d. 1. Januar 1902 indlemmedes i København, laa „Syven“ ikke mere i Køben-

havns yderste Udkant, og Anders Henriksens Plan om at skabe Amager et nyt Teater var ikke længere en Hemmelighed. Og dog var Teatret nær ved at gaa hans Næse forbi: Det var Carl Henriksen, en af Provinsens mest ansete Direktører, der vilde til København, og som nu gik paa Jagt efter en Scene paa Amager. Anders Henriksen fik Nys om, at der ude i „Stjernekrøen“ gik en Teaterdirektør og „saa paa Lejlighed“, og han fik ham hurtig halet ned til „Syven“! „Her er jo ikke noget Teater“, sagde Carl. — „Saa bygger jeg et“, sagde Anders, og saa var den klaret! Bevillingsspørgsmaal let bragtes let i Orden, og under Ledelse af Bygmester Sophus Falk (den senere Redningsfalk), begyndte Arbejdet paa Teatret, der opførtes efter Tegning af Arkitekt Chr. Christiansen. Uforudsete Hindringer forsinkede Opførelsen et Par Maaneder, og først den 29. November 1902 kunde Aabningsforestillingen finde Sted.

Brænde
Tlf. 6754 og Amg. 1822

leveres til billigste Dagspris i alle Kvaliteter fra **Frelsens Hær Optagelsehjem**
Tingvej 54

Jule- og Nytaarshilsener til A. B. fra hele Kloden.

I Tiden mellem Jul og Nytaar, er det strømmet ind med glade Jule- og Nytaarshilsener til A. B., fra de fjærneste Egne. Vi takker vore Venner, der ikke glemmer at sende os et Par venlige Ord mellem Slagene. Det varmer Hjertet og gør godt, og vi gengiver nogle enkelte af de Breve, vi har faaet fra Verdensberømteder som Colleen Moore, Norma Talmadge, Douglas Fairbanks og Harold Lloyd.

family of the world gather a little closer to eachother to give thanks for just living. It is the time when the more fortunate give more than ordinary thought to lending a helping hand to the less fortunate.

COLLEEN MOORE

love it because it is the day that brings most happiness to the world's millions - especially to the children.

With best wishes for joyous holiday season, I remain,

Cordially yours,
NORMA TALMADGE

Harold Lloyd

The best wishes to You and A. B. and great sukses in 1927.

Yours
HAROLD LLOYD

Colleen Moore

Why I love Christmas!

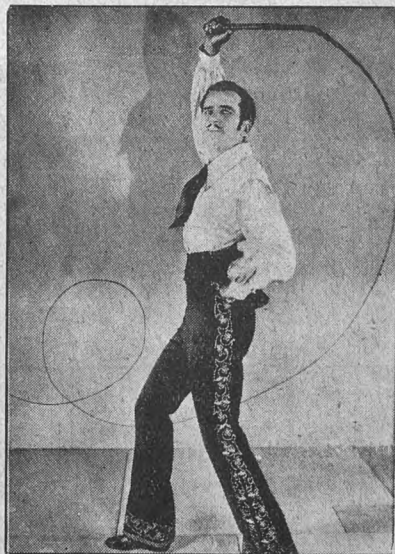
I love Christmas because it is the one day of the year when all the members of the great

Norma Talmadge

Why I love Christmas!

I say that like millions of others in the world she loves Christmas because it is the greatest of all holidays and the day that the Christian world observes above all others. I

Douglas Fairbanks

Kind regards to the little charming country and your paper A. B. and best wishes for the new year.

DOUGLAS FAIRBANKS

Barnets Glæde.

I Onsdags havde „Barnets Glæde“ inviteret 250 fattige Børn til Juletræ i Sønderbro Selskabslokaler. Børnene blev smukt beværtede og fik hver en Pakke nyttige Gaver med hjem. Begejstringen var grænseløs.

Musik i Sundby.

I Anledning af Sundbyernes Jubilæum vil Schnedler Petersens Orkester spille Nytaarsdag foran Sundby Kirke med 40 Mands Orkester.

Sundbyernes Kaffebænderi

Lauritz Olsen ^{A/S}

Telefon Central 4446

Telefon Central 4446

1. DECEMBER 1891 – 1. DECEMBER 1926

Vort Firma har gennem 35 Aar hævdet sin Stilling som banebrydende indenfor sin Branche. — Nu ved vort 35 Aars Jubilæum staar vi fuldt paa Højde med de største Firmaer i Behandling og Brændning af Kaffebønner. Vi kan tilsikre Dem fuld reel og punktlig Ekspedition og byde Dem den Fordel, at vor Bil kommer ved Deres Dør hver Dag.

Sundbyernes Kaffebænderi

Lauritz Olsen ^{A/S}

Grundlagt 1891

SUNDBYØSTER BOULEVARD 51

Telefon Cent. 4446

Glædeligt Nytaar 192

Jens Kjeldsen	Viggo Petersen & Søn Møbelsnedkeri og Møbelforretning Amagerbrog. 85 Telf. Am. 685 og 673	Alb. Schönberg Special Udsalg fra Horwitz & Kattentid Amagerbrogade 30 Telf. Am. 3864	Amagerbanken Aktieselskab
Folkebanken for København og Frederiksberg Aktieselskab AMAGER AFDELINGEN Amagerbrogade 40 - Telf. Cent. 9136 „ 13442	Th. E. Torp's Eftf. Bog-, Papir- og Musikhandel ved Louis Schytt Amagerbrogade 73 — „Sundborg“ Telf. Am. 137 y	Blomsterforretningen Amagerbro Amagerbrogade 11 Telf. 14397	Musikhuset »Amina« Amagerbrogade 7 Telf. 13076
Amager Tøjhus J. Nørgaard Tingvej 3 Telf. Am. 967 y	Olaf Laue aut. elekt. Installatør Amagerbrogade 100 Telf. Cent. 6516 Am. 4146	Knud Koblauch	L. C. Jensen Skræderforretning Amagerbrogade 51 Telf. Am. 27
Revisor Axel Hansen Amagerbrogade 39 Telf. Am. 4273	Amager Foto Am. Boulevard 134 Telf. Am. 2460	Teater-Caféen E. Henriksen Amagerbrogade 34 Telf. Am. 666 „ 858	Poul Brix Manufactur & Tricotage Amagerbrogade 34 Telf. Am. 5150
H. Nielsen Skræderi og Herreekvipering Amagerbrogade 57 Telf. Am. 1110	B. Albrecht Hansen Blomsterhandler Torvegade 12 Telf. Am. 4671 y	Georg Olsens Eftf. (Henry Schwartz) Porcellæn Amagerbrogade 91 Telf. Am. 706 x	Herre-Magasinet »Britannia« H. O. Nielsen Amagerbrogade 112 Telf. Am. 535 x
La France Blomsterforretning Amagerbrogade 117 Telf. Am. 1276 x	Albert Olsen Slagtermester Holmbladsgade 6 Telf. 14635	Max Larsen Skotøjs-Magasin Torvegade 35 - Amagerbrogade 132 Telf. 12435 Am. 4225 x	Johan Aschengreen Bagermester Amagerbrogade 74 Telf. Am. 353 y

„Oliver Twist“.

Dickens har i de sidste Aar oplevet en Renaissance — muligvis tager den sin Begyndelse ved de prægtige danske Films „Vor fælles Ven“, „Store Forventninger“, „David Copperfield“ og „Lille Dorrit“, men ogsaa Julius Magnussens Dramatisering af „David Copperfield“ har skaffet den gamle Digter nye Beundrere. Det er derfor ganske naturligt, at ogsaa Røde Kro Teaters nye Direktører slaar sig paa Dickens og lægger ud med en splinterny Dramatisering af „Oliver Twist“.

Blandt Charles Dickens store Produktion indtager „Oliver Twist“ i manges Bevidsthed en af de smukkeste Pladser hvem har ikke grædt over den lille Fattighedsdrengs Lidelser og glædet sig ved at se ham komme frelst i Havn, og hvem har ikke gyst ved at se Alverdens Ondskab personificeret i den gamle Jøde Fagin og den brutale Bandit Bill Sikes? — „Oliver Twist“ or The Parish Boy's Progress“ fremkom oprindelig i Tidsskriftet „Bentley's Miscellany“ i Tiden fra Januar 1837 til Marts 1839, men før Romanen var helt afsluttet i Tidsskriftet,

udkom den i 1838 i Bogform, illustreret af George Cruikshank, hvis Tegninger bidrog kraftigt til at gøre dens Personer populære. I dansk Oversættelse ved Ludvig Jordan forelaa „Oliver Twist“ i 1840, men denne Oversættelse maatte i 1853 vige Pladsen for L. Moltkes, hvis Sprog vel nok falder Nutidslæsere lidt tungt, men som vidner om Moltkes dybe Kærlighed til Dickens og dennes store Figurgalleri. Blandt senere Oversættere, hvoraf adskillige har tilladt sig ret haardhændede Forkortelser, kan nævnes Vilhelm Østergaard (1884), Niels Møller (1898), Niels K. Kristensen (1907), Paul Sarauw (1908) og Theodor Ewald (1913).

Det er en Selvfølge, at en folkekær Roman som „Oliver Twist“ har fundet Vej baade til Teatret og til Filmen. Af de mange Bearbejdelser for Scenen skyldes den herhjemme bedst kendte den engelske Forfatter J. Comyns Carr og i Paul Sarauws Oversættelse og Bearbejdelse fik den sin første danske Opførelse den 1. Marts 1906 paa Frederiksberg Teater (nu Allé-Teatret), hvor den indtil 6. Maj 1906 opførtes 60 Gange i følgende Rollebesætning: Oliver: Fru Edith Buemann (Fru Psilander), Fagin: Emil Wulff, Sikes:

Valdemar Psilander, Nancy: Frk. Jutta Lund, Brownlow: William Bewer, Grimwig: Sophus Erhardt, Fru Maylie: Fru Theodora Petersen (Fru Wolfgang-Hansen), Harry Maylie: Henry Seemann, Rose: Frk. Mary Züberlein, Rævetampen: Aage Lund, Charly Bates: Gunnar Helsingreen, Monks: Otto Jacobsen, Betsy: Frk. Dagmar Buch (Fru Krarup), Barney og Doktor Sime: Axel Boesen, Kaggs og Bumble: Arvid Ringheim, Giles: Rasmus Christiansen (der her havde sin første større Rolle) og Brittles: Vilhelm Andersen (dog ikke Professoren!).

Emil Wulff var paa dette Tidspunkt ikke alene Direktør for Frederiksberg Teater, men ledede ogsaa Tivolis Teatersal (Glassalen), og han tog ikke sig selv og sin store personlige Succes mere højtideligt, end at han i „Sommerrejsen 1906“ lod indlægge en lille „Oliver Twist“-Parodi med William Bewer som Fagin og Marius Berggreen som Oliver.

I den følgende Sæson genoptoges „Oliver Twist“ som Eftermiddagsforestilling og opnaede fra 7. Oktober 1906 til 14. Februar 1907 yderligere 14 Opførelser. Et Par af Rollerne var kommet paa andre Hænder, bl. a. udførtes Oliver nu af Frk.

Agnes Nørlund (Fru Seemann), Rose af Fru Buemann, Grimwig af Carl Alstrup, Charley af Aage Brandt og Arvid Ringheims to Roller, Kaggs og Bumble, af Carl Johan Lundquist.

Efter tre Aars Forløb satte Frederiksberg Teater atter „Oliver Twist“ paa Plakaten, og fra 10. til 24. April 1910 opførtes Folkekomedien 15 Gange, saaledes at dens samlede frederiksbegske Opførelsestal bliver 89. Af den oprindelige Rollebesætning var nu kun Emil Wulff som Fagin og Frk. Jutta Lund som Nancy tilbage. Aage Brandt var avanceret til Rævetampen, Axel Boesen til Harry, og iøvrigt var Hovedrollerne saaledes besat: Oliver: Frk. Amelie Kirkegaard (Fru K. Rothe), Sikes: Emanuel Gregers, Brownlow: Bertel Krause, Grimwig: Valdemar Hansen, Fru Maylie: Fru Petrine Sonne, Rose: Frk. Erna Schrøder, Charley: Axel Schultz, Monks: Robert Schmidt, Betsy: Frk. Emilie Sannom (der nu som Gæst skal udføre Nancys Rolle paa Røde Kro Teater), Kaggs: Jørgen Lund, Giles: Kai Rasmussen, Brittles og Bumble: Povl Vendelbo, og Dr. Sine: Hans Egede Budtz. Ved de sidste Opførelser overtoges Oliver's Rolle af Fru Ellen Rassow.

Ønskes vore Kunder.

<p>Ove Petersen kgl. Balletdanser</p> <p>Kongedybet 21-23 Telf. Am. 3161 y</p>	<p>H. Sørensen aut. elekt. Installatør</p> <p>Amagerbrogade 154 Telf. Am. 357</p>	<p>Assurance-Compagniet Baltica Amager Afdeling</p> <p>Amagerbrogade 4 Telf. Cent. 3121 Am. 2465</p>	<p>Sundborg Isenkramhandel Joh. Hansen</p> <p>Amagerbrogade 73 Telf. Am. 274y</p>
<p>Amager Isenkramhandel E. Halgreen</p> <p>Amagerbrogade 38 Telf. Am. 890</p>	<p>Edvard Gregersen Kunstdrejer og Paraplyfabrikant</p> <p>Amagerbrogade 63 Telf. Am. 390y</p>	<p>Osvold Wrem Farve- og Tapethandel</p> <p>Amagerbrogade 66 Telf. Am. 80</p>	<p>Fabricius Rasmussen Danselærer</p> <p>Amagerbrogade 29B Telf. Am. 1416</p>
<p>Sønderbro Teater</p>	<p>R. Kromanns Danse-Institut ex am. Lærer i Dans</p> <p>Gylfes Allé 56 Telf. Am. 3940</p>	<p>Sønderbro Selskabslokaler Johs. Christensen</p> <p>Amagerbrogade 30 Telf. Cent. 4668</p>	<p>Edv. C. Larsen Lædervareforretning</p> <p>Amagerbrogade 43 Telf. Am. 492y</p>
<p>F. Malmborg Skrædermester</p> <p>Amagerbrogade 50 Telf. Am. 195 v</p>	<p>P. Rasmussen Korn- og Foderstof samt Kul og Koks</p> <p>Amagerbrogade 87 Telf. Am. 48</p>	<p>Sundby Fiskehus</p> <p>Amagerbrogade 96 Telf. Am. 931x</p>	<p>Amager Centraltrykkeri</p> <p>Tingvej 8 Telf. Am. 3848v</p>
<p>Stjerne Kroen Restaurant og Selskabslokaler</p> <p>Tingvej 41 Telf. Am. 264</p>	<p>White Stars Sommerpalads</p> <p>Amagerbrogade 1 Telf. Cent. 1921</p>	<p>Lær at gøre Morgengymnastik i det nye Aar, det er det sundeste for Deres Helbred. Det nye Aar vil da blive af Betydning for Dem. — Alle, der har gennemgaaet Kursus hos mig, bringer jeg de bedste Ønsker om et godt Nytaar.</p> <p>Louis Bresson Amager Gymnastik Institut. Am. 4016</p>	<p>Amager Bogtrykkeri</p> <p>Hallandsgade 11 Telf. Am. 4372</p>
<p>Olaussens Bogbinderi Amager Fælledvej 35</p>	<p>Axel Christensen Diner Transportable „Møllegaarden“</p> <p>Am. Boulevard 124 Telf. Am. 4042</p>	<p>Radioimportøren</p> <p>Amagerbrogade 53 Telf. Am. 142y</p>	<p>A. B.</p> <p>Amagerbrogade 40 Telf. Cent. 12,464 Am. 6410</p>

Endelig opførtes samme Bearbejdelse af „Oliver Twist“ (dog med en lidt ændret Slutning) fra 23. Januar til 9. Maj 1920 63 Gange paa Casino. Det var midt under en Influenza-Periode, og Rollerne skiftede derfor Indehavere hver anden Dag, bl. a. spillede saaledes Oliver af Fru Christel Holch og Frk. Inger Bolvig (Fru Mervild), Fagin af Nicalai Brechling, Sikes af Gunnar Helsingreen (den første danske Charley), Nancy af Fru Karen Caspersen, Frk. Jutta Lund (som Gæst) og Frk. Ellen Buhl, Brownlow af Hans Neergaard (der havde udført Fagins Rolle i Provinsen) og Christian Schröder, Grimwig af Louis Melander, Fru Maylie af Frk. Hulda Didrichsen, Harry af Jon Iversen, Rose af Frk. Ellen Fischer og Frk. Edith Andersen, Rævetampen af Poul Guldager, Georg Feder og Carl Aarsleff, Charley af Johannes Johansen og Einar Jäckel, Monks af Regnar Bjelke, Betsy af Fru Alfi Zangenberg, Fregne-Tom af Aage Redal, Bumble af Vilhelm Birch og Fru Bedwin af Fru Amanda Lund.

Røde Kro Teaters nye Dramatisering af „Oliver Twist“ skyldes Bertel Budtz Müller, som ogsaa tager sig af Iscenesættelsen, og da denne Forfatter i Løbet af

kort Tid har formaaet at skabe sig et Navn baade som Dramatiker og som Sceneinstruktør, tør man sikkert vente en smuk Indledning til Teatrets nye Æra.

Arkivaren.

Sundby Hospital.

Professor Sigurd Kjærgaard.

Sammen med Sundbyerne kan Sundby Hospital fejre 25 Aars Jubilæum. Det staar i Dag som et fuldkommet værdigt Udtryk for en stor moderne Bydels Krav paa alle hygiejniske Omraader, og i Befolkningen har

Sundby Hospital alle Dage været overmaade populært. Det skyldes sikkert i ikke ringe Grad den fortrinlige Overlæge Professor Kristian Poulsen, der var elsket og afholdt. Aldersgrænsen bød Professoren trække sig tilbage 1924, og Hospitalet var da saa heldig at faa en anden lysende Stjerne som Vimpel, Dr. med. Overlæge Sigurd Kjærgaard, der blev udnævnt til Universitetsprofessor, og paa den smukkeste og værdigste Maade fortsætter Hospitalets høje Traditioner.

Nytaarspassiar.

Næ Olsen, jeg imødeser 1927 med al mulig Skepsis. Det maa du godt lade sive ud over Amager. Det begynder med Regninger for alle vore Letsindigheder i 1926. Postkassen gir sig i Bunden under Vægten af Notar fra Skomager, Skræder, Tandlæge, Parfumehandler og Buntmager. De Sjusser jeg har listet ned staar Gud ske Lov ikke skrevet op, for saa vilde jeg blive ked af det, men alt det Skidt Camilla har hængt paa sig i Aarets Løb, ser rædselsfuldt ud og koster Masser af

Granater, og de skal falde nu. Det er stygt Olsen, og det er dyrt for den der skal betale. Og det er Herren i Huset. Han er kun Herre, naar der kommer Regninger, ellers er der ingen, der spør til hans Befindende. Han kan godt blive kvalt i sin Natskjorte uden at nogen opdager det. Thi Madammen er ude og skave sig med Gyldenplat-Phiseldeck og Ungerne de vrikker Charleston til Nytaarsbal. Saadan ser det lykkelige Familieliv ud i 1926 og i 1927 bliver det værre, hvis det er muligt. Pris din Lykke, at du er Frisvømmer og Ungkarl. Den tar du meget hjem paa, hva' du gamle. Vi andre hænger paa en Masse Skidt med „Familielykke“, den vil jeg give 85 Øre for at blive af med. Vi maa styrke os, Olsen, mod det kommende Aar, Hæld frisk Strøelse i Karrene, og lad os saa love hinanden at holde sammen. Alle Mandfolk Jordan over maa forene sig for at klare den mod Kvindernes Voldsregimente.

Skaal paa det Olsen og glædeligt Nytaar.

Amagerbanken

Hovedkontor:

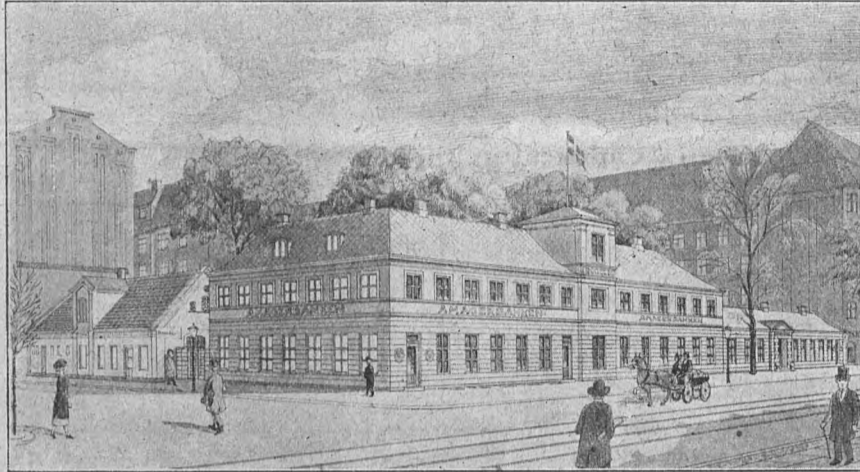
Amagerbrogade 25,
Kbhvn. C.

Telf. Central 2090
Am. 1698 — Am. 112 x

Sundby-Afdeling:

Amagerbrogade
114, S.

Telf. Central 1798
Am. 98

Islands Brygge- Afdeling:

Telf. Central 9398

Kastrup-Afdeling:

Telf. Kastrup 498

Dragør-Afdeling:

Telf. Dragør 498.

Rente af Indlaan er for Tiden: paa almindelige Vilkaar 4 pCt. p. A.
paa Opsigelse 4¼ pCt. p. A.

Kontortid 10—3 og 5½—6½, Lørdag 10—2 og 5½—6½

Nogle Tal fra Sundbyernes Historie.

De forløbne 25 Aar betegner en mægtig Udvikling i Sundbyernes Historie. Fra at være en lille gammeldags Landsby paa 15,000 Indbyggere, er det nu en delvis moderne Forstad paa over 60,000 Indvaanere. I disse Aar er der sket en gradvis og omfattende Udvikling i moderne Retning. I 1903 begyndte man Opførelsen af Sundholm, der var anslaaet til 2½ Mill. Kroner og sikkert er den mest hygiejniske Forsørgelsesanstalt i Verden. Den begejstrede alle de internationale Læger, der var her for nogle Aar siden.

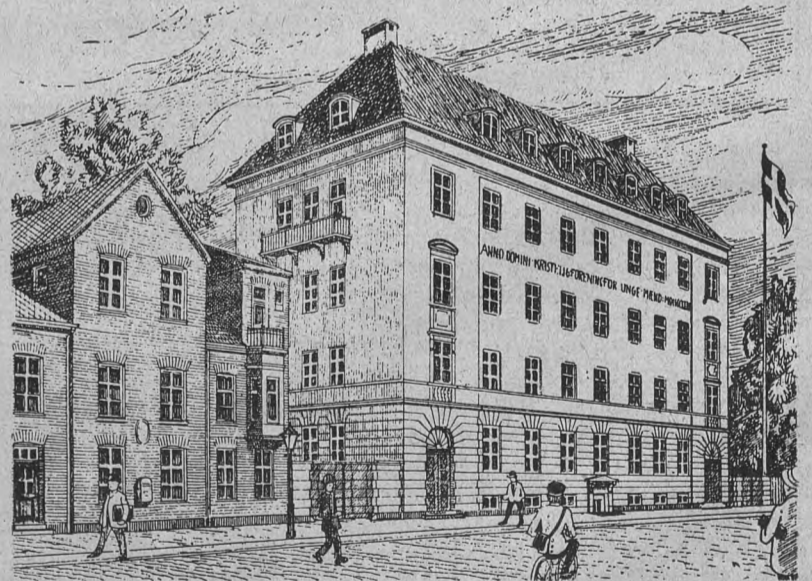

Sundholm.

I 1904 begyndte Forarbejderne til Amager Boulevard, i December 1907 aabnede den for Trafikken, og Aaret efter kom Sporvogns-linierne. Samme Aar udvidedes Skolen paa Øresundsvej og derpaa fulgte Skolerne paa Sundholmsvej, Sundbyvester Skole, Sundbyvester Skole og Skolen paa Lergravsvej. De rummer over 4000 Elever. Bydelens første Politistation var i Murciaegade under Ledelse af Overbetjent Palle. I 1923 blev den nedlagt, da den Sammensmeltning skete mellem Christianshavns og Sundbyernes Politistationer, der forenedes i Stationen „Under Elmene“, hvor den populære Politiasistent Norup residerer.

I 1901 var der et lille gammelt Posthus i Oliebladsgade, hvor der var Trængsel, naar der var fem Mennesker. Der var ansat 21 Funktionærer og Antallet af ankommende Post var i Aaret

407,000 Breve. I 1924 var der 52 Funktionærer knyttet til det nye Postkontor og der besørgedes aarligt 2 Millioner 200,000 Breve. Desuden er der Postkontor i Amagerbankens Ejendom,

Sundby Posthus 1925 i det gamle og det nye Hus.

der betjener hele det nye Amagerbrokvarter og det store Forretningskvarter. I samme Ejendom findes nu Telegrafstationen, der før laa i Hollænderdybet. I 1901 kom den første elektriske Sporvogn paa Amager, den 22. Juli forlængedes Linien til Sundby Remise. I 1908 kom Linien Amager Boulevard—Holmbladsgade og i 1925 forlængedes den til Østrigsgade. Til Sundbyerne gaar Linierne 2—5—9—13 og til Islands Brygge Linie 4. Det er allerede alt for lidt til Bydelens Vækst.

Vejinspektør E. M. Kocks Jubilæum.

En ualmindelig gæv Amagerkaner Vejinspektør Kock har i Morgen, Nytaarsdag, Jubilæum sammen med Sundbyerne, hvor han begyndte sin Virksomhed for 25Aar som Vejassistent. Kock er gammel Militær, hvad hans Holdning røber, han er Friluftsmenneske og Selskabsmand af et ikke almindeligt Format foruden at han er Kasserer i „Eberts Villaby“ og Odd Fellow. Saa han har nok at gøre. Med et ukueligt Humør

og uforanderlig Sindsligevægt har han fulgt og deltaget i Sundbyernes gradvise Udvikling fra Landsby til Storstads Forstad, og han er en fornøjelig Mand at have Forbindelse med. Der er noget af de gamle nordiske Vikingers Livsglæde over Vejinspektør Kock. Hans Haandtryk er fast og hans Latter rungende. Der er ingen Smaalighed i hans ægte Renais-sancetype, og paa Jubilæumsdagen i Morgen, der fejres paa Langelinie vil der blive tømt mangt et Bæger til hans Ære. Hjertelig til Lykke.

Cyrano.

„NOVUS“ Maskinsnedkeri & Trælasthandel
 V. Thomsen & S. Svensson
Kastrup Mølle, Amagerbrogade. Telf. Amg. 2931 og Amg. 5781.
Bygningsarbejde. — Drivhuse.

Gudrun Rosborgs Danseinstitut

Lokale: **Linnesgade 24.**

4 Enetimer à 12 Kr. i mit private Hjem, Lyongade 12. Hurtig og grundig Uddannelse i moderne Danse (Charleston). — Indmeldelser: Telefon Amager 6116.

Elly Pogges
Danseinstitut

RODOSVEJ 15 1 SAL
 (nyindrettet Sal)

Nyt Paso-Double & Charleston
 Hold begynder 1ste Januar

TELF. AMAGER 3063

Den bedste Nytaarsgave

er et fotografisk Kamera fra

Amager Foto

Amager Boulevard 134

Priser fra Kr. 9,50

Alt Bygnings-Snedkeri.

Vinduer, Døre, alle Slags Lister og Indfatninger saavel til Haandværkere som private Selvbyggere. Forlang Tilbud gratis.

Bruun & Knudsen Maskinsnedkeri
 Holmbladsgade 122

O. Fabricius Rasmussens Danseinstitut

Følgende nye Hold begynder til Januar 1927:

Rutinehold: Mandag den 3. Januar Kl. 8¹/₄—11 (2 Musici).

Ægteparhold: Onsdag den 5. Januar Kl. 8¹/₄—10

Voksne Hold Torsdag den 6. Januar Kl. 8¹/₄—10

NB. Charleston-Hold hver Torsdag fra Kl. 10—11.

Nærmere Oplysninger pr. Telefon **Am. 1416**

Ærbødigst

O. Fabricius Rasmussen,

Amagerbrogade 29 B

Medlem af Danseringen

Ellen Christensens Danseinstitut.

Lokale: „Café de Paris“, Amagerbrogade 123

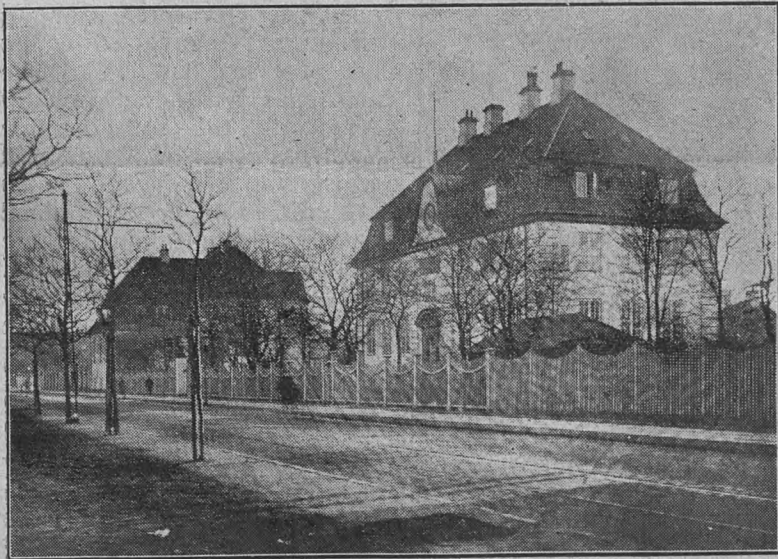
Nye Hold for Voksne begynder til Januar:

Mandag den 3. Januar Kl. 9¹/₄—11¹/₄ **Viderekomne** (Damemangel)

Torsdag den 6. Januar Kl. 9¹/₄—11¹/₄ **Ægtepar - Begyndere**

Telf. Amager 2286

Amagers offentlige Bygninger.

Statens Serum Institut. Den smukke, hvide Villa paa Amager Boulevard.

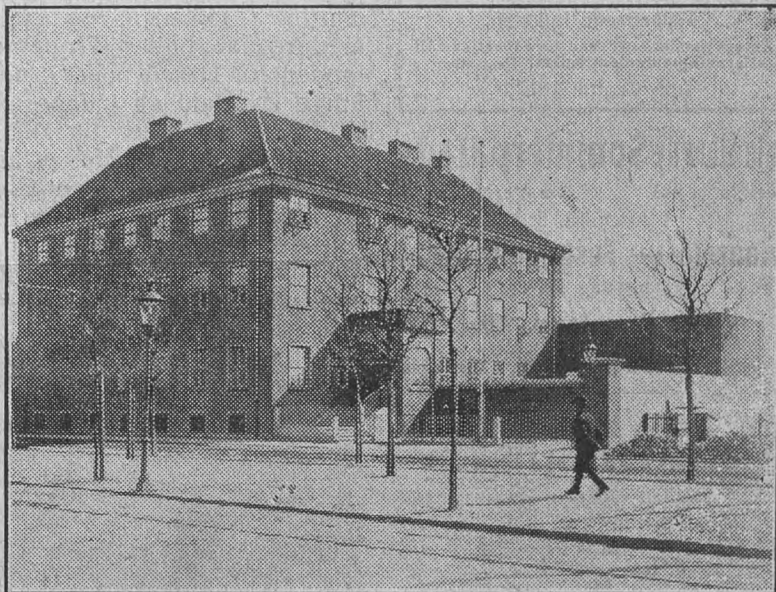
Amager Boulevard, den smukke, brede, træbeplantede Forbindelseslinie mellem København og Amager, er blevet et moderne Pantheon for Øen. Her er i de sidste Aar vokset flere monu-

mentale Bygninger op, der giver Amager et vist Stempel. Ældst af dem er Statens Serum Institut, den store hvide Villa i Palæstil, der netop er udvidet for den Rockefeller'ske Million, Institutet fik for et Aar siden. Statens Serum Institut er verdenskendt, og under Krigen blev der reddet over 100,000 Saarede fra den sikre Død ved den Serum, der blev sendt til Valpladserne. En af de smukkeste Bygninger paa Amager er den kgl. Mønt, der pryder Hjørnet af Boulevarden og Amager Fælledvej. Den

Den kgl. Mønt paa Amager Boulevard.

minder om en af de herlige danske Herregaarde, der nu er ved at smuldre hen paa Grund af de urimelige Skattebyrder. I den kgl. Mønt er alle de Penge lavet, der nu cirkulerer Landet rundt, og selv om man ikke kan være lige begejstret for alle Møntsorterne, saa ser man dog paa dem med Velbehag, naar man mindes de over al Beskrivelse rædselsfulde Enkronesedler, Krigen skænkede os.

Statsprøveanstalten paa Amager Boulevard.

Den kgl. Mønts fornemme Nabo er Arkitekt Kampmanns monumentale Bygning, Statens Prøveanstalt. Vi har en Gang omhyggeligt beskrevet, hvad der foregaar bag dens røde Mure, og det er højst interessante Ting. Statens Prøveanstalt er den tredje i Bundtet af de offentlige Bygninger paa Amager Boulevard, der i største Grad er til Pryd for Bydelen. Lad os haabe, der maa komme mange nye Bygninger af lignende Art i de kommende Aar.

En Pioner.

I Efteraaet kunde Overretsagfører Karl Bech fejre 20 Aars Jubilæum som Jurist i Sundbyerne. Han begyndte sin Virksomhed paa en Tid, hvor Amagerbrogade lignede en Side i Æbeltoft, hvor Køerne frædeligt gik Eftermiddagstur. Der laa store Udviklingsmuligheder i Grundsalg og Bebyggelse saa den unge, levende Sagfører straks, og han kom hurtigt i Forbindelse med de rigtige Folk — det har Karl Bech altid forstaaet — og der kom Gang i Forretningen. Som Tillidsmand for de fleste af vore Haandværksmestre, og som selvstændig Bygherre og Grundejer har Overretsagfører Bech været en betydningsfuld Pioner for det moderne Sundby. Han opdagede Cand. jur. B. Dournville de la Cour, og skaffede ham Forbindelse med Familien Holmblad, der resulterede i Bebyggelsen af det nye Amagerbro, og personlig er han den Dag i Dag Grundejer paa Amagergade og Villaejer i Dragør. Han bør have sin Del af den Hyldest Sundbyerne inkasserer til Jubilæet. Thi han er en af dets første Mænd.

Jubilæum.

25 Aars Jubilæum kan den 1. Januar 1927 fejres af Postchaufførmand Peter E. Togeskov, Islandsgade 3. Togeskov ansattes den 1. Januar 1902 som Landpostbud paa Ruten i Sundby-Tømmerup-Taarnby, og var det første Postbud der besørgede Breve om Eftermiddagen paa Amager (2. Ombæring), han gik der paa Ruten i 2¹/₂ Aar, og blev saa forflyttet til Ruten Sundby-Taarnby Villaby. Togeskov blev ansat i København den 1. Marts 1905 og i de sidste 15 Aar forrettet Tjeneste ved Postautomobilerne, deraf 7 Aar som Formand. Han er iøvrigt godt kendt her i Byen fra sin Virksomhed med Udlejning af Biler til Skoyture, og var paa dette Omraade den første og førende i flere Aar.

Ugens Fødselsdage.

31. Decbr.: Trafikchef Graae, Amagerbrogade 29.

5. Januar: Kaptajn, Toldkasserer Jacob Bang, Strandgade 48.

Forlystelser

ALADDIN TEATRET
AMAGERBROG 29

7, 10
Nytaarsdag 4-6-8-10

Manden fra Ørkenen

Skuespil i 6 Akter

Milton Sills

Wanda Hawley

Jaqueline Logan

spiller Hovedrollerne

Røde Kro Teater Telf. Amg. 2

2. Nytaarsdag Kl. 8.: Premiere:

Oliver Twist

Sønderbro Teater Kl. 8 Tlf. 1272

Nytaarsdag:

Julestormen

af Harald Tandrup, dramatiseret af
Jens Locher.

Vi mødes
alle under

i Sct. Pauli

Nyistandsatte Lokaler.

„Amagerlandsbyen“ kan forudbestilles til
Föreningsammenkomster og Baller
Telf. Central 13129

White Stars ny Sommerpalads

Telefon 1921 Amagerbrog. 1

I Aften Kl. 8:

Nytaarsfest - Festarrangement

Nytaarsdag Kl. 8:

Premiere

Entre 50-75-150 Ø., efter Kl. 11 gratis

Apolloteatret Kl. 8 prc. Telf. 5667

Flammedanserinden.

I Hovedrollen **Holger Pedersen**

Forudbestilling til alle Dage i Ugen.

Intet forhøjet Salg

FOLIES BERGÈRES TLF: 12.713
ENTRE FRA 2,35

32, Vesterbrogade 32.

Moderne Varieté og Dansepalais

Kl. 8: Det store Decemberprogram.

Raya & Daniel. Dolinoff. Grete Brandes.
Lean Schin. Bob & Lucy Gillette. Francis
& Bobby. Miss Debo. Agostino Grandis.
3 Convallys. Jounq Florian. Malmsteen
Trio. The Stanley Barnett Band.
Folies Bergeres Band. Dans til Kl. 2
Nat. 2 Orkestre spiller ustandseligt.

TEATER Kl. 8. Nytaarsdag T. 1401

OSBORNE Himmel og Hav

Revy i 3 Akter. 16 Afd.

Eft. Forest. Dans og Solistopr. til Kl. 2

Fri Entre

Allé-Teatret (fh. Betty Nansen). T. 1490

Victorias Mænd

Nedsatte Priser.

Forudbestilling Telf. C. 1490 (fra 10-4)

Scala Teater Kl. 8-11 Telf. 1215

Adieu Mimi.

Zoologisk Have.
Mange nye Dyr. Løveunger.
Bjørneunger. - Udsigtstaarn.

Navnet paa vort Lands største
og første Bulleforretning
er *Cornelius Knudsen*.

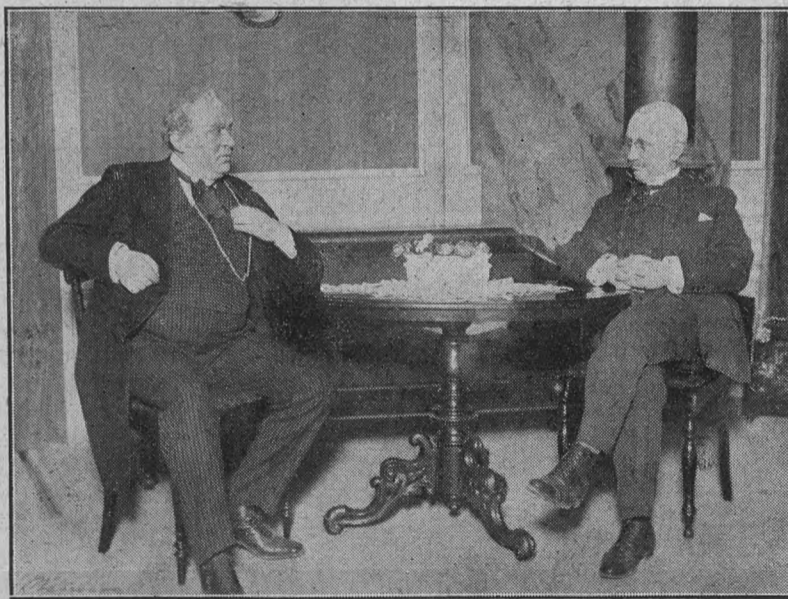
Aladdin Teatret: Manden fra Ørkenen.

Milton Sills betragter Wanda Hawley med Interesse.

Aladdin Teatret har haft Premiere paa „Manden fra Ørkenen“ efter Arthur Weigalls Roman i Georg Melfords Iscenesættelse med Milton Sills, Wanda Hawley og Jaqueline Logan i Hovedrollerne. Det er en flammende Opsang til det frie ubundne Naturliv i Ørkenen, og en højst dramatisk Kærlighedshistorie, der foregaar under Tropernes Stjernehimmel. Milton Sills er Manden fra Ørkenen, der ordner Araberoprør, Sammensværgelser, natlige Overfald og mange andre Ting, og saa faar han endda Tid til at gøre Kur til ikke mindre end to skønne Kvinder. Ja han kan sagtens, og det er ikke det eneste han kan. Alle Amagers Løver er slaet ud i den Uge, hvor Milton staar paa Aladdins Program, og Kvinderne stormer Teatret. — 2. Nytaarsdag faar Teatret rimeligvis Premiere paa Aarets bedste Film: Trikolorens Helte.

Sønderbro Teater: Julestormen.

Distriktslæge Martin Jensen undsiger Konsul Chr. Møllback.

Hvis der er nogen menneskelig Retfærdighed til paa denne syndige Klode, faar Sønderbro Teater megen og langvarig Glæde af „Julestormen“. Det er smaa Mennersker fra en lille By, Harald Tandrup har skildret og gjort det, saa man forstaar dem alle og kommer til at holde af dem med deres Svagheder og deres Fortrin. Storkøbmanden, der stædigt vil have sine Døtre gift med Matadorer, Døtrene, der kæmper for dem, de holder af, Landsbyens Original, en gammel Lappeskomager, der er stolt af sin Søn, der er fyldt med Ærgerrighed og Energi,

AMAGER DAMPVASKERI
Øresundsvej 11-13
Tlf. Amager 665
VASKER ALT

Fineste Manchettøjvask.

Baby-Tøj

syes efter Bestilling. Daabskjoler syes og udlejes. Anna Petersen, Fischersg. 2, 4.

Kunstbroderi Skole.

Grundig Undervisning for Begyndere og Viderekomne, Aftenhold Mand. og Onsd. Fru Blancha Christophersen, Olieblads-gade 1, 2. Telf. Amg. 1183 v.

Vi besørger alt.

Flytninger, Tæppebankning, Pudsning og Rensning af Kakkellovne ect. J. P. Nielsen, Norgesgade 8. Amg. 5344 x.

1. Kl. Pianostemming

udføres omhyggeligt af rutineret Fagmand. Vejledning gives ved Køb af Pianoer. Jens Møller, Holmblads Vænge 10, Tlf. Am. 4693 v.

den lune Distriktslæge, en typisk Provinssagfører og et gammelt Inventar af en Bogholder. Dem har Jens Locher spundet sin Komedie om paa en smuk og menneskelig Maade. Og Teatret støtter ham ved en fortrinlig Udførelse, der gør Forestillingen i bedste Forstand seværdig. Der har ikke i indeværende Sæson gaaet en saa smuk og kunstnerisk afrundet Komedie over Sønderbro Teaters Scene. Chr. Møllbach er fortræffelig som Landsbykonsulen, stor, brav og rørende. Paa Højde med ham staar Hjalmar Bendtsen som den gamle, visne Bogholder, Chr. Schenstrøm som Landsbyskomageren „Krabben“, en helstøbt Præstation, og Martin Jensen som Ræsonnøren, Distriktslægen, der kender Menneskene og deres Svagheder. Det kan ikke være bedre. Nydelig som altid er Helga Frier som den ene af Døtrene, fuld af Charme og ægte Kvindelighed, Marie Kornbeck, der spiller Moderen stilfærdigt og kønt, og Alida Møllbach, der for første Gang har en større Opgave — og fortjener at faa flere. Carl Thejll er ogsaa ganske i Komediens Aand og Stil som den unge Verdensstormer, og Wilh. Møller typisk som den svedne Provinssagfører. Det er en ublandet Glæde at kunne komplimentere Teatret for dets Indsats, der fortjener, at alle Venner af god og ægte Komedie gaar i Amagers Nationalteater. J. Aa.

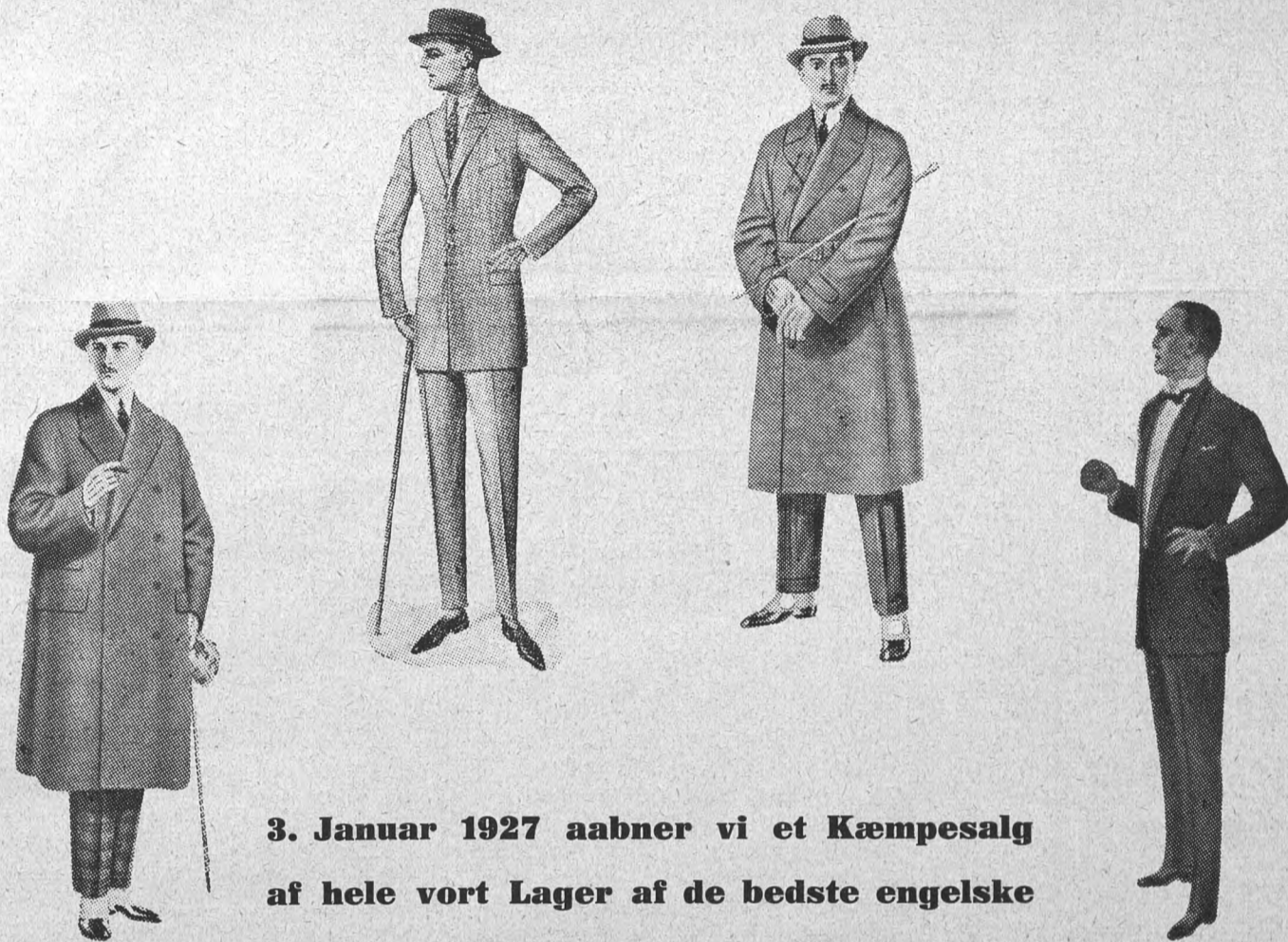
O. Nørgaards Autoværksted.

Markmandsgade 7. - Telefon Amager 3509.

Alle Autoreparationer. — Forlang mit Tilbud.

Kæmpeuret Svinget 3 viser Vej

til A/s „Sønderport“ - Amagers største Indkøbskilde for al elegant Garderobe.

3. Januar 1927 aabner vi et Kæmpesalg af hele vort Lager af de bedste engelske Stoffer til Habitter, Frakker, Kjoler, Smoking og Damekostumer. 33 0/0 under alle Priser. Omhyggeligste Behandling og bedste Pasform. Vort Lager af færdigsyede Frakker og Habitter udsælges 50 0/0 under Prisen.

Kig ind hvor Kæmpeuret lyser.

== Se Udstillingen! ==

A/s „SØNDERPORT“ :: Svinget 3 :: Telefon Amager 2697

Blandede

Har De Brug for en Smed?

Ring til Amager 2106

Klejnsmiedien, Brigadevej 47

udfører alt
Nyt og Re-
parationer
af enh. ArtBernhard
Petersen

Gelændere - Skærkasser - Gasborde

Marie Cirklen

Hver Mandag Aften Kl. 8:

Trance: v. Med. Fru Hentzen

Tingvej 22

Alle velkommen.

Axel Axelsen's Eftf.

C. F. Olsen — Tlf. 10280
(fh. Vald. Gætjes Eftf.)1ste Klasses Bageri & Conditori
Øresundsvej 50. Hjørnet af Kastrupvej.
Udsalg overalt i Sundby.
Al Slags Conditori.
Kun 1. Klasses Varer anvendes.
Bestillinger modt. og bringes overalt.

Sønderbro Selskabslokaler

Amagerbrogade 30.

3 Festsale.

Bestillinger modtages daglig

1—3

Telf. Central 4668.

Privat Telefon

Amager 4723 v

Johs. Christensen,
fhv. Overtjener
i Gimles Selskabslokaler.

Amager Koncert-Bureau

Telefon Amager 5614 y.

sender Dem den bedste Musik til
Bal, Bryllup, Skovture og
alle Festligheder.

Carl Gottschalcksen

Kapelmester i Aladdin Teatret.

Elmegaardens billige Skotojs-Magasin.
saavel haand- som mekanisk forarbej-
dede Reparationer til Nutidens billigste
Priser. Benyt Telefon Amager 1803 y.
Alt hentes og bringes.

Smør - Æg - Margarine

Kun 1ste Klasses Varer

Amager Boulevard 134 Tlf. Amager 2259

Moderne Systue.

Dame- og Børnetøj syes hurtigst og til
yderst billige Priser. Rodosvej 42. Høj
Stue. Fru Aaberg.

Murerreparation

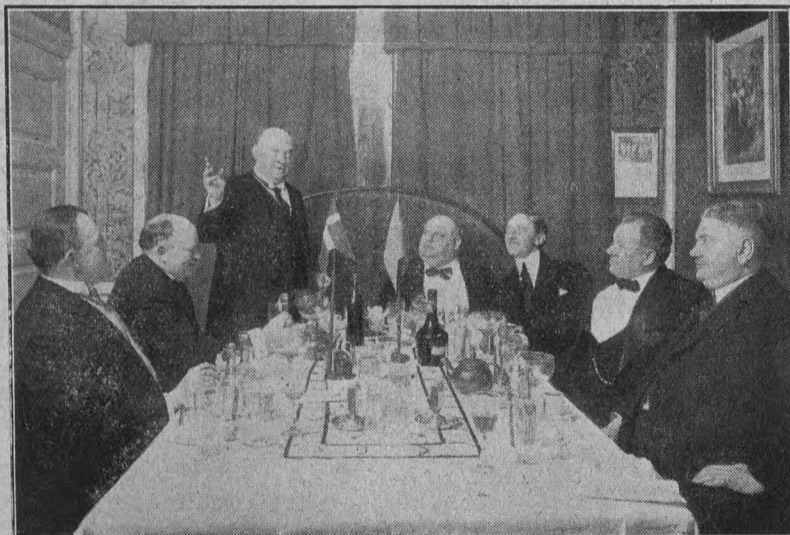
samt alt Kakkellovsarbejde udføres.
J. P. Hansen, Sofiegade 36.

Af Cafe de Paris' Historie.

Dän svenske Skuespiller Axel Hultmann serverer Suppe for sin Ven Oscar Stribolt.

Storrestauranterne paa Amager har haft en mærkelig trist Skæbne, idet de har haft svært ved at klare sig. Direktør Olaf Nielsen begravede saaledes 500,000 Kr. i det smukke Restaurant-Etablissement „Cafe de Paris“ som han byggede med Marmorvægge, Parketgulv, Svømmebassiner til de sprællevende Flisk, ægte Tæpper og fine Kobberstik paa Væggene. For Øen Amager var det en mægtig Reklame. Der kom Folk fra Norge, Sverrig og Finland hidlokket af store Annoncer for at se den berømmelige Amagercafe, der er i Form og Stil havde det internationale, intime Præg, og der kom mange Berømtheder til de gode Middage, der blev serveret under „Onkel Olafs“ personlige Ledelse. Den svenske Olaf Poulsen, Skuespiller Axel Hultmann, lavede sin Suppe Union og serverede den for „Stri“ i de hyggelige Saloner paa 1. Sal, og Nytaarsaften var Cafe de Paris Samlingsstedet for Kunstnere, Forretningsfolk, Bladmænd og Bohemer, der ved

Redaktør Viggo Schjørring, Dir. Olaf Nielsen, Axel Hultmann deklamerende,
Oscar Stribolt, A. B.s Redaktør, Direktør Holger Hofmann og
Kapelmester Steen-Jensen.

deres Humør og Livsglæde skabte uforglemmelige Timer. I det bedste Aar omsattes der i Etablissementet for over 400,000 Kr. om Aaret, men saa kom Nedgangsperioden, der ikke kunde holde Stand mod Tidens Storm. Men rundt om i Skandinavien sidder der mange gamle Venner af den stilfulde Restaurant, :: hvis Bane var kort og funklende som en Komets. ::

White Star.

I Aften tager White Star og dets Publikum Afsked med det gamle Aar ved en original Fæst, hvis Program byder paa baade Souper, Fyrværkeri og Bal, alt for den overkommelige billige Pris af 3,50 Kr. Et fristende Tilbud som White Stars talrige Vennekreds ikke bør lade overhørig, men skyndsomt sikre sig Billetter, som der uden Tvivl vil blive stærk Rift om. — Nytaarsdag Kl. 8 er der Premiere paa Fr. Rocatis nyeste Produkt, som Teatrets vante Stab, forhaabentlig som altid, vil give den bedst mulige Fremførelse paa den lille Scene. Musikdirigent Olsen har suppleret sit Orkester med en ny Janitschar, saa ogsaa denne Side af Programmet er i

de bedste Hænder, og naar vi saa til Slut tilføjer, at Dir. Mogensen Torsdag den 6. Januar gentager de yndede og succesomstraaede Kostumbal for 3. Gang i denne Sæson, er vi overtydet om, at selv den mest kræse Varletegænger og Kendere paa Omraadet ikke kan forlange mere. Dette og den store Ide paa Forlystelsesomraadet, som vil blive realiseret i Løbet af Foraaret, varsler altsammen om en nyere, heldigere og lykkebringende Tid, for baade Teatrets, dets Direktion og Publikum.

O. Fabricius Rasmussens Julefest.

Som en festlig Ouverture til vore lokale Danselæreres Julefester, indledede

Hjemmets Reparator.

Reparation og Oppolering af Møbler.
Opstopning af Divaner og Møbler m. m.
Ophængning af Portierer og Gardiner
udføres. Divaner og Madrasser udføres
efter Bestilling. — Billige Priser.
Carlo Hansen, Frankrigsgade 2
Telefon Amager 5211 y.

Amager billigste Skotojsreparation

Amagerbrogade 138 o. Gaarden.

Herre-Saaler og Hæle fra 6,00

Dame do. do. 4,00

Børn do. do. 1,50

Kitler og Herreskjorter.

Alt Dame, Herre og Børneundertøj
syes paa egen Systue. Hamlets Allé 27.

Prøv en god Cigar

fra Lager fra 9—12—13—15—19 Øre Stk.
Frankrigsgade 54.

PORTEN

Chr.shavns Divan- og Madrasfabrik,
Wildersgade 26.Stort Udvalg i Søgræsmøbler og
Divantæpper.Ny og brugte Møbler
købes og sælges.

Tlf. Amager 6078.

Elegant Gardinophængning.

Henvend Dem altid til en virkelig
Fagmand med alt angaaende Hjemmets
Montering. A. Jensen, Norgesgade 7.
Telf. Am. 1181 x og Am. 4369 y.

Al Vask og Strygning

udføres propert og billigt. Nathalie Pe-
tersen, Anders Henriksensgade 4, 1.

Kjolesyning.

Overtøj for Damer og Børn samt
Dameskrædersyning. Omforandring og
Modernisering. Marie Jensen, Norges-
gade 26, St.

Kakkellovscompagniet Expres

Englandsvej 10, 1., Telf. Am. 1337 x
Kakkellovne renses, pudses og udmures.
Ring til „Expres“. D. H. Parsbæk, Mu-
rermester.

Alt kan sammenbrændes

og klinkes. Kast ikke Deres revnede
Glas og Porcellæn bort, men send det
til Kunstklinkeren, Gullandsgade 6, St.
Carl Petersen.

Husgerning.

En flink ung Pige med gode Anbefa-
linger, som maa kunne ligge hjemme,
kan faa Plads straks. Frantzen, Margu-
erithevej 16. 2.

O, Fabricius Rasmussen i Onsdags (d. 22.) i Stjernekrøen med en godt besøgt og helt igennem vellykket Fæst. Kl. 7 indmarcherede en 170 Elever i Salen, og til Akkompagnement af forskellige Julemelodier, hvortil Børnene sang med af Hjertens Lyst, sattes den rette Stemning hurtigt i Vejret. Den forøgedes yderligere senere paa Aftenen ved et animeret Chokoladebord og Godteudde-lingen, ligesom en Nissemand med Partner ved deres lystige Paafund og Lege holdt Humøret vedlige hos det unge og taknemmelige Publikum. Efter at den muntre Del af Fæsten var forbi, blev Salen ryddet til et velbesøgt og munter Bal, hvis Udøvere var Vidnesbyrd om den gode og korrekte Skole, de har gennemgaaet paa Fabricius Rasmussens Danseinstitut.

VORE DAMERS VEJVISER

Moderne Systue for Kjoler, Jumper og Lingeri. Tidligere Systue for Salomon Davidsen. **Fru Hansen, Holmbladsvænge 9, 3.** bag Aladdin Teatret. Amg. 5302 x.

Antiseptisk Fodpleje
Manicure og Smalbensmassage

Fru Helene Knudsen, Æblestien 4 St. v. Sønderbro Teater. Telf. Amager 1553 v. Tr. Kl. 10-5 og efter Aftale.

Damefrisør Salonen
Norgesgade 31, St.

aaabnes 1. Septbr.
Alt indenfor Damefrisør-Branchen i 1. Kl. Udførelse.

Tænder - Afbetaling

Guldarbejde, Plombering v. Læge. Moderate Priser. Fullt Garanti.
Under Elmene 1. Telefon Amager 1949 v. Daglig 10-4. Fredag og Lørdag tillige 6-8.

Galescher og Gummitøjl
repareres.
Tingvej 23

Vaskeriet „Belford“

Venusvej 7, anbefaler sig med 1. Kl. Vask og Strygning. Hentes og bringes.

BRODERI

Navn broderes. Alt Broderi færdigsyes og tegnes. **Puder, Lampeskærme** og **Vugger** monteres.

Amager Fælledvej 31, St.
Telf. Am. 1161 v

Prøv en Annonce i A. B.

Sundby Kakkelovns Renseri

anbefaler sig med Eftersyn og Op-
muring samt Reservedele, Rør, Riste
etc. til alle Ovne.

E. Christensen,
Højdevej 11, 2. Dør tv.

Optændingsbrænde.

Prima tørt Affaldsbrænde af Brædder
og Planker sælges billigt. Pakkasefabriken,
Sundholmsvej 57. Amager 2250.

Tidemand's
Frugtsafter

COLONIAL - VIN - KONSERVES
- Alle Priser nedsatte. -

Chr. M. Pultz, Amager Boulevard 125
:: Telefon Amager 1190 ::

Maison Magda

Hollænderdybet 2 (10 Skridt fra Amagerbrogade).

Stort Udvalg i fikse og elegante Damehatter

Amager Annonce Bureau

Amagerbrogade 40

— Lige for Holmbladsgade —

ekspederer Annoncer til alle Jordens Blade
uden Prisforhøjelse.

FOLIES BERGERE
NYTAARSAFTEN-FESTSOUPER

Ægte fersk Kaviar — Bouillon m. Marv
Lax i Mayonaise — Oxefilet m. Trøfler
Bombe Foles Bergere

Kuvert Kr. 5,50 - Optræden - Fri Entre

Forudbestilling: Telefon Central 12713 og 13810. Vester 1410.

SOM CHOKOLADE
„ALLERBEDST“

Fra det gamle Amager.

Chr. Petersen som Landstormsmænd.

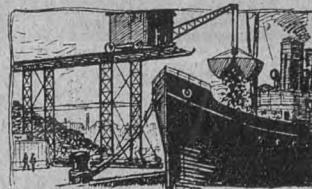
Der er ikke mange, der aner, at Røde Kro Teater omkring Aarhundredskiftet var det Sted, hvor de første Films paa Amager blev vist. Det var kgl. Hoffotograf Peter Elfelt, der tog den første Film paa Amager, der viste Amagerbrogade set fra den første elektriske Sporvogn, og hvad der ikke er uden Interesse at faa at vide i denne Forbindelse, er at Paladsteatrets nuværende Direktør Sophus Madsen, der hører til Filmens Pionerer, fremviste de første levende Billeder i Røde Kro Teater. Der blev ogsaa optaget et Par nationale Films herude, bl. a. Krigsfilmen „Dybbølsskanserne rømmes“, hvorfra vi bringer et Par Billeder, hvor man ser saa gode, gamle Amagerkanere som Chr. Petersen,

Direktør Th. Mogensen, White Star, dekorerer Direktør Chr. Petersen.

Røde Kro, og Th. Mogensen, White Stars Direktør, optræde som gæve Fædrelandsforsvarere med Fedtlæderstøvler og Smørstikker i Bæltet. Dengang var der ingen, eller ganske faa der anede, at Amagers første Biografteater senere skulde faa en saa stolt Efterfølger som Aladdin Teatret.

En Sømand i Storm.

Letmatros Carl Larsen, Ungarnsgade, har sejlet Vandet tyndt paa Verdenshavene og i Lillebælt. Han laver et langt og et kort Ben efter Søgangen og kan spytte fra Kiel til Korsør, hvis

han er oplagt. I Juledagene var han ude og vederkvæge sin tørre Hals. Der løb mange Liter ned og Carl kom i Stemning og sang højt om „Hjalmar og Hulda, og deres sørgelige Ende“. Saa nappede han sig en Nobels Smalskraa og traadte ud paa Kørebanen, idet han syntes at Dækket slingrede. I det samme kom en Lillebil K 6336 og kørte Letmatrosen ned. Hans høje Kasket blev flad som en Gramophonplade og Larsen saa ikke godt ud i Profil. Han maatte tilbringe Juledagene i Tørdok paa Hospitalet,

Revisor J. Faurholdt

Statsaut. regnskabskyndig Tillidsm.

Brydes Allé 7

Telf. Am. 3583 x

Vort aarlige Udsalg

begynder Mandag den 3. Januar Kl. 9

Store Partier af vore kendte, gode Kvaliteter udsælges langt under Værdien

K J O L E R

Udsalget omfatter Mængder af Kjoler i elegant Forarbejdning og i prima Stoffer til

enestaaende billige Priser

Uldne Kjoler, ekstra prima Kvalitet m. lange Ærmer i alle Farver . . . 24,50 og **19,50**

Smukke Fruekjoler af pr. Stoffer i klædelige smukt forarb. Fac. . . . 29,00 og **24,50**

Frasorterede Kjoler i alle Nr. Priser fra 50-100 Kr. sælges for 19,50 og **9,85**

Aftenkjoler

og
Selskabskjoler

udsælges

meget billigt

Dame-Overtøj

Hele Lageret er nedsat indtil
1/4 Pris

Frakker med Skindbesætning fra . . . **9 Kr.**

Frakker prima Stof og Skind 29,- og **18,50**

Moderne Kaaber af prima Velour og Diagonal med Foer og Skindbesætning udsælges for 88,00, 68,00 og **48,00**

Sommer Frakker egen Forarbejdning af prima Stoffer. Priser fra 80-100 Kr. sælges for **29,00**

Hvide Varer

Medium 71 cm. bred, god Kval., sælg. for pr. m. **0,72**
Dowlas udmærket rundtraadet Kval. fra pr. m. **0,68**
Lagen Dowlas 131 cm. br. pr. m. 1,88 og pr. m. **1,31**
Madapolam 83 cm. br. smuk og god Kval. pr. m. **0,88**
Stribet Satin t. Dynebet., smuk, glansf. Kval. **1,67**

Lagenlærred i Hør- og Halvlærred

Lagen Halvlærred meget solide Kvaliteter
pr. m. 2,97, 2,24 og **1,88**
Svære belgiske Hørlærreder, 140 cm. bred, pr. m. **2,66**

Færdige Lagen og Dynebetræk

Dowlas Lagen pr. Stk. **3,56**
Lagen af 1/2-Lærred " **4,68**
Lagen af Hellærred " **6,95**
Dynebetræk af Dowlas " **6,20**
Dynebetræk af stribet Lærred " **4,85**
Dynebetræk af stribet Dynesatin " **7,20**
Pudebetræk udsælg. bill. pr. Stk. **2,16, 1,80, 1,49**

Haandklæde- og Viskestykkedrej

Store Partier af vore prima Kvaliteter med mindre Vævefejl udsælges **langt under Værdi.**

Haandklædedrej Et Parti Bygkornsdrej m. **0,69**
Hellinned, sribede Drejl pr. m. **1,26**
Halvlinned, fin Damask Drejl pr. m. **1,62**

Viskestykkedrej kul. Viskest.drej fra pr. m. **0,49**
Store Partier hellinned Drejl pr. m. **1,08**
Parti afpassede Viskestykker pr. 1/2 Dus. **4,70**

2000 Køkkenhaandklæder . . . pr. Stk. 0,39

1000 Vaffelhaandklæder prima " " 1,12

Bomuldstøj med Mønstre **0,68**
Flonel rød, hvid og blaa **0,70**
Pyjamasflonel pr. m. **0,79**

Percalles til Manchetskjorter **1,04**
Stribet Bomuldstøj dobb. til Dynebetræk **1,38**
Bajaderestof dobb. Br. til Kitler og Betræk **1,39**
Frotté til Kjoler dobb. Bredde pr. m. **1,68**

Uldne Kjolestoffer Hele Lageret udsælg. billigt
Jaquard alle Farver Priser 8-10 Kr. frit Valg **4,85**
Ensfarvet Batist i alle Farver **2,25**
Kjolestoffer med Vævefejl **1,48**

Uldmousselin bedste Kval. 2,20, 1,75 og **1,35**

Trikotage

Store Partier Trikotage m. Vævefejl og let smudskede Varer udsælges for 1/2 Pris.

Damebenklæder Silke med laadden Vrang sælges for **3,95**

Trikotine Underkjoler eget Fabrikat, sælges for **3,90**

Børnebenklæder varme - alle Nr. **0,95**

Golfjakker og Pullower sælges meget billigt fra **4,85**

Strømper

Heluldne eng, Strømper mange Farver 1,95 og **1,68**

Pr. heluldne **Børnestrømper** alle Nr. frit Valg **1,45**

Sorte Restpar for **0,90**

Smukke merceriserede Silkeflor **Strømper** Restpartier, Kayser m. m. Værdi 3 Kr. sælges for **1,95**

Køb Sommerstrømper under Udsalget.

Alle Kvaliteter sælges billigt.

Handsker

Store Partier - Priser fra 6 til 10 Kr. sælges for 4,85 og **3 Kr.**

Herre-Lingeri

Manchetskjorter anvendt t. Prøv. - Tricoline, Zephyr, Percalles Pris 10-15 Kr. frit Valg **6,85**

Frasorter. **Manchetskjorter** alle Nr. gar. vaskeægte sælges for **4,85**

Herre-Undertøj Et stort Parti *prima Kamgarn* - eget Fabrikat - m. Vævefejl, sælg. f. 1/2 Pr. pr. Sæt 10,75 pr. Stk. **5,75**

Herre-Sokker Prima meler. Sokker - eget Fabrikat - udsælg. 3 P. 4,00, pr. Par **1,45**

Slips uds. 4,35, 3,48, 2,95, 1,68

AMAGER **MAGASIN** DU AFDELING
NORD

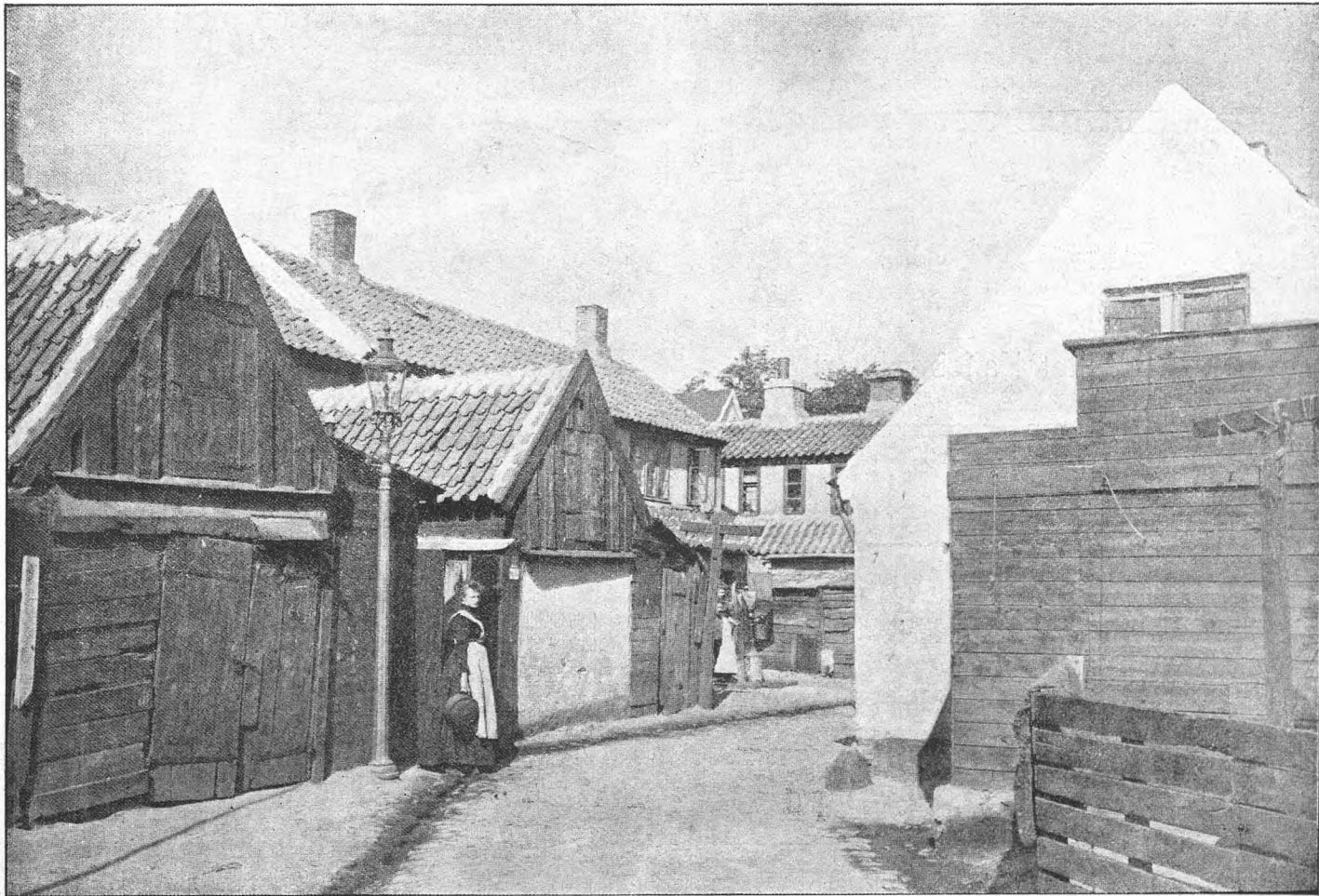
AMAGERBROGADE 54 * TELF. AMAGER 6767

LEVERANDØR TIL LOTTERIERNE

SUNDBYERNE

1902—1927

Minorkagade, set mod Nord. Aar 1905.

Dette smalle Stræde, som udgaar fra Øresundsvej og har Forbindelse med Frankrigsgade, løber langs med »Røde Gaard«. Det hed tidligere Dyvekestræde, men var bedst kendt under Navnet »Gissegyden

Amagers
største
Special-
Magasin
for
Konfektion

THORKILD HANSEN

AMAGERBROGADE 49

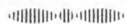
Amagers
største
Special-
Magasin
for
Kjoler

SKANDINAVISK KAFFE- & KAKAO KOMPANI

AKTIESELSKAB

FRIHAVNEN

KØBENHAVN Ø.

Telefon CENTRAL 9825

Stort moderne indrettet Kaffebrænderi

i Frihavnen

„Trifolium“'s Mælkeforsyning

leverer altid prima, velsmagende Mælk fra

store Mønstergaard, *nr. 2.*

som staar under Tilsyn af

Selskabets egne Dyrlæger

Daglig friskkærnet

Smør i Kartons

Central: 9204 - 9205 - 9232

The American Tobacco Co. A/s

Sundholmsvej 65

København S.

Petroleum

giver det bedste og billigste Lys og er til Brug i Petroleumsovne og Kogeapparater mest økonomisk, naar D. D. P. A.'s Water White (rød Etiket) anvendes

DET DANSKE PETROLEUMS AKTIESELSKAB

SUNDBYERNE

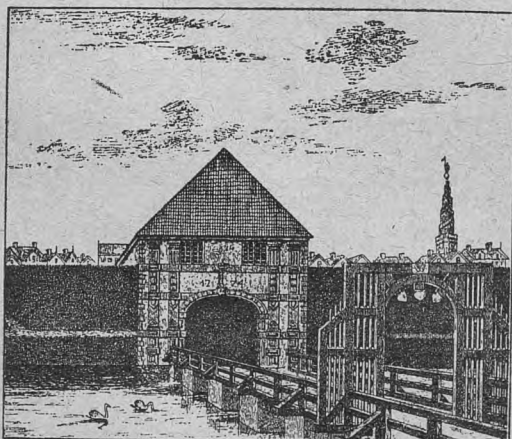
1902—1927

Kun en meget ringe Del af Sundbyernes nuværende Indbyggere boede herude ved Indlemmelsen i Hovedstaden den 1. Januar 1902, hvilket Befolkningstallets Vækst fra ca. 15,000 til ca. 60,000 beviser. Da der i nærværende Jubilæumsskrift paa forskellig og fortræffelig Maade er skildret Sundbyernes Udvikling i de sidste 25 Aar, vilde jeg (med Chr. Nicolaisen: Amagers Historie som Kilde) fremdrage lidt om den nordlige Del af Øen Amagers Historie og Minder.

I det 18. og 19. Aarhundrede angives Øens samlede Areal til ca. 11,500 Tdr. Land, lig ca. 65 km². Amagers Længde ca. 13 km, Bredden ca. 5 km. Øen havde 2 Sogne med ialt 10 Byer. Store Magleby Sogn var det sydligste, det nordligste Taarnby Sogn, hvorfra Sundbyøster og S-vester udskiltes.

Sundbyvester (Sundby occidentali) og Sundbyvester (Sundby orientali) nævnes omkring 1085. Disses Navne menes at stamme fra Byernes Beliggenhed ved det smalle Sund, mellem Øen og Sjælland, hvor Fiskerflækken Hafn laa. Her har saaledes været et gammelt Overfartssted; thi de to Sundbyer skiltes kun ad derved, at hver havde sin Vej, som førte ned til Sundet. Vandet har vistnok gaaet nær op til Byerne, som mod Nord næppe rakte sig længere end til den nuværende Tingvej og dens Fortsættelse mod Øst (Frankrigsgade).

Det gamle Taarnby Sogn strakte sig fra Christianshavns Vold til Aflandshage eller Raagaard og var 7000 Tdr. Land med 749 Tdr. Hartkorn foruden dets Andel i Saltholmen ca.

Amagerport fra 1724.

Det ældste Kort over Amager.

Af Joh. Meijer, 1656. (Gl. Kgl. Saml. i Det Kgl. Bibl.).

2000 Tdr. Ld. Sognet menes oprettet omkring Absalons Tid, det hed da Burgby. Aar 1370 nævnes det Taarnby Sogn. Det nuværende Amagerbro Kvarter lagdes ind under København 1783 (262 Tdr. L.). 1870 fraskiltes Sundbyerne som et særligt Kirkesogn, 1894 fandt den kommunale Adskillelse Sted.

1658 under Københavns Belejring blev Sundbyerne slemt medtaget. Da Underretningen om Svenskerne Landgang den 9. Oktober naede Kongen, befalede han at stikke Sundbyerne i Brand og jævne dem med Jorden, for at Fjenden ikke skulde sætte sig fast herude.

Kapellan ved Holmens Kirke, H. M. Vallensbæk, skriver i sin Dagbog over Københavns Belejring:

»Nu brænder Straa med Kjærne paa, nu svies Mad paa Fade, Ah, Jammer stor, ah Fæ og Foer! Væ Sundby Bønders Lade.«

Vagtboden udenfor Amagerport, 1806.

I Sundbyerne var samtlige 27 Gaarde brændte ligesom de enkelte Huse. Efter Fredslutningen i 1660 paabegyndtes Genrejsningen af Byerne paa Amager.

I første Halvdel af det 17. Aarh. var Taarnby Sogns Beboelse 410, efter Svenskekrigen 555. 100 Aar efter var den tiltaget stærkt. Under Pesten 1711 døde ca. 700. Aar 1762 fandtes 1790 Indb. 1801: 3126, 1840: 3927, 1860: 6778, 1890: 16,925, deraf i Sundbyerne 13,310.

Sundbyvester havde Aar 1700 13 Gaarde og 37 Huse. Aar 1718 fandtes ca. 40 Husmandsfamilier. Aar 1800 ca. 100 Huse uden Jord og 1830 havde Byen 1045 Indbyggere.

Den første forstadsmæssige Bebyggelse fandt Sted ved den nuværende Skotlandsgade.

Sundbyøster havde Aar 1700 14 Gaarde og 20 Huse. 1718 ca. 50 Familier. 1800 ca. 5 Gaarde, 45 Smaagaarde og 60 jordløse Huse.

I tidligere Tid havde Hartkornsejerne Græsningsret til Fælledeerne, Sundbyhartkornet havde Græsningsret til 386 Høveder, svarende til 850 Tdr. Ld., de har det ogsaa endnu til Saltholmen. Efter Saltholmshartkornet havde Sundbyøster 105 og Sundbyvester 109 Høveders Græsningsret i 1846. Fælledeerne udskiltes i 1809—1810.

Sundbyøster og Sundbyvester har for Tiden 125 Høveders dels Græsningsret og dels Ejendomsret til Sundby Fællede.

Islandsgade (tidligere Ny Vestergade).

Hvorledes den første „Amagerport“ saa ud, vides ikke, men Kong Fr. d. IV rejste 1724 „Amagerport“, som stod til 1850. Udenfor Porten stod en „Palisadeport“, der holdtes lukket for at forhindre Vogne i at holde paa selve Broen. I ældre Tid holdtes Porten lukket hele Natten, i Reglen fra Kl. 10—6 om Sommeren og Kl. 7 om Vinteren. I en senere Periode holdtes Porten aaben til Kl. 12 Nat og aabnedes tidligt om Morgenen. Efter 1777 skete der Forandring paa Grund af Kørselen med Natrenovation. Gaaende Personer kunde dog faa Lov til at passere mod at betale 2 Skilling til Portneren.

Broerne har stadig voldt Amagers Beboere Gene og Ubehageligheder og gør det den Dag i Dag.

Vejene var smalle og daarlige i ældre Tider. Kongevejen, der førte helt ind til Amagerport, blev 1780 udlagt i 14 Alens Bredde med 3 Alens Grøfter paa hver Side.

„Bommen“, der skulde dække Vejudgifterne til Hovedvejene, oprettedes 1789, den laa omtrent, hvor Banen nu skærer Amagerbrogade. Den flyttedes dog snart ud til Skellet og faldt 31. Marts 1915.

Til Udkørsel af Natrenovation fra Staden gav Kongen Plads paa Fælleden. Endnu efter Midten af det forrige Aarhundrede fandtes her aabne „Kuler“, hvorfra Gødningen hentedes og udnyttedes, indtil Kulerne flyttedes ud til Yderenden af Kløvermarksvej.

Omkring 1780 begyndte Landetaten at anlægge Krudttaarne paa Fælleden langs Sundet, tidligere fandtes 2 paa Sundbyøster Mark ved Kastrupvejen, men disse nedlagdes.

Om Brandvæsen, Skoleforhold m. m. gives Oplysninger i selvstændige Artikler andet Steds i Bladet.

Af Datidens større industrielle Foretagender i Sundbyerne skal nævnes Limfabriken ved Amagerbro, den menes opstaaet 1780, men gik

L. P. Holmblad.

senere fallit og en ny opstod 1792, hvor nu Amagerbro Station ligger. Omkring 1812 ejedes Limfabriken af Fabriqueur Lauritz Holmblad. 1837 overtoges den af Sønnesønnen L. P. Holmblad, der udvidede Fabriken og beskæftigede en Mængde Mennesker. Holmblad, der døde 1890, 75 Aar gl., omfattede Amager og dens Befolkning med stor Kærlighed.

Landstedet „Oliegreen“ købtes 1805 fra Gaard Nr. 1 af Sundbyø. af Urtekræmmer Jacob Holm, og her opvoksede efterhaanden et større Industri- og Handelsforetagende. Foruden Olieslagning paabegyndtes Stampning af Hamp. 1811 anlagdes Reberbane, der beskæftigede 30 Arbejdere.

Da Jacob Holm døde 1845 efterlod han sig et stort og anset Handelshus.

Jacob Holm.

Fredens Møllens Fabriker fulgte snart efter som en betydelig industriel Virksomhed.

Joseph Owen overtog i 1826 Fredens Mølle som Oliemølle, indrettede den som Benmølle. 1833 paabegyndtes Fremstilling af „Patentgødning“, en Blanding af forsk. Gødningsstoffer. Senere tilvirkedes desuden Svovl- og Saltsyre m. m. 1846 omdannedes den til Akts. Den nedlagdes 1903.

Væveindustrien fandt ogsaa Vej til Sundbyerne. C. 1760 oprettedes et Væveri af „Tøjmaker“ Køhlert i Nærheden af Fredens Møllens Fabriker. 1820 tilhørte Ejendommen endnu Fru K.

1830 grundlagdes „Scheels Papirfabrik“, hvor nu „Sundborg“ ligger. En anden mindre Papirfabrik anlagdes samtidig i Sundbyvester af A. Lindberg og overtoges senere af C. Reiermann, der drev den som Papfabrik, hvorefter den i 90erne overtoges af N. Jensen-Taarnby. Endelig skal nævnes Tændstikfabriken „Godthaab“ ved Brigadevej, der nedlagdes 1905.

Gennem de 2 Tiaar 1870—90 betegnes ikke uden Grund som „en rivende Udvikling“. Sognets Indbyggerantal steg til det dobbelte, fra 6774 til 13,243, og Kommunens samlede Udgifter fra 65,000 til 130,000 Kr. aarlig. Udgifterne til Skolevæsen voksede fra 7500 til 26,000 Kr., til Fattigvæsenet fra 16,000 til 42,000 Kr., Vejvæsenet, der 1870 dækkedes af Bompengene, krævede 1890 ca. 30,000 Kr. aarlig.

Men Skatteevnen var ikke vokset i samme Forhold som Befolkningen. Største Delen af Tilflytterne var ubemidlede. Skatterne paa Hartkornet og Indkomsterne havde derfor maattet fordobles fra 50,000 til 100,000 Kr., der hovedsagelig maatte fordeles paa ca. 200 hartkornsejende Besiddere eller ca. $\frac{1}{20}$ af det samlede Tal af Skatteydere. Desuden havde Kommunen maattet stifte en Gæld paa 140,000

Kr. og den trængte endnu haardt til en Forsørgelsesanstalt, et Plejebørnshjem, et Hospital for gamle, et Syge- og Epidemihus, nye Veje og Kloakanlæg, Vand- og Gasværk, en ny Skole osv., hvortil krævedes $\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

1891 maatte Hartkorns- og Indkomstskatten yderligere forhøjes med $\frac{1}{4}$ — uden at man øjnede nogen Bedring i Forholdene. Kommunen truedes saaledes af økonomisk Misere, som man ikke kunde se roligt paa. Skylden var: *Sundbyernes Vækst*, der Aar for Aar tiltog i stigende Grad. Man var inde paa et Skraaplan, et økonomisk Uføre, som vanskeliggjordes ved to hinanden modstridende Befolkningselementer, og man forsøgte forgæves at raade Bod derpaa.

Sognets Deling syntes at være den eneste Udvej, men denne betingede atter betydelige Ofre fra Oplandets Side. Allerede 1882 nedsatte Indenrigsministeriet en Kommission. 1883 afgaves en Betænkning, paa Grundlag heraf indbragtes endelig i Rigsdagssamlingen 1886—87 et Lovforslag til Adskillelsen. Under Forhandlingerne rejste sig imidlertid den Indvending, at Sundbyerne ikke kunde staa paa egne Ben, men burde indlemmes under København. Et nyvalgt Sogneraad satte sig endog delvis imod Adskillelsen uden en samtidig Indlemmelse i Hovedstaden.

1890 tog derefter *Sundbyernes Grundejerforening* og Taarnby Sogns kommunale Forening Sagen i Haand og henvendte sig til Regeringen med følgende Forslag: *Indførelse af en Husskat over hele Kommunen*, som mentes at ville indbringe ca. 41,000 Kr. aarlig, der skulde fradrages i Hartkorns- og Indkomstskatten. Herom indbragtes 1892 et nyt Forslag i Rigsdagen. Der opstod atter Betæneligheder. Navnlig i Grundejerkredse og Hartkornsejerne frygtede man, at en saadan Husskat uden Adskillelse kun vilde være Galgenfrist og kun føre dybere ind i Uføret. Der rejste sig en stærk

Joseph Owen.

Indehaver af Fredens Møllens Fabriker (der laa paa Hj. af Amagerbrog. og Holmbladsg.).

Stemning for fuldstændig Adskillelse. I Sogneraadet kunde ikke opnaas Enighed. Til syvende og sidst maatte man underkaste sig Stiftamtmandens Resolution i Sagen. Etatsraad L. P. Holmblad hjalp Tingene paa Gled ved at skænke 150,000 Kr. imod at Pengene skulde anvendes

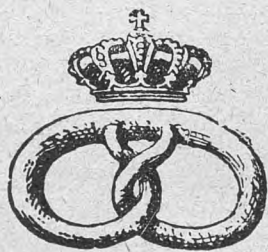

Søger De?

gode Varer til virkelig billige Priser, bør De se vort enestaaende Udvalg. Vore Priser er de billigste i Forhold til: Kvaliteten.

MAGASIN DU NORD

Amager-Afdl.: Amagerbrog. 54.

1STE KLASSES

BAGERI & CONDITORI

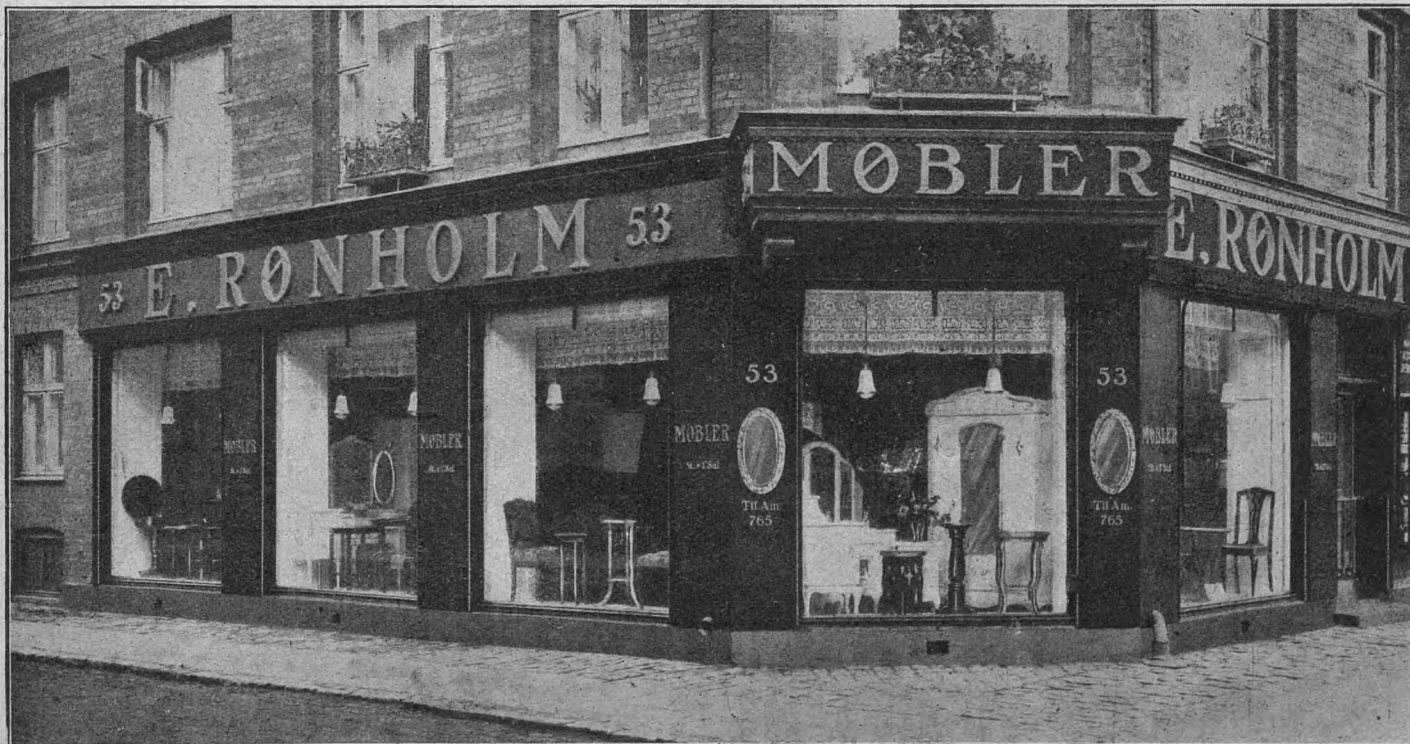
JOHAN ASCHENGREEN

AMAGERBROGADE 74

ÆLDSTE — MEN MEST MODERNE BAGERI OG CONDITORI PAA AMAGER • ALTID VELFORSYNET MED DELIKAT BRØD, FREMSTILLET AF DE BEDSTE RAAPRODUKTER • • BESTILLINGER MODTAGES PAA BRØD OG KAGER TIL FESTLIGHEDER • •

GRUNDLAGT 1885

TELF.: AMAGER 353 y.

HAR DE
KONTANTER?

STØRSTE UDVALG
I
SOVEVÆRELSER

SPISESTUER

KOMBINEREDE
OPHOLDSSTUER

SAMT
DAGLIGSTUER

RATEBETALING KAN INDRØMMES

E. RØNHOLM
53 AMAGERBROGADE 53

Vine og Spirituosa

fra

Aug. Gerners Eftf.

Telf.
7574.

Etabl. 1874.

Telf.
7674.

Martin Jensen.

Telf.
858.

Etabl. 1858.

Telf.
859.

Reserveret

94

Aktieselskabet Viggo O. P. Hammer & Søn anbefaler sit Lager af Tømmer, ru og høvlede og pløjede Planker og Brædder, Lister, Krydsfinér og Tagpap etc. Der forefindes gode Forraad af tørre Varer lagrede under Tag. — Direkte Import og billigste Prtser. Lad os betjene Dem.

A/S Viggo O. P. Hammer & Søn.
Tømmerhandlere.

L. Bøtker. N. P. Nicolajsen.

Telf.: 1619 og 1719. Amagerfælledvej 2.

CHERRY BRANDY
HEERINGJ. Chr. Jensens
Galvaniserings Etablissement

Grundlagt 1870

Varmgalvaniserings Anstalten:

København S. Holmbladsgade 39 Tlf. Amg. 1672

Tørgalvaniserings Anstalten:

København C. Kristianshavns Voldg. 23 Telf. C. 1718

des til Opførelse af en Arbejds- og Forsørgelsesanstalt.

Delingen fandt Sted fra 1. Januar 1895. Sundbyernes Sogneraad kom til at bestaa af 11 Medlemmer.

Sundbyerne var stadig i Trivsel og Fremgang og Sogneraadet havde faaet anlagt Vand- og Gasværk. Paa sit Møde den 27. September 1898 vedtog Sogneraadet — efter Indstilling af Vej-udvalget — at overtage Belysningen af forskellige Gader og Veje, saavel offentlige som private. Af off. Gader skal nævnes Amagerbrogade fra Bommen til Gl. Mellemvej, Tingvej, Øresundsvej m. fl. ialt en Gadelængde af 12,747

»Haabet« laa paa Sundbyvestersiden af Amagerbrog, hvor nu »Svinget« udgaar. Opført 1810, nedrevet 1913.

Alen og desuden 19,293 Alen private Gader og Veje, blandt disse skal nævnes „Eberts Villaby“, en hel Del Sidegader til Holmbladsgade og Amagerbrogade samt i Sundbyøster ny Grundejerf. Denne Forpligtelse maatte Københavns Kommune respektere ved Indlemmelsen.

Sundbyernes Gæld, der ved Incl. overtoges af Københavns Kommune, androg 1,004,568 Kr., men samtidig overtog Københavns Kommune Skoler til Værdi 189,376 Kr., Forsørgelsesanstalten 185,000, Sprøjtehus 1000 Kr. Vand- og Gasværket Kr. 1,000,000 Kr.

Ved Lov af 3. April 1900 blev Sundbyerne indlemmet under København, dog først at regne fra 1. Januar 1902.

Det vil føre for vidt at anføre Enkelthederne ved Indlemmelsen, ligesom vi skal afholde os fra at opremse de Goder, der er kommet Sundbyerne til Del efter Indlemmelsen, thi disse har sandelig været os kostbare nok, dem er der betalt rigeligt for.

At Sundbyerne har gennemgaaet en mægtig Udvikling, vil forskellige Oplysninger i nærværende Jubilæumsblad give Læserne. Hvis den sidste hollænderklædte Amagerbonde vaagnede op af sin Grav, vilde han ikke kunde kende Sundbyerne igen. Med Undren vilde han se, hvorledes Storstaden havde bredt sig over de frugtbare Marker og forvandlet Agrene til Gader og Villabyer og hans agrariske Følelser vilde oprives af al den Spekulation, der var gaaet i den fede Jord.

Paa hans Tid havde København knapt begyndt at finde Vej herud for andet end nogle ildelugtende Fabriker, drevne ved Vindmøller — Amager har altid været et Blæseland — og saadanne Virksomheder, som man ønskede at have mindst tre Skridt fra Livet. Der kogtes Talg, Ben og Lim og Syre, ja endog Latrin tørredes og pulveriseredes. Fraset de to større Fabriksvirksomheder, der laa „uden Porten“, var

Sundbyerne endnu i 70erne kun en fredelig Landsbyidyl.

I den sidste Menneskealder, siden Aarhundredskiftet, er det nuværende Sundby vokset op og kun lidt er tilbage af Datidens. Antallet af Parceller udstykket til Bebyggelse til Villæer og Byggeföreningshuse kan anslaaes til ca. 6000. Her findes ca. 60 saadanne Foreninger. Etagebebyggelsen indtager efterhaanden ogsaa et ret stort Areal.

I det efterfølgende skal kortelig gøres Rede for de vigtigere Begivenheder siden Aarhundredskiftet, nemlig fra 1900—1925.

1900. Opførelsen af »Bellevue Kvarteret« ved Holmbladsgade paabegyndtes af Grosserer Hermann Ebert. — 25. April nedlagdes Grundstenen til »l. O. O. F.«s Løgebygning. — Centralskolen, Frankrigsgade, udvides med 7 Klasseværelser. — Københavns Kommune erhverver 31 Tdr. Land af Amager Fælled, heraf benyttes 22½ Td. til Sundholm. — Sundby Gas- og Vandværk indvies 24. April. — Loven om Sundby og Nathanaels Sogns Indlemmelse i Staden København faar kongelig Stadstælse den 3. April.

1901. 22. Novbr. paabegyndtes elektrisk Drift af Sporvognene. — Boligforeningen »Fremad« paabegynder Opførelsen af 100 Ejendomme. — En Del Gader i Sundbyerne skifter Navne. For Eks. Dagmarsgade (nu Portugalsg.), Fiolstræde (nu Færøg.), Godthaabs Allé (nu Badensg.), Kirkevej (nu Englandsvej) m. fl. — Statens Serum Institut paa Amager Boulevard oprettes ved Lov af 20. Marts.

1902. Sundbyerne indlemmes i København. — Sundby Hospital paa Kastrupvej med Plads til 67 Patienter blev indrettet i den tidligere Arbejds- og Forsørgelsesanstalt (opført 1894) og toges i Brug 1. Januar, senere udvidet med Plads til ialt 126 Patienter. — Statens Serum Institut paa Amager Boulevard træder i Virksomhed 1. Oktober. — Restauratør Anders Henriksen opfører Sønderbro Teater. — I December samledes Sundby Sogneraad for sidste Gang hos fhv. Sogneraadsskretær C. Bertelsen. Regnskabet fremviste et Overskud paa 50,000 Kr. Senere samledes man til en Afskedsmiddag — »som en festlig Afslutning paa Medlemmernes behagelige Samarbejde«. — Metalvarefabrikanterne H. A. Gruberts Sønner (tidl. Ryesgade 112) køber Ejendom i Saltholmsgade og flytter Fabriken hertil. — 28. Decbr. fejrer Sundbyernes Asyl Stiftelsesfest, samtidig fejrede Mægler Holst 25 Aars Jubilæum som Formand.

1903. Juleaften nedlagdes Grundstenen til C. Reiermanns Papfabriks nye Fabriksbygning af Fabrikant Taarnby. — Sundholms 22 Bygninger opførtes, fuldførtes 1907, anslaaet til at koste 2,315,376 Kr. — Sundby Kirkegaard overtoges 15. Juni af Københavns Begravelsesvæsen. — St. Anna Kirke i Hans Bogbinders Allé indviedes 22. Marts (Arkitekt Emil Jørgensen). Sognet oprettedes den 19. s. M. — 24. Januar stiftes Foreningen »Skolehaven«, Formand Skolehavekonsulent P. W. Lindholm. — Byggeselskabet »Haabet« erhverver 1000 Kv.-Al. Byggeareal i Bellevue Kvarteret. — Ejendommene paa Amagerbrogade faar nye Husnumre. — Ved en Storm blæser en Del af Taget paa »Mejlgaard«. Der sættes Indsamlinger i Gang til Fordel for skadelidte Fiskere i Kastrup og Dragør. — Den nye Langebro aabnes for Færdsel. I Broen er lagt Skinner til den nye Amagerbane, men skønt denne ifl. vedtagen Lov skal være fuldt færdig inden 1. Januar 1903 »er den endnu ikke kommet videre, end paa Papiret«. — 24 Brandmænd i Sundbyerne udebliver fra en Brand hos Gdr. Jacob Jacobsen paa Kastrupvej og mulkeres hver med 2 Kr. — Opfyldninger foretages syd for Geværfabriken. Arealet sælges senere til 8 Kr. Kv.-Al. — Forslag om at føre Sporvognen igennem til Dragør. — Den nye Cyclist-Pavillon opført af Bødkermester Rasmussen aabnes Søndag den 31. Maj. Etablissementet kunde modtage 300 Gæster i Restaurationen og Verandaen. — I Borgerrepræsentationens Møde d. 8. Juni forelagdes Planer (fra Magistraten) til nye Kloaker i Sundbyerne. Planens Realisation anslaaes til ca. 3 Mill. Kroner. Borgerrepr. H. Ebert takkede Borgmester Øllgaard for Planens Fremkomst. — Bagermester J. Winther paa Amagerbrogade steger 20 mægtige Stege og leverer 22 store Kransekager til et Guldbryllup i Taarnby. — Den første

Cyclist-Pavillon.

»Gramophon« naar ud til en Restauratør i Sundbyvester. — Der opsættes faste Bomme for at forhindre Gennemkørsel i »Eberts Villaby«.

1904 opførtes Ejendommen »Standard« paa Amagerbrogade af Tømmermester Ludv. A. Jørgensen. — Forarbejderne til Amager Boulevard tager sin Begyndelse. I April paabegyndtes Opfyldning i Fæstningsgraven ved Christianshavns Vold. Samtidig blev Amager Fælledvej ufarbar. — »Stjernekrøen« faar en ny Keglebane. Bech-Olsen slaar alle ni i venstre Spænd. — Restauratør Anders Henriksen køber en Glasveranda paa St. Thomas og flytter den til sin Restauration paa Amagerbrogade. — I Maj etableres Automobilrute fra Ahrensbergs Minde til Dragør. — Folketingsmand Hørdum paataler i Folketinget den Gene Skydebanerne forvalder Løsejerne i Sundbyvester og ønsker Lovforslaget om Indlemmelsen til Revision inden 1906. — Cyklistpavillonens Indehaver paatænker Anlæg af en Cyklebane, hertil menes at medgaa 7000 Læs Fyld. — Søndagslukningen af Butikkerne indføres. — Fra ca. 7000 Beboere i Holmbladsgadekvarteret indsendes til Kommunalbestyrelsen Adresse om at faa Sporvej i Holmbladsgade. — Fredens Mølle store Skorsten ved Hj. af Holmbladsgade nedrives. — I Anlægget ved Vandtaarnet plantes 50 Træer og det indhegnes. — Der klages over Skoleforholdene — der er 3600 skolepligtige Børn. — Den gamle Knippelsbro maa forstærkes for at kunne taale den stærke Færdsel. — Det nye Brandvæsen har været de første 2 Gange kaldt ud — begge Gange blind Alarm. — 20 Afholdsforeninger i Sundby køber Grund i Portugalsgade til Opførelse af en centralt beliggende Forsamlingsbygning. Grundstenen nedlagdes 12. Novbr. 1905.

1905. I 1905—6 købte Grosserer Hermann Ebert »Fredens Møllers Fabrikker« og »Gregersens Gartneri« paa Hjørnet af Amagerbro- og Holmbladsgade. Areal udgør 76,000 Kvadratalen. 310 Alen løbende Facade mod Amagerbrogade, ca. 10 Kr. pr. Kv.-Alen. — Firmaet Jacob Holm & Sønner paalægger Villaserivut paa de det tilhørende Grunde i Kvarteret ved Belgiensgade. — Der klages over, at Sundbyerne endnu ikke har faaet Elektricitet. — Der bestilles omtrent 9 Mill. Sten til Byggeforretningerne paa »Sundholm«. — Det foreslaas at lade opføre en Portal paa Amagerbrogade ved Indgangen til Sundbyerne med følgende Indskrift »Her lades Haabet ude«, da man stadig føler sig tilsidesat af Byens Raad og dens vise Fædre, og kun mærker Indlemmelsens Gøder ved forøgede Skattebyrder. — Der indsendes Andragende om Sporvejens Forlængelse til Bygrænsen (Skelgaard). — Et Nødtørftshus opføres paa Amagerbrogade ved Holmbladsgade. — Borgerrepr. bevilger 254,000 Kr. til en ny Skole ved Ungarnsgade med 27 Klasseværelser, og sin Andel af de 851,300 den nye Knippelsbro vil koste. — Da Amagerbanen nu bliver til Virkelighed, begynder Spekulationshandler med Grunde i dens Nærhed i Sundbyerne. — Den første Børnehjælpsdag afholdes. Der afholdes 5 Øres Dans i »St. Pauli«. — 7. August kører det første Jernbanetog over den nye Langebro. — »Hveensborg« opføres paa Amagerbrogade af Tømmermester H. P. Hansen. — I November foreslaas Politistyrken, der bestaar af en Assistent og 16 Betjente, udvidet med 12 Betjente. Magistraten foreslaar 4. — Forslag om at opfylde fra »Kikkurven« til Langebro. Landvindingen udgør 80 Tdr. Land og anslaaes til 10 Mill. Kr.s Værdi, der kan frembringes i Løbet af 3 Aar. — Københavns Magistrat faar 20 større og mindre Jordlodder i Sundby »paa Haanden« til 8. Jan. 1906, og paatænker en stor Kanalgenomskaering, ca. 80 Alen bred. Gaardenes Jordarealer udgør 1/3 af Sundbyerne og anslaaes til 1 1/2 Mill. Kr. Værdi.

1906. 28. April Lov om Vandafledningskommissionen (ifl. Lov af 30. Nov. 1857). — 3. Oktober oprettede Dir. S. Falck Redningskorpset. — Kbhvns. Magistrat indstiller til Borgerr. at der ved Valget i Foraaret vælges 2 Repr. til Borgerrepræsentationen for Sundbyerne. — Brygger, cand. polyt. Helms erhverver Grund paa Kongovej og paabegynder Opførelsen af et Amager Bryghus. — Arbejderne paa den nye Knippelsbro tager sin Begyndelse. — Der findes ved Aarskiftet ca. 12,000 ledige Lejligheder i København samt 400 nye Huse, som endnu ikke er taget i Brug. — »Alhambra« opstaar i den sydlige Del af Sundbyvester ved Landevejen. Der plantes 3000 Træer og anlægges Spadserestier i en samlet Længde af 1 1/2 Mil. Areal udgør 5 Tdr. Land. — Amagerbrogade foreslaas udvidet til 80 Alens Bredde fra Enveloppevej til Holmbladsgade.

1907. 17. Juli 1907 aabnedes for Trafikken paa Amagerbanen. — Amager Boulevard (paabegyndt 1904) aabnedes for Færdselen i December. — De Holmbladske Ejendomme, der siden 1811 havde været i Familien Holmblads Eje, overtages af A/S. Amagerbro, stiftet 17. September. Direktør Dornonville de la Cour. Areal udgjorde 468,000 Kv.-Alen, over 33 Tdr. Land. Købesum 2,110,000 Kr. — Jacob Holmblads Villa ved Røde Mølle paa Amagerbrogade blev nedrevet.

1908. Fabrikant Taarnby (C. Reiermanns Papfabrik) købte Ejendommen Matr. Nr. 61 a og 79 b i Sletlandsgade, hvor en ny Fabriksbygning opførtes. Driften her aabnedes 18. September. — 19. Juli aabnedes en ny Sporvognsline ad Amager Boulevard til Holmbladsgade. — 1. September traadte »Sundbyernes Handelsskole« i Virksomhed, den er oprettet af Sundbyernes Handelsforening. — Sundbyernes Postkontor maa atter udvide Lokalerne. — Kommunens Søbadeanstalt ved Langebro

Amager Bryghus.

aabnedes 7. Juni. — Borgerrepr. behandler Magistratens Forslag om Forbindelsesbygning mellem Pavill. paa Sundby Hospital. — Der anbringes et brunmalet, højt og forsvarligt Træstakit, der beskytter Vor Frelsers Kirkegaard mod de mange Hunde. — Ejendomsretten til Lergravsterrænet ved Sundbyvester Remisse bliver ved Dom tilkendt Hartkornsejerne i S. Ø. — I Juli meddeles, at »Alhambra« har udvidet de norske Fjelde i Etablissemmentet og har faaet Teaterbevilling. — A/S. Amagerbro søger Bevilling til Anlæggelse af et Forlystelsesetablisement. Areal 10 Tdr. Land. Holmblads gamle Have og tilstødende Areal agtes aabnet 1910. — Gdrf. Lykkehøj fordeles 9 1/2 Tdr. Land i 44 Parceller. Areal købtes af Gdr. J. Ole Jacobsen, SØ. — A/S. Hveensvej sælger en stor Grund ved Middelgrundvej. — A/S. J. N. Drejer & Co. standser paa Grund af Byggemisøren. — Sniidkerm. C. Christiansen og Borgm. Marstrand bliver Medl. af Komm. for Expropriation af Jord til Kloakanlægene i Sundbyerne. — Kbhvns. Kirkefond køber 3000 Kv.-Al. Grund i Holmbladsgade for 27,500 Kr. til Opf. af et Menighedshus.

1909. Ved Lov af 30. September 1909 blev der givet Adgang til Demarkationsserivitens Ophævelse. Afgiften var Halvdelen af den Sum, Værdiforøgelsen androg. — Statsprøveanstalten paa Amager Boulevard, stiftet af Dansk Ingeniørforening og med Statsstøtte, overgik ved Lov af 30. April til Statsdrift.

1910. Byggeforeningen »Broderskabet«, stiftet Marts 1903, paabegynder Opførelsen af 48 Ejendomme (Krudtmøllegaardens og Ahrenkildes Alle). — Statens Serum Institut (oprettet 1901) udvides ved Lov af 1. April (Arkitekt A. Clemmensen).

1911 approberedes Gadeplaner for A/S. Amagerbros Grunde vest for Amagerbrogade. — Københavns Sporveje overtages af Københavns Kommune 1. August.

1912 opførtes »Hollænderhus« i Svinget. — »Skrædderens Hjørne« blev nedrevet og Ejendommen Amagerbrogade 120 (Hj. af Englandsvej) opførtes af Tømmermester Einar Jørgensen, fuldførtes 1913.

1913 opførtes »Haabet« og »Tylvten«. — Tømmerhandler Hammers Bygning flyttedes tværs over Amager Fælledvej til sin nuværende Plads. Bygningen er opført 1904, dens Vægt var beregnet til 100,000 kg. Flytningen foretoges af Tømmermester Carl Dirksen. — Den gamle Skole paa Øresundsvej 33 nedlægges. — Parcellforeningen »Gylfe« stiftes. — Grønttorvet ved Vendersgade indrettes til betalte Stade- og Holdepladser.

1914 opførtes »Borgerbo«. — Holmblads Limfabrik (Ejd. Amagerbrogade 5) blev nedrevet for at Carl Lunds Gade kunde føres igennem til Amagerbrogade.

1915 approberedes Gadeplaner for A/S. Amagerbros Grunde øst for Amagerbrogade. — 31. Marts nedlagdes Bommen (oprettet 1790). — »Lykkens Prøve«, Amagerbrogade 7, blev nedrevet.

1916. Holmblads Forvalterbolig, Amagerbrogade 3, blev nedrevet og Ejendommen, hvor nu »Nolli« har Lokaler, opførtes. — Teaterdirektør Carl Thomsen overtager »Røde Kro«.

1918 blev Ejendommen »Bon Esperance«, Amagerbrogade 14, nedrevet. — Parcellforeningen »Møllely« stiftes. — 2. Marts henflyttedes St. Johannes Stiftelsens Arbejdshus til Sundholm. — Ejendomsakt. »Hjem« (stiftet 1916) køber Ejd. Ungarnsgade 18 med 90 2-Værs. Lejligheder. — Ved Lov af 4. Novbr. stadfæstes Sundhedsvedtægt for Staden.

1919. En Svinestald opføres paa Sundholm, beregnet for 1000—1100 Svin.

1920. Sundby Kirkes 50 Aars Jubilæum 11. December. — Folkeregistrene oprettes ifl. Bekendtgørelse af 9. April og Lov af 15. April 1921.

1921. I 1921 er Folketallet for Amagerbro Kvarter steget til 7757 (1901: 151; 1906: 254; 1911: 3692 og 1916: 4979). — »Kongelundsvejen« fra Mejlgård til Kongelunden anlægges. — Lov af 6. Maj paabyder »Rottekrigen«s Begyndelse. — Den kgl. Mønt paa Amagerbrogade paabegyndtes og fuldførtes Aaret efter.

1922. »Markmandshuset« paa Kløvermarksvej blev nedrevet i December Maaned. — »Møllegaarden« i Etatsraad Holmblads Have ved Amagerbrogade blev nedrevet. — I København er 668,800 Indbyggere og 191,435 Lejligheder. Kommunen opgiver, at der er 8400 Husvilde.

1925. K. F. U. M.s Bygning tages i Brug og Sundbyernes Postkontor henflyttes hertil.

I. P. JENSEN'S EDDIKE- & SENNEPSFABRIK

SPECIALITET: ST. MARTIN EDDIKE
SENNEP I SPANDE OG KRUKKER
SAMT SENNEPSMEL I DAASER

TELF. AM. 157.

LIFLANDSGADE 15.

De kan betale, som det
passer Dem.

Nye Dame- og Herrecykler
fra 90 Kr.

Cyklefabriken
Stjerneborg,

V. Jørgensen,

Amagerbrogade 163

Telf. Amager 366
& Amager 842 y.

Leverandør til
Vare- og Landbrugslotteriet.

Telefon
Amager 2106.

Telefon
Amager 2106.

Bernhard Petersen's Kleinsmedie.

Alt i Branchen.

Nyt & Reparationer af enhver Art.

Spec.: Plade- og Vinkelarbejde.

Brigadevej 47, Sundby.

Emil Behrendt,

(forhen Olaf Thykier)

Bog- og Papirhandel,

Amagerbrogade 58.

Telf.: Amager 15.

Bøger — Fotoartikler — Æskepost — Noder

Protokoller — Fyldepenne

Papir — Kontorartikler — Ugeblade.

H. HANSEN.

Glargemester og Rammefabrik.

Belgiensgade 2 (ved Sundby Apothek).

Specialitet:

Indramning og Montering af Broderier samt Skærme.

Telefon: Amager 599 x.

A. SØGAARD'S DAMPVASKERI

Rodosvej 6 Telefon
Amager 3690

Filialer: Sct. Annagade 16

Amagerbrogade 121 Torvegade 10
Telf. Amg. 221 x. Telf. Amg. 5261 v.

Husholdningsvask 4,50 Kr. Snesen

Sækkevask: en stor Sæk, Indhold
100 Stk. kun hvidt, 11 Kr., en lille Sæk, Ind-
hold 50 Stk. kun hvidt, 6 Kr., damprullet.

Gardinvaske - Fineste Vask af Manchettlinned.
Nænsom Behandling af Tøjet.
Omhyggelig Ekspedition. Bil overalt.

Stafsanstalten for Livsforsikring

(Hovedagentur)

R. H. ELMTOFT

Carl Lundsgade 28

Telefon: Amager 3950.

Alle andre Forsikringer tegnes til Forsikrings-
Aktieselskabet Absalon.

Sundby Maskinsnedkeri

Hessensgade Telf. Amg. 47

Stukfabriken „Danmark“

(H. C. Carlsen)

Tingvej 97

Grundlagt 1907. Telf. Amager 1477.

anbefaler sig med alt inden for

Gibs- og Cementstukkatur til Bygninger

Betonstolper, Slaggeplader og Trappetrin.

P. Dirksen & Søn

Snedkermestre.

Maskinsnedkeri

Samosvej 1.

Telf. Amager 1588. — Privat Amager 4213.

Bopæl: Persiensvej 11, Sundby.

Sundbys Kirker.

Sundby Kirke indviedes 11. December 1870, dens Opførelse havde været 1 Aar, idet Grundstenen til Alteret nedlagdes 6. Decbr. 1869. Tidligere maatte Beboerne i Sundbyerne tage den lange Vej til Taarnby Kirke.

Sognepræst *Gustav Adolf Schneekloth*, R. af D., der har været Præst ved Sundby Kirke siden 1890, er født 5. Juni 1853 og har gennem sin mangeaarige Gerning mere end nogen anden lært Sundbyernes Befolkning at kende og fulgt Byernes Udvikling.

Ved Kirkens 50 Aars Jubilæum i 1920 holdt Sognepræst Schneekloth en Tale, der giver et interessant Billede af Sundbyerne i de forløbne Aar; vi skal her gengive en Del af Talen:

„I Sundby Kirkes Præsteværelse hænger et Billede af Kirken, som den var for 50 Aar siden, og alene dette Billede viser os den mægtige Forskel mellem før og nu. Kirken ligger paa en aaben Mark og skilles fra Landevejen ved en aaben Grøft. Træerne udenfor Kirken, der nu næsten overskygger den, er ganske smaa, og Vedbenden er endnu ikke begyndt at beklæde dens Mure. Det er en landlig Idyl, der

Sundby Kirke.

sikkert har været i Samklang med de daværende Forhold i Sundbyerne, der kun bestod af to Landsbyer, Sundbyøster og Sundbyvester, beliggende paa hver sin Side af Landevejen, tilsammen med ca. 9000 Indbyggere, der væsentligst var Arbejdere fra de Fabrikker, der allerede den Gang var lagt herude, en ganske vist stor Landsby, men med en meget spredt Bebyggelse. Københavnerne kendte nok Amagerbønderne, der forsynede dem med Grøntsager, men det Land, hvorfra de kom, var et terra incognita, et ukendt Land, og kun Kongelunden var kendt af Navn. Og saaledes har det været gennem mange Aar, og uagtet jeg selv er indfødt Københavner og endda havde gaaet til Præsten paa Christianshavn, havde jeg aldrig været paa Amager, før jeg blev Præst herude, ja, en theologisk Professor, som vilde besøge mig, sejlede til Dragør for at finde mig i Sundby, unægtelig en lille Omvej.

Nu kender alle Sundby. — Det er en rivende Udvikling, der er sket i disse 50 Aar, og der har været krævet et stort Arbejde fra Kirkens Side, for blot nogenlunde at følge med i denne Udvikling.

Beboerne havde en halv Mil til deres Kirke og Præst i Taarnby, Vejene var daarlige, ja, en Præst fra den Tid skriver, at i fem Dage var det paa Grund af Snefald umuligt at befære disse Veje, og selv om adskillige kristelige Vakte fandt Vej til de københavnske Prædikestole, for at høre Grundtvig, Frimodt eller Blædel, saa var de kirkelige Forhold alt andet

end iyse, og Trangen voksede hos Befolkningen efter at faa sin egen Kirke.

Sundby var et Anneks til Taarnby, først i 1878 blev Sundby udskilt fra Taarnby som et særligt Sogn. Et Areal blev udlagt til den nuværende Kirkegaard, der blev indviet 1. Oktober 1872, men flere Gange senere er udvidet, og et Ligkapel blev bygget paa Kirkegaarden.

Den første Sognepræst var Pastor Bertelsen, der senere blev Provst i Helsingør; han virkede her i 5 Aar, og ved sit stiltfærdige, inderlige og troværdige Vidnesbyrd samlede han mange Mennesker i Kirken. Efter ham kom Pastor la Cour, der med sin veltalende og kraftige Røst, der næsten var for stærk til den lille Kirke, og ved sin noble og aabne Færd troligt gik i sin Forgængers Spor. Fra 21. Marts 1890 har jeg været Kirkens Sognepræst. Kirkens første Værge var Etatsraad Holmblad, der i 20 Aar var Kirkens trofaste Ven og Sognets Velgører; derefter kom Grosserer Carl E. Petersen, og siden Novbr. 1898 Kancelliraad H. A. Busch, der saaledes i 22 Aar med stor Dygtighed har varetaget denne Gerning, for hvilken Kongen ogsaa har vist ham sin Paaskønnelse ved i Anledning af Kirkens Jubilæum at udnævne ham til Ridder af Dannebrog.

En hel Hær af Præster har bistaaet Sognepræsten gennem disse mange Aar.

Kirkebetjeningen blev i Begyndelsen ydet af Sognets Lærere, der ligesom paa Landet var Kirkesangere. Organist Foss har med stor Dygtighed spillet Kirkens udmærkede Orgel fra Aar 1901.

Det er en stor Skare, der har været med i Kirkens Arbejde gennem disse mange Aar, og som Kirken staar i Taknemmelighedsgæld til, ikke mindst til den store Kreds af troende Mænd og Kvinder, der hver paa sin Plads i Menighedsplejen, i Søndagsskolen, i Blaa Kors, i Ungdomsforeningerne, i Syforeningen, i Bladuddelingen og blandt de Gamle har taget en stor og velsignelsesrig Virksomhed op.

Dette har ogsaa været nødvendigt, særlig i Kirkens første Tid, thi selv om Kirkebesøget har været ret godt gennem Aarene, var de kirkelige Rammer, i hvert Fald for 30 Aar siden, alt andet end skønne. Alle kirkelige Forretninger blev henlagt til Søndagene, thi Folk havde ikke Tid til at forsømme deres Arbejde om Hverdagene, og Følgen heraf blev Bunkebryllupper og Massebegravelser af Børn. Jeg har ofte haft 6 Brudepar knælende for Alteret, jeg har endogsaa døbt 28 Børn paa en Gang, og adskillige Gange har jeg haft 8 Børnekister staaende foran mig. Børnedødeligheden var meget stor paa Grund af de lidet hygiejniske Forhold, og Mælken fra Høkerens Disk virkede om Sommeren som Gift paa Børnene, og Tallet paa Hjemmedaab var meget stort. Det var lidet lysteligt sent paa Aftenen at blive kaldt ud paa Køhlertsvej, som Holmbladsgade den Gang kaldtes; ingen Lygter, store, aabne Grøfter og ikke altid fredelige Bøller. Og dog er jeg aldrig bleven forulempet, og Befolkningen stod i det hele velvillig overfor Kirken og dens Gerning. Jeg har i de mange Aar mærket meget lidt til det Præstehad, der siges at have været i adskillige Arbejdersogne. Fattigdommen i de usle Boliger var sørgelig, og jeg mindes endnu en Sygeberettelse i et Hjem, hvis eneste Indbo var en Jernseng med Halm og Klude og en Rest af en Stol, der maatte tjene som Alter, og dog kastede den Frelser, der lod sig føde i den fatti-

Søger De noget virkeligt godt indenfor Møbelbranchen

husk da, at jeg gerne staar til Tjeneste med Tilbud. — Enhver Ordre udføres præcis og omhyggeligt.

POUL PII JOHANNESSEN, Frankrigsgade 74. Telf. Amager 5598.

Sognepræst G. A. Schneekloth, R. af D.

ge Stald, sit Lys ind i denne Elendighed, og en troende Sjæl gik fra dette Mørke ind i Lysets Boliger.

Det var en knugende Fattigdom, der den Gang tyngede de mange smaa Hjem i de ofte saa usle Boliger, og Midlerne til at lindre Nøden flød ikke saa rigeligt som nu. I 1890 begyndte vi en Menighedspleje, der i de Tider var noget ret nyt. Den begyndte i beskedne Kaar med at indsamle gamle Klædningsstykker, der blev syet om af travle Hænder og givet de Fattige, og endnu virker flere af de Kvinder, der har været med fra den første Tid. Efterhaanden voksede ogsaa de andre Menighedsarbejder op, som nu kendes i alle Sogne.

Det var Københavns Kirkefond, som ved sin velsignelsesrige Gerning rakte os en hjælpende Haand i disse triste Forhold, idet Nathanaelskirken i Holmbladsgade indviedes i 1899 og Filipkirken paa Kastrupvej i 1907, saa nu er der i Sundbyerne 4 Sogne med 9 Præster, og dog er Sundby Sogn med ca. 18,000 Mennesker, med sit store Antal af kirkelige Forretninger og de mange, der har løst Sognebaand dertil, altfor stort og trænger snart igen til en Deling.

Kærlige Hænder har i de mange Aar skænket Kirken gode Gaver, og det vil her være umuligt at nævne dem alle. — — —

I 1902 blev Sundby Sogn indlemmet i København, og i samme Aar indviedes vort store og smukke Menighedshus af Biskop Rørdam. — — — Endelig blev Kirken i 1908 fuldstændig restaureret, og elektrisk Lys blev indlagt, og nu staar den som en af de hyggeligste blandt de mindre Kirker i vor Stad og benyttes overordentlig meget.

I det ydre har Befolkningen skiftet Karakter. Ved Kirkens Indvielse vakte den sidste Amagermand i Nationaldragt og med Sussebukser stor Opsigt, men Kvinderne bar gennem mange Aar deres nationale Klædedragt, og jeg har haft adskillige Bryllupper, hvor Bruden bar denne skønne nationale Brude-
dragt, iført det gamle Smykke „Sølvet“, der blev udlaant fra Taarnby Kirke. Alle Kvinderne var i deres brogede og kostbare Dragter, og

ogsaa enkelte unge Piger har jeg konfirmeret i Amagerdragt, men nu er det kun en Saga, og i den Henseende mærker vi ikke ret meget til, at vi er paa Amager, selvom der endnu findes dem, der er amagerklædte.

Kirkens Klokke har ikke nogen skøn Klang. Den store er af Staal, og selv om vi har faaet anskaffet en mindre af Malm, trænger vi dog til Klokke med mere dragende Røst, men Kirkens Taarn kan ikke bære større Klokke, ellers havde vel ogsaa kærlige Hænder skænket os dem.

Og dog har disse Klokke gennem 50 Aar kimet den store Glæde ind og samlet store Skarer om Ordets Forkyndelse og Nadverbordets Velsignelse i vor lille hyggelige Kirke. Glæde og lyse Sind har den rummet, baade ved Daab, Bryllup og Konfirmation, men ogsaa mange Taarer har der været fældet i den ved de Dødes Baarer — ja, der er mange, der har Minde fra Kirken, baade lyse og trange, men det er min Forvisning, at ogsaa mange derfra har hentet Lys og Trøst, Kraft fra Gud til at leve og til at dø. — — —

Naar vi her bringer en saa fyldig Omtale af Sundby Kirke — skildret af dens elskværdige og afholdt Sognepræst — er det, fordi denne Kirke og den Gerning, der er øvet herfra, har sat sit store Spor i Sundbyernes Aandsliv. Sundby Kirke er Moderkirken, og fra Sundby Sogn er efterhaanden udskilt flere Sogne. Først udskiltes Nathanaels Sogn og senere fulgte flere efter.

Nathanaelskirken i Holmbladsgade indviedes 19. Marts 1899. Kirkens Arkitekt var Thorvald Jørgensen. Ejer og Patronat: Det københavnske Kirkefond. Sognet omfatter den nordligste Del af Sundbyerne fra Brigadevej til Hollænderdybet og fra Amagerbrogade samt Holmbladsgade Kvarteret. Sognepræst: *Th. Lomholt-Thomsen*.

Filips Kirke ved Kastrupvej, indviet 27. Oktober 1907 som midlertidig Sognekirke. Den nuværende nye Kirke opført 1924—25. Sognepræst: *N. L. K. Pontoppidan*. Til Kaldskapelan udnævntes 23. Aug. i Aar Pastor *Tage Schack*.

Sognet omfatter den Del af Sundbyerne, som ligger Øst for Amagerbrogade og Syd for Øresundsvej.

Alle Helgens Sogn oprettedes 3. November 1924 og er udskilt fra Nathanaels og Sundby Sogn. Sognet begrænses af Sundbyøsterboulevard, Holmbladsgade, Mecklenborggade, Frankrigsgade og Øresundsvej. Den 13. September 1925 indviedes den opførte Kryptkirke. Sognepræst: *C. Nedermark*, præsteviet Medhjælper: *Pastor Hvidberg*.

Sundby Hospital ved Kastrupvej er opført af Taarnby Kommune 1894 som Arbejds- og Forsørgelsesanstalt, blev i Løbet af 1902 af Københavns Kommune fuldstændig omdannet til Hospital. Arealet udgør omtrent 50,000 Kvadratalen; foruden Sygebygningerne er der Administrationsbygning, Kedelhus, Kulkus og Lighus. Hospitalet er flere Gange udvidet. Den smukke Have er blevet mindre ved Kastrupvejens Udvidelse.

P. W. JACOBSEN & SØN

TRÆLASTHANDEL

CARL LUNDSGADE KØBENHAVN C.

GRUNDLAGT 1824

TELEFONER: 7171 - 7170 - 7169

JENSEN & MØLLER

Aktieselskab

Dronningensgade 73—75—77.

Chokolader

Drops

Konfekturer

Biscuits

Kiks

Vafler

Forlang vore første Klasser

Fabrikata hos de Handlende.

Aage Steenberg

Juvelér og Guldsmed

Privat: Heklas Alle 11
Telf. Am. 5396 y

Amagerbrogade 47
Telf. Am. 376 y

Forskøn Figuren.

Prøv

mine specielt forarbejdede Corsetter for svære Damer. Glimrende Pasform, som giver selv den vanskeligste Figur en smuk Form. — Syes i prima stærke Stoffer med bedste Fjederind-

læg — høje og lave Façon.

Stort Udvalg — Rimelige Priser

Alma Nielsens Corset-Atelier

Amagerbrogade 69 — Tlf. Amager 1151 y

J. Larsen, Maskinsnedkeri og Listefabrik, Middelgrundsvej 3

er flyttet fra Brigadevej 3 til

Stort Udvalg i kelede Lister

Færdige Døre og Vinduer.

Alt Materiale modtages til Forarbejdning.

Sundby Paraplyfabrik

ved

Edv. Gregersen,
Amagerbrogade 63.

Etableret 1898.

HAFNIA-ØL

fyldigt, holdbart,
velsmagende.

Forhandles overalt i Sundbyerne.

SPAREKASSEN FOR KJØBENHAVN OG OMEGN

STIFTET 1820

AMAGER AFDELING
AMAGERBROGADE NR. 69

L. C. Jensen.

Skrædderetablissement.

Største engelske Klædelager

Fineste Pasning

Billigste Priser!

51, Amagerbrogade 51.

Teater Cafeen.

(Syven).

Amagerbrogade 34.

Servering til Kl. 1.

Arbejdernes Fællesbageri

Nannasgade 5

leverer Byens bedste Brød.

Mel fra eget Mølleri.

Ca. 900 Udsalgssteder. Leverandør til Hospitaler.

Telefon Taga 45.

Skoleforholdene.

Fra Aar 1500 til 1600 bestod Almueundervisningen i, at Degnene forelæste, hvad der skulde læres. Hele Undervisningen indskrænkede sig til Religionsundervisning, de ti Bud, Troen og Fadervor, som Børnene sagde efter, indtil der hang noget ved. Da Fr. IV i 1721 oprettede 240 Skoler paa Kronens Gods, kom Amager ikke i Betragtning, men i Taarnby Sogn havde man langt tidligere søgt at give Ungdommen nogen Undervisning. Man holdt i hver By en Skolemester til Børnene.

I Amager Birks Tingbog omtales 1623 Peder Thillofsen som „schollemesteren, som her paa Landet leser for Børnene“, 1683 nævnes i Sundbyvester Jørgen Skolemester, 1692 Jens Hansen og i 1730 dør Jacob Jensen, Skolemester i SV.

Den første Skole oprettedes i Sundbyvester 1688, to Aar senere flyttedes den til Sundbyøster, hvor den til ca. 1800 var Fællesskole for begge Bydele. 1718 nævnes Matr. Nr. 10 a, Øresundsvej, som Skolehus.

Skolen fik næppe Betydning før Fr. IV's Tid. Kun faa af Bønderne lod endnu deres Børn undervise. „Den lærde Amagerdegn“, Jochum Halling, der i 33 Aar (fra 1704—1737) var Sogndegn, ligger begravet paa Taarnby Kirkegaard.

1735 indberetter Jochum Halling om Skoleholderne i Taarnby Sogns 7 Byer. Vi skal heraf kun gengive det, der angaar Sundbyerne:

„I Sundby-vester er Knud Jensøn; ham skaffer Byen et Huus at være i med Hustru og Børn, hand nyder ugentlig 3 Skilling af de Børn, enhver som lærer at læse, og 4 Skilling af dem, som tillige skriver og regner, og ej videre med Kost eller anden Ophold. Tallet paa Børnene er uvist, ligesom nogle voxer til, saa gaar andre af, naar de ere komne saa vidt, at de have været til Guds Bord, længere vil Forældrene ej undvære dem fra deres iidelige og paatrængende Arbejde. Hand har været her Landet i de første 16 Aar, nu i den 3die Bye.

I Sundby-øster er Maths. Jensøn, hand har selv skaffet sig et Huus med sin Ungdom at samles i, hand har Hustru og Børn og er accorderet med Bye-Mændene ligesom den forrige, om 3 à 4 Skilling ugentlig for hver Barn.“

Indberetningen slutter med at oplyse, at Forholdene har været saadan i de 32 Aar, siden Halling blev beskikket.

Mangel paa ordentligt Skolemateriel og daarlig Løn til Skoleholderne bevirkede, at man havde vanskelig ved at skaffe tilstrækkelig dygtige Folk. Men alle Datidens Beretninger om Skoleforholdene er dog enige i, at Skolens svageste Punkt var Børnenes hyppige Forsømmelser. Skolegangen var saa at sige kun regelmæssig det første Par Aar af Børnenes Skoletid fra 6—8 Aars Alderen, da Børnene endnu ikke kunde gøre Nytte i Hjemmene. Samt et Aars Tid før deres Konfirmation, for at de kunde indhente noget af det forsømte.

Biskop Balle skriver i sine Dagbogsoptegnelser om sine sidste Visitatsrejser i 1799 og 1805

om Skolevæsenets Tilstand paa Amager: *Sundbye-Wester Skole*: En god Del Børn var forsamlet. Ikke faa havde lært Lærebogen og svarede med god Forstand saavel som af Catechismos. De vidste noget af den Bibelske Historie og havde lært Psalmer af den nyeste Psalmebog. Ogsaa læste de vel i Bog. Skoleholder Holm underviser ret vel og catechiserer gandske godt.

Sundbye-Øster Skole: Børnenes Antal var ikke stort og heller ikke havde mange gjort Fremgang i Lærebogen, men adskillige svarede dog vel deraf saavel som af Catechismus. Med Boglæsning gik det for nogle ikke ret færdigt. — — Skoleholder Bidstrup var syg. Han er nu gammel og begynder at kiendes.

3. Maj 1805. *Øster-Sundbye Skole*: Skolelærer Bidstrup, ustuderet, en gammel Mand, næsten affældig, behøver Medhielp, kan dog ret vel catechisere, og lærer Børnene godt at læse i Bog, synger ogsaa temmelig vel, saavel som Børnene. — — I Boglæsning havde de fleste god Øvelse og viiste Fasthed i Stavning. 17 lærte at skrive. Kun 2 regnede. Landkort over Fædrelandet var ikke ubekendt. — —

I 1812 nævnes Seminarist Jens Nielsen fra Brøndbyvester som Lærer ved Sundbyøster Skole. Skolen havde da 120 Elever. Det nævnes, at Forsømmelserne er store. Til en Eksamen vovede endog 21 Elever at udeblive.

Først ved Skoleloven af 1814 førtes Almueskolen ind i de Baner og fik den Form, hvorunder den har været kendt af en stor Del af det nulevende Slægtled her i Landet.

Skolen ved Kirkevejen i Sundbyvester ombyggedes i 1849. I 1863 byggedes en ny Skole i Sverrigsgade. Den gamle brugtes indtil 1891, da Centralskolen ved Øresundsvej toges i Brug af begge Sundbyerne. Derefter indrettedes den gamle vestre Skole til et kommunalt Børnehjem, som bestod til 1897.

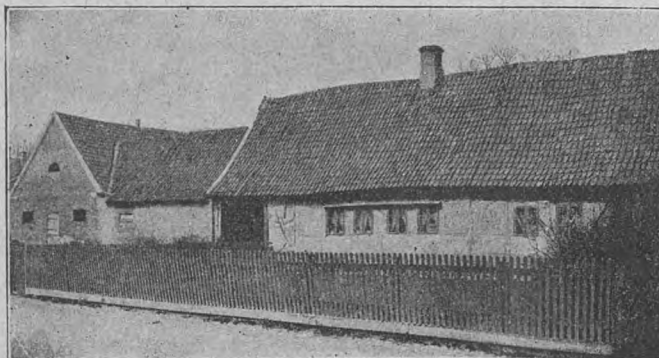
Aar 1878 byggedes en Skole paa Østergade (nu Frankrigsgade) med 7 Klasseværelser samt Arkiv for Taarnby Sogneraad. Skolen blev udvidet i 1900.

Allerede Aaret efter Sundbyernes Indlemmelse udvidede Københavns Kommune Skolen paa Øresundsvej med en ny og større Skolebygning. Ret hurtig efter fulgte Opførelsen af Østriggades, Sundholms, Sundbyøster Skole paa Smyrnavvej, Sundbyvester Skole ved Sundholmsvej og Skolen ved Lergravsvej. Elevertallet er over 4000 Børn og ca. 250 Lærere og Lærerinder foruden Inspektører og Viceinspektører underviser ved Skolerne herude.

Af private Skoler skal nævnes Klaumanns Skole i Frankrigsgade og Neves Skole paa Øresundsvej samt Engeline Hansens og Fru Bertelsens Skoler. Som en Fællesskole for Piger og Drengene under Navn „Sundby højere Almenskole“ blev disse 4 Skoler samlet under ét i Neves Skole efter at Skoleingen havde købt dem, Bestyrer var K. de Klaumann. 1. August 1919 overtoges denne Skole af Kommunen. I 1920 oprettedes Gymnasielklasser, og Skolen fungerer stadig som Fællesskole for Drengene og Piger.

X.

Svaneleje- eller Rødegaard

betegnes som Gaard Nr. 11 i S.-Ø.; ejedes 1660 af Brygger og Borger paa Christianshavn Madtz Brøgger, nogle Aar senere af Peiter Byrting, der synes at have faaet Krobevilling. Gaarden benyttedes vistnok allerede paa den Tid til Bedested, den har oprindeligt været ret stor, men der er i Aarenes Løb mange Gange solgt Jord fra den. 1830 havde Gaarden 35 Tdr. Land. Der tilhørte da en stor og smuk Have (2 Tdr. Land) med en stor Dam, »Svanedammen«, og flere hundredaarige Frugttræer. Den her afbildede Bygning ud mod Øresundsvej stammer vistnok fra Tiden straks efter Svenskekrigen.

Retsforholdene

paa Amager hørte indtil 1416, da Kronen overtog Øen, under Kirkens Love. Øens Værneting var Københavns Byting, som ogsaa hørte under Bispestolen.*) Hvornaar *Amager Birk* er oprettet lader sig ikke paavise; mulig er det først sket under Kong Hans. Vi finder det først nævnt 1493, da Kongen lod optage Thingsvidne om Kronens Ret til Øen. 1496 nævnes det „Amagerlandtzting“ med Anders Ipsen som Tingfoged. Thinget havde „fijre Tingstokke“, holdt af 4 Meddomsmænd, der repræsenterede Øens samtlige Byer, det dannedes desuden af 12 af Øens gode Mænd (Stokkevidner), der gav Retsafgørelsen deres Sanktion og vidnede paa dens Lovgyldighed.

Tingstedet har sikkert været paa selve Øen. Senere var Taarnby Rettens Sæde. Da der fra Begyndelsen ikke fandtes Selvejerbønder paa Amager, har man mulig af den Grund taget en Mand udefra til Tingfoged. Men man fandt Raad derfor ved at skænke den Mand, der paa tog sig Rettens Pleje, sin Gaard kvit og frit.

Retsvæsenet i de danske Byer udskiltes, da Hollænderne indførtes og fik deres egen Rettergangsmaade, af det gamle Amager Birk og kom til at danne en egen Jurisdiktion: Taarnby Birketing. Dette sorterede under Lensmanden og styredes først af en Tingfoged, senere kaldtes han Birkefoged og der fordredes en mere retslærd og studeret Mand til at indtage Stillingen.

Tingfogden var, som Sognets verdslige Overhoved, en betydelig Person, der baade kunde læse og skrive, hvad der paa hin Tid var ret ualmindeligt. Desuden maatte han selvfølgelig kende de gamle Love og Forordninger, som Kongerne og Rigets Raad foreskrev. En vigtig Støtte havde han iøvrigt i Tingskriveren, der medunderskrev paa Domme og Retsafgørelser. Som Tingfogeder nævnes 1548 Henrik Koltermann, Sundbyøster, 1585 Peder Holst, Skelgaarde, 1611 Oluf Hansen, Sundbyøster, 1619 og 1634 Hans Poulsen, Viberup.

Efter Christianshavns Anlæg indtraadte den Forandring, at Tingfogeden udnævntes som Birkefoged og han blev tillige Byfoged paa Chr.havn. Denne Ordning varede fra 1634—1685. 1662 befalede Kongen, at der skulde oprettes faste Tinghuse og Retsteder i alle Sognebirker.***) Tingstedet flyttedes senere til Sundbyøster (1700) paa Svaneleje- eller Rødegård, hvor det var til 1742.

Retssager, der paadømtes, kunde appelleres til Sjællands Landsting som højeste Instans, naar de gjaldt Liv, Ære eller Gods.

Ved kgl. Reskript af 29. April 1818 stadfæstedes Beslutning om, at hele Amager og Saltholmen skulde udgøre et Birk. 19. Decbr. 1821 traadte Amager Birk i Virksomhed. Tingdag var Torsdagen. Den første Birkedommer var Prokurator Lauritzen, hvorefter fulgte Kancelliraad J. C. von Osten, W. Petersen, Dahlerup og Øllgaard.

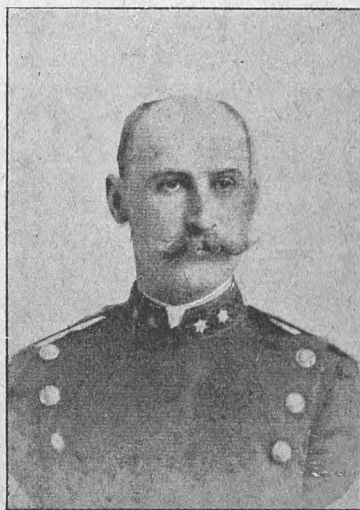
*) Chr. Nicolaisen: Amagers Historie I, 97, sen. II, 68-69.

**) Sæl. Tegn. 36.3 63.

Politiet.

I 1870 var der en følelig Mangel paa Ordenspoliti i Sundbyerne. Taarnby Sogns folkelige Forening udgav „Communal-Tidende“; i denne finder vi en Omtale af Forholdene herude:

„Allerede en løselig og aldeles teoretisk Betragtning af Forholdene synes os at gøre det klart, at to Politibetjente her paa Øen er en al for ringe Hjælp for Dommeren til at paasee og vaage over Orden og Ro. Det er jo en bekjendt Sag, at alene Befolkningen i Sundbyerne i den sidste Snees Aar er voxet med over hundrede Procent, og udgjør nu 5 a 6000 Individuer, men hvor i Danmark findes vel en Kjøbstad med en lignende Folkemængde, som ikke har den dobbelte eller tredobbelte Politistyrke? Og dog synes Forholdene i Sundbyerne at maatte være mere mislige i mange Henseender end noget andet Sted; thi Hovedstadens umiddelbare Nærhed og det derinde i de sidste Aar fortrinligt ordnede Politivæsen gjør, at ikke alene en stor Deel af Fattigdommen, men ogsaa af Lasten søger Tilhold udenfor dens Grændser, og

Politiassistent Christian Hald

var fra 1899 Assistent paa Strandgades Politistation. Hald var født 4. November 1864 og var Herredsfogedsøn fra Nibe. Chr. Hald blev Student 1883, cand. jur. 1889, blev 15. Februar 1889 ansat ved Københavns Politi. Udnævntes 23. Januar 1895 til Politiassistent. Fra Indlemmelsen og indtil 23. November 1915 Politiassistent i 4. Kreds (Sundbyerne). I Politiassistent Chr. Hald, der afgik ved Døden den 30. Oktober 1920, bevarer vi Mindet om en elskværdig og imødekommende Embedsmand.

naturligvis helst søger derhen, hvor det, den forstaaer ved Frihed, er mest tilstede.“

I 1877—81 var der 4 Politibetjente i Sundbyerne. Den første Politistation var beliggende i en Ejendom paa Amagerbrogade overfor Sundby Kirke, og dens Lokaler laa „over Gaarden“. I 1881 udvidedes Styrken til 9 Mand og Overbetjent Walter. I Kurlandsgade 2 (tidligere Absalonsgade) fik man bedre Lokaler til Stationen; her havde Politiet til Huse indtil Indlemmelsen i 1902, da det københavnske Politi installerede sig i Murciagade.

Den ret betydelige Udvidelse af Politistyrken i 1880erne skyldtes formentlig, at Vægtervæsenet afskaffedes, og Politiet overtog Afpatrouilleringen. Men Bølleuvæsenet angives ogsaa som Aarsag til Udvidelsen.

Paa Blegdamsvej havde Amager Birk Tingsted sammen med andre Birke i Københavns nærmeste Omegn. Af større Retssager skal nævnes fra 1890erne en Række Ildspasættelser. Hver anden Tirsdag Aften eller Nat var der i ret lang Tid Ildebrand, snart her, snart der i Sundbyerne. Mistanken blev rettet mod en bestemt Person, der var arresteret 1 Aar. Ved Underretten blev han dømt, men Overretten vilde ikke stadfæste Dommen.

Ved Sundbyernes Indlemmelse under København den 1. Januar 1902 blev undertegnede, der var Overbetjent paa Politistationen i Pile-

Vilh. Hansen

Amagerbrogade 118

Altid friskkærnet Smør og Margarine.

Grundlagt 1897.

Telf. Amager 92 y.

OSCAR SVENSTRUP

Stenhuggeri — Billedhuggeri

Specialitet: Mindesmærker & dekorative Arbejder.

Amagerbrogade 110. — Telefon: Amager 801.

Gravmonumenter og Plader i Granit, Marmor, Kalksten og Sandsten m. m.

Vor Tegner er gratis til Tjeneste med Tegninger og Tilbud.

Reparationer udføres.

Om Hjørnet i Sverrigsgade 1 købes Møbler

bedst og billigst.

Rimelige Betalingsvilkaar

Chr. Kaae,

Snedkermester.

Telefon: Amg. 349 y.

Telefon: Amg. 349 y.

BRUG KUN
mine besparende Gasapparater.
Gasovne paa Ratebetaling.

Joh. Hansen

„Sundborg“

Amagerbrogade 73 Tlf. Amager 274 y

C. C. Thode

Skrædermester

Stort Udvalg i færdig-
syede Klædninger

Amagerbrogade 46

Telf. Amg. 349 x

Telf. Amg. 349 x

Firmaef Th. E. Corp's Efff.

ved Louis Schytt

Bog-, Papir- og Musikhandel

(Grundlagt 1900)

anbefaler sit righoldige Lager af nye udkomne og

ældre Bøger, Billed- og Børnebøger til enhver

Alder og til alle Priser. — Bibler, Lomme-

bibler og Salmebøger. Amatør-Album,

Fyldepenne, Spillekort, Jettons.

Musikalien etc.

Amagerbrogade 73 (Sundborg).

Telefon: Amager 137 y.

Prima Rullebrænde

faas hos

E. Andreasen, Englandsv. 18

Telefoner: Amg. 4373 & 2425.

E. BEHRENS

V. Bitsch Eftf.

Islandsgade 13

Telefon: Amager 1530.

Entreprenør og Tømmerhandel

Lager af nye og brugte Bygningsartikler.

Brændeskæreri.

CAFE DE PARIS

(HARALD RASMUSSEN)

AMAGERBROGADE 123

TELEFON AMAGER 462

Hyggelige Selskabslokaler

Sundby Vand- & Gasmesterforretning

H. Ahrensberg & Søn

Sverrigsgade 6. Telefon Amager 177 x.

Anbefaler sig med Vand, Gas, W. C. sanitær Indlæg og Kleinsmediearbejde.

H. Ahrensberg er den eneste Vandmester i Sundbyerne, der har Ret til at udføre Arbejde paa Københavns Vandforsynings Ledninger i Gader og Veje.

Specialitet stærke Skarnkasser, Kakkellovnsrør og Gelændere.

Overslag og Vejledning ydes uden Vederlag.

H. Ahrensberg & Søn.

Sundby Kaffehandel

Alfred Walther

55, Amagerbrogade 55

Grundlagt 1896

Tlf. Amager 131

stræde, forflyttet til den nyoprettede Politivagt i Murciagade Nr. 2 under 4. Politikreds, der forestodes af nu afdøde Politiasistent Hald.

Derefter forestod jeg Politivagten til den 29. September 1923 blev nedlagt, fordi 4. Politistation imidlertid var flyttet fra Strandgade Nr. 26 til Under Elmene Nr. 7, hvor den har central Beliggenhed, saavel for Christianshavn som for Sundbyerne.

Til sammen med mig at forrette Polititjeneste i det indlemmede Distrikt blev samtidigt forflyttet til Vagten 3 Inspektionsbetjente og 11 Politibetjente, og den 1. Septbr. 1916 blev denne Styrke forøget med 4 Politibetjente.

Det indlemmede Distrikt, der er 2538 Tdr. Land = ca. 14 km² stort, havde ca. 26,000, nu ca. 60,000 Indbyggere. Ved Indlemmelsen var der i Sundbydistriktet 119, nu 293 Gader og Veje.

Polititjenesten i det indlemmede Distrikt var og er endnu noget forskellig fra Polititjenesten i det egentlige København, idet der i Indlemmelsesloven var forskellige Overgangsbestemmelser f. Eks. m. H. t. den off. Renlighed, Snekastning, Forhold vedr. Mark- og Vejfred, Landvæsen, Kreaturhold, Svin paa Losseplads, Sygdomsepidemier mellem Husdyrene, Afspærring af Lodderne ved Amager Fælleds Østgrænse ved visse af Hæren foretagne Skarpskydninger, hvilket alt Politiet maatte sætte sig ind i. Dette i Forbindelse med det faatallige Mandskab til Bestridelse af Tjenesten i det vidtstrakte Distrikt bevirkede, at Tjenesten for alt Politimandskabet blev mere anstrængende end i de indenbys Politikredse.

Da Københavns Politi den 31. Decbr. 1901 Kl. 12 Nat rykkede ind i det indlemmede Distrikt, var det ikke nogen venlig Modtagelse, vi fik. Der var nemlig foranstaltet en Festlighed ved den tidligere Jurisdiktionsgrænse „Bommen“, hvor der foruden de gode Borgere havde samlet sig en Sværm af urolige Elemen-

Politiasistent J. C. W. Norup, R. af D. pp.

har siden 1. Novbr. 1886 været knyttet til det københavnske Politi; blev i 1893 forfremmet til Inspektionsbetjent, 1900 til Overpolitibetjent, 1914 til Politiasistent i Valby. 1. Januar 1916 overtog Politiasistenten Embedet som saadan for Christianshavn, Sundbyerne og Islands Brygge. I dette store og vidtforgrene Distrikt har Politiasistenten vundet sig baade Borgernes og sit Personales Anerkendelse og Højagtelse for den rolige og dog bestemte Maade, hvormed han varetager sit Embede.

ter, saavel fra Christianshavn som fra det indl. Distrikt. Disse foranstaltede efter Festens Slutning en Del Optøjer, og ved Politiets Indskriden mod Sværmen blev vi flere Gange angrebet med Stenkast, og først henad Kl. 3—4 Fm. blev der Ro i Distriktet. Bortset herfra tror jeg, at Befolkningen saa ret velvilligt paa Københavns Politi, og der udviklede sig ret hurtigt et godt Forhold mellem Borgerne og Politiet, hvilket gode Forhold jeg med Rette tror

at kunne udtale bestaar endnu, til Gavn for begge Parter.

Som Støtte herfor skal jeg anføre nogle Eksp. Naar Anholdte skulde føres til Politivagten og ikke kunde eller vilde gaa dertil, kneb det i utallige Tilfælde med at skaffe Befordringsmidler, og det var intet Særsyn at se en beruset Anholdt eller en balstyrisk Voldsmand blive transporteret til Politivagten paa en Trækvogn eller alm. Arbejdsvogn. I saadanne Tilfælde, eller naar en Betjent var i Bekneb og ikke selv kunde magte Personer, der af en

Overpolitibetjent J. H. Palle,

der siden Indlemmelsen har været tjenestegørende i Sundbyerne. Den elskværdige og afholdte Overpolitibetjent kan saaledes den 1. Januar 1927 samtidig med Sundbyerne fejre Jubilæum.

eller anden Grund skulde anholdes, var det ganske almindeligt, at tilfældige tilstedeværende Borgere ganske uopfordret assisterede Politiet ved Anholdelsen, og ved alle Lejligheder, hvor jeg personlig i tjenstligt Medfør har haft med Befolkningen at gøre, har jeg saavel hos den Rige som den Fattige mødt Forstaaelse og Velvillighed indtil Dato.

Politistationen har faaet central Beliggenhed med Alarmskabe; Udrykningsvogn og Politiasistance kan nu faas i en Hurtighed i hele det udstrakte Distrikt.

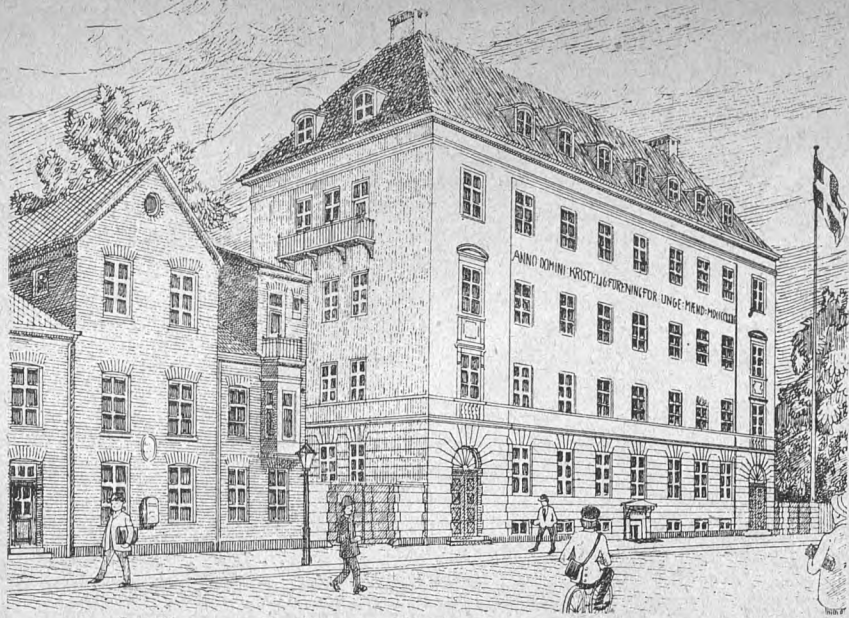
Efter Politivagtens Nedlæggelse har jeg fremdeles forrettet Polititjeneste i det indlemmede Distrikt, og jeg ser med Glæde tilbage paa de forløbne 25 Aars Tjenestetid, som det er faldet i min Lod at forrette mellem en saa omgængelig Befolkning, som findes i Sundbyerne.

J. H. Palle.

Sundbyernes Postkontor.

Den 1. Marts 1892 aabnedes Sundbyernes Postkontor; det havde da til Huse i et lille gammelt Hus paa Hjørnet af Amagerbrogade og Oliebladsgade, paa den Grund, hvor „Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegn“s smukke Ejendom nu er beliggende. De første Postlokaler var baade smaa og beskedne. Personalet bestod foruden Postekspeditøren, som Postmesteren den Gang var, af 2 røde Postbude og 2 Landpostbude. Ved Hjælp af dette Personale udførtes Postomdelingen i Sundbyerne paa den Maade, at det ene Postbud, der var Brevbærer og Kassetømmer, havde det største Omdelingsdistrikt, medens det andet Postbud, der havde et mindre Distrikt, tillige benyttedes som Pakkepostbud, idet han ved Hjælp af en gul, tohjulet Vogn omdelte an-

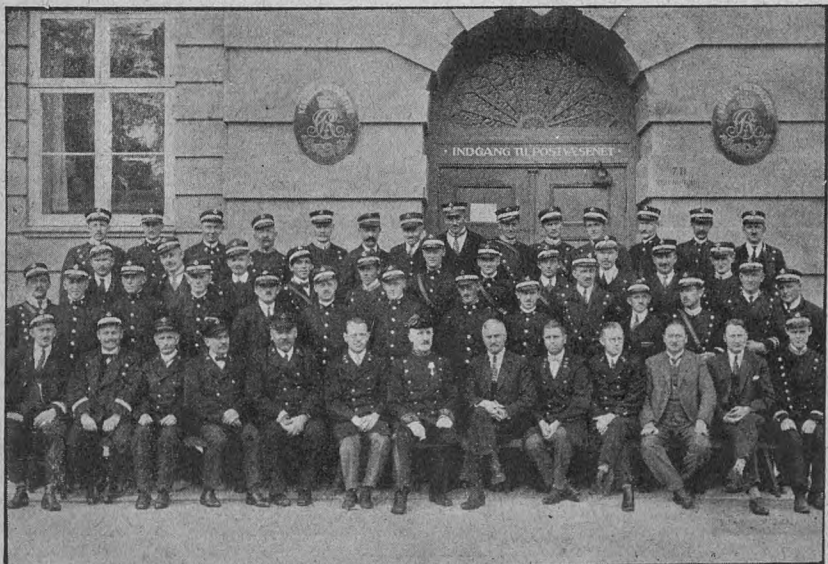
Sundbyernes Postkontor 1925 i det gamle og nye Hus.

komne Pakker. De to Landpostbude besørgede Postomdelingen i Taarnby og Tømmerup, der den Gang hørte til Sundbyernes Postdistrikt, men som senere blev henlagt under Kastrup Postkontor.

Ligesom Sundbyerne voksede stærkt, øgedes ogsaa Postkontorets Arbejde og Personale gennem Aarene, sidstnævnte bestaar for Tiden af 54 Personer med 16 Tjenestecyler. Nedenstaaende Statistik vil bedre end mange Ord illustrere Postvæsenets stadige forøgede Udvikling og Fremgang:

Aar	Folketal	Postfunktion. foru. Postmest.	Brevpost ank.	Pengepost udbetalt Kr.
1892:	13,310	4	155,165	58,251
1901:	22,340	21	407,589	193,805
1911:	37,620	35	1,079,474	711,816
1921:	51,788	58	2,025,166	2,451,554
1924:	60,000	52	2,203,658	2,297,921

Oktober Flyttedag 1894 flyttedes Postkontoret til en nyopført Ejendom i Oliebladsgade, allerede 1899 maatte Lokalerne udvides ved en Tilbygning. I 1902 udnævntes Postekspeditøren *Ed. Lund* til Postmester. I 1908 maatte Postlokalerne atter udvides, hvilket skete ved at Postmesterens hidtidige private Lejlighed paa første Sal i Ejendommen blev taget i Brug af Postvæsenet. Der blev da i Stueetagen indrettet et „Publikumsværelse“ smykket med en Postfrise, visende Postbefordringens Udvikling gennem Tiderne. Men Udviklingen førte med sig, at Lokalerne atter blev for trange, og efter 16 Aars Forløb flyttedes Postkontoret i April 1925 til nye og tidssvarende Lokaler i K. F. U. M.s smukke Ejendom. I August 1925 blev Afhentningsboxanlægget taget i Brug.

Personalet ved Sundbyernes Postkontor 1926. (fot. O. Borup).

1. August 1925 oprettedes til Lettelse for Publikum et Postindleveringskontor 17 paa Amagerbrogade 27 med Postmester Torgius som Leder.

Desuden findes 2 Postindleveringssteder (Brevsamlingssteder) Amagerbrogade 178 (oprettet 1. Marts 1924) og Holmbladsgade 83 (oprettet 1. Januar 1925), disse er underlagt Sundbyernes Postkontor. Der er endvidere nu oprettet ialt 44 autoriserede Frimærkeudsalg i Sundbyerne.

Fra 16. Januar 1927 sker en Udvidelse af Postdistrikt S, idet Islands Bryggekvartret (nu B) og Amagerbrokvartret (nu C) henlægges til Sundbyernes Postkontor.

Personalet vil samtidig blive udvidet med 24 Mand, deraf en Kontrollør, og det vil herefter

Postmester Ed. Lund, R. af D.

skifte Navn, saaledes at det skal benævnes *Sønderbro Postkontor*.

Telegrafvæsenet, der først havde Station i Posthuset i Oliebladsgade, flyttede senere til Hollænderdybet og aabnede i Oktober en ny Station Amagerbrogade 27 i Amagerbankens nye Ejendom.

Postmester *Ed. Lund*, der i de sidste 34 Aar har været Leder af Sundbyernes Postkontor, har fulgt Udviklingen af vor Bydel og har vist sig som en elskværdig, og imødekommende Embedsmand. Postmesteren ejer en Villa i Eberts Villaby, som han bebør, og omfatter Sundbyerne med stor Interesse. Da de nye Postlokaler i 1925 toges i Brug, havde Postmesteren udarbejdet „Sundbyernes Historie 1892—1925“, af hvilken ovenstaaende Oplysninger er et Uddrag. Postmester *Ed. Lund* er født 25. Maj 1860.

EVERS

MALT

extraktøl
saft (ren Extrakt)
Bolscher

Medicinske og extra fine fyldte Bolscher

Fabrik: N. Fasanvej 101, Københ. F. Telf. 8239 - 3282

K. F. U. M., Sundby

Oliebladsgade 7

Hyggelige Restaurations- og Selskabslokaler

1ste Kl.s Køkken. Smaa Priser.

Festsalen udlejes til Koncerter og Møder.

400 Siddepladser.

Baess

Sko-Creme

Telf. Central 6024

Grundlagt 1829

Enhver, som daglig Honning nyder,
Han dobbelt til sin Sundhed yder.

P. A. E. MÜLLER

Københavns Honninghus
Graabrødretorv 4

Frugtsaftfabriken

„DANA“.

Holmbladsgade 91.

København S.

Telefon: Amager 6045.

Frugtsafter, Frugtvine & Konserves.

Max. Larsen's

Fodtøj

bedst og billigst.

Amagerbrogade 131

Torvegade 35.

Sønderbro Selskabslokaler.

Amagerbrogade 30.

3 Festsale.

3 Festsale.

Foreningsfester, Møder og Generalforsamling o.s.v.

Bestillinger modtages daglig Kl. 1—3. Telf. 4668.

JOHS. CHRISTENSEN

fhv. Overtjener i Gimles Selskabslokaler.

Saa nær er Banken ved at kunne fejre Jubilæum sammen med Sundbyerne, og hvem ved, om maaske ikke „Indlemelsen“ har givet det første Stød til Oprettelsen af en lokal Bank paa Amager. Det var i al Fald først paa Vinteren i 1903, Onsdag den 14. Januar, da daværende Telefondirektør E. B. Petersen, der alt fra 1887 havde haft Bopæl i Kastrup, indbød 4 af Kastrup's gode Mænd, Direktør, Brygger C. M. Larsen, Fabrikant Carl Flensburg, Kaptajn, Kammerraad C. Høyer og Inspektør paa Kastrup Glasværk A. Johnsen til et Møde for at drøfte Oprettelsen af en lokal Amager Bank.

De 5 blev Bankens Stiftere, men Direktør E. B. Petersen er Tankens Ophavsmand og paa hans Initiativ blev der ikke langt fra Tanke til Udførelse; allerede den 9. Maj samme Aar aabnede Banken under Navn af „Kastrup Bank“ med en Aktiekapital paa Kr. 10.000.00 sit første Kontor i Direktør E. B. Petersens Villa paa Strandvejen.

Det var under meget beskedne Former, der blev begyndt, og ret træffende er det senere karakteriseret i en lille Vise om Banken saaledes:

„Først var E. B.s Skrivebord
hele Kastrup Banks Kontor,
men min Tro det lille Nor,
voksede sig stærk og stor.“

Ja — Direktør Petersen saa snart, at Tanken var god; men skulde Banken have Betydning for Amager, maatte den op til „Nerven“: Hovedlandevejen og have flere Midler at virke med. Og resolut udvidedes Aktiekapitalen i 1906 til Kr. 50.000.— og Direktør Petersen fik den gode Idé at ændre Navnet til „Amagerbanken“ samt oprette et Kontor i Sundbyerne: Amagerbrogade 224.

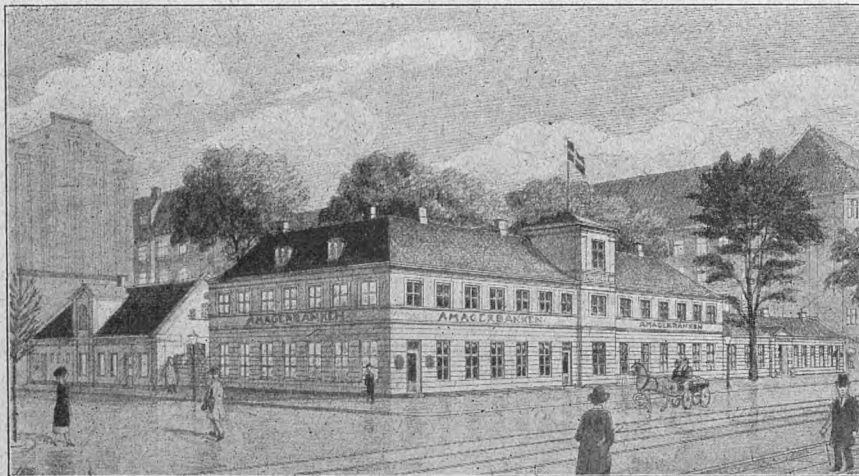
Samtidig med Udvidelsen knyttedes flere betydende Mænd paa Amager og ogsaa fra København til Banken. Først og fremmest den over hele Øen velagtede Førstefuldmægtig paa Amager Birk, Kancelliraad H. A. Busch, hvis betydelige Personalkendskab og ret omfattende Forretning gennem mange Aar i høj Grad gavnede Banken. Gennem den ansete Diskontobankdirektør Villum Nielsen skabtes Føling med en københavnsk Storbank, og gennem Grosserer Sønnich Olsen i Sundbyerne, Gaardejer Peter Petersen i St. Magleby samt Købmand G. W. Møller i Dragør, skabtes Forbindelse til videre Kredse paa Amager. Endelig knyttedes Overretssagfører H. C. Wandrup fra København, der havde bistaet Direktør Petersen juridisk ved Kastrup Banks Oprettelse, nærmere til Banken, og hans aldrig svigtende Interesse og store Arbejde som Medlem af Bankens Kontrollkomité har i høj Grad

AMAGERBANKEN

GENNEM 24 AAR

bidraget til Bankens gode Trivsel og Fremgang.

Den 1. Maj 1906 aabnedes da under Amagerbankens Navn det nye Hovedkontor og samtidig knyttedes G. Marckman Hansen, en yngre Bankmand fra Banken for Fredericia og Omegn, som Bogholder til Banken, og man var nu beredt til at tage fat paa Opgaven: at skabe en selvstændig Bank for Amagerne. Jævnt fremad gik det de første Aar, og allerede den 2. Januar 1908 kom den første Udvidelse, idet den velkendte og med Dragør Forhold særdeles indsigtfulde Fabrikant Wieder indtraadte i Bankraadet, og samtidig aabnedes en Filial i det gamle Posthus

Amagerbankens Hovedsæde, Amagerbrogade 25.

i Dragør lige overfor Amagerbanen, som netop blev startet i det samme Aar, Amagerbanken begyndte sin Virksomhed. I 1909 nedlagde Grundejerbanken sin Filial i Fabrikant Taarnbys Ejendom, Amagerbrogade 190 — nu 114 — og her til flyttedes da Amagerbankens Hovedsæde den 2. April s. A., hvor Forretningen hurtigt tog et ret stort Opsving, saaledes at Bankraadet i Slutningen af samme Aar udvidede Aktiekapitalen til Kr. 100.000. I 1913 naaede Aktiekapitalen $\frac{1}{4}$ Million Kroner, og samme Aar indtraadte Gaardejer H. C. Ohlsen, „Sophienhøj“, i Bankraadet, og Baandet knyttedes derved fastere til Amagerne.

Jævnt, støt og roligt gik det fremad, og Bankens Udbytte voksede ligeledes jævnt, fra de beskedne 4% op gennem 6%, 7% til 8%, efterhaanden som Banken blev bedre og bedre konsolideret, og da den næste Udvidelse af Aktiekapitalen skete i 1915 til $\frac{1}{2}$ Million, kunde der endda det Aar gives 4% ekstra Bonus. Under Kri-

gen voksede Banken i stærkt Tempo, men de maadeholdne Mænd, der stod for Styret, ledede den besindigt, saaledes at den blot voksede sig større og stærkere og raadede over Virkemidler paa ca. 10 Millioner, da Krigen hørte op.

Da Forretningerne i Sundbyerne stadig voksede, fandt Bankraadet det naturligt i 1917 at supplere sig med en af de mest initiativrige og Sundbyinteresserede Mænd, Grosserer Hermann Ebert og Grundejerforeningens daværende Formand, Tømrermester P. Engel, der begge ivrigt har arbejdet for Bankens Fremgang.

I 1919 foretoges Udvidelsen til den nuværende Aktiekapitalstørrelse 1 Million Kroner, og Omsætningen passerede dette Aar de 300 Millioner Kroner.

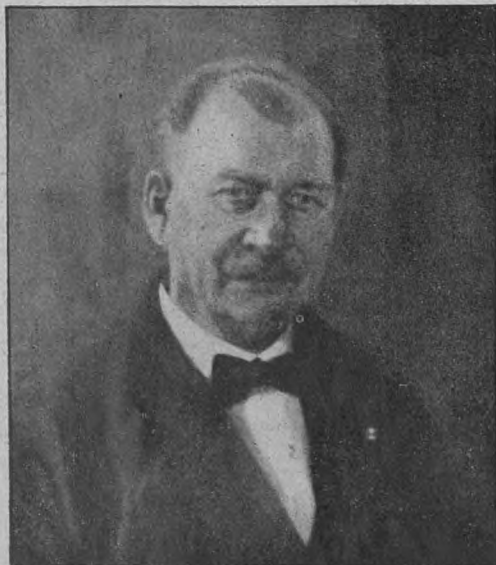
Fra 1. Januar 1920 indtraadte Bankens daværende Kontorchef og Bogholder, G. Marckman Hansen, i Direktionen, og som særlig industrikyndig indtraadte Ejeren af den gamle Reiermannske Papfabrik, Fabrikant Taarnby i Bankraadet.

Den betydelige Fremgang, der navnlig gennem de senere Aar stedse havde været i de daglige Forretninger, gjorde nu Spørgsmaalet om Pladsudvidelse brændende, og et Forsøg paa Ændring heri ved Køb af en Ejendom paa Hj. af Amagerbrogade og Sverrigsgade førte ikke til noget Resultat. Først da det i Aaret 1920 lykkedes at erhverve den gamle Holtbladske Familieejendom, kom der Fart i Byggeplanerne, og allerede den 24. Januar 1921 kunde Banken nedlægge sin alt oprettede lille Filial „Amagerbro“ ved Amagerbanen og flytte Hovedkontoret til de udmærkede beliggende

og smukt indrettede Lokaler i det nuværende Amagerbrogade 25, medens det gamle Hovedkontor bibeholdtes som en „Sundby“-Afdeling af Hensyn til de mange Kunder i det ydre Sundby Kvarter. — I 1926 er Hovedsædet ombygget og restaureret under Arkitekt Landbo Bertelsens dygtige Ledelse og har givet Plads til Lokaler for Post- og Telegrafvæsen.

Den sidste Udvidelse af Filialnettet skete den 1. Decbr. 1924, da Banken paa fordelagtige Vilkaar overtog Diskontobankens Islands Brygge Afdeling, som har vist sig at være en udmærket Erhvervelse for Banken, som dermed opnaaede at spænde over hele Amager: blive sit første Løfte tro: en Bank for alle Amagerne.

Og naar man nu skal kaste Blikket tilbage gennem de 24 Aar og se, hvad Banken har udrettet, og om den har opfyldt sin Mission, tror jeg, man maa have Lov at sige, først at den har holdt Benene paa den gode, solide Amager Jord og dernæst, at den har modstaaet Fristelsen til at vove

Bankens Stifter, Direktør E. B. Petersen.

Bankraadets Formand, Kancelliraad H. A. Busch.

Direktør G. Marckman Hansen.

sig ud i Eventyr, den ikke kunde magte; den har — efter bedste Evne — søgt at hjælpe den sunde Kreditydelse, hvad enten det nu var til et lille beskedent Laan paa et Par Hundrede Kroner til Hjemmets eller Kolonihavens Forbedring, eller Amagerne søgte Støtte til Gaardens eller Gartneriets Modernisering, eller Fiskerne ønskede Hjælp til nye Fiskemetoder, eller Haandværkere, Handlende og Industridrivende søgte Driftskapital til Virksomheden i Form af Byggelaan, Kassekrediter eller Vexeldiskonteringer.

Banken staar nu udrustet med de allerbedste Forbindelser i Ind- og Udland og kan betjene enhver sund Bankforretning og skulde man nævne et Par af de uundgaelige Tal for at klarlægge de 24 Aars Fremgang saa kort som muligt, kan det ske ved blot at fremhæve følgende:

Aktiekapital: fra Kr. 10,000 til 1 Mill. Kr.

Reserverne: fra Kr. 25,58 til ca. Kr. 800,000.

Omsætning: fra Kr. 300,000 til 400 Mill. Kr.

Personale fra 2 til 46.

Og sluttelig skal i denne lille Oversigt ikke forglemmes de 3 andre Kommuner, hvori Banken virker: Taarnby, St. Magleby og Dragør, med hvem Banken gennem mange Aar har haft et fortræffeligt Samarbejde, og som maa haabes til gensidig Gavn og Glæde.

Brandvæsenet

hørte fra Begyndelsen under Amtet. Omkring Aar 1740 spores Tilløb til et offentligt Brandvæsen og Brandforsikring. Byerne paa Amager fik Ordre til at forsyne sig med Brandpumper, Stiger og Brandhager; der skulde holdes aarlig Sprøjtemønstring og indskrives fast Brandmandskab.

Det er en enorm Udvikling, Brandvæsenet har haft i den sidste Menneskealder. Man nævner almindeligvis Kristiansborg Slotsbrand og de store Værdier, der dér lagdes øde, som Aarsagen til, at man fik Øjnene op for, hvor mangelfuldt man var i Stand til at bekæmpe Ilden. Vi skal erindre om, hvorledes man forholdt sig her i Sundbyerne, naar den røde Hane lyste.

Arkitekt, Brandinspektør H. Klaumann Krøyer.

Anmelderen af Ildebrand maatte „løbe“ til Politiet, der satte „Piberne“ i Gang med at „fløjte“ Brandmandskabet sammen til Møde ved de fire Sprøjtehuse. Ringeren ved Sundby Kirke blev sat i Gang med at ringe, klemte Brand. Heste skulde skaffes til Veje, for at „Sprøjten“ kunde blive transporteret til Brandstedet. Brandtønder fyldtes med Vand. Ofte var de utætte, naar de kørtes til Sprøjtenes Forsyning med Vand. Tit kneb det med at skaffe tilstrækkeligt Vand. Resultatet af den

megen Aktivitet var som oftest, at Brandstedet først naaedes, naar alt var fortæret af Ilden. Paa Kroerne var der paa saadanne Dage godt Besøg, her kunde vort bekendte danske Øl „slukke“ godt.

Ved Sundbyernes Indlemmelse var Kancelliraad Bagger Brandinspektør, han afløstes af Arkitekt H. Klaumann Krøyer. Endnu nogle Aar efter Indlemmelsen fungerede det tidligere Landsbybrandvæsen, der bestod af en

Branddirektør L. Møller

er født i 1881, blev Student fra Odense Kathedralskole i 1899, og blev samme Aar ansat i Landbygningernes Brandforsikrings Hovedkontor. Efter i nogle Aar udelukkende at have beskæftiget sig med Kontorarbejde, fortsatte M. fra 1902 sine Studier, samtidig med at passet sit Arbejde i Brandforsikringen. Tog i 1908 juridisk Embedseksamen med 1. Karakter. I 1909 blev M. forfremmet til Fuldmægtig i Brandforsikringens Hovedkontors Ekspeditionsafdeling og blev fra 1. Oktober 1923 udnævnt til Branddirektør for Vesterbro og Amager.

Brandinspektør, 4 Brandfogeder og Mandskabet af Sundbyborgere. Naar det kneb, havde man Ret til at tilkalde Københavns Brandvæsens Assistance.

Københavns Kommunes fortrinlige Brandvæsen har nu en Station i Markmandsgade. — Der er rejst mange Brandalarmeringsskabe i Sundbyerne. Det varer ikke længe, efter at Alarmklokken har lydt, før et med de bedste Ildslukningsremedier forsynet Slukningstog ankommer.

I en Revue i „Røde Kro“ sang man for en hel Del Aar siden: „Vort Brandvæsen møder, naar Faren er nær, Sundby Sprøjte er populær“. Og Sundby Sprøjte var populær blandt Ungdommen, de fulgte den altid med deres Sang.

Var man i tidligere Tider uheldig stillet, naar Ild opstod, var man det egentlig i dobbelt Forstand, idet der ikke eksisterede Brandforsikring. Enhver maatte tage sin egen Skade og søge den Hjælp, han kunde faa ad Frivillighedens Vej. En kgl. Brandkase, der stod under General-Toldkammerets og Kommercekollegiets Kontrol oprettedes 1740. De Skader, som Kassen udbetalte, repareredes hvert Aar paa Interessenterne sammen med Indskudet — 10 Sk. pr. 100 Rdlr. — og indbetaltes paa Amtsstuen.

Aar 1792 oprettedes *Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger*. Dette Selskab, der sædvanlig benævnes „Landbygningernes Brandforsikring“, har gennem Aarene konsolideret sig og tegner nu meget fordelagtige Forsikringer for Ejendomme ikke alene — som Navnet angiver — paa Landet, men ogsaa langt den største Del af Ejendommene i Københavns Forstæder i de i København indlemmede Distrikter er forsikret i „Landbygningernes Brandforsikring“. Assurancepræmien op-

AMAGER DAMPVASKERI

Filialer:

Amagerbrogade 72, Tlf. Amg. 439 y
Aaboulevard 24, Tlf. Nora 3339 x
Dragør, Pistolstræde, Tlf. Dragør 10

Fineste Manchettøjvask.

Husholdnings-, Manchet- og
Gardinvaske

Det moderne Trikotin Undertøj
Badehaandklæder og Uldtøj faar
den rigtige Blødhed og Finhed ved
at blive dampet i Stedet for at
stryges. = Flipper har aldrig en
ru Kant, men en fiks Façon.
Gardiner bliver som nye ved at bli-
ve behandlet paa vor Gardinramme

Viggo Petersen & Søn

Møbelsnedkeri og Møbelforretning

Grundlagt 1899

Grundlagt 1899

Snedker- og Tapetsererværksteder

Kurlandsgade 11—13 Telf. Amg 673

Udsalg:

Amagerbrogade 85

(Sundborg)

Telefon Amager 685

Altid 50 færdige Møblementer
paa Lager

Udlejning af Stole og Borde

kræves af Kommunen sammen med Skatterne af Ejendommene, og i Præmien er indbefattet det alle Ejendomme i København paahvilede Bidrag til Brandvæsenet (ifl. Lov af 15. Maj 1868, 4 Sk. pr. 100 Rdl. af den indtegnede Assurancesum).

I en Del Aar var Branddirektør J. Schibbye og senere Branddirektør G. E. Schmidt Selskabets Repræsentant for Amager, for Tiden repræsenteres det af Branddirektør L. Møller, Stormgade 10.

Som Selskabets Vurderingsmænd i Sundbyerne skal nævnes: Skibstømrer Jens Hansen, Murermester N. I. Jørgensen, Tømrermester Ludv. A. Jørgensen, Murermester Chr. Svendsen, Snedkermester P. Dirksen, Arkitekt H. Klaumann Krøyer og Murermester Jens Mortensen, samt for Tiden Tømrermester P. Engel og Murermester J. Eriksen.

Branddirektør, Architect Chr. Christiansen.

Som god ægte Sundbyborger maa Branddirektør, Arkitekt Chr. Christiansen betegnes, idet C., der fødtes 1878 i Sundby, altid har været bosiddende her.

C., der i en Aarrække har virket, og stadig virker, som Arkitekt, har opført adskillige Ejendomme og Villaer i Sundby, bl. a. Amagerbrogade 11—13, »Sønderborg«, Amagerbrogade 37—41, og senest Komplekserne Amagerbrogade 164—176, Hj. af Prinsesse Christinesvej, Peder Lykkesvej og Ulrik Birchs Allé.

C. blev 1914 konstitueret og 1915 valgt til Branddirektør i Østifternes Brandforsikring over Distriktet Sundbyerne og Amager, og har i den Tid tredoblet saavel Medlemsantallet som den samlede Forsikringssum i Distriktet, hvilket nu tæller over 800 Medlemmer med en Forsikringssum af c. 41 Millioner.

Iøvrigt er C. ansat som Bygningsinspektør for Dragør Kommune, hvilket Embede han har beklædt siden 1913. I Dragør har C. som Arkitekt bl. a. opført Raadhuset og den nye Kommuneskole.

Østifternes Brandforsikring, der kun tegner Forsikring for Bygninger paa Øerne, staar under Justitsministeriets Tilsyn og fik sine Vedtægter stadfæstet af Justitsministeriet 29. Juni 1889.

Foreningen ledes gennem et udstrakt Selvstyre med en Bestyrelse af 23 Medlemmer og et Forretningsudvalg bestaaende af 3 Medlemmer af Bestyrelsen samt af den kontrollerende Direktør og den adm. Direktør, og det er i Aarenes Løb lykkedes at oparbejde et betydeligt Forsikringsomraade, saaledes at Foreningen nu har over 50,000 Medlemmer med en samlet Forsikringssum paa over 1¼ Million og en Formue paa ca. 4¼ Million, hvoraf Foreningen har anbragt et Beløb af 200,000 Kr. i K. F. U. M.s nye Bygning i Sundbyerne.

Folketingsmand N. I. Larsen var Foreningens Direktør fra Juli 1891 til Juli 1918 og Folketingsmand Klaus Berntsen var Foreningens Kontorchef fra den oprettedes til 1908.

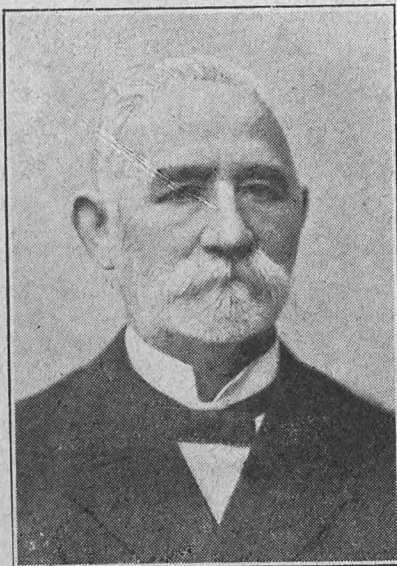
I 1918 valgtes fhv. Landbrugsminister Poul Christensen til kontrollerende Direktør og Bestyrelsens Formand og samtidig valgtes den daværende Kontorchef M. Birket til adm. Direktør.

Da Direktør Birket afgik ved Døden i December 1923 valgtes Overretssagfører, cand. juris. H. Leth-Rasmussen til adm. Direktør.

I Sundbyerne og Amager kan som Foreningens Branddirektører nævnes: Fuldmægtig Sophus Hansen, Tømrermester Julius Jensen, og siden 1914 Arkitekt Chr. Christiansen, og som dettes Vurderingsmænd: Murermester Chr. Svendsen, Malermester Alfred Simonsen, Murermester A. Mortensen, medens de nuværende er: Tømrermester Sigv. Petersen (siden 1901) og Murermester Chr. Madsen.

Sundbyernes Asyl.

Etatsraad Jacob Holm har skænket Sundbyerne dets Asyl, som han lod opføre. Det blev taget i Brug den 1. December 1877, men blev paa Grund af Giverens Død først indviet den 28. December 1877, nemlig paa Etatsraad Jacob Holms Fødselsdag.

Mægler Hans Holst

var i over 25 Aar Formand for Asylet, derefter lededes dette af Sognepræst G. A. Schneekloth. Asylets Driftsudgifter dækkedes af 2 Legaters Midler, ved Medlemsbidrag og frivillige Gaver. Da det viste sig vanskeligt vedblivende at drive Asylet selvstændigt, fik man det københavnske Asylselskab til at overtage dette.

For Tiden er Postmester Ed. Lund Forstander for Asylet sammen med Generalkonsul Claudius.

Asylet har stadig været besøgt af ca. 50 Børn. Asylbestyrerinde er Frk. Engell Hansen.

Kristelig Forening for unge Mænd i Sundbyerne.

I en Bydel som Sundbyerne, der er saa bestemt afgrænset fra det øvrige København, er det ganske naturligt, at K. F. U. M. maatte søge at faa sit eget Arbejdscentrum, et Hjem for vore unge Mænd, saa de ikke behøvede at gaa til Centralforeningen i Gothersgade for at finde en K. F. U. M. En Kreds af K. F. U. M.s Venner havde igennem en Række Aar oparbejdet en Forening herude, hvis Historie Pladsen ikke tillader nærmere at skildre, kun at Arbejdet maatte blive i noget spredt Fægtning af Mangel paa Lokaler, selvom K. F. U. M. nød megen Venlighed og Husrum flere Steder. Det blev efterhaanden klart, at „Drengen“ maatte have sit eget Hus, og der blev da dannet en Byggekomité, hvori en Række kendte Sundbyborgere havde Sæde med den Opgave at bygge en K. F. U. M. Borg, hvor alt Arbejdet kunde centraliseres. — Planen blev modtaget med storstilet Hjælpsomhed og Offervilje fra store Kredse af Sundbyernes Befolkning, saa den smukke Bygning, som K. F. U. M. nu ejer i Olie-

bladsgade 7, blev rejst. Bygningen er tegnet af Arkitekt Landbo-Berthelsen og opført af Murermestrene Eriksen og Mortensen, og der blev under Opførelsen taget saa vidt Hensyn til Sundbyernes Haandværkere, som det var muligt.

Bygningen blev indviet til Brug 2. Paaske-dag den 13. April 1925. Foruden K. F. U. M. har Sundbyernes Postkontor Lokaler i Bygningen og Foreningen driver en Restauration paa 2. Sal, hvor der er Adgang for alle.

Her færdes da nu Dag efter Dag en Del af Sundbyernes unge Mænd. Enhver har Adgang til at komme der til Møderne og til at blive Medlem. Foreningen vil bestræbe sig for at gøre den Indsats i Sundbyernes Liv i kristelig og social Henseende, som man har Lov til at vente sig af K. F. U. M.

Sekretæren er Kai Jensen.

Kristian Pontoppidan,
Sognepræst ved Filips Kirken.
Formand for K. F. U. M.

Fra de gode gamle Dage -

I gamle Dage kaldte man Sundbyerne for »Københavns Losseplads«, og det var saa langt fra nogen Overdrivelse. Herud førtes al Storbys Affald — saavel Dag- som Natrenovation i aabne Beholdere. Hver Bondegaard havde sin Losseplads, hvor Svinene tumlede sig og rodede i Slammet for at finde noget spiseligt. Langs Amagerbro laa en dyb, stinkende Grøft, der fortsatte gennem hele Køhlersvej (nuværende Holmbladsgade). Her laa ogsaa den gamle Syrefabrik, der udspyede Gift og Galde til alle Sider, saa Vinduesruderne i Kvarteret blev irgrønne deraf. Vejene og Gaderne var som Regel et bundløst Ælte, og Sogneraadet bevilgede kun Gadelygternes Petroleumslamper tændte »de Aftener, Maanen ikke skinnede« — saa det var ikke saa lige en Sag at vinde tørskoet hjem fra Byen om Aftenen.

Ved Bommen laa Traktørstedet »Syven«; her optraadte den gamle Skuespiller Gunildus Lund og hans Svigersøn Skuespiller Frederik Henriksen. Et lille Haveteater var bygget ovenpaa et Lysthus, og Passagererne, der sad ovenpaa Sporvognen ved Ottetiden, kunde naa at faa et Solonummer eller en Duet med, mens man holdt — og ventede, thi Sporvognen kørte paa enkelt Spor, og der var netop »Vigespor« herudfor og desuden standsede Sporvognene dengang hvor som helst man ønskede at stige paa. Kørte man med sidste Vogn om Aftenen, den saakaldte »Pipyvogn«, bød man Kusken og Konduktøren ind paa en Bajer, mens der ventedes paa de sidste Gæster fra de smaa Forlystelseshaver. Ruten gik fra Frederiksberg Runddel til Hjørnet af Øresundsvej, og hele Turen kostede 25 Øre, der var delt i følgende Takster: 5 Øre til Holmbladsgade, 10 Øre til Højbro, 15 Øre til Tivoli og 25 Øre til Runddelen. Skulde man ud ad Amager, maatte man tage med »Bussen« fra Gæstgivergaardens »Falken« i Torvegade.

I Holmbladsgade havde »Gendarmene« deres Vagtstation, men disse lyseblaa Politisoldater blev ikke videre populære her i det opvoksende Arbejderkvarter, og førte nærmest en ubemærket Tilværelse, de faa Aar, de eksisterede.

I Begyndelsen af halvfemserne fik Sognefoged, Gaardejer P. M. Lindgreen og Kommandersergent Ehlerts Bevilling til at anlægge en Badeanstalt for Enden af Holmbladsgade. Sergent Ehlerts, der almindeligvis kaldtes »Krudtfaar«, fordi han havde sit Domicil i det lille hyggelige Vagthus, der endnu ligger paa Strandvejen mellem Øresundsvej og Holmbladsgade, var en alsidig Mand, der foruden at dyrke Musikken, tillige var en kyndig Instrumentmager, ja — eksperimenterede endogsaa med Opfindelsen af styrbare Luftfartøjer.

Sundby Strømbad eksisterer den Dag i Dag. Den første Bademester hed Scheill, han var uhyre populær blandt Badegæsterne. Saavel Damerne som Herrerne forguede ham, fordi han diskret og varsomt forstod at gøre alle tilpas. De fleste tiltalte han ved Fornavn, og ingen fandt sig forarget deraf; for Scheill var nu engang — Scheill.

Lidt op ad Amagerbrogade laa Etablissementet »Bonne Esperance«, almindelig kaldet »Bondeenden«, vis à vis Sundbyernes gamle Apothek. I Bondeendens Have opførtes hver Aften Amagers Sommerrevue. Hr. og Fru Tønnesen udførte Hovedrollerne, og en af Opvarterne udfyldte Mellemakten med at synges Romancer fra Scenen. Det kunde da hændes, at en eller anden Gæst gjorde sig usynlig, naar han saa Opvarteren forsvinde ad Scenens Bagdør for at udføre sin kunstneriske Del af Programmet.

Romancen som blev smældet ud med smægtende Smørtener, kom da til at lyde saalunde:

Romance: Jeg kjender din Tanke, Ellen, og véd hvad Vej den gaar (afsides til Ma kinmanden i Kulissen) »Vil

Du nu se den Sjoever, nu render han fra fire Kaffe med Kager uden at betale — — — !«

Romance: Men Tankerne dølger man sjælden, naar Hjertet uroligt slaar (afsides): »Men jeg kjender den Labant, det er ikke første Gang«

Romance: Du har jo de farligste Øjne, saa skjælmisk er din lille Mund — — — !«

og saa fremdeles; de sidste Strofer blev sunget i en lidt hurtigere Tempo for at Sangeren kunde naa ned og fange »Sjoeveren« og »Labanten«, inden denne var udenfor Synsvidde.

Tæt ved Sundby Kirke havde Christian Berg sin Bævertning, der kaldtes »Det lille Kapel«, fordi en Del af »Følget« ved Begravelserne smuttede derind og kneb sig en Hjertestyrkning, forinden man begav sig paa den lange Vandring til Kirkegaarden. Christian Berg var ret en Vært af den gode gamle Skole. Alt skulde være rent og

P. M. Lindgreen.

Sognefoged, Gaardejer P. M. Lindgreen i Sundbyøster, der 1. Juni 1894 anlagde den første Badeanstalt i Sundbyerne, »Sundby Strømbad«, efter at have solgt saa godt som al sin Jord til Byggegrunde.

propert, og ligetil uden Omsvøb. Han hadede de nymodens Tider, som var under Opsejling, hvilket han gav tilkende i følgende Vendinger: »Gud véd, hvor det skal ende altsammen? Nu finder de paa, at vi skal levere Kniv og Gaffel og Serviet og Sølvplattedemenage, naar en Stodder skal ha' et Par halve Stykker Mad, som om de ikke kunde knuse de Par Skorper, uden at der skal for en Snes Kroner Service paa Bordet. Hos mig kan de sidde og æde hen i Vejret, uden at de da køber nogle Drikkevarer til; og skal de have Plat de Menage, saa siger jeg til dem: I kan selv ta'e Salt og Peber henne paa Hylden! — Det manglede bare, at hele Huset skulde stilles paa den anden Ende, fordi en Læredreng skulde have en Kop Kaffe — paa Kande — med Flødekande og Sukkerskaal — og Serviet og Kage tallerken og Kniv og Gaffel; jo god Morgen Madam Dick — ikke hos mig!«

En af Bergs faste Kunder var Maler Petersen, ogsaa kaldet »Maleren under Hatten«, fordi han altid bar en blød bredskygget Kunstnerhat. Samme Maler var en Skjælmsmester, der stadig søgte at have Berg tilbedst. Naar Berg personlig serverede for ham den daglige Carlsberg Porter, greb Maleren det omhyggeligt polerede Glas, og gned det med Foret af sin plettede Malertrøje. Berg skummede af Raseri: »Hvad bilder du dig ind, elendige Malerklat? Skal du svine mine rene Glas til med din Fernis og Terpentin og Kønrogstrøje?« — »Jeg synes, der sad en Fedtplet,« indskød Maleren mygt. — »Fedtplet! Du kan selv være en Fedtplet!« skreg Berg, »mine Glas er, som de skal være, du behøver ikke at sidde dér og holde dem op for Lyset — for de er blankpolerede, at du véd det, og kan saadan en Hertug som dig ikke drikke af dem, som de er; saa kan du — drikke af Flasken! — Malertud!«

En Dag fik Maleren en Telefonbesked, mens han sad hos Berg. »Hvem var det, der ringede?« spurgte Berg nysgerrig. — »Det var Stærke Hans' Datter — hendes Fader er død for en Time siden!« sukkede Maleren bedrøvet og gik ud.

Noget efter kom Ligkistesnedker Petersen og skulde have sig en Kaffeaar.

»Har du været oppe hos Stærke Hans?« spurgte Berg.

»Nej — hvad skulde jeg dér?«

»Han er jo død for en Timestid siden, der er lige ringet hertil.«

»Død og salte Pine, saa maa jeg derop, inden de bestiller Kisten et andet Sted!« — Snedkeren slugte den sidste Slurk Kaffe og skyndte sig op til den gamle Skibstømrer i Sundbyøster. Da han kom derop, fandt han Døren aaben, og paa den gamle Hestehaarsofa laa »Liget«. Snedkeren trak sin Tommestok frem og begyndte at maa- le — men pludselig vender Kæmpen paa Sofaen sig om og brøler:

»Hvad Fa'en i Fænghullet vil du?«

»Jeg skulde jo — ta-tage Maal-Maal af en Kiste til dig!« stammede Snedkeren.

»Kan du komme ud, din infame Cigarkassesnedker, eller jeg skal flytte dig. Herutt!!! — Herutt!!!«

Opgøret mellem Snedkeren og Christian Berg forløb saa nogenlunde, da de jo begge var ført bag Lyset, men da Maleren viste sig paa Arenaen —? Desværre foreligger der ikke autentisk Beskrivelse af dette Møde, men det har sikkert været frygteligt.

Maleren var ogsaa Filantrop. Hver Vinter, naar Sneen tillod det, modelerede han en Sneløve, der laa paa en Slæde, som han trak ned ved »Bommen«, hvor den indsamlede Penge til Sundbyernes Fattige.

Men Byggeriet gik det i de Tider meget smaat; de slette Kloakforhold var en væsenlig Grund til, at ingen turde indlade sig paa høj Bebyggelse. I flere Aar laa de første store Ejendomme i Augustagade (nærmest Kirkegaarden) ubeboede og forsømte. Ingen vilde bo i en »Kaserne« saa langt fra Byen, de var dengang til at købe for en Slik. Den store Hjørneejendom f. Eks. med fire Etager og tre Opgange blev af Østifternes Kreditforening udbudt til 60,000 Kroner, men ingen turde binde an med den.

Ja, det var dengang! Forholdene var smaa, og Tiderne knappe. Sprøjtehuset, der laa ved Ingangen til Røde Kro, blev i sin Tid skænket af Kroejeren til Kommunen, imod at man holdt Sprøjtemønstringen paa Øresundsvejen, og Kroen maatte have Tilladelse til Natudskænkning ved større Ildebrænde. — Disse Sprøjtemønstringsdage var sande Festdage for Befolkningen. Den gamle Sprøjte blev højtideligt ført ud fra sit Skjul; Bønderne kom kørende med fyldte Vandtønder fra Gadekæret ved Strandlodsvej. Sprøjteslangen hvædede og spruttede til alle Sider, den var jo gammel og utæt, og har saa vidt vides aldrig slukket nogen Ildebrand. Sogneraadet havde den stadig paa Dagsordenen, men hver Gang, der blev bevilget Lapper paa den, sprang den læk ved Siden af den nye Lap. Sprøjtehuset er forlængst nedlagt og Sundbyøsters gamle Skole, der laa paa samme Grund, er omdannet til et Hjem for Husvilde.

En stor Begivenhed var det, da Sundbypolitibetjentene skulde bære Sabler, ingen af Korpsets Medlemmer havde lært at benytte disse Vaaben, og Birkedommeren havde da ogsaa antydnet, at Sablerne nærmest skulde betragtes som Paradevaaben. Den gamle Betjent Peter Jensen, forhenværende Skibstømrer, patrouillerede derfor daglig med Sværd ved Lænd og en forsvarlig Egekæp i Haanden, thi, som han sagde, »Sablens skal kun benyttes ved større Ballader — den er vores Balladevaaben!« — Ved en større Batalje i Kongelunden, blev en Amagerbetjent overfaldet af en beruset Svensker, og da Betjenten trak sin Slire og drev Svenskeren et djærvt Hug (der dog ikke havde videre alvorlige Følger), fik han sin Afsked paa graat Papir. — Dette var første og eneste Gang det meningsløse Vaaben blev taget i Brug i det ellers saa populære Politikorps.

»Amager Posten« hed dengang det lokale Organ, der blev redigeret, trykt og skrevet af Chr. Helmig; en lille væver Bogtrykker, der forgæves søgte at spille en Rolle overfor Borgerskabet herude; det lykkedes ham imidlertid aldrig; og da han kun sendte Bladet ud i Ny og Næ, naar han følte sig oplagt, gik Abonnenterne fra; og Bladet gik ind og Helmig gik over til anden Virksomhed.

Sundbyerne havde dengang en eneste Droske, hvis Indehaver var Vognmand Thomsen. Det var meget fint at køre f. Eks. til Teatret med denne Befordring, skønt baade Vognen og Hesten var af gammel Dato. En Nat skulde Thomsen hente nogle Gæster fra et Selskab herude. »Hvad skal De have for at køre min Kone og mig til Charlottenlund?« spurgte Herren, der havde sendt Bud efter Vognmanden. — »Aa, vi kan vel sige en seks Kroners Penge!« mente Thomsen. Herren mønstrede Køretøjet skarpt, og sagde forundret: »De misforstår mig aldeles, min gode Mand; jeg spørger Dem jo ikke om, hvad Deres Køretøj koster. Jeg vil bare køre med til Charlottenlund.« — Thomsen var ved at eksplodere, men hans godmodige Natur vandt Overhaand, og snart luntede han afsted med »den højbenede Herre«, som han kaldte ham.

Det har kun været Hensigten med disse Linjer at fremkalde i Erindringen nogle Billeder fra det gamle, længst forsvundne Sundby, for derigennem at karakterisere Tiderne og Forholdene. Hvis en eller anden gammel Sundbyboer tilfældig læser dette, og nikker genkendende, mens han eller hun opfrisker Minderne fra hine Dage, saa er alt opnaaet, hvad denne lille Artikel tilstræber.

S. E. Andersen.

Under mrk. »Søren Emil Andersen« fremkom i daværende »Amager Avis« en Del Artikler, behandlende Dagens brændende Spørgsmaal, disse blev altid læst med Interesse. Det er til Jubilæumsbladet lykkedes os at formaa »S. E. Andersen« til atter at gribe Pennen. Vi haaber, at dette Bidrag maa blive fulgt med lige saa stor Interesse nu — som hans Artikler blev det for 20 Aar siden.

Red.

GORDON MIXTURE

50 Gr. 50 Øre

„Sunshine“

(Solskin)

flydende Pudsecreme for alle Metaller ogsaa Tin Dansk Fabrikat

Telefon: Central 3613 - Damsø 568.

Fremstil selv Deres Likør.

Ekstrakter og Vinsprit til alle Likører faas i

Chr. Stripp's Materialhandel,

Amagerbrogade 68.

Telf. Amg. 127.

C. Rafns Fabrikers Oplag.

Telefon C. 6828.

Kronprinsensgade 8.

anbefaler:

Liliemælksæbe,

Olivensæbe,

Palm Oil soap.

Sæbespaaner og Marseillesæbe.

**En uovertruffen
prisbillig Kvalitetsvare**

**for Børn velkommen
Gave**

Hermann Eberfs Eff.

Hans Bofhmann

Kaffe En detail
En gros

Amagerbrogade 52

Telefon Amg. 581

Telefon Amg. 581

Toms Chokoladefabrik.

Vi har haft Lejlighed til at bese den store Chokoladefabrik, som under Navnet „Toms Fabrikker A/S.“ i det sidste Aar er opført paa Amager i det store industrielle Kvarter omkring Sundbyøster Boulevard 49, umiddelbart ved Sundet og den paatænkte Østhavn. Denne meget store Virksomhed ses allerede at have skaffet Arbejde til mange ledige Hænder. Fabrikens Aktiekapital er 500,000 Kr., men Grundlæggerne — det landskendte Firma Trojel & Meyer — har iøvrigt i Bygninger og til Driften anbragt ialt ca. 1½ Million Kroner i Foretagendet.

Fra gammel Tid har alt, hvad der kommer fra Amager, Hovedstadens frugtbare Have, det bedste Ry, og inden længe vil „Amager-Chokoladen“, efter hvad vi har haft Lejlighed til at smage, utvivlsomt faa sin rigelige Andel heri.

Under vor Vandring igennem Fabrikken møder vi straks indenfor Portnerboligen mægtige Vandanlæg, Kedel- og Maskinhuse. Vi føres under kyndig Ledelse straks op i Hovedbygningens øverste Etage, hvor de raa Kakaobønner ledes gennem nogle efter Udseendet mægtige

Børste-, Støvsuge- og Sorteringsanlæg, paa hvilke Fabrikken har ofret meget store Kapitaler for at faa en i teknisk Henseende fuldt ud moderne Indretning.

Selskabet spiser sig efterhaanden ned gennem de 4 Etager. Man ser Kakaobønnerne automatisk vandre til Ristning og Afskalning og efter en Forknusning gennem Skakter ned til de moderne Schweitzermaskiner for Finforarbejdning. Chokoladen gennemgaar nu en vanskelig Proces. Fra Varmerum, som vi hurtigt muligt forlader, idet Temperaturen ikke tillader længere Ophold, føres vi til Kølekamre, hvor Kuldegraderne lige saa hurtigt forjager os, til et andet Finforarbejdsrum, hvor Temperaturen dog tillader os at beundre Valseværker af Staal, Granit og Porcelæn og de Dag og Nat arbejdende Finforarbejdningsmaskiner. Vi overværer Indfyldningen af Chokolade. Det Anlæg, vi nu ser, bestaar som alt andet i Fabrikken af Nutidens mest moderne kontinuerligt arbejdende Maskiner, hvor ingen Berøring af Chokoladen finder Sted fra Indfyldningen, Transporten over Rysteborde og gennem lange Kølekamre — hele Transporten foregaar automatisk, indtil Varerne pakkes i Staniol og Etiketter paa nyeste Schweitzer-Indpakkingsmaskiner.

Fabrikens Afdeling for fyldte Chokolader er en hel Etage for sig. En enkelt Maskine kræver her ca. 20 løbende Meter Gulvplads, og paa samme rationelle Maade overtrækkes her de lækre Marcipan- og Nougatmasser med fin Bitterchokolade, afkøles og bringes i særlige Opbevaringsrum, indtil de i nydelige Original-Kartoner forlader Pakkestuen. Vi bemærker, at der i denne Afdeling med hver Original-Karton af de fyldte Chokolader følger et Garanti-bevis, der sikrer Køberen, hvis han har Grund til Klage, at han kan faa Varen ombyttet gratis og franco, naar Garantibeviset indsendes til Fabrikken i udfyldt Stand. Fabrikken vil naturligvis hermed sikre sig, at dens Produkter virkelig naar frem til Forbrugerne i samme gode Tilstand, som vi har set dem fabrikeret.

Naar vi derefter ser paa samtlige Etiketter og Emballeringsartikler og hører, at alt er tegnet af danske Kunstnere og udført helt igennem af dansk Arbejde, saa maa vi sige, at Fabrikken har haft en meget heldig Haand, thi Udførelsen er virkelig typisk dansk, og Blomstermønstrene — vilde Roser og Forglemmigej — og de 3 Farver, der skelner Kvaliteterne fra hinanden er smukke.

De lækre Spisechokolader er forsynet med en Etiket med Gengivelse af et af den bekendte Figuraler Erik Henningsen udført morsomt lille Situationsbillede, der viser, hvorledes den rare „Onkel Tom“ modtages af to glædestraalende Smaapiger og plyndres for den lækre „Toms“-Chokolade.

Fabriken fremstiller Plader af Chokolade med prægede Dyrebilleder, overordentlig nydeligt udført. I disse Plader findes Dyrebilleder som Lotterispil, saaledes at Børnene, naar de samler Billederne fra et vist Antal Plader, kan samle sig et morsomt og belærende zoologisk Billed-Lotterispil. Det er rimeligt, at Ledelsen af en Chokoladefabrik maa kæle for Børnene, og det synes jo at være en af Fabrikkenes Opgaver, og at den faar Held til at løse den.

Det er fornøjeligt i al anden Tristhed at se, at der trods de herskende uheldige Konjunkturer og trods de mange forskellige Vanskeligheder, der møder Industrien, navnlig i Form af de forskelligartede Omsætningsskatter, dog endnu findes Mænd, som tør sætte nye Virksomheder i Gang, og det er at haabe, at det danske Publikum vil belønne dette Initiativ og Vovemod ved at forlange Fabrikken helt igennem danske Varer, udgaaet af udelukkende dansk Kapital og ved Hjælp af dansk Arbejdskraft, helt igennem dansk til yderste Grænse.

Bylaugene i Sundbyerne.

Den ældste Sammenslutning, der er bevaret til Nutiden i Sundbyerne, er de saakaldte Bylav, der bestaar af samtlige Gaardejere. Den er dannet ved Gaardenes første Udstyknings. Gaardejere i Sundbyøster og Sundbyvester havde hver deres Foged til at varetage de fælles Anliggender og Interesser. Disse bestod for Eksempel af Lergravene, hvorfra hentedes Ler til Klining af Huse, samt Grusbakkerne m. m.

Til Sundbyvester hørte endvidere „Tyrelodden“, „Brydehuset“ og „Asfaltlodden“. Endnu er der kun Fællesejer i ca. 4 Tdr. Land Lergrave.

Senere blev Fogederne benævnt Oldermænd, hvilken Titel er bevaret i Nutiden.

Oldermanden samler aarlig Bymændene til Bymøde, hvor han gør Rede for det forløbne Aar og aflægger Byregnskabet.

I Sundbyøster er Gaardejer E. D. Petersen, „Nygaard“, for Tiden Oldermænd, og i Sundbyvester beklæder Gaardejer Peter Hansen, Englandsvej, dette Tillidshverv.

Tilbage af Fællesrettighederne for begge Sundbyerne er endnu kun deres delvise Græsningsret og delvise Ejendomsret til Sundby Fæled. Den nuværende Forening har bestaaet siden Midten af forrige Aarhundrede, da Fælledeerne udskiftedes, og dens Navn er: „Sundbyvester og Sundbyøster græsningsberettigede Hartkornsejere“. Formand for denne Forening er Gaardejer Hans Jansen i Sundbyvester.

Før 1919 hørte der til ethvert Hus, Gaard eller Ejendom i Sundbyerne en bestemt Andel i Græsnings- og Ejendomsretten til Saltholm. Dette forandredes i 1919, idet den nye Vedtægt af 10. Juni dette Aar forandrede Græsnings- og Ejendomsretten til Øen saaledes, at kun Gaardene er Ejere, idet det mindre Hartkorn, Ejerne af de mindre Andele, blev afløst ved en kontant Godtgørelse. Den største Indtægt af Saltholmen faas nu ved Udlejning af Jagttræten. Øens Anliggender varetages af „Saltholms Bestyrelsen“, i hvilken er Repræsentanter for alle Amagers Byer. *cif.*

Kendte Sundbyborgere.

Grosserer Hermann Ebert, R. af D.

Gennem sin omfattende Byggevirksomhed, sin Virksomhed i Sogneraadet og Interesse for Sundbyerne, er Grosserer Hermann Eberts Navn uløseligt knyttet til Sundbyernes Opkomst. Allerede i 1894 ved Anlæg af »Eberts Villaby« gav han Stødet til, at Sundbyerne blev kendt og til, at der ligesom blev mere Liv i alt herude.

I Nygade (nu Sverrigsg.) begyndte E. som Urtekræmmer, senere 1886 opførte han Ejendommen paa Hjørnet af Amagerbrogade og Brigadevej, hvortil Forretningen flyttedes. Ebert kom godt i Kontakt med Sundbyernes Befolkning og fik Interesse for Byerne. 1895 indvalgtes han i Sundby Sogneraad, hvor han fra 1899—1902 var Formand, altsaa til Indlemmelsen skete. I Sogneraadet arbejdede E. bl. a. for Opførelsen af Sundby Gas- og Vandværk, der indviedes 24. April 1900.

1902 kom han ind i Københavns Borgerrepræsentation, hvori han sad til 1909. Ebert skænkede Københavns Raadhus til meget smukke guldindlagte Skænkeborde, der er opstillet i Festsalen. Skænkebordene er forarbejdet af dansk Eg paa Eberts Maskinsnedkeri efter Tegning af Professor Martin Nyrup.

Den i Aaret 1886 paabegyndte Byggevirksomhed fortsattes 1891, idet den anden Halvdel af »Blokken« opførtes og Ebertsgade opstod. Ebert Byggevirksomhed satte sit Spor paa begge Sundbyerne. I nærv. Blads Afsnit om »Grundejerforeninger i Sundbyerne« er omtalt den i 1894 paabegyndte »Eberts Villaby«, der 1898 efterfulgtes af »Eberts ny Villaby« ved Øresunds- og Kastrupsvej. Aar 1900 paabegyndte Ebert Opførelsen af »Bellevue Kvarteret« ved Holmbladsgade omfattende Gaderne Ungarnsg., Østrigsg., Venusvej, Serbiensg., Albaniensg. og en Del af Bøhmensgade.

1905—6 købte E. begge Hjørnegrundene af Amager-

brogade og Holmbladsgade, nemlig »Fredens Møllens Fabrikker« og »Gregersens Gartneri« (sidstnævnte tilhørende Holmblad). Her opførte han moderne Bygningskomplekser og lod Skaanesgade, Blekinggade, Nordlandsgade, Jemtelandsgade og Sundbyøster Boulevard anlægge, men da der i Sundbyerne ikke fandtes Kloaker, som kunde benyttes til W. C. Afløb, forsynede Ebert efter Magistratens Anvisning, men for egen Regning, disse Gader med Kloaker, der førtes til Pumpestationen, hvorved alle Bygninger ved disse Gader blev forsynede med W. C. Eberts Byggevirksomhed var saa stor, at han paa Englandsvej havde eget Maskinsnedkeri og Teglværk i Nordsjælland.

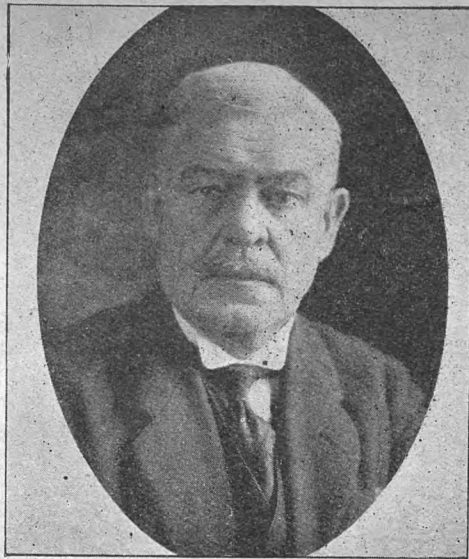
Ebert har været Medstifter af Sundbyernes Handelsforening i 1893 og var den første halve Snes Aar dens Formand. Da Foreningen i 1918 fejrede 25 Aars Jubilæum skænkede han den en Byggegrund i Parmagade.

Grosserer Ebert, der er født 23. Septbr. 1855, blev i 1908 benaadet med Ridderkorset.

Kancelliraad H. A. Busch, R. af D.,

fødtes i Mariager den 15. Juli 1866 og kom til København d. 1. Juli 1877 og fik Ansættelse paa Amager Birks Kontor. Efter i Sommeren 1881 at have bestaaet dansk juridisk Examen med Iste Karakter, fik B. Beskikkelse som Fuldmægtig ved Amager Birk, i hvilken Stilling han forblev til 1. Oktober 1919. Ved Retsreformens Ikrafttræden fik B. Beskikkelse som Sagfører. Efter den 20. November 1885 at have indgaaet Ægteskab med sin Hustru Julie Laura Ingeborg, født Petersen, bosatte Kancelliraaden sig i Sundbyerne, hvor han siden har boet og virket. — I Aaret 1895 blev B. Medlem af Bestyrelsen for Sundby Kirke og den 1. Januar 1899 Kirkens Værge og Kasserer, hvilken Stilling B. endnu beklæder, og hvorfor B. den 27. November 1920 belønnedes med Dannebrogordenens Ridderkors. Fra 1. Januar 1896 til Sundbyernes Indlemelse under København i Januar 1902 var B. Medlem af Sundbyernes Sogneraad og derefter i nogle Aar Magistratudvalgsmedlem. Kancelliraad Busch har i mange Aar været Medlem af forskellige Skolekommissionen og af Bestyrelsen for Sundbyernes Folkebibliothek, Sundby Asyl, Menighedsraadet for Sundby Sogn og af Sundbyernes Grundejerforenings Bestyrelse. Fra 1. Maj 1906 har B. været Medlem af Bestyrelsen for A/S. Amagerbanken og fra Aaret 1910 Formand for Bankraadet i samme Bank. Siden Aar 1900 Medlem af Kontrolkomiteen i Københavns Hypothekforening og fra Aaret 1923 Repræsentant for Østifternes Kreditforenings 2. Repræsentant-distrikt (Amager). Den 3. Juli 1902 fik H. A. Busch Titel af virkelig Kancelliraad.

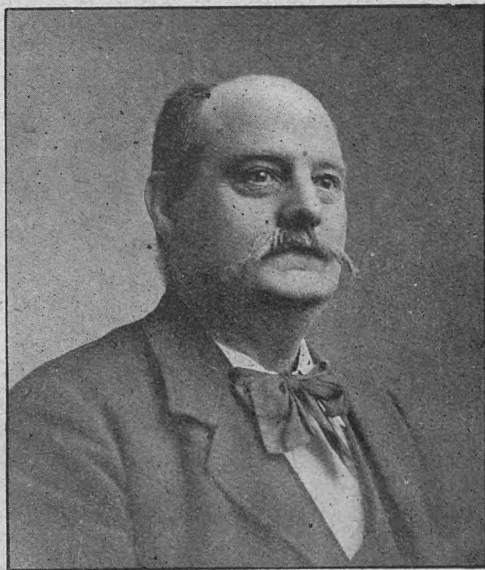

Vejinspektør E. M. Koch

er født i København den 22. September 1864. Gik i Skole i Odense. Kom 1880 paa Elevskolen paa Frederiksberg Slot, afgik 1883 til Ingeniørregimentet, hvor K. blev til 1891 den 1. Aug., da han blev ansat som Vejassistent under Taarnby Sogneraad. Den 1. Januar 1902 gik K. ved Indlemelsen ind under Københavns Vej- og Kloakanlæg, blev den 1. Marts 1920 udnævnt til Vejinspektør under Standsingeniørens Direktorat, i hvilket Embede K. fungerer den Dag i Dag.

Vejinspektøren har i adskillige Aar siddet i Renholdningsselskabets Repræsentantskab og i 21 Aar fungeret som Sekretær i Grundejerforeningen »Eberts Villaby«.

Vejinspektør E. M. Koch kan saaledes den 1. Januar fejre 25 Aarsdagen for sin Ansættelse i Københavns Kommune samtidig med Indlemmelsesjubilæet. Vejinspektøren, der siden 1891 har været knyttet til Sundbyerne, har saaledes set vor Bydel opvokse og er bedre end nogen fortrolig med Vejanlæggene herude. Det er ikke faa, der i Aarenes Løb har lært den elskværdige og forekommende Embedsmand at kende og har nydt godt af hans Viden paa det kommunale Omraade.

H. Ahrensberg.

Gas- og Vandmester H. Ahrensberg fødtes den 2. September 1858 paa Benmøllevej (nuværende Holmbladsgade 18) »Christiansminde«. Faderen var Landmand, men Sønnens Ønske var at lære et Haandværk, og han kom da i Kleinsmedelære; gik hjemmefra Klokken 5 om Morgenen og kom hjem, efter først at have været paa Tegneskolen, Klokken 10½ Aften. Blev Svend den 9. April 1878, arbejdede paa forskellige større Steder, blandt andet hos Burmeister & Wain, senere var A. Værkfører; d. 6. Maj 1882 tog han Maskinist-Eksamen, og 19. Marts 1889 løste Ahrensberg Borgerskab i Amager Birk med Bopæl først paa Brigadevej, og senere efter Køb af Ejendommen Sverrigsgade Nr. 6, hvor han stadig driver Forretning.

Gas- og Vandmester-Eksamen erhvervedes i 1901, og den 22. April 1902 fik A. Ansættelse som Anboringsmester. I 1918 optoges Sønnen i Forretningen, hvor de hovedsagelig beskæftiger sig med Gas- og Vandarbejde samt sanitære Installationer.

Af Tillidshverv har Ahrensberg i flere Aar været Vurderingsmand til Ejendomsskyld og er Repræsentant i Sundbyernes Grundejerforening (ca. 30 Aar), samt ligeledes Repræsentant for Landbygningernes alm. Brandforsikring.

Restauratør Chr. Petersen.

Enhver Sundbyborger kender Chr. Petersen. Bedst kendt er Direktør Chr. P. fra sin Virksomhed i »Røde Kro«. P. var Ejer af Etablissementet, var dets bærende Kraft som Skuespiller, skrev selv de muntre Smaastykker og Revuer og var desuden en hyggelig og omsorgsfuld Vært i Restaurationen, hvor ogsaa hans elskværdige Hustru paa bedste Maade sørgede for Gæsterne. 1916 solgte P. »Røde Kro« til Direktør Thomsen. I tre Aar arrangerede P. Provinsrevuer og fra 1920 har han som Vært i »Grøften« i Tivoli hævdet de gode, gamle Traditioner i den søgte Restauration i dette Sommeretablisement.

Restauratør Chr. Petersen er nylig fyldt de 60 Aar og med sit udmærkede Humør venter han sikkert at blive 100 Aar. I Sommer kneb det med Helbredet (Sukkersyge og Nyrekolik) men nu er Restauratøren all right.

I en hyggelig Villa paa Luganovej bor det afholdte Ægtepar og de følger Sundbyernes Trivsel og Fremgang med Interesse.

Tømrermester P. L. Engel

er født 4. April 1855 i Sundby. Efter udstaaet Lære og efter at have arbejdet som Svend begyndte E. i 1885 selvstændig Virksomhed. Tømrermester Engel fik efterhaanden arbejdet sig frem og fik overdraget Tømrerarbejdet ved forskellige offentlige og private Bygninger, saavel i Sundbyerne som i København, som Eks. skal nævnes Christianshavn, Jernstøberi, Katolsk Hospital, Ejendommene paa begge Sider af Ahrensbergsgade m. m. Engel, der i mange Aar har været Medlem af Tømmerlauget, har indenfor dette haft forskellige Tillidshverv og er Medlem af Laugets Æresret. Efter i nogle Aar at have været Medlem af Bestyrelsen for Sundbyernes Grundejerforening, valgtes E. til Forenings Formand, hvilket Hverv han med Dygtighed var Indehaver af i 25 Aar. Disse 25 Aar i Grundejernes Tjeneste var ikke de mindst betydende for saavel disse som for Sundbyerne. Tømrermester Engel var nemlig Formand under Indlemmelsen og førte paa sine Standsfællers Vegne Forhandlingerne med Borgmester Borup m. fl. Efter Indlemmelsen skal vi erindre om saa vigtige Sager som Afvindingen af Sundbyerne og da navnlig 1. Distrikt. Tømrermester Engel, der er barnefødt herude, har altid med Interesse omfattet baade S. Ø. & S. V., for Tiden er han Vurderingsmand for Landbygningernes Brandforsikring, Taksationsmand for Østifternes Kreditforening, Medlem af Repræsentantskabet for »Københavns Grundejeres Renholdningsselskab« og af Amagerbankens Bankraad.

Brødr. Cloëtta

Kgl. Hof-Chocoladefabrik

Hvorfor

er Salget steget saa enormt af

J. Steffensens
Krone Leverpostej & Pølser?

Fordi

de er tilberedt af fineste Raavarer og behandlet saa rent og propert som i Kongens Køkken.

Statskontrol 360.

Evropas største Specialforretning.

Wolff & Arvé's

ASPARGES

BØNNER

ÆRTER

FISKEBOLLER

LEVERPOSTEI

Haandgerningskole.

Eksam. Lærerinde Fru E. Højkjær

Tingvej 8

modtager Elever

H. Lohmann.

Fernsenge & Spiralmadrassfabrik

Alle Arter Jernsenge — Spiralmadrasser — Pufsenge

Feltsenge med Spiralbunde — Stoppede Madrasser.

Amagerbrogade 201.

Telefon: Amager 85.

Muremester Jens Mortensen.

Et af de første større Byggeforetagender afdøde Muremester Jens Mortensen var knyttet til, var den »Ebertske Villaby«. Senere fulgte »Schellenborg«, »Sundbyholm« og store Bygningskomplekser ikke alene i Sundbyerne, men ogsaa paa Nørrebro.

Jens Mortensen fødtes den 22. Oktober 1849 paa Hindsholm nord for Kerteminde. I Byen Stige lærte han Murerprofessionen og kom som Svend til København i 1871, hvor han arbejdede hos Chr. Wiinberg. Hos denne dygtige Mester fik han de første elementære Grundsætninger for Storstadsbyggeri. Han var med ved flere af Hovedstadens Pragtbygningers Opførelse. Navnet »Hotel d'Angleterre« er skaaret i Cement paa Hotellets Facade af Mortensen. Dagmar og Nationalkomplekserne har han ligeledes arbejdet paa. Murersvendenes Stiftelse i Muregade var det første selvstændige Arbejde M. paatog sig. Efter dette gik det Slag i Slag med Muremester Mortensen som Bygherre.

I nogle Aar var M. Medlem af Sundbyernes Grundejerforenings Bestyrelse, var valgt af Magistraten som Vurderingsmand, og var Vurderingsmand for Landbygningernes Brandforsikring. Muremester Jens Mortensen afgik ved Døden d. 16. November 1922.

Hans Nielsen Ahrenkiel.

Gaardejer Hans Nielsen Ahrenkiel var i omtrent to Decenier Medlem af Sundby-Taarnby Sogneraad og en Tid dettes Formand.

Det lokale Blad »Amager Avis« skriver den 5. Juni 1904: »Det er dog nærmest gennem sit Arbejde i Vejudvalget, hvoraf han hele den lange Periode var et skattet Medlem, ogsaa da Taarnby i 1894—95 udskiltes, at Hr. Ahrenkiel erindres.

De fleste af vore Veje og Gader herude i Sundbyerne har under ham set deres Tilblivelse, og ingen, der i den Anledning søgte hans Raad og Vejledning, gik i hin Tid forgæves. Nævnte Blad skriver videre: »ikke uden Længsel kan han fortælle om de Togter, han som Orlogsmatros gjorde med Korvetten Thor i 1856 og Linieskibet Fr. VI i 1861.

Stærkest spiller Skælmen imidlertid i hans Øjne, naar han omtaler det forholdsvis korte Tidsrum, hvor han ikke sad i Sogneraadet, og flygtig berører, hvorledes dette den Gang, under trykkende økonomiske Vanskeligheder, ved at dreje Nøglen om i Døren til Mødeværelset og sidde saa stille som Mus, befriede sig for generende og paatrængende Kreditorer.«

Ahrenkiel byggede sig i 1895 en Gaard paa Kastrupvej, skraaes over for det nye Hospital. Han var født 1839. (Forts. Side 36)

„S. G.“ og „S. H.“

Naar Talen er om at fejre Sundbyernes Indlemmelse eller rettere 25 Aarsdagen for deres Indlemmelse i Stor-København, er det ret naturligt, at de to store borgerlige Foreninger, der ikke alene i dette Aaremaal, men ogsaa før den Tid, har haft et heldigt og ofte frugtbringende Samarbejde paa forskellige Omraader, enes om at fejre Dagen i Fællesskab — og paa den at samle sine Medlemmer.

Som det vil fremgaa af efterfølgende Omtaler af henholdsvis »Sundbyernes Grundejerforening« og »Sundbyernes Handelsforening«, har man indenfor disse Foreninger ofte haft Lejlighed og fundet Anledning til at paakalde gensidig Støtte, Hjælp eller Medvirkning til Realisation af dette eller hint, som man havde Følelsen eller Forstaaelsen af, bedst kunde løses i Fællesskab. Sager, hvis heldige Løsning vilde være eller vilde kunne blive til Gavn for begge Foreninger.

Af de Ting, man i Fælig har arbejdet for, var for Eksempel Indlemmelsen, derefter Valgordningen, Afskaffelsen af Bommen, Forbedring af Færdselsforholdene m. m., som iøvrigt i det efterfølgende er nævnt i Omtalen af Foreningernes Arbejde. Det vil ogsaa deraf fremgaa, at der af begge Foreninger er gjort et stort og godt Arbejde ikke alene til Gavn for de respektive Foreningers Medlemmer, men til Gavn for Borgerskabet i Sundbyerne.

Der har altid været et godt Forhold mellem Sundbyernes Indbyggere indbyrdes — maaske noget mere Lokalpatriotisme og Stedkærlighed, end man almindeligvis sporer i andre af de Bydele, der nu er opslugt i Stor-København. Til denne Storstad føler vi os nøje knyttet, selv om vi kun hænger ved denne i et Par meget elendige Brøforbindelser. Men, maaske netop derved, at Adgangen til den øvrige By er saa besværlig, føler vi os mere vel tilpasse, naar det endelig er lykkedes at slippe over.

Lad os haabe, at det gode Forhold, der har bestaaet mellem de to: „S. G.“ og „S. H.“ ogsaa maa bevares i Fremtiden. Ja, at ikke alene disses Medlemmer altid maa finde hinanden, men at enhver god Borger vil gøre sit og at Sundbyernes Beboere maa forstaa deres Samhørighed og derfor støtte og hjælpe hinanden, saa at alle vil arbejde i Fællesskab paa Sundbyernes Trivsel og Velfærd til Gavn ikke alene for Sundbyerne, men ogsaa til Gavn for Stor-København, af hvilken vi alle er Del.

F. J. Christtrew.

Sundbyernes Handelsforening.

1893 — 1926.

Efter Næringsfrihedens Indførelse i 1857 fik Forretningstilværet først fuld Raaderum i Sundbyerne.

I tidligere Tider havde de Butikshandlerne i Sundbyerne, da de kun var faa, let ved at træffe hinanden og slutte forretningsmæssige Aftaler, men efterhaanden som Butikkernes Antal og Varernes Arter forøgedes, blev disse jævne Aftaler ikke tilfredsstillende, og Trangen til i Fællesskab indenfor fire Vægge at drøfte Standsinteresser følte mere og mere, og „Sundbyernes Handelsforening“ blev derfor dannet. Den kom hurtig til at indtage en førende Stilling, og har altid arbejdet med Handelsstandens Interesser for Øje.

3 Sundbyborgere: Bertel Hansen, Jørgen Johansen og Chr. Risfeldt drøftede en Efteraarsaften i 1893 den om sig gribende illoyale Konkurrence og spekulerede paa Muligheden af at finde Midler til Bekæmpelsen af denne. I de følgende Dage talte de om Sagen til 2 Kolleger: P. K. Petersen og L. C. Petersen, og dette havde til Følge, at de indbød alle Sundbyernes Handlerne til et Møde i „Røde Kro“ Søndagen den 12. November 1893, og de fleste af disse efterkom Opfordringen.

De fremførte Emner var: Sogneadskillelse, Brændevinsafgiftens Nedsættelse, Gadehandel, Lukkesag, Storesforetagende og Smudskonkurrence. Rammen for Foreningens Virksomhed var derved lagt, og det blev ogsaa hine Opgaver, som i den forløbne Tid har lagt Beslag paa det meste af Foreningens Arbejdskraft. Kun de to førstnævnte naaede en endelig Løsning ved Sundbyernes Indlemmelse under København.

Paa en ved Mødet fremlagt Indmeldelsesliste tegnede 50 sig som Medlemmer og „Sundbyernes Handelsforening“ var saaledes en Kendsgerning.

Konstituerende Generalforsamling blev berammet til den 26. s. M. og paa denne blev Love vedtagne og Bestyrelse valgt og kom til at bestaa af: Hermann Ebert, Th. Hansen, Chr. Jensen og Jørgen Johansen, henholdsvis som Formand, Næstformand, Kasserer og Sekretær og som Repræsentanter: I. Møller, P. K. Petersen og Ludvig Mertz. Suppleanter Vilhelm Petersen og Jørgen Hansen samt Revisorer: Mortensen og Schiøtt. Foreningens første Formand blev Købmand Hermann Ebert.

I Københavns Amt, som Sundbyerne dengang var underlagt, maatte de Købmænd, som forhandlede Brændevin, herfor betale 200 Kr. i aarlig Afgift, medens der i det stærkt konkurrerende Christianshavn kun betaltes 75 Kr. I Sundbyerne følte det som en Uretfærdighed, og Bestyrelsen tog Sagen op til Behandling. Der blev holdt Møder, men alle Forsøg var frugtesløse. Trods denne Modstand blev Bestyrelsen ikke træt, men fortsatte Kampen med Autoriteterne, og endelig, efter ca. 4 Aars Tournering, kunde Formanden den 24. Januar 1898 meddele, at Afgiften var nedsat med 50 Kr., altsaa til 150 Kr. aarlig. Dette var et glædeligt, men ikke tilfredsstillende Resultat.

I Indlemmelsesloven af 3. April 1900 var optaget den Bestemmelse, at Brændevinsafgiften først vilde være at beregne efter de for København gældende Regler, naar de 3 Aar, for hvilken de før Indlemmelsen gældende Afgifter var fastsatte, var udløbne. Dette vilde indtræffe ved Udgangen af 1903. Da Sundbyernes Overgang til København fandt Sted den 1. Januar 1902, vilde der være 2 Aar tilbage af den 3-aarige Skatteperiode. Dette Forhold gav Anledning til skarpe Protester, og Skrivelser desangaaende

blev sendt til Sogneraadet og til Kommunalbestyrelsen. Den 13. Februar 1902 kunde Formanden imidlertid meddele: „Mit Arbejde har frugtet, vi vil komme til at betale det samme som Københavnerne, altsaa 75 Kr. aarlig.“

En Sag, der samtidig med foregaaende, særlig tog Interessen fangen og satte Sindene i lidenskabelig Bevægelse, var Sogneraadsvælgene og den, ved sin Udgang samhörrende: Sundbyernes Forening med København.

Sogneraadet repræsenterede udelukkende de gamle Traditioner. Det „brede Lag“ begyndte imidlertid at gøre sig gældende og Mellemstandspartiet, legemliggjort ved Foreningen i Forbund med Grundejerne, vilde ogsaa have en Stemme med i Laget. Naar derfor Næstformanden Th. Hansen i Februar 1894 foreslog, at Sundbyernes Handelsforening skulde se at faa et Medlem indvalgt i Sogneraadet, faldt dette i god Jordbund.

Efter Afholdelse af mange Møder og Konferencer, kom en Alliance i Stand mellem Handels-, Grundejer- og Social-Demokratisk Forening og Kandidaterne blev udpegede. Da Formanden Hermann Ebert, som naturligvis var Handelsforeningens svorne Mand, var et anset Medlem af Grundejerforeningen, blev hans Kandidatur støttet af hin og Th. Hansen var udpeget af Social-Demokratisk Forening. Der skulde imidlertid yderligere besættes 2 Pladser i Raadet og om Kandidaterne til disse, opstod der Strid mellem Grundejerforeningen og Social-Demokratisk Forening og Triumviratet knagede. Hermann Ebert og Th. Hansen blev dog, efter en livlig Agitation, ved hvilken den stedlige Monitor blev taget i Brug, indvalgt i Sogneraadet. Handelsforeningens Popularitet forøgedes derved i høj Grad.

I 1898 var der atter Valg, uden at Foreningen fik nogen Indflydelse paa dette.

I 1899 var C. K. Petersen, som da var Næstformand og Sekretær, udpeget som Kandidat til et Suppleringsvalg, men hans Kandidatur kunde ikke opretholdes og Foreningen deltog ikke, som saadan i Valget.

I September 1901, da Sundbyernes Indlemmelse under København stod for Døren, skulde der vælges Repræsentanter og Udvalgsmedlemmer til Kommunalbestyrelsen. Handelsforeningen og en Del af Grundejerforeningen holdt paa Hermann Ebert, medens de øvrige forcereede Kaptajn Kjær. Sundbyernes Handelsforening viste sig at være en fin Tenor, thi efter en hidsig Valgkamp, som paa Handelsforeningens Side blev glimrende ført af: Sabinsky, J. P. Jensen og C. K. Petersen, blev Hermann Ebert valgt med stor Majoritet. Borgerskabet fik stor Respekt for Sundbyernes Handelsforening i de Dage.

Medens de foranbeskrevne Kampagner stod paa, blev Foreningens øvrige Interesser — og disse var mangeartede — ikke forsømte. Det

J. HØEGH'S SUKKERVAREFABRIK

Alle Sorter fine Bolscher, Negerkys, Kokosboller, Katharoltabletter, Lakritsfigurer og Chokolader.

Cypersvej 6. Rodosvej 47.

Telefon Amager 90. Central 14,104.

Hofbager Olsen's Søn

Spis

ILWO

Rugbrød

Biscuitfabriken 'NORDEN'

København F.

Telf. Godthaab 4.

Grundlagt 1879.

Biscuit og Kiks

en gros

en gros

Landets ældste Biscuitfabrik.

Sundbyernes Kaffebrænderi

Lauritz Olsen A/S

Telefon 4446.

Grundlagt 1891.

Sundbyøster Boulevard 51

Sundbyøster Boulevard 51.

København S.

H. AUG. HANSEN

1. Kl.s engelsk Herreskræderi
og Herreekviperings-Magasin

Amagerbrogade 41

Telef. Central 36 33

F. Høyberg's Kaffebrænderi,

København L.

Alexandravej 18.

Telf. Taga 190.

N O M A

Krystalsæber Marseillesæber Toiletsæber Sæbespaaner

Gulvlakfernis Malerfernis Gulvfernis

Vaskepulver Kosmetiske Artikler

A/S FABRIKEN NOMA

Telefon:
Central 707

ISLANDS BRYGGE 24
KØBENHAVN S.

Telefon:
Central 707

Haandværkerbanken, Amager Afdeling

Amagerbrogade 52, Hj. af Brigadevej.

— Boxer udlejes. —

Alle almindelige Bankforretninger udføres.

Føl, hvor den frisker op, føl, hvor den gør vaagen. Den skummer paa 1 Sekund.

Køb

Anthos Sæbe

A/S Falkonergaardens Fabriker
København F.

Kender du Anthos?

Pris:

45

Øre

gjaldt i første Række om, at hverve nye Medlemmer. Efterhaanden som Foreningens Indflydelse steg, øgedes ogsaa Tilgangen til Foreningen og i denne træffer man endnu mange fra den Tid. Af de mest kendte skal her nævnes, foruden de før omtalte 3 Kampfæller C. K. Petersen, Sabinsky og J. P. Jensen, endvidere P. K. Petersen, Vilh. Hansen, Chr. Stripp, Chr. Christensen, Schönberg og Alfred Christensen, som alle tog interesseret Del i Foreningens Angiggender, hvilket bedst ses ved Sættelsen af de mange Udvalg, som i Tidens Løb har fungeret.

Foreningens ledende Kræfter, saa allerede i det første Aar af Foreningens Tilværelse, at naar Spørgsmaal, som rakte udenfor den lokale Horisont, stod paa Dagsordenen, gjaldt det om, at hele Handelsstanden stod samlet, saaledes at der kun blev et „Talerør“ overfor Autoriteterne og Foreningen indmeldtes derfor i „De københavnske Handelsforeningers Fællesrepræsentation“ d. 14. Februar 1894. Det maa derefter erkendes, at mange af de i dette Skrift berørte Problemer, efter at vi i Periferierne har gjort Pionerarbejdet, ogsaa kun er naaet til Løsning i Kraft af centralitets Princippet, som Fællesrepræsentationen er et Udtryk for.

Det selskabelige Foreningsliv, som har været en Tilknytningsfaktor, blev selvfølgelig plejet. Stiftelsesfesterne, som Regel med Festmaaltid og Dans, blev obligatoriske og vandt, ligesom de aarlige Sommerudflugter, større og større Tilslutning og blev ganske populære. Virkeligt Bal, var der ikke Smag for i de første Aar — eller maaske Modet dertil har manglet. —

Der er ingen Tvivl om, at de Festligheder og Sammenkomster af selskabelig Art, der Tid til anden, er afholdte og altid har været udmærket arrangerede, har knyttet mange Medlemmer fast til Foreningen og har derved gjort sin store Nytte.

I hint Afsnit blev der afholdt en „Legion“ af saavel Bestyrelses- som Medlemsmøder og enkelte Styrelsesmedlemmer maa have følt dette overanstrengende, thi Bøder for Udeblivelse fra Møderne blev strengere og strengere. Det skete forøvrigt ret ofte, ligesom det hænder nu til Dags, at vore ærede Kolleger svigtede ved Medlemsmøderne, saa at Bestyrelsen maatte notere: for ringe Tilslutning — aflyst.

Som foran bemærket, var det en Mangfoldighed af Opgaver som Foreningen under Hermann Eberts Styre tog op til Behandling, og det vilde alene af Pladshensyn føre for vidt, hvor interessant det end vilde være, at beskrive dem alle. I det Følgende, vil derfor en væsentlig Del kun blive skænket en flygtig Omtale.

Her skal saaledes nævnes: „Freir“-Bevægelsen, hvis Bekæmpelse Foreningen tog endog meget Del i, ligesom den var meget stærkt interesseret i Starten af Detailhandlerbanken. Gadehandelen søgte Foreningen at komme til Livs ved Skrivelser til Politiet, Birket, Amtet og ved Andragende til Rigsdagen og naturligvis var der Møder. For at forhindre Flasketab har „S. H.“ ogsaa brugt sine Kræfter, men kom til kort.

For Bagateller at regne er herimod det Arbejde, Sundhedsvedtægten, Automatsalg, Fialler, Petroleums-Tanks-Indførelse, Protest mod Telefonprisernes Forhøjelse, Vareprisernes Regulering o. m. a. forarsagede.

Til Fremme for sidstnævnte Sag blev i Maj 1896 nedsat et Prisreguleringsudvalg, som virkede i flere Aar. Dette Udvalg havde en Del Besvær med Handlende, som solgte Petroleum og Brændevin under de vedtægtsmæssige Priser.

Et Spørgsmaal som: Hvidtølsbryggeriernes Salg af Øl i Ottinger direkte til Private var ofte paa Tale i 1895.

For Julegaver og anden Tilgifts Afskaffelse har Foreningen og dens Medlemmer, navnlig

Sabinsky, arbejdet meget energisk. I Sundbyerne havde denne gamle Skik, som Juletilgift var, antaget uhyggelige Former, navnlig hos de Købmænd, som havde deres bedste Kunder fra Oplandet. Naar derfor Bestyrelsen i Oktober 1895 optog Sagen til Behandling, var det et af Medlemmerne længe næret Ønske. Et Udvalg blev nedsat, og Agitationen blev indledet med et ekstraordinært Medlemsmøde. Paa Sagen blev der arbejdet i 3 Aar, men Sagen strandede dog stadig paa enkelte Købmænds Modstand. I 1898 var Løsningen indenfor Sundbyerne saa nær, at kun 3 Underskrifter manglede, men Bestyrelsen maatte alligevel erklære Sagen for „uigennemførlig paa det Grundlag“. Det havde vist sig, at Problemet kun kunde løses i Forening med Christianshavnerne. Ved Sagens Genbehandling i 1899 blev Forhandlinger indledet med „Christianshavns Handelsforening“. Der blev i lang Tid snakket frem og tilbage om Sagen, uden at Parterne kom til Enighed om denne.

For tidligere „Fyraften“ har Foreningen ogsaa lagt sig i Selen. Det begyndte beskedent i 1894 med en 9-Lukning og forsøgsvis i 97 med Lukning Kl. 8 i Sommermaanederne for at naa i 1901 til Kl. 8-Lukning hele Aaret rundt. Foreningen blev dog ikke staaende derved; den gennemførte senere at lukke i Sommermaanederne Kl. 7 de fire første Aftener i Ugen, om Fredagen Kl. 8 og om Lørdagen Kl. 9 Aften.

Chr. Stripp.
Formand for Sundbyernes Handelsforening

Usolide Kunder har jo altid været en af Handelsstandens Kræftskader, og som et „Varsko“ mod hine blev i 1896 indført en saakaldt „sort Bog“. Det synes, som om den har gjort nogen Nytte. Den afløstes i 1904 af Løbesedler. Disse fik ingen Betydning og ophørte hurtigt at udkomme.

I 1896 fremsatte Thorvald Hansen den smukke Tanke at oprette en Fond til en Enkebolig. Et Udvalg nedsattes, men der fremkom dog ikke noget positivt fra dette. I 1899 rejste Sabinsky Sagen paany. Han tænkte sig Sagen løst paa Basis af et selvstændigt Aktieselskab indenfor Foreningen.

Et nyt Udvalg blev dannet, men det formaade, trods Anstrengelser, ikke at realisere Idéen. Ulykken var den, at Foreningen endnu ikke havde Spor af Formue. Grundlaget dertil blev dog lagt 1901 paa Generalforsamlingen, som besluttede at hen- og baandlægge en Trediedel af de aarlige Indtægter til en Reservefond. Dette blev suppleret med en væsentlig Del af et af Hermann Ebert skænket Beløb samt af Tuborgs 25 Aars Jubilæumsgave, stor 200 Kr. Taagen var derved at spredes for Enkeboligen, som denne Sag populært kaldtes.

Under Chr. Stripps Styrelse fremsatte Vilh. Hansen den 24. Januar 1910 Forslag om at oprette en Hjælpekasse ved til denne at henlægge „visse Procenter af den aarlige Indtægt“. Tanken blev dog stillet i Bero. I det følgende Aar foreslog Bestyrelsen at oprette en Begravelseskasse. Hjælpekassen blev paa aen ekstraord. Generalforsamling i April 1912 oprettet ved, at der som Grundkapital overførtes fra Reservefonden 1000 Kr.

Der var saaledes fremdeles en Fond til Brug for ekstraordinære indtrædende merkantile Formaal og en Kasse til Brug for filantropisk Virke. Specielle Love for Hjælpekassen blev vedtagne. Derefter er for hvert afsluttet Regnskabsaar et ikke ringe Beløb tilgaaet Kassen, ligesom de Summer, Carlsberg og Tuborg Bryggerierne har skænket Foreningen samt de i sin Tid modtagne 500 Kr. af Overskudet af den meget omtalte eksproprierede Kaffe, pure er indgaaet i Kassen. Enkelte af Foreningens Fester giver Overskud, 150 à 200 Kr., og saadanne tilfalder Kassen.

En Medlemsbog, som Bestyrelsen paa Stripps Foranledning udsender hvert andet Aar, er anlagt alene med Kassens Tarv for Øje og giver ogsaa denne en pæn Indtægt. Det Stripp'ske „Dynasti“ — og det maa siges hele Foreningen — omfatter saaledes denne Hjælpekasse med stor Interesse.

Som Tiden er gaaet, er det efterhaanden kommet til at se lysere ud for Enkeboligen, og selv om Hjælpekassen ikke udelukkende er anlagt med hin Bolig for Øje, har der gentagne Gange været Planer fremme om Køb af Ejendom, hvor Drivfjederen netop har været Friholder. Ønskeligt var det, om det vil blive til Virkelighed i en forhaabentlig ikke for fjern Fremtid.

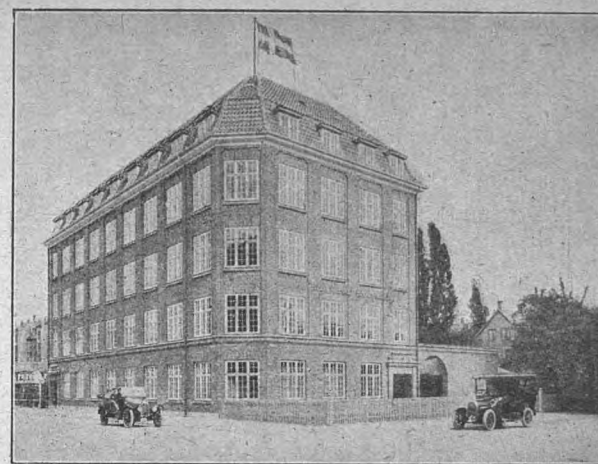
I 1901 anskaffede Foreningen sig en Medlemstavle. Størrelsen af denne svarede imidlertid ikke til hins Vækst, thi i 1914 blev Tavlen fornyet.

Den 11. April 1904 fremkom Schönberg med et Forslag om at udgive „vort eget Organ“: „Handels-Avisen“ kaldet, uden Risiko for Foreningen. Dette vedtoges, og det første Nummer udgik 1. Maj med Schönberg som Redaktør og Sabinsky som Forretningsfører samt I. P. Jensen, der repræsenterede Foreningen. De to sidstnævnte traadte dog snart tilbage, og deres Pladser indtoges af Chr. Stripp og Ad. Knudsen. Derefter var det et selvstændigt Foretagende. Foreningen havde stor Fornøjelse af denne lille Avis med dens smaa, velskrevne Artikler. Da imidlertid „Handels-Avisen“ blev antaget som Organ for Fællesrepræsentationen, antoges dette som obligatorisk Foreningsblad, og hint lille Forenings-Organ afsluttede derved sin Tilværelse.

Da Hermann Ebert i Maj 1902 traadte ud af Bestyrelsen efter at have været Formand i ca. 7½ Aar, tog C. K. Petersen dette Embede i Besiddelse. Han medbragte dertil udmærkede repræsentative Egenskaber og var særdeles veltalende. Hans Førerskab blev derfor imødeset med store Forventninger. Disse blev dog ikke indfrie, dertil var hans Funktionstid for kort.

C. K. P.s Evner gjorde sig ofte gældende i Fællesrepræsentationen, hvor han ogsaa var et anset Medlem.

I 1904 var der i Bestyrelsen sket den Forandring, at Rudolph Jørgensen og Chr. Christensen var erstattede med L. Mortensen og Chr. Stripp, henholdsvis som Kasserer og Næstfm. Da C. K. Petersen den 13. Februar 1905 nedlagde sin Værdighed som Formand, havde Chr. Stripp, der ogsaa en Tid havde haft Sæde som Repræsentant i Eberts Formandstid, saaledes Kvalifikation og havde derved let ved at gøre Skridtet til Præsidiat. I sin Programtale ved

Hans Rohdes Cigarfabrik

København

Kongedybet 25

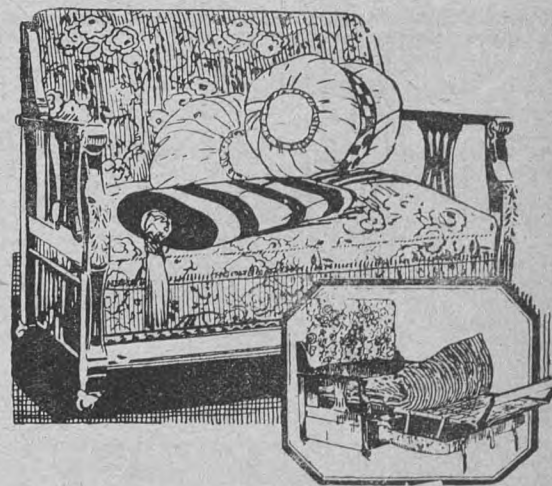
Tlf. Central Central 8743 og Amager 3214

Tlgr.-Adr.: Haaserohde

RICHARDT

Richardt's DESSERT Fabrik's

Gl Kongevej 47 Telefon 13 565

Bedre end et Gæsteværelse.

Vi kender alle disse tilfældige Gæster. Men hvis De har en **Nolfi Sofa** i Huset, er De sikker paa, at Deres Gæst vil have en behagelig, hvilegivende Seng at sove i, uden at nogetsomhelst i Værelsets Arrangement behøver at ændres, thi

Nolfi Sovesofa

er baade Sofa og Seng. Om Dagen en Sofa med et dybt, godt fjedrende Sæde og høj Ryg, og paa mindre end et Minut kan den laves om til en Seng i fuld Størrelse, med en stærk Staalfjedre-Madras.

Alle Sengklæderne kan gemmes bort indeni Sofaen. Sofaen fremstilles i mange Variationer i Modeller og Betræk, saaledes at der ogsaa er en Model, som netop passer til Deres Indbo. De vil have Interesse af vort illustrerede Katalog, og saasnart De beder herom, skal vi tilsende Dem et.

NOLFI

Amagerbrogade 17

(ved Amagerbanen)

Tlf. Amager 5409

Enhver Handlende i Sundbyerne bør være Medlem af Sundbyernes Handelsforening.

A/s Kaffesurrogatfabriken Skandia

Salt- & Brændsels-Kompagniet

Aktieselskab
(P. CHRISTENSEN)

Import og Forhandling af
Salt - Kul - Koks - Brænde og Splitved
Central 6054 — Amager 3068

AMAGER PAKKASSEFABRIK
Vermlandsgade 9
Central 6054 — Amager 3068

Aktieselskabet

Bryggeriet „Stjernen“

Telefon Central 1919 - 9842

Formandsvalget lovede Stripp at bringe de stærkt omhandlede Deklarationer ud af Verden, og det første Skridt, som Bestyrelsen foretog sig, var at erklære disse for ugyldige og udlevere dem til Underskriverne.

I 1912 optoges Sagen Julegaver atter til Behandling. Det ses, at Bestyrelsen maa have haft „en lykkelig Haand“, thi Formanden kunde primo December 1913 udtale: Juletilgiften kan nu betragtes som afskaffet i Sundbyerne“.

Af de Sager, som i det første Aars Tid tog Interessen fangen, var Kontrakter med D. D. P. A. Der blev endvidere arbejdet for en Begrænsning af Salg fra Automater, og der udførtes et stort Opdæmningsarbejde for Starten af en Brugsforening i Sundbyerne, i hvilket P. K. Petersen tog virksom Del.

I Begyndelsen af 1907 lukkede Amagerbanen for en Færdselsvej fra Sundbyerne over Christianshavns Fæled, og da Refshaleøens Arbejdere, som hidtil havde benyttet nævnte Passage, truede med at fraflytte Sundbyerne, hvis de ikke i Fremtiden kunde benytte Stien, vilde en saadan Fraflytning komme til i høj Grad at skade de Handlende i Holmbladsgade. Bestyrelsen tog sig derfor af Sagen. Banen paatog sig at lave en Overgang over Banelegemet mod, at Foreningen tilskød et kontant Beløb til Dækning af Udgiften derved. Dette skete.

Samme Aar som foran nævnt stod „Amager Bryghus“ udenfor Øl-Prisringen og solgte direkte til Private, naturligvis under Detailpriser. Dette Forhold kunde de Handlende jo ikke være tjente med, og Bestyrelsen tog derfor Bryggeriet under Behandling. Direktøren overholdt imidlertid ikke Overenskomsten, og Handelsforeningens Bestyrelse lyste derfor Bryggeriet i Band, hvorved det blev umuliggjort hos de Handlende.

Forøvrigt har der blandt Fabrikanter og Grossister alle Dage — og de findes den Dag i Dag — været nogle, som har haft en Tendens for, til en Gros Priser at sælge direkte til Forbrugerne. Bestyrelsen fik ogsaa flere af den Slags Sager til Behandling, men det skal siges, at disse altid blev ordnede i Mindelighed, uden at ovenstaaende omtalte drastiske Midler kom til Anvendelse.

Parasiter som „Standard Præmiekonkurrence“, „Middelstandens Fællesindkøb“, „Hjemmenes Kulforsyning“ og Foretagender, som alle gik ud paa at snigløbe den legitime Detailhandel, florerede stærkt i den Periode her er Tale om. Flere af disse Foretagender, ialt Fald de nævnte, havde særlig udset Sundbyerne til Jagtrevir, og Foreningen tog derfor virksom Del i Bekæmpelsen af disse og deres Tilværelse blev kun kort.

I 1908 blev Emblemer indført.

Foreningen deltog ogsaa i den Tids Protest mod Telefonskærmernes Forhøjelse. I den Anledning havde Bestyrelsen arrangeret stort offentlig Møde i „Stjerne Kroen“, hvor selve Telefondirektøren var til Stede. Foreningen virkede ogsaa meget kraftigt i Arbejde mod de opdukkende Koloniallagre.

Følgende Sag hører dog til Historiens mere interessante og kan vist ikke paavises i nogen anden Handelsforenings Annaler.

I Sundbyerne florerede i 1908 Tilgift og Rabatuvæsenet, især forbunden med Margarine og Kaffehandel. For at komme dette Uvæsen til Livs, satte Bestyrelsen et ret stort Apparat i Bevægelse. Tilgiftsagens videre Forløb er almen kendt og her skal derfor kun tilføjes: Tilgift er jo i Nutiden ulovlig, men desværre høres ofte om Attentater mod Lovbestemmelserne.

I Sundbyerne, som andre Steder, blev oprettet Marketenderier. Men de udviklede sig efterhaanden til velassorterede Detailforretninger, uden Næringsadkomst og Driftsomkostninger af nævneværdig Art og Salget fandt væsentligt Sted i den Tid Butikkerne var lukkede. At de

Butikshandlende følte dette Forhold utaaeligt, er ret indlysende og i 1909 optog Bestyrelsen denne Sag til Behandling.

Der blev holdt Møder. Den endelige og naturlige Ordning blev, at Næringsbevis vilde være nødvendigt for Udøvelsen af omtalte Handel.

I Aarene 1906—1909 førtes en energisk Kamp mod „Bommen“.

Oprettelsen af Sundbyernes Handelsskole er en Begivenhed, som altid vil staa i Historien, som en af Foreningens hæderfulde Gerninger.

Ad. Knudsen fremsatte Forslag derom i 1907, men dette vandt ikke Bifald den Gang. Senere valgtes Knudsen til Formand og paatog sig alt skriftligt vedrørende Skolen, og der blev meget. Kommunen tilstod Skolen: Lokaler, Lys og Varme gratis. Lærerkræfter blev engagerede, Reklamationer udførtes o. m. a. Kort sagt: Alt blev tilrettelagt til Starten og Virksomheden

Foreningens Banner
skænket af Hermann Ebert

tog sin Begyndelse den 1. September 1908. Foruden i almindelige Handelsskolefag, blev der allerede det første Skoleaar undervist, baade i engelsk og tysk og Foredrag over populære Emner blev ogsaa et Led i Undervisningen. 39 Elever, hvoraf 10 kvindelige, besøgte Skolen i det første Aar.

Det første Skoleaar var saaledes forløbet tilfredsstillende, men det var ikke ringe Beløb, som Foreningen havde tilskudt og Bestyrelsen imødesaa derfor det andet Semester med store Betæneligheder. Disse blev dog overvundne. Der fortsattes med lidt Børnesygdom, som dog var af forbigaaende Art. I 1910 blev, i Anledning af Loven om tvungen Bogføring, Kursus for Principaler oprettet.

Foruden at Foreningen skulde støtte Skolen pekuniær, var denne dog bygget med den Mulighed for Øje, at der vilde blive tilstaaet den Statstilskud. Ansøgning om Statstilskud blev indsendt og dette blev tildelt Foreningen i 1912. Skolen var saaledes statsanerkendt og denne Stilling har den siden hævdet. I 1913 blev den første autoritetsmæssig censurerede Afgangs-

Sundbyernes Handelsforenings Bestyrelse.

C. Henriksen. B. O. Hemmingsen. L. Beholt. (F. O. Borup)
A. Hørup. Chr. Stripp. Wilh. Hansen. H. Schnohr.

eksamen afholdt med et Resultat, som Lærerne og Foreningen kunde være stolte af, thi det opnaaede Resultat var det næstbedste som nogen Handelsskole opnaaede i det Aar.

Sundbyernes Handelsforening har siden ved Skolen fortsat sin kulturspredende Virksomhed.

I 1911 afgik O. Callesen ved Døden og ved Ad. Knudsens Fraflytning fra Sundbyerne 1912, overtog Vilh. Hansen Pladsen som Formand i Skoleudvalget, hvilken Post han besad til Skolen i 1925 overgik til Købmandsskolen. Desuden har Chr. Stripp og Holger Schnohr haft Sæde i Udvalget.

I 1910 ankede Thyssen over, at Lærerne i en Skole til Eleverne solgte Lærred og Garn og Ad. Knudsen anførte, at det samme foregik med Bøger, Blyanter, Penne o. m. a. En Skrivelse desangaaende blev sendt til den paagældende Skole og det entreprenante Forretningsforhold opførte derved.

Samme Aar fremsatte Chr. Stripp Forslag om at indføre Fagsektioner i Foreningen, saaledes at hvert Forretningsfag for sig kunde holde Møde og dér drøfte deres specielle Anliggender. Den udmærkede Idé vandt Bifald og blev derfor vedtaget.

Ved Siden af det alvorlige Arbejde, har det selskabelige Foreningsliv haft en fremskudt Plads, og Rammerne for dette er stadig udvidede. Saaledes blev i 1905, paa Forslag af Ad. Knudsen, en aarlig Præmieskydning indført. Ved Stiftelsesfesten samme Aar forærede Christian Christiansen og W. Baruck Foreningen et Skærf med Sølvindsignier til at smykke Fuglekongen med. Paa Særfet bliver hvert Aar en Sølvplade paasat, med den ny „Konges“ Navnetræk. Bertel Hansen blev den første Indehaver af „Titlen“.

Hermann Ebert skænkede i Anledning af sit 25 Aars Borgerjubilæum, som indtraf den 23. Septbr. 1905, Foreningen et smukt Banner. I hin Anledning blev Jubilaren med Frue hædret med et Festmaaltid. Bestyrelsen havde dog Banneret i Hænde saaledes at det debuterede ved Indvielsen af det nye Raadhus den 12. September 1905.

En anden Festlighed, der ligesom Fugleskydningen er bleven traditionel, er den aarlige Fæstlavnsfest. Den blev indstiftet 1908.

Af de Udflugter som er foregaaet i Stripp Tid skal her nævnes. Herretur til Saltholmen 1910. I 1911 tog Medlemmer i D. D. P. A.s Dam-

per for paa Refshaleøen og ved Tuborg at bese Selskabets derværende Etablissementer.

Endnu skal omtales en Udflugt som Medlemmer med Damer foretog ultimo Juli 1914 til Helsingør og Omegn.

I Anledning af en Bebudelse om Prisforhøjelse paa Forbruget af Gas og Elektricitet indvarslede alle Handlende i Sundbyerne til at mødes den 18. August 1914. Mødet var talrigt besøgt ogsaa af mange Handlende, som endnu ikke var Medlemmer.

Efter at en Diskussion om den sidste Tids Begivenheder var afsluttet, kom Dagsordenens eneste Punkt til Behandling og det var, at samles om en Protest mod Belysningsvæsenets Prisforhøjelse, samt af Hensyn til Autoriteternes Anmodning om at spare paa Gas og Elektricitet, at foreslaa en tidligere Lukning end Lovbefalet. Efter en længere Forhandling vedtoges med 96 Stemmers Majoritet en Protest, samt en Henstilling til Bestyrelsen om at søge gennemført en Lukning Kl. 7 de fire første Aftener i Ugen, Kl. 8 Fredag og Kl. 9 Lørdag. Bestyrelsen tog Spørgsmaalet op, satte en Agitation igang og i Løbet af kort Tid blev Sagen gennemført for Sundbyerne.

Efter Forløbet af den første Krigsmaaned, var den Feber som karakteriserede den Tid, i nogen Grad vegen for Pladsen for en mere nøgtern Betragtning af Forholdene. Publikum var bleven roligere og dette bevirkede, at Butikshandelen kom, om just ikke i de gamle Folder, saa dog i et roligere Tempo.

De ambulante Frugt- og Blomster-Gadehandlende havde efterhaanden drevet det til at indtage Stadelpladser endog udenfor Frugt- og Blomsterhandlernes Butikker. Bestyrelsen tog Affære og indgik til Politimyndighederne med Besværing over det utilladelige Forhold, og de omtalte Gadehandlere blev atter ambulante — i alt Fald for en Tid.

Allerede i Løbet af det andet Aar af Verdenskrigen havde denne paa mange Omraader sat sine dybe Spor. Vanskelighederne ved at fremskaffe Raamaterialer til Fabrikationsartikler begyndte at gøre sig gældende, og Dyrtiden havde holdt sit Indtog. Dette bevirkede bl. a. for Papir og Bindegarns Vedkommende en følelig Prisforhøjelse af ca. 75 pCt.

Paa et Bestyrelsesmøde i Marts 1916 forespurte derfor O. L. Andersen, om „man ikke ved Annoncer i Bladene kunde faa Kunderne interesserede for Princippet: at spare paa Indpakningspapir?“

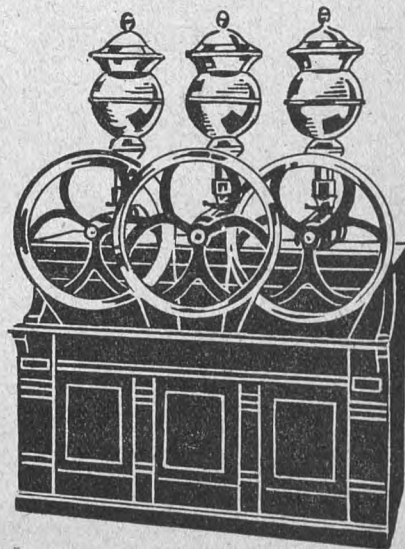

S. I. K.

Præcisions Kaffemøller

forhøjer Kaffens Aroma.

Anvendes i Tusindvis over hele Verden.

Schrøder & Jørgensen Eff.

Grundlagt 1830

Ældste og førende Fabrik i Branchen

Vodroffvej 6

København V.

Nordisk Kaffe-Kompagni

Aarhus

København

Odense

Aalborg

Esbjerg

Haderslev

Helsingfors

Hamburg.

Største Kaffebrænderi i Norden

Den gule Pakning

Emanuel Møller & Co.'s Vine og Spirituosa

er noget af det bedste, der findes til Prisen.

Telefoner: 4519 — 2861 — 2897.

Taffel Tørsalt

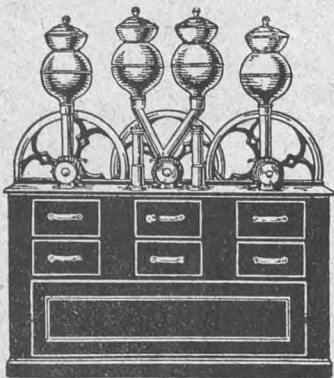
Fugtfrit Bordsalt

A. Jørgensen & Co. Frigangs-Kaffemøller.

Jagtvej 157, København L.
Telf. C. 9593 & 9594.

Største og førende Specialfabrik i
Skandinavien.

Inden- og udenlandske Patenter.

Eget Arbejde.

Frigangs-Kaffemøllen forældes aldrig,
Konstruktionen den mest fuldkomne.

Præmierede Kværnde.

Mindste Kraftforbrug.

Største Garanti.

Fineste Formaling.

Eneste med virkelig automatisk Udløsning for Søm,
Sten o. l. „Frigang“.

Skærping og Reparation af alle Systemer udføres.

En Sag som Burmeister & Wains en Gros Indkøb af forskellige Fødevarer til Fordeling blandt deres Arbejdere, berørte i høj Grad en stor Del Handlende i Sundbyerne. Foranlediget deraf blev der i September 1917 afholdt et Medlemsmøde, hvor denne for Detailhandelen uheldige Fordelingsmaade blev drøftet.

Paa et Bestyrelsesmøde i 1918, hvor Rammen for Foreningens 25 Aars Stiftelsesfest blev lagt, blev det vedtaget at udgive en Medlemsbog i Forbindelse med et Fest-Skrift.

Som tidligere berørt er Realisationen af de i mange Aar nærede Planer om Opførelse af en Stiftelse med Friboliger for gamle trængende Medlemmer og disses eventuelle Enker, kommet et mægtigt Skridt fremad. Dette skyldes Herr Hermann Ebert, som i Anledning af Foreningens 25 Aars Jubilæum har skænket denne Skødet paa en Grund beliggende paa Solsiden ved Grækenlandsvej, stor 2000 Kvadrat Alen. Denne er senere bleven eksproprieret og Foreningen har faaet dens Værdi 13,000 Kr. udbetalt. Hermann Ebert har ved denne storstillede Gave yderligere faaet ridset sine Runer og givet sit Navn en fremragende Plads i Sundbyernes Handelsforenings Historie.

Den 14. Novbr. 1926 afholdtes Foreningens 33-aarige Stiftelsesfest. Købmændene Schnohr og Bothmann og Fabrikant J. P. Jensen var indbudt som Æresgæster i Anledning af deres 25 Aars Jubilæum som Medlemmer af „S. H.“. Ved Festmiddagen i Sønderbro Selskabslokaler talte Formanden Chr. Stripp og Wilh. Hansen for Æresgæsterne, hvem han overrakte Foreningens Diplom og rettede en særlig Tak til Købmand Schnohr for hans 15-aarige Virksomhed som Foren. Kasserer. Guldmed Boholt talte for Foren. Æresmedlem Grosse-erer Ebert. Under Festen skænkede Fabrikant J. P. Jensen 100 Kr. til Foreningens Byggefond.

Da Foreningen blev stiftet, talte denne 50 Medlemmer. I 1905 var Tallet steget til 110. I 1926 har Antallet passeret 425.

I 1905 var Foreningens Formue 900 Kr. Foreningen er nu Ejer af ca. 20,000 Kr.

Disse Tal behøver ingen Kommentarer. De taler et tydeligt Sprog og er Vidnesbyrd om, at de Mænd, som i de forløbne Aar har ledet Foreningen, har været fuldt ud værdige til Medlemmernes Tillid, og da kan rolig sige: vor Ger-ning er ikke gjort forgæves.

Det er at haabe, at Sundbyernes Handelsforening, som hidtil lige saavel i Fremtiden maa finde Mænd med Evner og Viljer til at staa i Spidsen for denne og som Medlemmerne med fuld Tillid kan samle sig om, saa vil Foreningen med Tryghed kunne se Fremtiden i Møde.

Til Udarbejdelsen af denne Oversigt over Sundbyernes Handelsforenings Virke fra 1893 til Dato er for en Dels — de første 25 Aar — benyttet et i Anledning af 25 Aars Jubilæet af Ad. Knudsen forfattet Festskrift.

Sundbyernes Handelsforening, der stiftedes da Sundbyerne var Landsbyer, staar i Dag — 25 Aar efter at disse Byer blev opslugt af Hovedstaden — som en fastømt livskraftig Organisation med over 425 Medlemmer. Sundbyernes Handelsforening har vist, at den kan og vil udrette noget.

Vi vil ønske, at det Jubilæum, der i 1933 kan fejres, nemlig 40 Aarsdagen for dens Stiftelse, maa have føjet endnu flere store og gode Re-

sultater til paa den Mindekrans, der da kan flettes. At Foreningen atter maa give nye Beviser for dens Berettigelse og dens Betydning for Handelsstanden og dermed for Næringslivet i Sundbyerne, som den i Øjeblikket er.

C.

Organisation.

Det er sagt, at vi lever i Organisationernes Tidsalder, og der er dem, der paastaar, at vi er blevne overorganiserede til Skade for vort Samfund.

Ser man paa Organisationernes Mængde og paa, hvorledes disse Organisationer, f. Eks. alle Fagforeningerne, i Løbet af det sidste halve Hundrede Aar har vokset sig store og stærke, saa kan der være Grund til at sige, at vi nu lever i Organisationernes Tidsalder, og ser man paa, hvor ofte det hænder, at Organisationerne undertiden med haard Haand griber ind overfor de enkelte Medlemmer af Samfundet og foreskriver dem, hvad de maa, og hvad de ikke maa, saa forstaar man ogsaa, at der nu kan være Tale om, at vi er blevne overorganiserede. Det enkelte Menneske ønsker i saa høj Grad som muligt Frihed til at handle saaledes, som han selv finder det rigtigt og forsvarligt, og hindres han deri af Udenforstaaende, føler han det som et uberettiget Overgreb, der øves mod ham. At Organisationerne oftere begaar saadanne Overgreb, lader sig ikke benægte; men fordi en Ting kan misbruges, afskaffer man dog ikke Tingen, og fordi Organisationerne har begaaet Fejlgreb, vilde det dog være urigtigt at søge at komme Organisationerne tillivs og knuse dem. Organisation brugt paa rette Maade er et Gode.

Gennem Sammenslutning og i mange Tilfælde alene gennem den bliver det muligt for den enkelte at faa sine Interesser varetagne med tilstrækkelig Kraft.

Som Regel har de enkelte Samfundsmedlemmer baade lokale og mere almene Interesser at søge varetagne. Til Varetagelse af de lokale Interesser er de mindre lokale Organisationer med deres mere indgaaende Kendskab til de lokale Forhold fortrinlige og ofte uundværlige; men til Varetagelse af de mere almene Interesser er de mindre Organisationer ikke tilstrækkelige.

Derfor ser man ogsaa, hvorledes de lokale Organisationer atter slutter sig sammen i Hovedorganisationer, f. Eks. De samvirkende Fagforbund, De samvirkende Landboforeninger, De samvirkende Købmandsforeninger, Grundejernes Landsorganisation o. s. v.

Saa underligt det end kan synes, findes der endnu ikke saa faa Samfundsborgere, f. Eks. af Handlende og Grundejere, som ikke er Medlemmer af nogen faglig Organisation, og kun alt for mange af dem, der har indset Organisationens Nytte og sluttet sig til en lokal Organisation, har endnu ikke faaet Øjet op for Betydningen af at tilhøre en af de store Hovedorganisationer. De ser kun paa det, der ligger lige udenfor deres Dør, paa det rent lokale og glemmer, at der kan være Ting som f. Eks. Skatter og Indgreb i deres Handlefrihed, der kan have nok saa stor Betydning for dem som de rent lokale Spørgsmaal.

Overfor Lovgivningsmagten, der som Regel træffer Afgørelse i Sager af almen Interesse, er det ikke de lokale, men kun Hovedorganisationerne, der med Vægt kan gøre deres Indflydelse gældende.

Som Forholdene har udviklet sig i den senere Tid, kan det kun tilraades baade Grundejere, Handlende og andre Næringsdrivende at slutte sig til deres faglige Organisationer til Værn for og til Fremme af deres særlige Interesser.

Niels R. Møller.

Sundbyernes Grundejerforening.

1882—1926.

Sundbyernes Grundejerforenings Formaal er at varetage Grundejernes Tarv i Almindelighed og at have Opmærksomheden henvendt paa kommunale Anliggender, saasom: Skatteligningen, Valglisten, Valg af Repræsentanter til de kommunale Tillidshverv og paa saadanne private og offentlige Anliggender, hvis Afgørelse interesserer Grundejerne. Enhver der er Ejer af Hus eller Grund i Sundbyerne, kan blive Medlem.

Paa dette Program stiftedes Foreningen den 23. Juni 1882, midlertidige Love var udarbejdet og den 5. Sept. valgtes den første Bestyrelse. Som Formand Købmand Aagesen, Næstformd. Købmand Lange og Sekretær Husejer Jakobsen. Den 20. s. M. afholdtes den første Generalforsamling, hvor Lovene vedtoges.

Malermester V. Staack.
Formand for Sundbyernes Grundejerforening.

Et af Foreningens første Foretagender var at deltage i Opstilling af 5 Kandidater til Taarnby Sogneraad samt at indhente Oplysninger ang. Salget af Sundbyøster Grus- og Lergrave. Disse sidstnævnte søgtes hos Oldermændene. Allerede den 14. Decbr. fremsatte Næstform. Forslag om Oprettelse af et fast Kontor, dette skulde bl. a. anvise ledige Lejligheder gratis for Medlemmerne. Et Spørgsmaal som Anbringelse af Plakater paa dertil egnede Tavler drøftedes.

Straks i Foreningens første Leveaar syntes der at være kommet god Gang i Arbejdet. Bestyrelsen afholdt Møder omtrent hver 14. Dag, der var stadig Tilgang af Medlemmer.

Ved den følgende Generalforsamling skete nogle Nybesættelser indenfor Bestyrelsen. Damaskvæver Th. Petersen blev Formand. I 1883 forhandlede med Postvæsenet om Anbringelse af flere Postkasser, hvilket opnaaedes. Med Krigsministeriet og Magistraten forhandlede om Tilladelse for Arbejderne til Morgen og Aften at befærde "Kløvermarken" og den militære Strandvej, hvilket dog blev nægtet. Bestyrelsen anskaffede til Foreningen en hel Del Love og Vedtægter (Byggeloven, Hegnsloven m. m.) og

forhandlede med Birkedommeren om, „at der kunde raades Bod paa de i Nygade stedfindende Unoder med Snavs paa Gaden og i Rendestene.“ Paa et Medlemsmøde drøftedes, hvem man burde støtte ved det forestaaende Folkevalg. Med Sogneraadet førtes Forhandlinger om Fastsættelse af „Byggelinien“, da det ofte kneb med at faa denne fastsat, hvilket sinkede Byggeriet. Ogsaa den Gang var det smaat med „Polititilsynet“, og man androg Birkedommeren om at faa dette forøget. Til Sundhedskommissionen androges om Nødtørftshuse.

Som en Kuriositet skal nævnes, at Bestyrelsen søgte om, at der „blev anskaffet Trommer i begge Sundbyerne til Brug ved Ildebrandstilfælde for at gøre Brandalarm“. Man ansøgte samtidig om Oprettelsen af et „Brandpolitikorps“ og „en bedre Ordning af Besørgelsen af Sprøjterne til Brandstedet“ samt endelig „Anskaffelse af Brandposte med rigeligt Vand“. For at lægge et vist Pres paa Sogneraadet vedtog man, at søge Forhandlingerne herom optaget i „Dagstelegrafem“ og „Socialdemokraten“. Sogneraadet mente, det var „uudførligt“.

Senere androg man Sogneraadet om at faa „Københavns Vandværksbestyrelse“ til at lægge Rør gennem Sundbyerne og at faa Sogneraadet til at betale Petroleum til og Pasing af Gadelygter i Sidegaderne. I Slutningen af Aaret 1883 paabegyndtes Forhandlinger om Taarnby Sogns Deling. Tilgangen af Medlemmer var stadig stor, og paa et Møde i November optoges 37 nye, saaledes at der nu var 100.

13. Februar 1884 valgtes Rodemester S. Theisen til Formand, han afløstes dog snart af den hidt. Formand Th. Petersen. Mægler Holst valgtes til Næstformd. Sammen med København Amts Landboforening og Christianshavns Gdrf. henvendte man sig til Borgerrepræsentationen i København ang. Torveforholdene og Underskrifter samledes blandt de 3 Foreningers Medlemmer og øvrige Foreninger paa Amager. 16. April fremsattes Forslag om Anlæg af Vand- og Gasværk i Sundbyerne og man vilde undersøge, om der var tilstrækkelig Tilslutning fra Grundejerne til, at det kunde realiseres for derefter at indhente Tilbud. Med Bygningskommissionen forhandlede om Forandring af Bygningsreglementet.

Paa et i 1885 afholdt Bestyrelsesmøde vedtoges at indgaa med Andragende til Indenrigsministeriet om, at der ikke bliver anvendt Dampkraft ved den evt. ny Sporvogns Anlæg. Ved en ekstraordinær Generalforsamling vedtoges Lovændringer.

I 1886 var det navnlig Adskillelsen mellem Taarnby og Sundby Sogne, der lagde Beslag paa Bestyrelsens Arbejdskraft. Foreningens Formand, Damaskvæver Petersen, afgaar ved Døden. Mægler H. Holst valgtes til Formand. Snekastningspligten drøftedes og man ansøgte Sogneraadet om en Gang ugentlig at faa bortkørt Rendestensopfejningen fra de private Gader, hvor der findes brolagte Rendestene. Tanken om Anlæg af Gas- og Vandværk var opgivet. Man indledede Forhandlinger om et Vandværk og søgte at tegne Andele deri à 100 Kr.

1887. Postgangen giver stadig Anledning

Foderkorn,

Saasæd, Bælgsæd, Havefrø, Markfrø, Kunstgødning
haves paa Lager.

Chr. Petersen.

94, Amagerbrogade 94.

Telefoner: 10,182 og Amager 182.

Københavns Drops- & Konfekturfabrikker
H. H. MATHIASSEN

Drops - Konfekturner

Chocolader

Kun en gros.

Ingen Fabriksudsalg.

Aktieselskabet

Urtekræmmernes Kaffebrænderi

Jagtvej 145

Telefon Central 5829

Telefon Central 5829

Nutidens bedste Maskiner.

Ryg det bedste -
Ryg
Clubman

Slaa op
under Su i
Telefon-
bogen

Find ovenstaaende Mærke
og lad os give Dem vort Tilbud.

Niels Jensen.

Syndergaardsgade 5. Telf. C. 966—967—14,961.

Æg, Smør, Fjerkræ,
Vildt & Konserves
en gros.

HOST IKKE!

Tag

cand. pharm.

ENGEL & KISKY'S

Fyldte **Bryst Bon Bon**

Brødrene Jansen,
Benzin - Benzol - Petroleum - Automobilolie.

København K., St. Kongensgade 55,
Telefoner: 10,004 — 11380

Aarhus: S. Frichsvej, Telf. 2261.
Esbjerg: Havnegade 7, Telf. 922.

JETTADAM
FABRIKKER

Alle kemiske
Husholdningsartikler.

Ingeniør Aug. Fuchs,

Italiensvej 19 - 21 - 23,

København S.

Telefoner: Centr. 2805 - Centr. 7318 - Centr. 7317

MATADOR
KEM. TEKN. FABRIK

Klister — Lim
Pudsemidler

PETER JENSEN

Ost en gros

Hestemøllestræde 6. Tlf. Central 4833—4834.

**Naar Taget lækker
saa ring til Becker**

Ethvert Tag kan blive tæt med ASBESTO.

Fabriken Asbesto

Gl. Køgevej

Telf. Valby 1539.

til Klager ligesom Bortkørselen af Natrenova-
tion. Der oprettedes en Laanekasse for Medlem-
merne.

I Efteraaret 1888 deltog man atter i Opstil-
ling af 5 Kandidater til Sogneraadet, da Valget
afholdtes i Ny Kro, vedtog man at deltage i Kør-
selsudgifterne for Vælgerne med 50 Kr.

Ved et i 1889 afholdt Fællesmaaltid serve-
redes: „Skildpadde og Oksesteg med det nød-
vendige Brændevin og Øl samt Smør og Ost til
2 Kr. pr. Couvert“ — det var dengang. „Den
centrale Grundejerforening“ i København op-
fordrede S. G. til at virke for livlig Deltagelse i
en ekstraordinær Generalforsamling i Østifter-
nes Kreditforening. Paa et afholdt Medlems-
møde vedtog man ikke at støtte „den centrale“.
Der var Planer fremme om at sløjfe en Del af
Christianshavns Vold for at oprette et Grøntorv
paa Arealet. Da Sporvejsselskabet holder Ama-
gerbrogade farbar, mener man at Grundejerne
ved denne Gade ogsaa for Fremtiden skal være
pligtige at deltage i alt Snekastningsarbejde.
Af Spørgsmaal, der behandledes, var bl. a.
„Bommens Nedlæggelse“, „Indførelse af Hus-
skat“ og „Sygehussagen“ samt endelig „Politi-
stationens Lukning om Natten“, som var alde-
les uforsvarlig.

1890. Den paatænkte Huskat — 40,000 Kr.
i Sundbyerne — vilde føre til, „at ikke faa
Ejere gik fra Ejendommen“. De stadig forøgede
kommunale Udgifter til Vej-, Skole-, Kloak-,
Fattig- og Brandvæsen gør, at man maa forøge
Indtægterne, man kan ikke klare sig med 3 %
Skat. Ogsaa den Gang spekulerede man i Sog-
neraadet paa „at optage et stort Laan“ for at
klare Skærene. I Sundbyerne mente man at
komme til at bære Byrderne for Oplandet, men
tiltrods herfor var man paa dette Tidspunkt
imod en Sogneadskillelse. Disse mange kommu-
nale Ting satte Sindene stærkt i Bevægelse og
der afholdtes mange godt besøgte Medlemsmø-
der. Kolerafrygten gør, at man atter tager
Spørgsmaalet: de aabne Rendestene op til Be-
handling. For første Gang arrangeres Udflugt
for Medlemmer med Damer, denne gik pr. Vogn
til Kastrup og pr. Skib til Saltholmen.

Efter at Fredens Møllers Fabrikker var ned-
brændt, vilde man søge forhindret, at de atter
opførtes, da Røgen fra Syreværket generede Be-
boerne i Nærheden i høj Grad. Belysningen af
Gader og Veje gav stadig Anledning til Klager,
hvorfor man atter androg Sogneraadet derom.
Det hævdes i Henvendelsen til Sogneraadet, at
den elendige Gadebelysning „medfører ogsaa li-
gefrem pekuniært Tab for Husejerne, idet Be-
boerne af den Grund flytter og Lejlighederne
staar tomme“. De offentlige Gader, Østergade,
Tingvej, Kirkevej og Øresundsvej ønskes op-
lyste, hertil foreslaas 64 Lygter. Der foreslaas
oprettet en for Medlemmerne tilgængelig Pro-
tokol med Fortegnelse over „uvederhæftige
Lejere“ og S. G.s Overtagelse af Omkostninger-
ne ved Fogedforretninger. Der ansættes lønnet
Sekretær.

1891. Blikkenslagermester Stripp vil levere
Lygter for 14 Kr. pr. Stk. Pælene koster 24 Kr.
og Opsætning 1 Kr., ialt ca. 40 Kr. pr. Lygte,
for 64 Lygter 2560 Kr. — Vedligeholdelse, Glas
og Petroleum 9 Kr. pr. Stk. og 2 Lygtetændere
280 Kr. aarlig, ialt 1186 Kr. aarlig. Mange Mø-
der holdes saavel i dette som i det følgende Aar
om Adskillelsen og Huskatten.

1892. Der opsættes Tavle med Fortegnelse
over ledige Lejligheder. Man afæsker de i Sund-

by boende 4 Læger en Erklæring ang. Drikke-
vandets Beskaffenhed; „dette var alt andet end
godt“, det er ønskeligt at faa et Vandværk. De
aabne Rendestene paa Amagerbrogade foreslaas
lukkede. Det foreslaas, at Lejere, naar de søgte
Lejlighed, skulde fremvise Kvittering fra det
Sted, hvor de boede; dette mente man ikke kun-
de praktiseres. Der sker Samarbejde med „Bor-
gerforeningen“ i Anledning af Adskillelsen.
Folketingsmand J. K. Lauridsen holder Fore-
drag om Huskatten.

I 1893 fortsættes Møderne stadig „om Sog-
neraadskillelse fra 1. Januar 1895“, i disse del-
tager Sogneraads-, Rigsdagsmedlemmer, Den
kommunale Forening, socialdemokratisk Foren.
m. fl. Der blev samlet Underskrifter fra Bebo-
erne paa en Adresse til Indenrigsministeriet,
denne opnaaede 1544 Vælgeres Underskrift og
indsendtes i Begyndelsen af 1894.

I dette Aar fremkommer Planer om Jernba-
nen. Sammen med Handelsforeningen ansøger
man Sporvejsselskabet om 5 Øres Takster fra
Bommen til Amagerbro. Der opnaaedes en 5
Øres Takst fra Bommen til Kirkevej, men ikke
omvendt. I Anledning af Sogneraadvalget var
der ogsaa etableret Samarbejde mellem begge
Foreninger om Opstilling af Kandidater. Ved
Højesteretsdom forbydes det Renovationskomp.
at føre Latrin fra Oplagspladsen paa Kløver-
marksvej gennem Køhlersvej til Amagerbrogade.
Man henvender sig til Kreditforeningerne
for at faa Rentefoden nedsat.

Den 20. Febr. 1896 valgtes Tømmermester
P. Engel til Formand. S. G. foreslaar Salg af
Huslejekvitteringsbøger m. m. Birket tilskrives
ang. Landboernes Afhentning og Kørsel med
Renovation til Gødningsforbrug; man ønsker
dette udført inden Kl. 6 Morgen. Det manglen-
de Polititilsyn gør, „at Ungdommen gør Hær-
værk paa Gader og Stræder i Sundby (navnlig
Køhlersvej)“. Der foretages Forsøgsboringer
efter Vand i 100 Fods Dybde, men Vandet er for
saltholdigt. Der forhandles med Sogneraadet
om Oprettelse af en Ligningskommission og
Pligt for Borgerne til at gøre „Selvangivelse“.
Sogneraadet mente ikke at ville bekoste Blan-
ketterne. Møde afholdtes med Oplysninger fra
Østifternes Kreditforening og den nyoprettede
Hypothekforenings Repræsentanter om primære
og sekundære Prioriteter. Skolebestyrer Ne-
ve holder Foredrag om Privatskolen i Sundby.

I 1897 ansøger man Københavns Magistrat
om at faa de dybe Grøfter i Alleen tilfyldt eller
Indhegnet, samt den „runde“ Kørebane omlagt
mere plan. Det havde hidtil været Skik efter
Generalforsamlingerne at beværte de mødte
Medlemmer med et Glas Punsch — dette af-
skaffes. Der klages til Sporvejsselskabet over
Nedlægnings af Skinner til Gene for Færdse-
len i den ene Side af Amagerbrogade ved Rutens
Forlængelse til Augustagade. I aa Grund af det
forøgede Arbejde forhøjes Sekretærens Løn.

Der nedsættes et Fællesudvalg mellem S.
Grundejerf. og S. Handelsforen. ang. Sundheds-
vedtægterne. Klage over Postbesørgelsen ind-
sendes til Generaldirektoratet, man ønsker sig
ligestillet med Christianshavn. Senere indsendes
Andragende til Rigsdagen derom ved C. Hør-
dum. Det opnaaedes, at man fik en Tømning
mere af Brevkasserne, men ikke mere end 3
Udbringninger af Breve daglig. Henvendelse
sker til Politiet ang. Fastsættelse af Droske-
takst — udenfor Bommen. Samarbejde sker
med Christianshavns Gdrf. ang. Valg af Taxa-

Enhver Grundejer i Sundbyerne bør være Medlem af Sundbyernes Grundejerforening.

Ring til Falk

og bestil Deres Forbrug af Kolonialvarer.

Stort Lager af Vine og Spirituosa.

Grækenlandsvej 69 - Telf. Amager 672 x

Sundbyernes Grundejerforenings Bestyrelse.

(siddende) fot. O. Borup (Novbr. 1926.)
 Grosserer H. B. Storch. Malermester W. Staack. Husejer Jacob Petersen. Smedemester H. Ahrensberg.
 (Næstformand) (Formand) (Kasserer)
 (staaende)
 Tømrermester Arbejdsinspektør Kaptajn Husejer Kornhandler
 Einar Jørgensen. Jensen. Kier. L. Mikkelsen. Chr. Petersen.

tionsmænd og Repræsentant til Østift. Kreditforen. Man støtter Oprettelsen af et Stempelpapir-Udsalg i Sundbyerne og Bestyrelsen deltager i et off. Møde ang. Forbedring af Skoleundervisningen.

1898. Indbydelse tilgaar S. G. til Deltagelse i et Møde ang. Oprettelse af en „Grundejerbank“. Til Krigsministeriet indgives Ansøgning om Frigivelse af Strandvejen i S. Ø. til „Spadeservevej“. Klage indsendes over den langsommelige Sporvognskørsel.

Grosserer Storch skænker Foreningen en Klokke. Efter foretagen Agitation tilgaar der Foreningen en Del Medlemmer. Klager over Tingvejens Tilstand og Fortovet paa Amagerbrogade fra nævnte Vej til Kirkevej. Da Indlemmelsen under København nu er stærkt paa Tale, indvarsles et Medlemsmøde med „Diskussion over de Forhold, der have Indflydelse paa Sundbyernes Stilling, saafremt der maatte blive Tale om en Indlemmelse i Københavns Kommune“. Mødet afholdtes 12. April 1899.

Fra Nørrebros Gdrf. forelægges Forslag om et fælles Medlemsblad for de „udenbys“ Gdrf. og en Liste over ledige Lejligheder, samt fra Københavns Gdrf. om Samarbejde til Rotteudryddelse og at indsamle Bidrag dertil, der indkom lidt over 300 Kr. Kaptajn Kjær og Rødemester Theisen opstilles som Grundejerrepræsentanter ved Sogneraadvalget. Forhandlinger med Sogneraadet om Amagerbrogades Omlægning i 1900.

Paa Generalforsamlingen i 1901 drøftes Muligheden af Opførelsen af en Foreningsbygning i Sundbyerne til Afholdelse af Møder, Generalforsamlinger og Festligheder. I Anledning af Indførelse af elektr. Sporvejsdrift forhandles om Anbringelse af „Rosetter“ til Bæretrede for Ledningerne. Senere androg man om, at Sporvejslinien førtes igennem til Raadhuspladsen (i St. for Højbro). Aaret 1901—02's Forhandlinger indenfor Bestyrelsen og paa Medlemsmøderne angik væsentligst Indlemmelsen og de dermed opstaaede Spørgsmaal: Skatteforhold, Byggereglement, Forandring af Gadenavne, Nat- og Dagrenovationens Bortkørsel m. m. d. 17. Decbr. 1901 afholdtes Medlemsmøde i Stjerne Kroen for at drøfte „Festligheder i Anl. af Indlemmelsen d. 1. Jan. 1902“, de fleste ønskede en Fest for det gamle Sogneraad og fandt Tidspunktet Nytaarsnat uheldig. Festens Afholdelse vedtoges omtrent enstemmigt, idet kun 3 stemte imod. Tilgang af Medlemmer stadig stigende, paa et Møde optages 20.

Paa det første Medlemsmøde i 1902 (28. Jan.) drøftedes Sammenslutning af alle københavnske Grundejere i en fælles Organisation: Fællesrepræsentation for de bestaaende Grundejerforeninger. Man androg Magistraten om brolagte Striber over Amagerbrogade „for Sporvognspassagerernes Skyld“. S. G. indstiller efter Anmodning fra Borgerrepræsentationen 2 Medl. til Grundtaxtkommissionen. Efter at man nu er bleven Københavner, drøftes Gadenavne paa et Medlemsmøde og Murermester J. Mortensen mener, at „Amager“ har ingen god Klang for Lejerne — foreslaar derfor Amagerbrogade omdøbt til Sønderbrogade. Der indsendes Skrivelse til Magistraten derom og samtidig ønsker man Amager Fælledvej omdøbt til Søndre Fælledvej. Med Christianshavns Gdrf. samarbejdes for at opnaa en Deling af Østift. Kreditforenings Repræsentantdistrikt — Sundby som selvstændigt Distrikt — eller et 3. Taxationsdistrikt. Ø. K.s staaende Udvalg giver sin Tilslutning dertil. — Det oplyses, at den Fortegnelse, som S. G. har sendt Københavns Gdrf. over sine Medlemmer med Sammenslutning for Øje, af K. G. benyttes „for at drive Agitation for Indlemmelse i K. G.“ I Anledning heraf afholdtes et Møde for alle Grundejere i Sundbyerne, hvor man udtalte sin Misbilligelse heraf og opfordrede alle til at indmelde sig i S. G. — Afgiften til Kloak i Sundbyerne drøftedes og man forespørger Kredit- og Hypotekforeningen, hvilken Indflydelse det vil faa paa bestaaende Laan, naar Magistraten forlanger en ny Deklaration læst p. G. af Kloakbidrag. Paa daværende Tidspunkt regnede Magistraten, at Sundbyerne vilde være fuldt bebygget 1952. Hele Kloakeringen af Sundbyerne vil koste 3¼ Mill. Kr. (Det i 1920—22 kloakerede 3. Distrikt kostede alene over 5 Mill. Kr.). Erstatningen for Indlemmelsen i Kbhvn. beløber sig til 700,000 Kr. Parter under 100 Kr. betales kontant. Man indstiller til Valg til Landbygningernes Brandforsikring og Østift. Kreditforen. Fremgang i Medlemstal ca. 70.

1. Jan. 1903 træder S. G.s Fogedkasse i Virksomhed og Foreningen anskaffer Telefon til Kontoret. Medlemsmøde afholdes angaaende Vandskatten. Erstatninger for Indlemmelsen og Kloaksagen. E. M. Kragh, der i 21 Aar fra Foreningens Stiftelse har været dens Kasserer, nedlægger sit Hverv og der bringes ham en Tak; han vedblev dog at være Medl. af Best. Kloakeringen skal søges fremmet af Hensyn til Byggeriet. S. G.s Kontor er behjælpelig ved Ud-

fyldning af Skemaer for Ejendomsskyld. Med Længsel venter man den nye Knippelsbro færdig, da ca. 800 Vogne daglig passerer den foruden Sporvognen.

1904. Den store Ledighed af Lejligheder gør, at man lokker for Lejerne, det vedtages ikke at optage Annoncer i Fortegnelsen, naar der tilbydes Lejerne Moderation. Af Hensyn til Snekastningspligten og Brandvæsen ønskes Indlemmelsesloven revideret. Ændringer i Foreningens Love vedtages. Ved et Medlemsmøde tegnes 3000 Kr. Aktier i Amagerbanen. Lergravsarealet foreslaas benyttet som Legeplads. Der nedsættes Udvalg til Forhandling med Borgmesteren om Kloakeringen og Bommens Nedlæggelse.

1905. Man ansøger om Istandsættelse af Gangstierne paa „Landevejen“. Deklarationen om Kloakbidrag drøftes og forhandles med Borgmesteren og man oplyser Medl. om at være forsigtige med at underskrive. Man søger om Brolægning ved „Stoppestederne“. Klager over mangelfuld Vandforsyning. anbefaler Oprettelsen af en kommunal Betalingsskole (1 Kroner-Skole). Andr. om Fritagelse for Ejendomsskyldsskat af ledige Lejligheder. Sundbyernes Særrepræsentation i Kommunalbest. ønskes ikke ophævet, saa længe de forskellige Særpligter endnu bestaar.

1906. Paa Medlemsmøde vedtages Resolution vedrørende Grundejernes kommunale Valgret. Fogedkassen foretager for Fremtiden gratis Udsættelser for Medl. Da et Medl. var blevet nægtet Byggetilladelse, klages til Magistraten. Fællesrepr. af københavnske Grundejerforeninger tiltrædes. Amagerbrogades Udvidelse drøftes med Magistraten og Expropriationskom. Tilbud om Installation af elektr. Lys i Ejendomme. Redaktør Just Nielsen holder Foredrag

Hovedkontor:

Amagerbrogade 25, Kbhvn C.

Telf. Central 2090.

Am. 1698 — Am. 112 x.

Sundby-Afdeling:

Amagerbrogade 114, S.

Telef. Central 1798.

Am. 98.

Islands Brygge-Afdeling:

Telef. Central 9398.

Kastrup-Afdeling:

Telef. Kastrup 498.

Dragør-Afdeling:

Telef. Dragør 498.

Rente af Indlaan er for Tiden:

paa almindelige Vilkaar 4 pCt. p. A.

paa Opsigelse 4¼ pCt. p. A.

Kontortid 10-3 og 5½-6½, Lørdag 10-2 og 5½-6½.

En landskendt Industrivirksomhed i Sundbyøster.

Ude ved den nye flotte, brede Italiensvej, som Beboerne synes er næsten elegantere (og dyrere) end nødvendigt til den Færdsel, der for Tiden findes derude, ligger den kem. tekn. Fabrik Matador. Fra en ganske beskedne Begyndelse paa Nørrebro i 1912 er denne Virksomhed vokset op til en førende Stilling indenfor sit Speciale: Klæbestoffer.

Der findes næppe mange Malere og Tapetserere, som ikke kender Matadors Tapet-Klister, og ikke blot i Praksis har denne Klister skabt sig et Ry over hele Landet, men ogsaa ved omhyggelige Prøver og Undersøgelser paa Teknologisk Instituts Maler-Forsøgsstation har den hævdet sig blandt det bedste af det gode. Fabrikken fremstiller en Række andre Klæbemidler; det kan vist siges, at naar De tager en Bog, en Avis, en Papirpose eller en etiketteret Flaske i Haanden er der overvejende Sandsynlighed for, at det dertil anvendte Klæbestof stammer fra „Matador“. Ikke blot tæller Fabrikken f. Eks. alle Landets største Bryggerier blandt sine Kunder: men helt til Jordens fjerneste Egne sendes dets Etiketter-Lim. — Fabrikken har eget Laboratorium og er derved i Stand til at løse alle de mangeartede Opgaver, som navnlig fra Industriens Side stilles til specielle Klæbemidler.

I en særlig Afdeling fremstilles Pudsemidler, og fornylig erhvervede Ingeniør Fuchs, der for et Par Aar siden overtog Fabrikken, tillige den landskendte Virksomhed: „Jettadam Fabrikker“, der grundlagdes 1868 og nu er flyttet ud paa Italiensvej. Jettadams Sværter, Soya, Skurepulvere og mange andre Husholdningsartikler er kendte og vil sikkert under de nye Forhold i stigende Grad kunne hævde sig, idet Firmaet stadig holder fast paa Devisen: Det bedst mulige til den billigst mulige Pris.

Einar Jørgensen

Tømrermester — Entreprenør

Amagerbrogade 120

Telefon Amager 2258

V. STAACK MALERMESTER

BLEKINGGADE 6

TELF. AMG. 1158

Udgivet af Fællesforeningen af Grundejerforeninger i København og omliggende Kommuner. Medlemsblad for Sundbyernes Grundejerforening og flere Grundejerforeninger.

Redaktion: Niels R. Møller, Vanløse Gadevej, Ekspedition: Teglgaardstræde 4, Kbhvn. K.

Telefon Central 4421

Abonnement 2 Kr. årlig tegnes hos Postvæsenet.

om Oprettelse af en Huslejeassurance-Forening. Møde afholdes med de i Stjernevejens Udvidelse interesserede Grundejere.

23. Juni 1907 fejres Foreningens 25 Aars Bestaaende ved en Festlighed i Cyclistpavillonen. Ingeniør Blem holder Foredrag og giver Oplysning om Priser m. m. for Sundbyernes Belysning med elektrisk Lys. Partikulier E. Kragh udnævnes til Æresmedlem af S. G. Sognepræst Schneekloth holder Foredrag om Kirkegaardforholdene i Sundbyerne. Paa Medlemsmøde giver Borgerrepræsentant Ebert Oplysning om Kloaksagen i Sundbyerne. Kloakeringen er beregnet paa et Fællestal af 227,000 i Sundbyerne. De nye Beskatningsformer og Værdistigningsberegningen drøftes. Ansøgning indsendes om forbedret Postgang i Villabyerne. Man forhandler med Christianshavns Gdrf. angaaende S. G.s nordlige Grænse. Off. Møde afholdes angaaende Kloaksagen med Kapt. Kjær som Indleder. Klage afsendes til Politiaass. paa Grund af den megen „Nattespektakel“ ved Møderne i Afholdshjemmet i Portugalsgade.

1908. Samarbejde med Handelsforen. ang. Bommens Afskaffelse og med øvrige Grundejerforeninger i de indlemmede Distrikter ang. Kloaksagen. Lovændringer vedtages. Protest mod Telefonselskabets Forhøjelse af Taxterne. Skorstensfejergebyret ønskes nedsat. Redaktør Just Nielsen holder Foredrag om Værdistigningsskatten. Borgerrepr. Møllermester Hansen holder Foredrag om Kloaksagen. Politivagten i Sundby ønskes forsynet med selvstændig Telefon. Samarbejde etableres med øvrige Grundejerforeninger paa Amager ang. Strandvejens Udvidelse og Omdannelse til Boulevard. S. G.s Medlemstal over 400.

1909. Kloak- og Sporvejs sagen lægger stadig Beslag paa Bestyrelsens Kræfter og diskuteres ved flere Møder. Borgerrepr. Murerm. Gram var bl. a. Indleder og Gartner Niels R. Møller, ogsaa Medl. af Borgerrepr., deltog deri. Der rettes Henv. ang. Sporvejsliniens Forlængelse til Bygrænsen mod Syd, hvilket afsloges, samme Skæbne fik Andr. om Sporvejens Forlængelse gennem Holmbladsgade. Der vedtages Kontingentforhøjelse.

1910. ORSagf. Lauritz Holm holder Foredrag om Værdistigningsskatten. Husejer Gnutzmann ønsker en Lov, der sikrer Husejerne mod usolide Lejere. Planer er fremme om en Verdensudstilling paa Christianshavns Fæled og Voldterræn. Sagf. Hammersholt indleder Diskussion om usolide Lejere. Magistraten udarbejder helt ny Kloakplan, da Kommissionen har kasseret den tidligere.

1911. Borgerrepr., Formand, ORSagf. Becker holder Foredrag om Kommunens Budget. Diskussion paa Medlemsmøde om den nye Kloakplan, der inddeler Sundbyerne i 6 Distrikter, og forudsætter „Regnvandsgrøfter“. Kaptajn Kjær gør Rede for Kloakforlaget og Indsigelse mod det tilgaar Københavns Magistrat. Til Rigsdagen afsendes Protest mod Byggeloven. Henvendelse til kommunal Vælgerforen. for at faa en Repræsentant fra Sundby paa en sikker Plads paa Valglisten til Borgerrepr.

1912. Taxamotor etablerer Holdeplads ved Kirken med 1 Bil. Klage ang. den daarlige Betjening af Amager Telefoncentral. Man ønsker støvdæmpende Midler anvendt til den sydlige — ubrolagte Del af Amagerbrogade. Off. Møde afholdes med Gdr. i 2., 3. og 4. Afvandringsdistrikt.

1913. Kendelse i 1. Distrikt (Kloaksagen). Møde med Inkassator Vald. Jensen, Johan Nielsen og ORSagf. Laur. Holm som indbudte til Diskussion. S. G.s Arbejde i Kloaksagen havde ført til, at Gdr. i Sundbys I Distr. spares for en Udgift paa 451,550 Kr. samt Opnaelse af Nedsættelse af det kontante Bidrag fra 1,4 % til 1,2 % af Ejendomsskylden. Ingeniør Snog Christensen holder Foredrag om Arealsskatten og

ORSagf. Laur. Holm om den kommende Sundhedsvedtægt.

1914. Taksterne for Dagrenovationens Bortkørsel agtes forhøjede. Forslag om Krigsassurance mod Huslejetab. Kendelse i 2. og 3. Afvandringsdistrikt foreligger. Paa Grund af Verdenskrigen skete forskellige Indskrænkninger, først i Gas- og Vandforsyningen senere paa flere Omraader.

1915. Krav fremsættes om mere Gadebelysning og Ordenspoliti. Borgerrepr. Kapt. Kiær indleder Diskussion om det nye Byggelovforslag. Skrivelse til Københavns Magistrat om Fremme af Anlægget, navnlig den sydlige Del af Amagerbrogade med Sidegader. Henvendelse til Sundhedspolitiet.

1916. Foredrag af Sagf. Nedergaard-Hansen om Beregningen af Grundskatten. Andr. om Amagerbrogades Udvidelse ud for Frelser Kirkegaard. Foredrag af Fuldmægtig i Skattedirektoratet Vilh. Buhl om nogle Skattespørgsmaal af særlig Interesse for Gdr. Henvendelse til Folketinget i Anledning af Forslag om „Huslejelov“. Indstilling af Ejerrepræsentanter til Nævnet. Støtte til Andr. fra Gdr. paa Englandsvej for at faa Vejen off. belyst, hvilket blev afslaaet. Finlandsgades Udvidelse og Uoverensstemmelse med Magistraten ang. Byggelinien Fastsættelse og Vejene i Sundby Istandsættelse efter Kloakarbejderne.

1917. Henvendelse til Magistraten ang. Snekastningspligten og til Brandforsikrings selskaberne for at faa Assurancesummen procentvis forhøjet — uden Udgifter for Medlemmerne. Andr. om, at Øresundsvej bliver offentlig Vej.

1918. Andr. om Varmtvandsbadeanstalt. Indenrigsministeriets Opraab til Grundejerne om Afhjælpning af Arbejdsløsheden. Sammenlutningstanken (de købh. Gdr.) kommer atter frem paa Grund af Nævnens ringe Hensyntagen til Ejerne. Kancelliraad S. Theisen bliver Æresmedlem af S. G. Medlemskontingent forhøjes fra 1. April. Taxt for Bortkørsel af Dagrenovation forhøjes atter. Forhandlinger om Ændringer i Huslejeloven og Øresundsvejens Istandsættelse og Overtagelse af det Offentlige. Indstilling af Nævnsmedl. til Huslejenævnet. Henvendelse til Mag. ang. Frankrigsgade.

1919. Medlemsmøde med Diskussion om Boliginspektion, indledet af Red. Just Nielsen. Henv. til Københavns Kommune ang. Fischersgade m. fl. Gader. Pressen og Autoriteterne bese Amager Strandvej. Henleder Medlemmernes Opmærksomhed paa det betimelige i at forhøje Brandassurance for deres Ejendomme. Forslag om Ændringer i Huslejeloven. Henv. om Lergravsvejens Istandsættelse. ORSagf. Laur. Holm indleder en Diskussion om Huslejeloven.

1920. Diskussion paa Medlemsmøde indledes af Borgerrepr. Kapt. Kiær om Boligspørgsmaalet. Henv. om Øresundsvejens Istandsættelse. Direktør, Grev E. Reventlow (Østift. Kreditf.) holder Foredrag om Kreditforeninger.

1921. Efter i 25 Aar at have været Foren. Form. fratræder Tømrermester P. Engel d. 7. Marts, og Generalforsamlingen udnævner ham til Æresmedlem som Tak for hans Arbejde for Foreningen. Malermester V. Staack vælges den 12. Marts til Formd. Det volder stadig Kval med Bortkørselen af Dagrenovation, en ny Vognmd. antages. Indstilling foretages af Nævnsmedlemmer til Huslejenævnet og Fremlejenævnet. Forhandling med Kommunen om tvungen Belysning af private Veje og Gader. Henv. til Magistr. om at fejrne det grimme Taarn paa Amagerboulev. ORSf. Hanb. Hansen holder Foredrag om de nye Skattelove. S. G.s Kasserer, Hsr. Chr. Petersen afgaar ved Døden og Husejer Jacob Petersen vælges i hans Sted. Forhandlinger ang. „Rotf. krigen“, S. G. opretter en Rotteudryddelsesforening.

1922. Skrivelser til Magistraten ang. Gade-

handelen, Studepladser til Avisforhandlere og Skraldbortkørselen fra Ejd. paa Amagerbrog. Lovændring og Kontingentforhøjelse vedtages. Skrivelse til Mag. ang. Fortoug paa Kastрупvej. Foredrag af ORS. Laur. Holm om Grundskyld. Forhandlinger ang. Amagerbrogades Brolægning og Ændring af Husnr. paa Amagerbrog. og Vurderingsmand til Landbygningernes Brandforsikring.

1923. S. G. indtræder i Fællesforen. af Grundejerforen. i Kbh. og oml. Kommuner. Fællesmøde med Handelsforen. ang. Husnr. paa Amagerbrogade, den daarlige Telefonforbindelse og Gadehandelen. Udgifterne til Kloakering i 1. Distr. overskrides med 70 %. Deltagelse i Valg af Repræsentant og Suppleant til Østift. Kreditforen. Henv. til Magistraten ang. Ratebetaling af Kloakbidraget for 67 Medl. Et 5 Mands Udvalg med Tømrermester Einar Jørgensen som Formand varetager Grundejernes Interesser i Anl. af Amagerbrogades Udvidelse paa Strækningen fra Middelgrundsvej til Bygrænsen. Oprettelse af et Kontor for Bytning af Lejligheder.

1924. „Grundejer-Tidende“ antages som Foreningsblad. Fællesmøde med Christianshavns Gdrf. ang. Færdselsforholdene paa Chr.-havn og Amager. Henv. ang. Istandsættelse af Anlægget ved Sundby Hospital. Dr. Pio opstilles som Grundejerrepræsentant til Medl. af Borgerrepræs. Henvendelse ang. elektr. Belysning paa Amagerbrogade.

1925. Medl. af Bestyrelsen, Bødkerm. Nielsen afgaar ved Døden. Forhandlinger ang. Kastрупvejens Udvidelse. S. G. opnaar Magistratens Autorisation for sit Udlejningskontor af Lejligheder og Forretningslokaler. Overenskomst sluttet med Almindelig Grundejerforsikring ang. Forsikringer for S. G.s Medlemmer til moderate Præmier.

1926. Foredrag af ORSf. Carl Nielsen om Grundskyld. Fællesmøde med Handelsforeningen i Anledn. af 25 Aarsdagen for Sundbyernes Indlemmelse. Medlemmerne ydes Bistand ved Udfyldning af Skemaer til Ansættelse af Ejendomsmynd. Henv. ang. et Stempelpapirsudsalg i Sundby. Deltagelse i og Protest ved Regnskabsmødet for 3. Distr. Kloakering og senere Samarbejde med Parcel- og Gdrforen. ang. dette Spørgsmaal. Protestskrivelse mod Stanken fra Fabrikken „Grand Danois“.

Sundbyernes Grundejerforening har gennem Aarene altid forstaaet at samle formaaende og betydende Mænd indenfor sine Rammer. Vi skal, udover de allerede nævnte, omtale, at der i de skiftende Bestyrelser har siddet Mænd som: I. C. Stripp, N. P. Svane, F. F. Olsen, Hans Holst, S. Theisen, E. M. Kragh, C. Abrahamsen, N. P. Jørgensen, Hermann Ebert, I. N. Drejer, Kancelliraad H. A. Busch, Fabrikant Fischer, P. Engel, M. Agerholm, Smedemester Ad. Olsen, Malermester Jensen Taarnby, Murermester Jens Mortensen, Tømrermester L. A. Jørgensen, Grosserer Ernst I. P. Johansen, V. Henckel, H. Lohmann, Chr. Nielsen m. fl.

Foreningens nuværende Formand er Malermester V. Staack. I ca. 25 Aar har Grosserer H. Storch været Foreningens Næstformand.

Naar vi nu i korte Træk har skildret Sundbyernes Grundejerforenings Virksomhed gennem Aarene, er det gjort ved fortrinsvis at nævne de lokale Forhold, de Spørgsmaal, der direkte har berørt Sundbyerne. Vi har ment, naar Sundbyernes Jubilæum fejres, at det netop ved denne Lejlighed, var det, der havde størst Interesse at faa belyst. De rent faglige eller standsmæssige Forhandlinger er kun flygtigt berørte, skønt disse netop har haft den største Betydning for Foreningen og dens Medlemmer.

Der har været og vil ogsaa i Fremtiden blive ført Forhandlinger med Myndigheder og Autoriteter om de fælles Grundejerinteresser. Vi skal saaledes minde om det Samarbejde, der for Tiden sker mellem alle Grundejere i 3. Distrikt i Anledning af det meningsløst kostbare Afvandringsarbejde, der dér er udført af Kommunen, samt med Grundejerne ved Kastрупvej i Anledning af Vejens forestaaende Udvidelse.

Sundbyernes Grundejerforening er Medlem af „Fællesforeningen af Grundejerforeninger i København og omliggende Kommuner“ og derved af „De danske Grundejeres Landsorganisation“. Medlemmerne af Sundbyernes Grundejerforening har Ret til at benytte dens Kontor og juridiske Konsulent, dens Føgedkontor og autoriserede Udlejningskontor m. m. samt modtager to Gange maanedlig gratis tilsendt „Grundejer-Tidende“, der udgives af Fællesforeningen og er Medlemsblad for en halv Snes

københavnske Grundejerforeninger, det redigeres af fhv. Borgerrepræsentant, Gartner Niels R. Møller.

Sundbyernes Grundejerforening, der nu snart gaar ind i sit 45. Aar, staar med et betydeligt Medlemstal, og har gennem sit mangeaarige Virke herude taget Del i saa at sige alt; har været den bærende og førende Forening. At de Interesser, Foreningen har til Opgave at varetage, ikke er smaa, véd man, thi det drejer sig om Varetagelsen af Ejendomsretten til Jorden og Ejendommene i Sundbyerne. Vi tvivler ikke om, at Grundejerne herude vedblivende vil se deres Fordel i at staa i Foreningen. Jo større Medlemstal, jo større Tilslutning, Foreningen har, med desto større Kraft vil den kunne fremføre sine Krav til Gavn for dens Medlemmer og for Grundejerstanden.

Foreningens Kontor er Amagerbrogade 72, Telefon Amager 315 y.

Enhver Grundejer i Sundbyerne bør være Medlem af Sundbyernes Grundejerforening.

Grundejerforeninger i Sundbyerne.

I 1918 udsendte Grundejerforeningen „Søvang“ (St. Magleby Fæled) en Brochure med Planer o. s. v., denne ledsagedes af en af Forfatteren Harald Raage forfattet Tekst, af hvilken vi bringer et kort Uddrag: „Nu ligger de frodige Amager-Marker i Sols gyldne Glimmer. Ude bælder Sundet sig blaat og blankt og tindrende. Det sender sit Sus af Friskhed og Sundhed ud over den grønne Ø. Her bliver aldrig trangt og indelukket, aldrig lummert og kvælende. Det sørger Søen for med sit Pust af evig Friskhed og evig Liv af Skibe, der færdes derude. — — —“ „Det er Udviklingens Gang, bort fra Storbyen. Men Amager ligger nær ved. Toget bruser udover de grønne Marker, Sporvogne klemmer, Cycleveje snor sig jævnt som et Stuegulv ud over den grønne og frodige Ø. Den, der blot lever 10 Aar endnu, vil komme til at se Amager som en stor hængende Have for Stor-København. I den blaa og blinkende Østersø vil den grønne Ø ligge duftende, tibusinde Havers Roser, Syrener og Jasminer og alle Blomster, som nævnes kan. Hvide Huse vil smile frem af det grønne og gennem alle Farvers Spragl. Og det vigtigste af det hele: det vil være lykkelige Mennesker, der bor der, saa sikkert som det altid giver Ro og Fred og Lykke i Sindet at sætte Foden under eget Bord. Det er paa Tide at sikre sig Plads i dette Eden.“ — — —

Naar vi i det følgende giver Plads for kortfattede Omtaler af Parcel-, Villa- og Grundejerforeninger i Sundbyerne, vil man heraf se, hvilken enorm Udstyknings af Arealer, der i de senere Aar er foregaaet herude. Med Tiden — selv om det skal vare lidt længere end af Harald Raage skildret — vil man se endnu mange Villae blive opført, og lad os haabe til Gavn for de enkelte og vor kære Bydel.

For den elskværdige Maade, hvorpaa de mange Foreningsformænd har efterkommet min Opfordring om at indsende Bidrag, bringer jeg herved dem alle min bedste Tak.

F. J. Christtreu.

Udvalget for Parcelforeningerne i Sundbyøster.

Siden Parcelbevægelsens Oprindelse har de Spørgsmaal, hvorom der til Stadighed har staaet Strid i Parcelforeningerne, været Spørgsmaalene om permanente Anlæg.

Foreningernes Medlemmer har de fleste Steder været delt i to Lejre, de, der vilde bygge egne Hjem paa Par-

cellen, og de, der vilde benytte Parcellen som Sommeropholdssted.

Den første Kategori vilde hurtigst muligt have de permanente Anlæg, den anden derimod kun et enkelt, nemlig Vandledningen. Men, som Tiderne forandrede sig, og dermed ogsaa de økonomiske Forhold, har flere og flere sluttet sig til den første Kategori, og derved er de permanente Anlæg kommet til at spille en større og større Rolle indenfor Foreningerne.

Saadanne Anlæg er ofte fælles for flere Foreninger, som er beliggende tæt ved hinanden, og det kan jo ikke nægtes, at der indenfor de enkelte Foreninger tales om, hvad der sker i Naboforeningen.

Faar en Forening Vand, følger snart den næste efter, og man lader saa Arbejdet udføre i smaa Afdelinger, hvor man ofte kunde have faaet et billigere Anlæg, om flere Foreninger havde slaaet sig sammen og faaet Arbejdet udført som et stort samlet Anlæg.

Hvad der gælder for Vandanlæg, gælder naturligvis ogsaa for Lys-, Gas- og navnlig for Vej- og Kloakanlæg.

Paa Grundlag af disse Betragtninger, rettedes der i Februar 1925 en Henvendelse til Parcelforeningerne i Sundbyøster indenfor 3die Kloakdistrikt, om det var muligt at faa et saadant Samarbejde i Stand, og da dette syntes at være Tilfældet, indvarslede man til et Møde den 6. Marts 1925.

10 Foreninger havde sendt Repræsentanter. Til at forhandle med Autoriteterne og planlægge Arbejdet valgtes et 5 Mands Udvalg med Hr. M. Christensen som Formand og Hr. I. Søndensbroe som Sekretær. Som første Opgave satte man at skaffe statistisk Materiale.

Den oprindelige Sammenslutning bestod af Foreningerne Øresund, Gefion, Alhambra, Freja, Fredenshøj, Rugbakken, Strandlyst, Landlyst, Strandbo og Engbo.

I disse Foreninger fandtes der den 1. April 1925: 494 matrikulerede Grunde, 143 opførte Villae med 220 Familier samt 64 helaarsbeboede Træhuse.

Den næste Opgave var at fremskaffe ordentlige Færdselsveje. De gamle »Sardindaaseveje« og »Kasserolleveje« var gode nok, mens Amagers Gaardejere benyttede dem som Markveje til at køre paa, men egentlig formaals-tjenlige til Spadsereveje kunde de ikke siges at være, og ingen Foreninger syntes rigtig at have Lyst til at forbedre Vejene med Slagger eller lignende.

Spørgsmaalet meldte sig altsaa straks, om ikke det ved fælles Anstrengelser var muligt at faa i det mindste Hovedvejene anlagt permanent, og da Engvej havde Mulighed for at blive Hovedvej, satte man sig i Forbindelse med Stadsingeniøren for at tale sig til Rette om dette.

Denne Sag maatte man ganske selvfølgelig kæde sammen med Anskaffelsen af en Adgangsvej til hele Kvartaret, og Italiensvej blev af Udvalget foreslaaet som den naturligste Forbindelsesvej.

Her viste sig en væsentlig Hindring for denne Plans Gennemførelse — Spærrebommen — denne for Sundbyøster saa karakteristiske Overlevering fra Fortiden.

Hvad skulde man gøre for at faa denne Bom fjernet? Forhandlinger blev optaget med Magistraten, og efter store Anstrengelser kronedes Arbejdet med Held. Italiensvej blev paa Strækningen Kastрупvej—Engvej overtaget som offentlig Vej fra den 1ste April 1926. I afvigte Sommer er den udvidet og anlagt med Asfaltbeton og Cyklestier paa denne Strækning.

For Engvejens Vedkommende er der sluttet Overens-

MAYPOLE

Fineste smaabladet engelsk

THE

Hoveddepot:

MAYPOLE DAIRY CO. ^A/_S Palaisgade 7

Telefon Central 1991

komst med Kommunen om Anlæggelse i 18,83 m Bredde fra Sorrentevej til Zibrandsvej. Anlægget vil blive paabegyndt i meget nær Fremtid.

I September 1925 kom Udvalget under sine Forhandlinger med Magistraten under Vejr med, at Kloakeringen af Sundbyernes Distrikt III nærmede sig sin Fuldendelse, og at Regnskabs Dag snart vilde oprinde; men Overraskelsen var unægtelig ikke ringe, da man erfarede, at Udgifterne, som i 1914 var kalkuleret til 1,104,000 Kr., nu var løbet op til ca. 5,400,000 Kr.

Man var jo ganske klar over, at dette betød intet mindre end en Katastrofe for Parcelejerne.

Udvalget indledede derfor Underhandlinger med Vandafledningskommissionen og Magistraten og protesterede samtidig mod en saadan Overskridelse.

At dette Arbejde satte sine Spor, fik man Bevis for, da Regnskabsmødet afholdtes paa Raadhuset den 30. Juni 1926. Der blev afsagt en Tillægskendelse, hvori Kommissionen udtrykkelig gør opmærksom paa Udvalgets Protest og godskriver 104,000 Kr. paa Grund af Ledningsbrud m. m., ligesom Kommissionen anerkender Protestens Berettigelse. Det samme gør Magistraten; men væsentlige Ændringer i Kendelsen fandtes ikke, udover en længere Betalingsfrist og en Rentenbeskrivning fra 5,34 til 5%. At dette ikke er fyldestgørende, kan jo enhver se.

Der blev da ogsaa i Oktober 1926 indledet et Samarbejde mellem Sundbyernes Grundejerforening og de øvrige Grundejerforeninger indenfor Distrikt III for om muligt at faa en Del af Kloakudgifterne afskrevet, eventuelt ved Statsstøtte. Dette maa betragtes som Udvalgets væsentligste Opgave for Tiden.

I Forbindelse med Kloaksagen maa omtales Regnvandsgrøften, som paatænkes i Italiensvej fra Backers til Krudttaarnsvej. Fra Magistraten forelaa i Juni Forslag om at hæve de for lavt liggende Veje i Foreningerne Strandlyst, Strandbo og Sølyst; Jord dertil skulde fremskaffes ved at grave den ovenfor nævnte Regnvandsgrøft, og Foreningerne skulde saa betale en Sum af ca. 60,000 Kr., det Rentetab, som fremkom ved, at Arbejdet udførtes tidligere end beregnet.

Fra de paagældende Foreninger modtog Udvalget skarpe Protester mod denne Ordning, ligesom ogsaa andre omkringliggende Foreninger meget frabad sig denne aabne Grøft, idet man henviste til de uheldige Forbilleder, man havde set ved Lergravsvej og Holmblads Boulevard. Da Udvalget skønnede, at Protesterne var berettiget, blev der indledet Forhandlinger med Magistraten, og efter ihærdigt Arbejde opnaede man ogsaa i denne Sag en tilfredsstillende Løsning, idet Magistraten gik med til at udskyde Gravningen af Grøften, til det af kloaktekniske Grunde var paakrævet. Der er endog en svag Mulighed for, at Grøften til den Tid kan erstattes med store Rørledninger. For at opfylde Vejene i de tidligere nævnte 3 Foreninger, har Udvalget foreslaaet at benytte det overskydende Jord, som fremkommer ved Regulering under Vejanlæg paa den vestlige Side af Engvej.

Under Forhandlingerne om Engvejs Anlæggelse er Sammenslutningen blevet udvidet med yderligere 2 Foreninger i Distrikt III, nemlig »Sølyst« og »Strandenge«, samt 4 Foreninger i Distrikt IV, nemlig Hellebo, Søfryd, Dana og Solvang, saaledes at Udvalget den 1ste November 1926 repræsenterer 16 Foreninger med ca. 750 Medl.

Udvalget bestaar den 1ste November 1926 af følgende: V. Hasforth-Larsen (Fredenshøj), A. Andersen (Strandbo), O. Hansen (Solvang), A. Andersen (Engbo), J. Søndebro (Landlyst), sidstnævnte som Formand.

Naar det tages i Betragtning, at Udvalget arbejder uden Love og uden Pengemidler i Form af faste Kontin-

genter, maa man afgjort have Lov til at pege paa de Resultater, der er opnaaet i Løbet af den forholdsvis korte Tid, Udvalget har arbejdet, og det spores ogsaa tydeligt, at saavel Autoriteterne som Foreningerne er tilfredse med det Arbejde, der udføres af Udvalget for Parcellforeningerne i Sundbyøster.

Parcellforeningen „Aldershvile“

er stiftet den 20. Jan. 1917; dens Omraade strækker sig fra Amagerbrogade til Grækenlandsvej og et Stykke mellem sidstnævnte Vej og Parcellforeningen »Godthaab«, mod Syd til Taarnby Kommune, mod Nord til Parcellforeningerne »Mølleby« og »Godthaab«. Arealet blev købt af afdøde Handelsgartner Svendsen, som her havde drevet Gartneri i 30 Aar. Gadenavnene er fra Amagerbrogade til Grækenlandsvej Willumsvej (tidl. Aldershvilevej), parallelt med Amagerbrogade er Dirks-, Jans-, Tønnes-, Ægina- og Grækenlandsvej, foruden er der Pindosvej og Helekonsvej. De 114 Parcellers Størrelse er mellem 1400 og 1600 Kv.-Al. 27 Parceller er bebygget. Medlemsantallet er 102. Foreningens første Formand var Sporvejsfunkt. Borlund; fra August 1919 har S. Th. Alsø, Grækenlandsvej 145, været Formand.

Hollands Allé i Boligforeningen »Fremad«.

Byggeforeningen „Bien“

er stiftet 5. Aug. 1902. Bygningerne er opført 1904. Foreningens Grund begrænses af Biens Allé (som Foreningen har givet Navn) og af Grækenlandsvej. Indtil 1924 ejede Foreningen tillige den nu bebyggede Hjørnegrund mellem Biens Allé, Kastrupvej og Rodosvej, som nu er afhændet til »Boliselskabet af 25. Juli 1924«. Størrelsen af Foreningens nuværende Grund er ca. 14,500 Kv.-Alen. Bebyggelsen er 9 Stkr. Dobbeltuse, der beboes af »Bien«s 18 Medlemmer. Dobbeltuset er delt med Brandmur, og hvert Halvhus har 2 Lejligheder (2 Værelser m. Kammer) baade i Stueetagen og paa 1. Sal. Der er Kælder under hele Huset, samt Tørreløft, hvortil der fører en fast lukket Trappe. Husene er af røde Sten, bygget med høj Trimpel, og Taget er dækket med Skifer (Arkitekt H. Klaumann Krøyer).

Hvert Medlem har ca. 800 Kv.-Al. Jord. Foran Husene er det udlagte Vejareal taget i Brug som Forhave, og Arealerne mellem Husene og bag Husene benyttes ligeledes til Have. Biens Allés Grundejere har dannet et Vej-

lag, der har beplantet begge Sider af Alleen med Rønnebærtraer, samt sørger for Vejens Belysning og Vedligeholdelse. Formanden er Bødker A. Christiansen, Biens Allé Nr. 11.

Byggeforeningen „Broderskabet“

købte i 1903 et Areal paa ca. 5 Tdr. Land i S.-Ø. mellem Kastrupvej og Grækenlandsvej til 67 Øre Kv.-Alen. Aaret efter fik Foreningen bevilget Statslaan paa 250,000 Kr. til Byggelaan, som 1. Prioritet. Først i 1910 paabegyndtes Opførelsen af de 48 Huse, der hver indeholder to 3 Værelsers Lejligheder. Anlæg af Vejene (Ahrenkildes- og Krudtmøllegaardsallé) skete efter Husenes Fuldførelse, og der nedlagtes en midlertidig Kloak, samt Vand-, Gas- og elektriske Ledninger. Der er opført fire forskellige Hustyper og der er Kælder under hele Huset. Ejendoms-skylden var i 1911 fra 9200—9500 Kr. pr. Hus, den er for Tiden 17,000 Kr. Arealet til hvert Hus er ca. 12—1300 Kv.-Alen. Alleerne er beplantede og oplyst med elekt. Lys. Efter Kloakeringen er der i en Del Huse indlagt W. C., men det dyre Kloakanlæg (3. Distr.) vil paaføre Ejerne en Merudgift af ca. 120 Kr. aarlig pr. Hus. Foreningens nuværende Formand er H. P. Petersen, Ahrenkildes Allé 9.

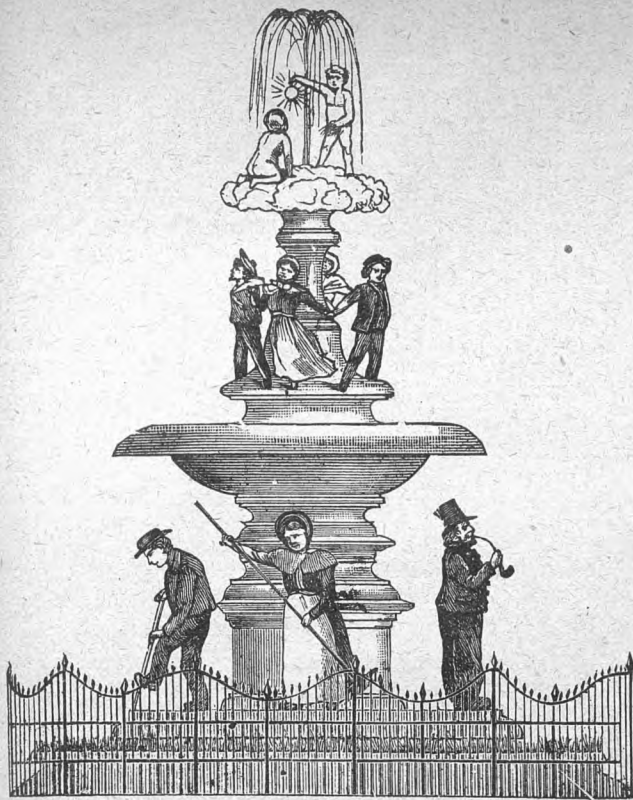
„De foren. Arbejderes Byggeforenings Vejlag“

er beliggende Grækenlandsvej 95—103 og mellem Kastrupvej 150—156 og har følgende Veje: Zibrands-Knuths- og Parosvej. Bestaar af 35 Parceller à ca. 1700 Kv.-Al. pr. Stk. Skødet er udstedt fra Hr. Gaardejer P. Bacher den 21. April 1900. Matr. Nr. 27 a Sundbyøster Sogn. Der er udstykket i Parceller i 1911 og fordelt til Medlemmerne ved Lodtrækning. Der er for Tiden ingen Bebyggelse, da der ikke findes Kloak og Afvandringsforholdene fra Parcellerne om Vinteren ikke er ret gode. Formand for Vejlagets Bestyrelse er S. Rust Jørgensen, Østriggade 10, 2. Sal, S.

Grundejerforeningen „Eberts Villaby“

I 1894 købte daværende Urtekrammer Hermann Ebert af Gaardejer Jan Hansen Matr. Nr. 24 d, 15 v og 15 a af Sundbyvester med paastaende Bygninger, beliggende paa Hjørnet af Kirkevejen (nu Englandsvej) og Vester-gade (nu Skotlandsg.) for ialt 90,000 Kr. Det var Hr. Eberts Hensigt paa de købte Markjorder at lade opføre en Villaby, særlig beregnet for Mellemstanden, en Tanke, mange var skeptisk overfor. Paa det ca. 16 Tdr. Ld. store Terræn anlagde Ebert Villabyen, idet han gav Alleerne Navne efter de under Chr. II bekendte Personer: Hans Bogbinder, Dronning Elisabeth, Chr. II, Sigbrit, Dyeke, Søren Nordby, Torben Oxe og Skipper Clement.

Det viste sig snart, at det ikke manglede paa Liebhave til Grundene, særlig da Hr. E. tilbød at bygge Husene paa meget favorable Betingelser. Straks efter Købet af Gaard og Jord udsendte E. »Almindelige Betingelser for Salget af Huse (Villaer) i Den ny Villaby ved Amagerbrogade«. Det kan sikkert nu (32 Aar efter) interessere at blive bekendt med Betingelserne for Erhvervelse af »et velindrettet Hus med Kældere under hele Huset og enten en 5 à 6 Værelsers Lejlighed til en Familie eller en Stueetage med en 3 Værelsers Lejlighed og Pige-kammer og en lign. i Mansardetagen, Veranda etc. og Grund for 9000 Kr. Heraf betaales 1000 Kr. kontant, Resten ordnes med en 1ste Prioritet af Kreditforenings eller lign. Midler og en anden Prioritet, der forrentes og afdrages med tilsammen 30 Kr. pr. Maaned. Udgiften for et saadant Hus vil herefter stille sig omtrent saaledes:

Springvandet paa Chr. d. II's Plads i »Eberts Villaby«.
Indviet Pinsen 1895, gengivet efter en i Bladene
optaget Tegning.

Forrentning af 1ste Prioritet, kalkuleret til	4500 Kr. =	180 Kr.
Skat, Vej-, Lysafgift etc.		50 »
Vedligeholdelse		40 »
		Ialt 270 Kr.

foruden de nævnte 30 Kr. pr. Maaned, der skal svares i ca. 15 Aar. Efter Forløbet af disse 15 Aar vil 2den Prioriteten derved være helt indfriet. Køberen erholdt straks Skøde paa Ejendommen omkostningsfrit.

Pinsedagen 1895 blev Springvandet paa Chr. II's Plads indviet ved en lille Festlighed. Allerede 23. Juli 1898 blev Kransen hejst paa den 50. Villa, nuværende Nr. 5 i Skp. Clements Allé. Ved den i denne Anledning afholdte Festlighed var skrevet flere morsomme Sange; vi skal gengive et Vers af en af Forfatteren »Svend Flue« forfattet Sang:

Ude hist, hvor fordem Bonden
dyrked' mangan rar Radis,
er nu vokset op fra Grunden
et moderne Paradis.

Jeg fik nye Ting at høre,
da jeg var der sidste Gang,
endnu lyder for mit Øre
denne nationale Sang:

Ama'ermor,
gi' mig Guleroer!

— Næ, gaa længer ud paa Landet, hvor Persillen gror;
hele Jorden ta's
her til Byggerads,
væk med Purreløg og Visk og anden Suppedas!

I Begyndelsen sørgede Ebert for Vejenes Vedligeholdelse, Belysning o. a., men allerede den 11. Septbr. 1896 blev »Foreningen af Villaejere i Sundbyvester« dannet, og denne Forening, som omfatter alle Grundejere i Villabyen, overtog Pligterne ved at paalægge Udgifterne paa de enkelte Ejere. 14. Januar 1907 overdrog Hr. Ebert Vejene, Springvandet samt alle sine Rettigheder og Pligter, deriblandt Paataleretten med Hensyn til Servitutter til Foreningen, som ved sin Bestyrelse, der bestaar af 5 Medlemmer, stadig besidder denne Ret. 1899 fik Villabyen indlagt Vand og Gas, 1907 elektrisk Lys, 1917 blev Kloakforholdene ordnet, saa der kan indlægges W. C. i Ejendommene. Ved Beslutning af Villaejerne blev Foreningens Navn den 28. Okt. 1925 ændret til »Grundejerforeningen Eberts Villaby«.

Som Pioner maa det vel med Rette kunne siges, at Eberts Villaby — som den første i nyere Tid, ikke alene her paa Amager, men ogsaa paa andre Kanter af København — har givet Stødet til de senere anlagte Villakvarterer; ja, for Sundbyernes Vedkommende været Begyndelsen til den rivende Udvikling, som hele Kvarteret i de forløbne Aar har haft. Villabyen omfatter 84 Villaejere, og ingen Parcel maa være under 1000 Kv.-Alen. I de forløbne 30 Aar, Foreningen har bestaaet, har den kun haft 2 Formænd, nemlig til 1904 afdøde Kommunelærer Gudmund Christensen og den nuværende Formand, Grosserer H. B. Storch, Dronning Elisabeths Allé 10.

Grundejerforeningen »Engbo«.

Arealet, som er ca. 14,000 Kv.-M., er beliggende Vest for Engvej mellem Samosvej og Japanvej, er udstykket af Mtr. 22 A og 22 SØ. Parceller fra 500—800 Kv.-Mtr.

Foreningen er stiftet den 1. Juni 1920. Kloak og Vand er bragt i Orden og delvis elektrisk Lys; her er opført 8 Huse til Helaars-Beboelse. Foreningens Formand er Værkfører A. Andersen, Japanvej 45.

Grundejerforeningen »Fredens Bo«

er stiftet den 25. September 1920. Arealet blev udstykket af Gaardejer Otto Møller, Englandsvej Nr. 51; dets Størrelse er 11,179 m², heraf Vej 820 m².

Vejnavne fra Englandsvej ind til Arealet er følgende Kingstonevej, Oxford Allé, Dublinvej, Stratfordvej, Etonvej, Belfastvej.

De 64 Parcellers Størrelse varierer fra 512 m² til 1226 m²; der er bygget 12 Huse til Helaarsbeboelse, og der er indlagt Vand fra Københavns Vandværk. Medlemstallet er 50. Grundene koster 1,75 og nogle 2,00 Kr. pr. Kv.-Alen. Formand er Muremester A. Hansen, Hveensvej 25.

Parcelforeningen »Freja«

er stiftet den 23. Juli 1916 og er beliggende ved Bachersvej. Arealet udgør ca. 48,000 m². Der findes følgende Veje: Bachers-, Verona-, Revenna-, Genua- (Rugbakkevej) og Paduavej. De enkelte Parceller er fra ca. 434 til 658 m². Der er opført 28 Villaer. Antallet af Medlemmer er 67. Foreningens Formand er V. C. Jensen, Amagerbrogade 136, 4. Sal.

Boligforeningen »Fremad«.

beliggende Amagerbrogade 205 til 215, i Foreningens Veje: Fremads-, Hollands-, Mikkel Skovs og Obdams Allé samt Grækenlandsvej 56 til 70.

Foreningen stiftedes 7. Jan. 1899; allerede i Aug. 1901 paabegyndtes Opførelsen af Ejendommene, som blev færdige i Aug. 1902. Foreningen har saaledes oplevet Indlemmelsesdagen 1. Jan. 1902, hvad man iøvrigt straks erfarede ved, at forskellige Krav angaaende Kloak og Afløb blev skærpede af København for de endnu ufærdige Ejendomme.

»Fremad« har 100 (Ejendomme) Medlemmer, der bebor hver sit Hus, enten alene eller ved tillige at have en Lejer. Husene er indrettet som 2 Toværelses-Lejligheder, der uden særlig Forandring kan benyttes som 1 Fireværelses Lejlighed med Kammer.

Foreningen har aldrig paa nogen Maade nydt offentlig Støtte af nogen Art, hverken Laan eller Tilskud, men har været henvist til Medlemmernes egne smaa Midler. Da Foreningen paa den anden Side aldrig har været ramt af noget økonomisk Tab, er det lykkedes Medlemmerne at naa og nu gennem 28 Aar at bevare Maalet »eget Hjem i eget Hus«, takket være bl. a. Foreningens mangeaarige juridiske Konsulent, afdøde Overretssagfører Anders Hvass, og særlig dens tidligere Formand gennem 22 Aar, nuværende Ekspeditionssekretær ved Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor J. Chr. Nielsen.

Medlemmerne er nu som før solidariske, og Foreningen er stadig Skødehaveren paa alle Ejendommene, hvori Medlemmerne ikke kan optage yderligere Laan.

Ejendommene, der er sammenbyggede 2 og 2, er af 2 Hovedtyper, der oprindeligt med Grund stod Foreningens Medlemmer i 7—8000 Kr., er forbedret i Tidens Løb med elektrisk Lys, W. C. og Kloak i alle Ejendommene, saaledes at Ejendomsskylden nu er 13—14—16,000 Kr.

Arealet er yderst ringe — varierende fra 208—294

Udstykningsplan for »Eberts Villaby«.

C.W.OBEL^S

Cigarer

er de bedste.

Et National Kasseapparat

er uundværligt i enhver Forretning.

Eneforhandler for Danmark:

Emilius Møller,

Kr. Bernikowsgade 1.

Husholdningsartikler Kiks & Biscuit Juletræspynt

Viggo Hamann.

Kompagnistræde 27. Magstræde 12.

Telefon Central 2505.

— Byen 8005.

Gaa til

Oluf Borup

Fotograf

Amagerbrogade 51,

Tlf. Amg. 327 x.

og bliv smuk

Københavns Gulvklundefabrik

ved C. M. Madsen & Co.

Øresundsgade 6

Telefon 5144

Postgiro 873

Tlgr.-Adr.: »Gulvklude«.

Parcelforeningen „Møllely“

der ligger lige øst for den gamle Kastrup Mølle, er stiftet i April 1918 og bestaar af 29 Medlemmer. Det samlede Areal er ca. 24,400 m², udstykket i 35 Parceller à ca. 600 m², hvoraf den ene lidt større skal udlægges til Legeplads eller evt. Anlæg, naar Vej- og Kloakforholdene er bragt i Orden.

Der er nedlagt Vand i Vejene og gennemført elektriske Lysledninger. Arealet er udstykket fra Matr. Nr. 27 b af Sundbyøster. Det bebyggede Areal udgør i Øjeblikket ca. 15 pCt. Foreningen er mod Nord Nabo med Parcelforeningen Højbo og mod Syd med Parcelf. Aldershvile. Mod Øst har Foreningen Facade til Grækenlandsvej. Foreningens nuværende Formand er: Maskinpasser P. M. Paulsen, Tønnesvej 50.

Haveboligforeningen Møllevangen

bestaar af 40 Parceller af Matr. Nr. 40, 31 b og 2306 af Sundbyøster. Arealet udgør ialt 84,819 Kv.-Alen; det er beliggende med Facade til Amagerbrogade og Grækenlandsvej. Gadenavne: Grejs-, Dirchs-, Jans-, og Tønnesvej. Der er nu indlagt Vand og Lys paa Arealet; der er opført 11 Huse. Den sidste Udbetaling til Sælgeren af Arealet fandt Sted ved Juni Termin 1926 og er afdraget paa 10 Aar. Foreningen har i Aarenes Løb opsparet et Vejfond. Da Arealet ligger i 4. Afvandingsdistrikt, savnes endnu Kloaker, som man meget venter paa. Foreningens Formand er: C. Mathiessen, Grejsvej 5.

Grundejerforeningen „Odin“

beliggende vest for Amagerbrogade, stiftedes den 15. Juni 1910. De 58 Parceller overtoges det følgende Foraar af Ejerne. Købesummen var 57 Øre pr. Kv.-Alen. Købesum 59,622 Kr., hvilket Beløb var udbetalt December Termin 1925. Foreningen stiftedes af et Konsortium med cand. jur. Chr. B. la Cour som Formand; dens første Formand var Hr. H. Brunsgaard, der var Formand til 12. August 1912. Foreningens Formand siden er Faktor Hans Simonsen, Møllevej 18.

Foreningens Parceller er allerede stærkt bebygget. Det første Hus opførtes 1920, og i Aarene 1920—1921 sluttedes Overenskomst med Københavns Kommune om at kunne bygge Arealerne uden Kloak. Bebyggelsen gik nu rask fremad, saaledes at der nu er opført 28 Villaer paa Parcellerne. Foreningen er forsynet med Vand, Gas og Elektricitet. Foreningen har anlagt Slaggeveje, der er godkendt af Magistraten.

Ved Generalforsamlingen i Februar 1926 omforandredes Foreningens Navn til Grundejerforeningen »Odin«, og nye Love vedtoges.

Rodosvejs Grundejerforening

er stiftet den 23. April 1899 og bestaar af den Del af Rodosvej, der strækker sig fra Grækenlandsvej til Kastrupvej. Samtlige Grunde paa nær Hjørnegrundene er bebygget med Villaer. Foreningen bestaar af 22 Medlemmer, og dens Formand er Chr. P. Pedersen, Rodosvej 50.

Byggeforeningen „Samvirke“

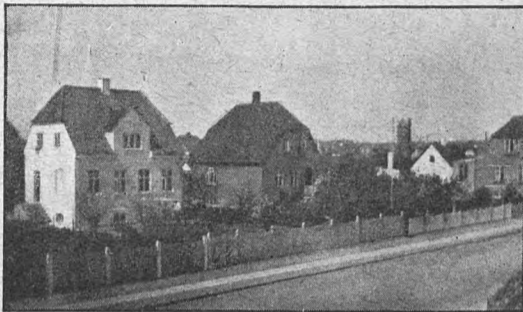
er stiftet 28. Oktober 1916. Arealets Beliggenhed: Rodosvej fra Amagerbrogade til Grækenlandsvej. Bestaaende af 22 Medlemmer. Grundenes Størrelse: 830 Kv.-Alen. De 21 er bebygget. Fra 1. Januar 1926 har Foreningen kun Vej og Fortoug og alt, hvad der hører til Vedligeholdelse. Arealet, Matr. Nr. 35 a og 35 f af S.-Ø., købtes af Tømrermester Krause. Hjørnegrunden til Amagerbrogade beholdt Hr. Krause selv. Købesum: 58,470 Kr., som er udbetalt, og hver har faaet sit Skøde. Vejlagets Formand er Chr. Larsen, Rodosvej 34.

„Sofienhøj“

Den 29. September 1912 samledes de indtegnede Parcellkøbere til Møde, og Grundejerforeningen »Sofienhøj« traadte dermed ud i Livet. Arealet er beliggende mellem

Amagerbrogade og Irlandsvej i S.-V. (4. Afvandingsdistrikt), er godt 114,000 m², hvoraf 36,000 m² er Vejareal. Sophienhøjvej fører fra Amagerbrogade til Arealet, som bestaar af følgende Veje (foruden Irlandsvej og Møllevej, som begrænser mod Vest og Nord) Gyldenlakvej, Kaprifolievej, Clematisvej, Erantisvej, Gladiolusvej, Lobeliavej, Funkiavej, Oxford Allé. Parcellernes Størrelse er noget forskellige (ca. 600 m²). Flere Steder er 2 Parceller slaaet sammen til 1 eller 3 til 2.

Indtil nu er bygget ca. 60 Huse (flere Steder paa dobbelt Parcel). Foreningen arbejder for en saa pæn og anstændig Bebyggelse som muligt indenfor de givne Rammer, og for at opnaa dette modarbejder den nu kraftigt al daarlige og usunde Spekulation i denne Retning, bl. a. ved at kræve Servitutterne overholdt. Medlemstal: 201 (Antallet af enkelte Parceller). Formand er: V. Willumsen, Lobeliavej 27, S.

Villaer ved Venedigvej i Gdrf. »Gefion«.

Grundejerforeningen „Solvang“

er stiftet 16. November 1918. Arealet er beliggende mellem Bachersvej og Engvej, Matr. Nr. 19 a S.-Ø. Foreningen har 2 Hovedveje, nemlig: Fortvej og Solvangsvej samt 2 Tværveje: Hindustanvej og Sumatravej. Parcellernes Antal er 60 og er ca. 2000 Kv.-Alen store. Der er f. T. opført 18 Beboelseshuse. Medlemsantal 60. Formand er: Bogb. H. Olaf Hansen, Herluf Trollesgade 16 B.

Sundbyøster ny Grundejerforening.

Grundlaget for Foreningens Dannelse var, at efter Indlemmelsen under København blev jo foretaget Udstykning af Gaardene i Sundby, og Arealet, som omfattes af Foreningen, var udstykket fra Gaardejer Tønnes Jansens Gaard, og efterhaanden som Parcellerne blev bebygget, meldte Kravet om Sammenslutning sig, og Foreningen stiftedes 16. November 1916.

Arealet er beliggende mellem Kastrup og Bachersvej og omfatter Vejene: Italiens-, Kreta-, Korfu-, Lemnos- og Samosvej, hvilke Veje ved Indlemmelsen under København var betegnet som 1., 2., 3., 4. og 5. Allé i Staals Villaby, og Vejene fik ved Indlemmelsen Ret til Vejbeholdning uden særskilt Betaling i Modsætning til andre private Veje, hvilket jo var et Gode for de paagældende Ejere, men desværre er Foreningens Omraade beliggende i 3. Afvandingsdistrikt, og Regningen, som nu bliver præsenteret, er af en saadan Størrelse, saa den for mange af de derboende Ejere kan blive vanskelig at betale, hvilket synes mig at være beklageligt, da det jo overvejende er Smaakaarsfolk, som ved Flid og Selvfornægtelse har skaffet sig et lille Jordstykke og derpaa opført sig et lille Hus til Beboelse for sig selv. De paa Arealet læste Deklarationer vedrørende Udgift til Kloakering er jo bleven saa stærkt overskredne, saa alle Beregninger er kuldcastede. Nu er der rettet en Henvendelse til Magistraten om, at denne ekstraordinære Overskridelse delvis afholdes af det Offentlige, og maa man haabe, at man vil være lydhør overfor det formentlig berettigede deri. Arealet omfatter et Areal paa ca. 15 Tdr. Ld og er udstykket i Parceller fra 1000 til 2000 Kv.-Alen, og er den væsentlige Del deraf nu bebygget; kun faa Parceller henligger endnu som Haver, og Medlemstallet er ca. 100.

Foreningens Arbejde har været i Fællesskab at vaage over god Orden paa Vejene, at faa en pæn Beplantning

Almindelig Grundejerforsikring

Oprettet 1916

under Medvirkning af ledende Mænd
indenfor danske Grundejerorganisationer

Aktiekapital 1 Mill. Kr.
Reserver over 350,000 Kr.

Kombineret Grundejerforsikring

der helt eller delvis kan omfatte

Ansvar, Vandskade, Stormskade, lovpl.
Ulykkesforsikring som Husejer samt
Huslejetab ved Ildebrand.

Eldste og største Selskab i denne Branche.

En Forsikrings Værdi afhænger
af dens Vilkaar, vore Forsikringsvilkkaar er de bedste.

Hovedkontor: Vestervoldgade 100
Telefon: 4358 og 4359.

Amager Borgervæn

er det mest udbredte Blad paa Amager.
Læses i alle Hjem.

Størst! Bedst! Billigst!

Har Medarbejdere over hele Amager.

Interessant! Underholdende! Belærende!

Behandler alle lokale Spørgsmaal.

Kontor: Christianshavns Torv 48.

Abonnér! Avertér;

Østifternes Brandforsikring

Bygningsforsikring

Under Justitsministeriets Tilsyn

Stiftet 1889

København B.

Telefoner 627 - 13627

Vestervoldgade 104

Undertegnede ønsker sig optaget som Medlem af
Sundbyernes Grundejerforening

Ejer af Ejendom, Matr. Nr.

Navn:

Stilling:

Adresse:

og Pasning af samme, ligesom i Fællesskab at holde Vejene i Stand, Udførsel af Dagrenovation og iøvrigt, hvor der skulde forhandles med offl. Myndigheder osv.

Foreningens første Formand, Inspektør *Th. Jensen*, fratraadte paa Grund af Helbredshensyn for nogle Aar siden efter at have udført et udmærket Arbejde for Foreningen, og det var med Beklagelse fra Medlemmerne, da han fratraadte. Som hans Afløser valgtes Skolebetjent *Laurids Mikkelsen*, ansat paa Kommuneskolen ved Sundholm.

B/F. Broderskabet, Hus i Ahrenkildes Allé.

„Søfryd“.

Parcelforeningen af dette Navn er stiftet 16. August 1916. Et Areal af ca. 6 Tdr. Land blev udstykket i Parceller fra 1000 til 2300 Kv.-Alen. Beliggenheden er Nord for Kastrupfortet, mellem Krudttaarns- og Engvej. Der er anlagt Slaggeveje, nemlig Sven Dyhringsvej, Rose-lillevej, Tovelillevej, Agnetevej, Sven Vonvedsvej, Helle-lidenvej og Fortvej. For Tiden haves kun interimistisk Vand anlæg, men man søger permanent Vandforsyning af Kommunen. Kloakering er ikke udført, da Grundene ligger i 4. Afvandringsdistrikt. Enkelte Medlemmer har faaet elektrisk Lys. Der er opført 20 Villaer. Arealerne er lavt beliggende, men paafyldes nu ved Udgravning til Overfladevandsgrøften. Største Parten af Foreningens Medlemmer har erholdt Skøde paa Areal og Ejendom. Jordarealet blev købt i 1916 til 60 Øre pr. Kv.-Alen. Formand er: Tømrer *O. Christiansen*, Sv. Dyhringsvej 6.

Grundejerforeningen „Søndervænge“.

I Foraaret 1919 udstykkedes et Areal, Matr. Nr. 5 af Sundby Overdrev, beliggende mellem Røde Mellemvej og Amager Fæled, i 36 Parceller. Grundene blev hurtig solgt, og Køberne dannede i Løbet af Sommeren Grundejerforeningen »Søndervænge«. Der opførtes her, som de fleste andre Steder, en hel Del midlertidige Sommerhuse, som det siden har kostet et uhyre Besvær at faa Bygningsautoriteterne til at godkende.

Der er nu 8 helaarsbeboede Huse, og Vejene har faaet følgende Navne: Oldensti, Vægtervej og Gammelgang. Permanent Vandledning førtes i 1921 fra Tingvej til Grundene, og elektrisk Lys er siden kommet til. Foreningens Formand er: Forvaltet *Herman Madsen*, Ole Suhrsgade 16.

Grundejerforeningen „Tinghøj“

er stiftet 5. Maj 1919. Arealets Beliggenhed er paa Røde Mellemvej, er 101,948 Kv.-Alen. Vejene hedder: Hejningen og O. J. Funchs Vej, og en Vej har endnu intet Navn. Parcellernes Størrelse er fra 8000 Kv.-Alen til 2000, men de fleste er dog paa 2239 Kv.-Alen; der er intet bebygget endnu af blivende Huse, kun opført nogle enkelte Sommerhuse. Grundene paa »Tinghøj« er servitutfri og kan som saadan bebygges med høje Huse, naar først Kloakforholdene kommer i Orden. Der er 42 Grunde. — Medlemsantallet er 23. Foreningens Formand er: *Otto Julius Funch*, Tingvej 87.

Grundejerforeningen „Valhal“ af 1. April 1912.

I Aaret 1900 dannedes i Sundbyøster en Byggeforening med solidarisk Ansvar under Navnet »Byggeforeningen Valhal« med senere Skibsreder i Kalundborg V. Henckel som Formand.

Efter nogle byrdefulde Aar, hvor mange Medlemmer faldt fra, og hvor de tilbageblevne sad med det solidariske Ansvar, saaledes at adskillige mistede alt, hvad de ejede, indgav Foreningen i Aaret 1906 Konkursbegæring, og ved dennes Behandling overgik Huse og Parceller til selvstændig Ejendom, saaledes at Medlemmerne fik egne Skøder udstedt.

Til at varetage Grundejernes fælles Interesser, Vejenes Vedligeholdelse, Belysning etc. dannedes derpaa Grundejerforeningen »Valhal« med 77 Grunde, omfattende ialt 41,553 m², nemlig Bachersvej Nr. 2—40, Valhals Allé, Henckels Allé, Alfred Sørensens Allé og Chr. Sylows Allé. Da førstnævnte Vej imidlertid var offentlig Vej, som ikke kunde spærres for Gennemkørsel, og de derboende Grundejere iøvrigt ikke havde synderlig Interesse for Fællesskabet med de øvrige Grundejere i Foreningen, udskiltes i 1912 Grundene ved Bachersvej, og der dannedes en ny Forening, Grundejerforeningen »Valhal« af 1. April 1912, omfattende 54 Grunde af gennemsnitlig Størrelse ca. 385 m².

Fra 1. Januar 1926 fik Foreningens Veje efter derom indgiven Ansøgning Navneforandring og kom til at hedde: Rialtovej (Valhals Allé), Lukanovej (Henckels Allé), Ætnavej (Alfred Sørensens Allé) og Rubinkonvej (Chr. Sylows Allé. Foreningens Formand er: Overpostbud *H. P. Ludvigsen*, Rialtovej 1, St.

Grundejerforeningen „Vestervænge“

er stiftet 17. Oktober 1918. Foreningen erhvervede et Areal af Sundbyøster vestre Overdrev, beliggende ved Røde Mellemvej, 72,230 Kv.-Alen. Vejnavne er: Hegningen og Gardevej. De 31 Parcellers Størrelse af paa ca. 1400, og ni er paa 2100 Kv.-Al. netto. 4 Grunde er bebygget med Villaer, Resten med Sommerhuse. Medlemsantallet er 37. Formand er: *Chr. Andersen*, Nordlands-gade 1³, S.

Parcelforeningen „Øresund“

stiftedes i Marts 1911 med Formaal at erhverve Matr. Nr. 11 n, 13 a, 13 b af Sundbyøster, ca. 8 Tdr. Land, og udstykkede det i 66 Parceller, der blev overladt Medlemmerne til en Pris af 67 Øre pr. Kv.-Alen, 1700 Kv.-Al. Brutto, indbefattet et Vejareal af ca. 300 Kv.-Alen pr. Parcel. Disse 66 Parceller er nu ved Sammenlægning og Mageskifte indskrumpet til at udgøre ialt 57 Matr. Nr. I Aaret 1924 anlagdes Veje, der kostede ca. 54,000 Kr., hvilket Beløb betaltes af de enkelte Ejendomme i Forhold til deres Størrelse; samtidig blev Vand, Gas og Elektricitets-Ledninger nedlagt. Foreningens Ejendomme er beliggende ved Messinavej, Palermovej, Genuavej, Milanovej, Venedigvej og Engvej, alle beliggende umiddelbart syd for Øresundsvej. Ca. 30 af Ejendommene er bebygget med Villaer, og Resten vil sikkert i nær Fremtid følge efter, da Kvarteret er smukt beliggende, kun faa Skridt fra Strandvejen. Var ikke Hovedkloaken blevet en saa tung Byrde, var her sikkert erhvervet god Jord til rimelige Vilkaar. Foreningens Formand er: *A. E. Jensen*.

Villagrundejerforeningen „Øresund“

er beliggende ved Øresundsvej og omfatter Gaderne: Kongedybs Allé, Prøvestens Allé, Lynette Allé, Rirutus Allé og Mellemforts Allé. Det samlede Areal er ca. 38,000 m². Foreningen er stiftet den 30. Juni 1899 og tæller 52 Medlemmer. De fleste Parceller er paa ca. 400 m², enkelte dog noget større, og næsten alle er bebygget. De Ejendomme, der før Hundredaarsskiftet opførtes af Hr. Grosserer Ebert, er to og to bygget sammen og af en ret ens Type. Senere opførte Ejendomme har en mere villalignende Karakter. Den nuværende Formand er Hr. Maskinmester *R. Dahl*, Lynette Allé 12.

Grundejerforeningen „Østerled“

er stiftet 25. November 1918. Dens Medlemmer er Ejerne af de Parceller, der i Efteraaret 1918 blev udstykket af Matr. Nr. 45 a og 65 af Sundbyøster. Parcellerne er beliggende ved Krudtmøllegaard med Ceylonvej som Hovedvej. Parcellerne er paa ca. 1900 Kv.-Alen incl. Vejareal. Der er indlagt permanent Vandledning og delvis tilført Ledning for elektrisk Lys. Foreningen har ialt 55 Parceller. Under Bestyrelsen administreres et Vej- og Kloakfond, der f. T. disponerer over ca. 3800 Kr. Foreningens Formand er: Konduktør *H. Jensen*, Biens Allé Nr. 10.

Grundejer- og Parcelforeningerne er nævnet i alfabetisk Orden. De Foreninger, der ikke har tilsendt Oplysninger, nævnes her.

Parcelforeningen Alhambra. Parcelforeningen Baldur. Byggeforeningen 1921. Cypersvejs Grundejerforening. Parcelforeningen Dana. Parcelforeningen Dyveke. Parcelforeningen Fredeshøj. Parcelforeningen Fremtiden. Parcelforeningen Friheden. Grundejerforeningen Gimle. Grundejerforeningen Godthaabsminde. Parcelforeningen Hejmdal. Parcelforeningen Højbo. Gf. Majblomsten. Grundejerforeningen Rugbakken. Parcelforeningen Solituden. Parcelforeningen Strandbo. Parcelforeningen Strandenge. Parcelforeningen Strandlyst. Parcelforeningen Sundby Vænge. Grundejerforeningen Sølyst. Parcelforeningen Thor. Parcelforeningen Vaaren. Parcelforeningen Verner. Grundejerforeningen Vesterled. Grundejerforeningen Vestervang. Parcelforeningen Østervang.

Redaktør Anthon Larsen.

Der har i Aarenes Løb været gjort forskellige Forsøg paa at skabe et lokalt Blad for Amager til at varetage de største Byers — navnlig Sundbyernes Interesser. Men Sundbybeboerne har i høj Grad manglet Forstaaelsen af, hvilken Betydning det har for dem at have et lokalt Blad — et Sted, hvor man frit kan drøfte de mange Spørgsmaal til Borgerskabets og Sundbyernes Bedste og Trivsel. De københavnske Blade hverken kan eller vil tage sig ret meget af os herude, dertil er deres øvrige Løsekreds for stor. Ting, som vi anser for betydende, forbigaa enten i Tavshed eller ofres kun faa Liniers Omtale.

Anderledes stiller det sig med et lokalt Blad, det kan behandle alle lokale Spørgsmaal, bringe gode og fyldige Referater og Omtaler af Møder og Generalforsamlinger osv. og lokalt Nyhedsstof.

Men for at et lokalt Stof kan trives, er det nødvendigt, at man støtter det. Dette gøres først og fremmest ved at abonnere paa det og ved at lade det tilgaa Meddelelser, Artikler og Bekendtgørelser.

I »Amager Borgerven« har vi faaet et godt lokalt Blad; den 6. Oktober 1916 udkom dets første Nr.; dette Blad, der nu paa 11 Aar har varetaget Sundbyborgerskabets Interesser, udgives og redigeres af Redaktør *Anthon Larsen*, der med Dygtighed har arbejdet det frem, saaledes at »Amager Borgerven« med Glæde modtages hver Fredag i de mange Hjem, ikke alene i Sundbyerne, men overalt paa Amager og Christianshavn. Ret naturligt, at vi i Jubilæumsbladet bringer hans Billede og nogle biografiske Oplysninger.

Til

Sundbyernes Grundejerforening

Amagerbrogade 72¹.

S.

Anthon Larsen er født i Kappel ved Nakskov 8. Marts 1863 som Søn af Murer, Fisker, Landmand og Købmand H. P. Larsen (Block). Efter Konfirmationen lærte L. Typografien i »Nakskov Avis«. Kom til København 1887, fik Ansættelse i Etatsraad Ferslews Storbred, hvor han virkede i ca. 30 Aar. I en lang Aarrække var A. L. en ivrig Deltager i den typografiske Fagbevægelse.

Fra 1916—1920 Formand for Christianshavns Borgerforening. I mange Aar Formand, nu Næstformand, for Christianshavns Børnehjælpskomité og Medlem af Komitéen for Høstblomst dagen.

Ogsaa i det politiske Liv har A. L. deltaget i en lang Aarrække. I over 30 Aar var A. L. dels Bestyrelsesmedlem, dels Næstformand og Formand i Den konservative Vælgerforenings niende, senere anden Kreds. Han havde i mange Aar Sæde i Det konservative Folkepartis Hovedbestyrelse. I et Par Aar Medlem af Forretningsudvalget i Den kommunale Vælgerforening. I 12 Aar Medlem af Valgbestyrelsen i 2den Kreds, og i 2 Aar Medlem af det første Nævninge-Udvalg paa Christianshavn og er f. T. Sekretær i Christianshavns Grundejerforening.

Amager Dampvaskeri.

Amager Dampvaskeris Indehaver, Hr. Lauritz Hansen, der er en initiativrig og fremskuende Forretningsmand, overtog det den Gang ganske beskedne lille Vaskeri i 1916. Det var 4 Aar gammelt og blev drevet efter Forfædrenes Principper, der er gode, men ikke ganske tidssvarende. I de forløbne 10 Aar har Hr. Lauritz Hansen efterhaanden omdannet Vaskeriet til et af de mest moderne i København. Det drives nu helt igennem med elektriske Maskiner fra

Vaskeriejer Lauritz Hansen.

det Øjeblik det snavsede Tøj ankommer til Vaskeriet og til det Øjeblik, hvor det hvidt og duftende afleveres til Kunden igen. Til moderne Vask bruger man kun Vand, Damp, Soda og Sæbe, og man gør sig intet Begreb om, hvor moderne Vask er milefernt fra vore Bedstemødres Metoder. Fra Maskine til Maskine spadserer Tøjet, til det endelig til Slut kommer skinnende hvidt og blankt ud fra den elektriske Tørre-, Rulle og Stryge-Anstalt og er færdig til atter at gaa i Brug. Gardinerne spændes ud paa Rammer og bliver derved som nye. Flipperne gaar i en Maskine, der giver dem den rette Form, og Skjortebrystet paa Manchettøjet bliver behandlet paa en særlig Maskine. Badehaandklæder og Uldtøj gennemgaar en Fornyelsesproces, idet det gennemgaar en Dampbehandling, der giver Tøjet en særlig Blødhed og Finhed, og det moderne Trikotin, alle vore Damer nu bruger til Underdøjt, opnaar samme Egenskaber ved denne særlige Proces. Det er baade interessant, praktisk og helt igennem moderne. Hr. Lauritz Hansen kan med Tilfredshed se tilbage paa de forløbne 10 Aar. Da han overtog Amager Dampvaskeri, var Omsætningen 20 Kr. om Ugen. Nu er den 120,000 Kr. om Aaret.

Johan Aschengreens Bageri og Conditori

er kendt over hele Amager. Det grundlagdes i Aaret 1885, men er i Dag et af de mest moderne og nutidssvarende Bagerier og Conditorer paa Amager. Forretningen i den kendte Ejendom paa Amagerbrogade 74 er altid velforsynet med fint, velsmagende Brød, fremstillet af de bedste Raaprodukter. I Telefon Amager 353 y kan man bestille Brød og Kager til festlige Lejligheder. Bageriet, der grundlagdes af Bagermester J. C. Aschengreen, er overtaget af Sønnen Johan Aschengreen, der med Dygtighed har ført dette frem, og som vil gøre alt for at tilfredsstille sin store Kundekreds i Sundbyerne og paa Amager.

Gennem 45 Aar.

Oscar Svenstrups Stenhuggeri, Amagerbrogade 110, som i Aar kan se tilbage paa en 45-aarig Virksomhed, er en af de gamle solide Forretninger, hvor Kunderne er sikre paa en reel Behandling, baade hvad Arbejdets Udførelse angaar som Prisbilligheden.

Firmaet har altid vist at være paa Højde med Tidens Krav, saavel haandværksmæssigt som kunstnerisk, og den Kunde, som agter at købe et Gravmæle, gaar aldrig forgæves ved at aflægge Firmaets store, smukke Udstilling et Besøg, idet der altid findes ca. 200 Monumenter paa Lager, og Firmaets Tegner desuden gratis er til Tjeneste med Tegninger og Tilbud.

Viggo Petersen & Søn.

I Aaret 1899 etablerede Snedkermester Viggo Petersen i Ejendommen »Sundborg«, Amagerbrogade 85, et Udsalg af Møbler fra eget Snedkeri. Hr. Petersen, der har lært sit Haandværk som Snedker hos Brd. Hansen paa Christianshavn, fik fra forholdsvis ringe Begyndelse hurtigt arbejdet sin Forretning op, saaledes at den stadig er bleven udvidet. Tilvirkningen af Møbler steg, og der blev oprettet eget Tapetsererværksted. Saavel Snedkeri

Snedkermester Viggo Petersen.

som Tapetsererværksted er indrettet i egen Ejendom, Kurlandsgade Nr. 11 og 13. Ejendommene er stadig bleven udvidet med Tilbygninger. Efter den sidste Udvidelse i 1925 findes der stadig paa Lagrene ca. 50 forskellige Møblelementer, alle omhyggelig udførte og af særlig godt Materiale, passende for enhver Kundes Smag og Købeevne. Endvidere er der en stor Afdeling for Udlejning af Stole og Borde til Selskaber. Virksomheden beskæftiger i Øjeblikket ca. 12 Mand. Som Følge af Forretningens Vækst og stigende Omsætning har man fra at benytte til Transport det gamle Hestekøretøj maattet følge med Tiden og anskaffet en moderne Lastbil, saa nu kan Kunderne blive betjent paa hurtigste Maade.

Formaet har i de forløbne Aar udført flere store Monteringer: Sparekassen for København og Omegns Installation i »Sundborg«, A/S. Amagerbankens Direktionseværelse, udført af gammelt Egetræ fra den gamle Dok paa Christianshavn. Sidst i 1925 den store Omforandring og Nymontering af Odd-Fellow-Logen Chr. IV i Jacob Holmsgade 2.

I de sidste 12 Aar har Sønnen, Marino Petersen, deltaget i Virksomheden, og fra 1. Januar 1926 blev han optaget som Medindehaver, og Firmaet bærer nu Navnet: Viggo Petersen & Søn.

Firmaet Th. E. Torp

har i en længere Aarrække haft sin kendte Boghandel paa samme Sted (Amagerbrogade 73, »Sundborg«) og har saaledes i de svundne 25 Aar set sin Forretning vokse i samme Grad som Sundbyerne udviklede sig til den store Bydel, den nu er. Forretningen har Gang paa Gang maattet udvide og modernisere sine Lokaler, saa den nu, da den kendte Boghandel, der blev startet 1. Marts 1900, er overgaaet til yngre Kræfter, vil vide at hævde det gode Forhold, som Forretningen altid har staaet i til Befolkningen i Sundbyerne.

A/S. Stukfabriken »Danmark«

er grundlagt 1907 og omfatter alt indenfor Gips og Cementstukkatur til Bygninger. Forretningen er fra en ringe Begyndelse af Indehaveren H. C. Carlsen oparbejdet til en ret stor Virksomhed, som har haft store Arbejder til Udførelse, f. Eks. Stukkatur- og Granitarbejdet paa Høllændergaarden, delvis Udsmykning af Nicolaj Kirke, K. F. U. M.s Bygninger i Tornebuskegade og Oliebladsgade, Amagerbankens Lokaler, Taarnby og St. Magleby's Kommuneskoler og m. fl. Stukfabriken »Danmark« har Kontor, Fabrik og Plads Tingvej 97, Telf. Amager 1477.

A. Søgaards Dampvaskeri.

I Aaret 1898 begyndte Fru Søgaard, der er barnefødt i Sundbyerne, et Vaskeri i Ejendommen, Øresundsvej 3, flyttede senere dette til Amagerbrogade 121. Vaskeriet voksede sig efterhaanden stort, saa Forholdene blev for smaa. Fru Søgaard lod da for nogle Aar siden opføre en Fabriksbygning paa Rodosvej 6, indrettet til et moderne Dampvaskeri og forsynede det med alle Nutidens bedste Hjælpemaskiner.

I tidligere Tider var det jo navnlig »Kravetøjet«, man sendte ud til Vask. De færreste magtede selv »Fransk Vask og Strygning« i Hjemmene. Forholdene har forandret sig. Vaskekønen i Hjemmet blev dyr, Husmoderens

Tid knap. Ofte har begge Ægtefæller deres Beskæftigelse — derfor er det baade nemmere og billigere at sende Tøjet ud til Vask. A. Søgaards Dampvaskeri har da ogsaa nu som Speciale *Husholdningsvask*, der leveres for 4½ Kr. Snesen. Af mere ny Dato er *Sækkevask*. Husmoderen kan sende en Sæk Vasketøj til Vaskeriet, der da vasker og dampruller en Sæk af Indhold 100 Stkr. (kun hvidt) for 11 Kr. og en lille Sæk af Indhold 50 Stkr. for 6 Kr. —

Alt Tøj bliver nænsomt behandlet; selv den vanskeligere Gardinvask kan man med Tryghed overlade A. Søgaards Dampvaskeri. Uldtøj og det lettere Tricotin-undertøj undergaar en omhyggelig Behandling. Herrer, der sætter Pris paa hvidt og nobelt strøget Manchetlinned, Flipper osv., bliver tilfredse, naar de sender deres Linned til A. Søgaards Dampvaskeri. Foruden paa Rodosvej 6 kan alt indleveres til Vask i Filialerne: Amagerbrogade 121, Torvegade 10 og Sct. Annagade 16.

Fru Søgaard har med Flid og Dygtighed arbejdet sit Vaskeri frem og kan glæde sig ved en stadig stigende Kreds af tilfredse Kunder.

Fabriken Asbesto

ejes og ledes af Fabrikant Georg Becker, der siden 1906 har viet sin Interesse til Tagdækningsmaterialer imprægneret mod Fugtighed og Vandgennemslag.

20 Aars praktisk Arbejde i denne Branche og mange kemiske Forsøg har nu gjort, at det lykkedes til Fuldkommenhed at fremstille en Tagpap, som uden at være dyrere end en alm. god Tjærepap dog har alle Asfaltpapens gode Egenskaber, nemlig Bulldog Tagpap samt et Overstrygningsmateriale for Tagpap, Zink, Skiffer og Cementtage, som staar over alt, hvad der hittil har været fremme paa dette Omraade. Et Paastrykningsmateriale for fugtige Mure, som er farveløst og derfor kan paastryges udvendig paa Murstenene, uden at Paastrygningen bliver synlig. Et farvet Tjærepreparat til Paastrygning af Tage og Træværk fremstilles i alle Farver. Dette Materiale maa ikke sammenlignes med almindelig Kompositionsfarve, men er en Lak, som staar haard og fast imod al Slags Vejr. Husk derfor, hvis De skal bruge Træfarve eller vil have Tag malet, da at forlange Kolo-fonlak.

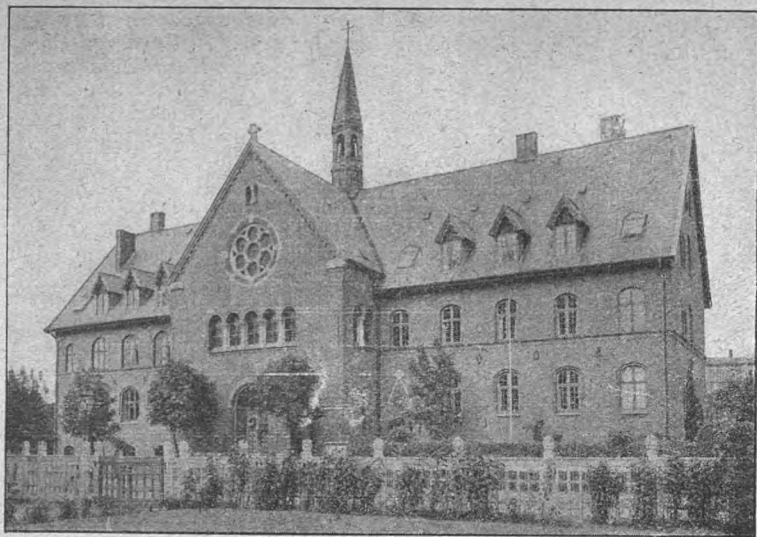
Fabriken er beliggende Gl. Køgevej, Telf. Valby 1539.

Sundholm er en hel lille By i Byen, der findes over 20 Bygninger paa et Areal af ca. 22 Tdr. Land: Opførelsen af Bygningerne skete 1903. Anstalten er beregnet til at rumme 600 Mænd og 120 Kvinder i Arbejdsanstalten samt i Tvangsarbejdsanstalten 220 Mand og 80 Kvinder, ialt 1200 Personer. Sygehuset er indrettet til 60 Patienter. I 1919 opførtes Svinestald til ca. 1000 Svin, ellers er siden Opførelsen ikke sket Udvidelse.

Sporvejsforbindelserne. Den 22. November 1901 paabegyndtes elektrisk Drift af Sporvognen. 22. Juli 1902 aabnedes den nyanlagte Forlængelse af Sporvejen ud af Amagerbrogade til den nye Remisse. 19. Juli 1908 aabnedes en ny Sporvejslinie ad Amager Boulevard til Holmbladsgade. 1925 aabnedes Forlængelsen af denne Linie til Østrigsgade. Der har i Aarenes Løb været foretaget forskellige Forandringer med Ruterne og Omforandringer af Liniebetegnelse, der desværre ikke har ændret det uheldige Forhold, at det paa de travle Tider er vanskeligt at erobre sig Plads i en Sporvogn. At man i de senere Aar har udvidet Passagerantallet, har kun medført forøgede Vanskeligheder ved Ud- og Indstigning i Vognene. Men saa længe Broforbindelserne er saa elendige, tør man vel heller ikke gøre sig Haab om blot nogenlunde tilfredsstillende Sporvejsforbindelse med Byen.

St. Annæ Kirke og St. Elisabeth Hospital.

Det var den gamle, nidkære Biskop Johannes van Euch, der i det 19. Aar.s sidste Somre lagde Mærke til Sundbyernes fremtidige Betjning og tænkte paa en ny katolsk Station paa Amager. Han fik bl. a. den rhinske Baronesse Droste zu Vischering til at interessere sig for Planen og indviede den 22. August 1897 et St. Annæ Kapel med tilhørende Skole paa

St. Annæ Kirke.

Amager. De for en Kirke beskedne Lokaler laa dog ikke dér, hvor den katholske Kirke ligger nu, men i en Villa, der dengang tilhørte Gros-serer H. Ebert, paa Hjørnet af Christian 2.s og Sigbrits Allé. Kapellet var tænkt som en Filial til Rosenkranskirken paa Frederiksberg, hvis Kapellan skulde røgte sit Kald i Distrik-tet udenfor Christianshavns Vold. I de følgen-de Aar skiftedes saa Præsterne Klemp, Ronge, Gamel, v. Ketenburg, Jesuiten P. Geyr, den kendte islandske Skribent P. Sveinsson m. fl. til at holde Gudstjeneste herude.

Skolen talte til at begynde med 24 Elever; de blev underviste bl. a. af forhenværende Præst i Folkekirken, cand. theol. et mag. Niels Hansen, som arbejdede ufortrødent under de vanskeligste Forhold.

Imidlertid blev baade Kapellets Andagtssøn-gende og Skolens Elever husvilde, da H. Ebert solgte Villaen, og den ny Ejer selv flyttede ind i sit Hus i Christian 2.s Allé. Man maatte tage til Takke med 4 smaa Rum i Tyrolsgade Nr. 11, der dengang førte Navnet St. Hansgade. Et Alter af Tømmer blev rejst, og de trange Værelser tjente baade som Skole, Kirke og Lej-lighed. Denne Flytning vakte stærk Længsel efter eget Tag over Hovedet, og i Aarene 1898 til 1901 købtes efterhaanden de Grunde mellem Hans Bogbinders og Dronning Elisabeths Allé, som Kirken nu staar paa.

Samtidig ønskede Biskop van Euch at bøde paa Mangelen af en fast ansat Sjælesørger og at knytte Ordenspræster til den vordende Men-ighed. Først var Graabrødrene paa Tale, hvis Forstander begejstredes for Planen, uden at det lykkedes at gennemføre den. Saa sendte den h. Forlørsers Orden, som Alfons af Liguori hav-de kaldt til Live, sine Præster herop. Denne Orden, som blev stiftet for 200 Aar siden, og som tæller ca. 5000 Præster og Brødre, spred-te over den hele Jord, ejede i Forvejen nogle Kollegier paa dansk Jord, f. Eks. paa de vest-indiske Øer St. Thomas og St. Croix og i Odense. Den 24. November 1901 holdt saa den første Redemptorist, Pater Wenig Gudstjene-ste og prædikede over Ordene Luk. 12,32: Frygt ikke, du lile Hjord. Han og hans Med-brødre udfoldede, bistaet af nidkære Mænd som H. Hoffmann og Murermester Günther, en stor Virksomhed for at faa bygget et værdigt Guds Hus. Det lykkedes dem at lægge Grund-stenen til den nuværende St. Annæ Kirke alle-rede den 14. Juni 1902. Opførelsen varede til 22. Marts 1903 og afsluttedes med en meget stilfuld Indvielsesfest, som bl. a. overværedes af Prinsesse Marie, den østrigske Gesandt Grev Wydenbruck, Baronesse Stampe og Folketings-mand Jens Busk.

Gladest var Menigheden, som nu ejede sin egen hyggelige Kirke med Skolen ved Siden af. Som første Sognepræst med Kongens Stadfæ-stelse blev Pater J. Resch indsat den 19. Marts

1903. Den følgende Tid bar Vidnesbyrd om Men-ighedens rolige Vækst, som gaar jævnsides med Sundbyernes Udvikling. De 24 Elever, Skolen begyndte med, er blevet til c. 170 i 1926, og blandt private Almueskoler er St. Annæ-skole vistnok den største i København. Men-ighedens Fremgang kan man bedst bedømme, naar man sammenligner Altergæsternes Antal. I 1903 uddeltes ca. 900 Kommunioner, mens Antallet i 1925—26 beløber sig til over 21,000.

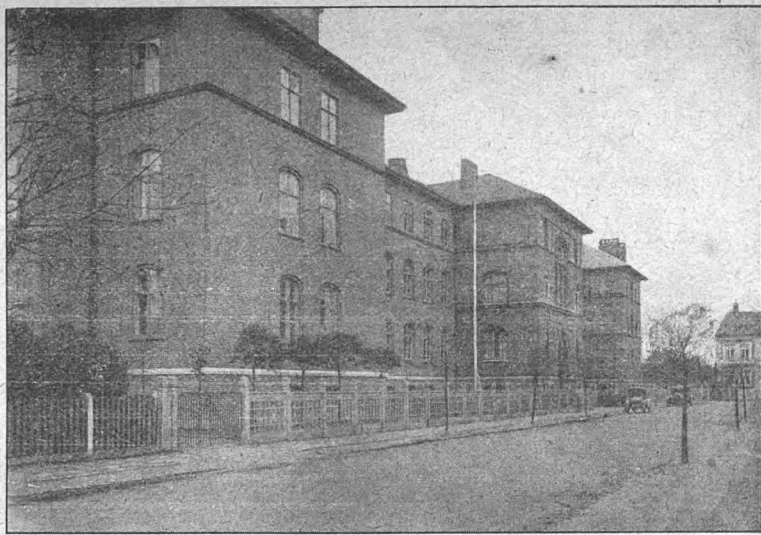
Ifølge Kirkebøgerne findes der nu 1050 Ka-tolikker i Sognet. Kirken, der var for stor til at begynde med, fyldes nu 2—3 Gange om Søn-dagen med Andægtige og er altfor trang. Der maa bygges en større Kirke, og man maa ha-be, at den Indsamling, som den nuværende Sognepræst, Pater F. Klar, med dette Formaal for Øje har paabegyndt, maatte kronnes med Held.

* * *

Det statelige Hospital Syd for Hans Bog-binders Allé, som har den milde Lands-grevinde Elisabeths Stenbillede oven over Por-talen og fører hendes Navn, er ligeledes et Symbol paa Sundbys Udvikling. Ligesom St. Annæ Kirke blev det paabegyndt af Arkitekt E. Jørgensen, dog først i 1904. Aaret efter, den 30. Oktober 1905, fandt Indvielsen Sted, som Prinsesse Marie overværede.

Sankt Elisabeth Søstrene, der ejer Hospitalet, var i Forvejen kendte i Hovedstaden. I hen-ved 25 Aar havde de udøvet den ambulante Sygepleje fra deres Hus paa Kastanievej. De-res Komme til Sundby raadede Bod paa en fø-lelig Mangel paa Hospitaler. De første 6 Søstre med Søster M. Edeltrudis i Spidsen, fik snart travlt og maatte sende Bud efter flere. I Dag findes der 28 Søstre ved Siden af et stort Hjel-pepersonal paa Hospitalet. Og at de har fuldt ud at bestille vidner ligeledes om Søstrenes som Lægernes Dygtighed.

Naar man kommer op paa Hospitalets første Sal, hænger der et smukt Maleri af afdøde Overlæge, Dr. Ernst i Gangen. Det er et Minde om den første Leder af Hospitalet; men bedre end paa Lærredet er Billedet bevaret hos de mange, der havde med ham at gøre. For dem staar han som den menneskekærlige, utrættelige og pligttopfyldende Læge, der vandt et godt Navn som Kirurg baade for sig og Hospitalet. Han døde paa sit Kalds Slagmark, idet Overan-strengelsen gjorde Ende paa hans Liv. — Og-saa hans Efterfølger, Prof. Dr. S. Kjærgaard og de nuværende Overlæger var ualmindelig dygtige i deres Fag. Hospitalet blev altfor trangt for deres udvidede Virksomhed. Saa byggedes der en ny Fløj i 1924, som forøgede Hospitalets Pladsforhold næsten med det dob-belte. I Stedet for 70 er der nu Plads til 150 Patienter. Ved Siden af den kirurgiske Afde-ling, som ledes af Overlæge Fr. Rydgaard, er

St. Elisabeth Hospital.

der kommet en medicinsk Afdeling med Over-læge, Dr. Th. E. Hess-Thaysen i Spidsen. Der er knyttet Mænd til Hospitalet som Overlæge Sophus Bentsen for Hals-, Næse-, Øren-Afdlg. — Overlæge Dr. med. Rønne for Øjensygdom-me, Reservelæge F. Bentsen, Reservelæge Trier og Reservelæge Dr. Nørregaard, og som Spe-cialist for Øjneafdeling Dr. med. Larsen og for Røntgenafdelg. Dr. med. Wissing. I det hele er der 9 Læger og 3 Lægekandidater ansatte ved St. Elisabeths Hospital.

Ved en Vandring gennem Hospitalets for-skellige Afdelinger kan man overbevise sig om, at Indretningen er fuldt ud paa Højde med den moderne Medicins og Kirurgis Krav. Hospitalet raader over en Røntgentafdeling, et Labo-ratorium, en Badeafdeling og mange andre mo-derne Hjælpemidler. En stor Elevator blev i 1924 indlagt, og Pengene var de tre Lægere Fruer, Søstrene og Menigheden fælles om at samle ved en Basar. Den store Tilslutning, den-ne og andre Foranstaltninger fandt, vidner klare om, at St. Elisabeths Hospital har ud-ført et betydeligt Arbejde. G. Scherz.

Det var ikke uden Betæneligheder, at jeg — efter Opfordring af „Sundbyernes Grund-ejerforening“ og „Sundbyernes Handelsfor-ening“ paatog mig Redaktionen og Udsendel-sen af nærværende Jubilæumsblad. Men da jeg — forinden jeg paatog mig det — henvendte mig forskellige Steder for at prøve Stemningen for et saadant Blad, mødte velvillig og forstaaende Interesse samt Løfter om Støtte, gik jeg i Gang med Arbejdet. At Bladet har kunnet gennem-føres i stort 40-sidigt Format, skyldes ikke mindst de averterende Firmaer og Forretnin-ger, ligesom det har gjort det muligt gratis at fordele 6000 Eksemplarer til de interesserede Foreningers Medlemmer, nemlig samtlige For-retningsdrivende, Husejere og Ejere af Sund-byernes store Jordarealer.

Jeg vil gerne, forinden jeg nu afslutter min Redaktørvirksomhed, benytte Lejligheden til at rette en oprigtig Tak til de mange, der paa forskellig Maade velvilligt har støttet Bladet.

Sundbyøster i December 1926.

F. Jul. Christtreu.

Udgivet af
Sundbyernes Grundejerforening og
Sundbyernes Handelsforening.

Redigeret af F. Jul. Christtreu.

Frantz Christtreus Bogtrykkeri
Teglgårdstræde 4 — København K.

JACOB HOLM & SØNNERS FABRIKER A/S

Grundlagt 1794

Tougværk Sejlgarn

*I Anledning af 25 Aars Dagen for Sundbyernes
Indlemmelse i København afholder undertegnede Foreninger*

fælles selskabelig

Sammenkomst

for deres Medlemmer med Damer

Lørdagen den 1ste Januar 1927

(Nytaarsdag) Kl. 6 pr. i

*Sønderbros Selskabslokaler,
Amagerbrogade 30.*

*Sundbyernes Grundejerforening
U. Staack.*

*Sundbyernes Handelsforening
C. Stripp.*

Forlang overalt

Excellence

haandrullet

Kvalitetscigar

Petry Bertelsen
 København

Kastrupvej 124

Telf. Rmg. 5504

Landmandsbankens

Sundby Afdeling, Amagerbrogade 105

Telefoner: Central 6551 & Amager 2851.

Enhver Art Bankforretning udføres

:: :: **Boxer** i forskellig Størrelse udlejes :: ::
VÆRDIPAKKER modtages forsejlet til Opbevaring

Frantz Christtreu's Bogtrykkeri,

Teglgaardstræde 4, København K.

TELEFON: CENTRAL 4421.

**SOLO
MARGARINE**
Margarinen uden Margarinesmag

